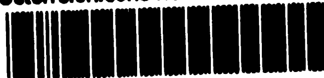
J. fol. 525.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i političui list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/I.

Godina IV. **U Trstu 1 Januara 1873.** **Broj 1.**

Poziv na predplatu.

Pozivamo naše p. n. čitatelje k novoj predplati na ovaj pučki list.

Ako smo u ove prošle tri godine ikoliko odgovorili svojoj domoljubnoj dužnosti, nadamo se, da će se kao do sada i za ovu IV. godinu radi odazvati našemu pozivu: a mi ćemo se trsiti, da budemo sve to dostojniji njihova povjerenja i njihove pripomoći. No buduć, da se List uz svu našu dobru volju i dosta veliko požrtvovanje nemože nikako uzdržati uz dosadašnju cienu: to smo prem žalostnim srdcem usiljeni ustanoviti mu predplatu na 2 f., a za kmeta na 1 f na godinu. Jedino na taj način ufamo se, da ćemo mu osigurati obstanak. One pako p. n. predplatnike, koji nam još štogod za ovu godinu duguju, molimo što uljudnije, da nam čim prije taj maleni dug pošlju.

Konačno molimo naše prijatelje, da izvole puk podučiti, kako će se laglje i manjim troškom kod dotičnih poštarskih uredah moći predbrojiti, i to više njih zajedno kroz *poštarsku naputnicu.* Ujedno se toj istoj gg. prijateljem najusrdnije preporučujemo, da nas i odsele svojim umnim i krasnim perom podupirati izvole.

U Trstu 1. Prosinca 1872.

Uredničtvo.

Pogled po svietu.

U Trstu 31 Prosinca.

Rastajajuć se sa starom godinom, nemožemo ni ljetos nego reći, da smo to u carevini to u pojedinih pokrajinah od dana do dne sve to jači i krepči, ako i nismo još baš nigdje došli do svojih podpunih pravicah. Ali što nije bilo, hoće biti, samo ako ustrajemo na nastupljenu putu, izobrazujuć se i prosvjećujuć, vierni caru i domovini. Život i blagostanje pojedinih ljudih i cielih narodah nestoji u nemaru i bezposlici, nego u neprestanû i neumornû radu i borbi. Radimo dakle i mučimo se svi i svuda, pak će doć vrieme, gdje će i nam u carevini svanuti ljepša budućnost. I to budi čestitka našim čitateljem i svemu našemu naroda na početku mladoga ljeta.

U ostalom, carevina se glede stalnâ uredjenja nahodi ondje, gdje se je nahodila lani u ovo isto doba. Kako se je lani, tako se i sad govori o prenačinbi izbornoga zakona za carevinsko vieće, samo što je ljetos kao gotovo, da će ta stvar doći do razprave i u vieću. Jer je ministarstvo već i pustilo u sviet temeljne točke toga zakona, pak se uprav dogovara sa pouzdanijimi zastupnicî svoje stranke, što će i kako će. Nego najbrže zaludo, jer se čuje, da su se i Poljaci složili s ostalimi federalistî, da se opru toj prenačinbi. Valja reći, da se je Poljakom i opet posrećilo, naći se na takvoj točki, s koje mogu krenuti Austrijom, kud jih volja. Hoćemo viditi što će učiniti. I federalisti i centralisti svi uvidjaju, da je ovo, do druge sreće, odlučan trenutak za jedne i druge. Zato se na jednoj i drugoj strani, odaju jedni prevelikû veselju, a drugi prevelikoj bojazni. U Ugarskoj deákovci u tom pitanju stoje uz naše centraliste, a ljevičari uz federaliste. Deákovci najbrže misle, da bi se na ovaj način moglo jednom što početi i u Ugarskoj s Hrvatî. Potle je Lonyáy odstupio, stvari se u Ugarskoj nisu ni najmanje poboljšale; dapače su se u toliko pogoršale, u koliko sad i sam Lonyáy nastoji, da razvrgne Deákovu stranku.

Iz ostaloga svieta neima drugo novoga, nego da je prigodom božićnih blagdanah sv. Otac Papa držao govor, u kôm je ukorio talijansku, švajčarsku i njemačku vladu poradi njihova postupanja naprama katoličkoj crkvi, pa sad, a najme Niemci, rogobore na njegovu Svetost, kao da im je carstvo razrušio. Al ako su mu sve ostalo oteli, nemogu mu zabraniti istine reći.

POUKA.

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli, i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

(Dalje)

Staje iliti hlievi moraju biti prostorni.

Da se blago zdravo uzdrži, vrh svega mu treba, da se više puti sprohodi. To je od potrebe ne samo mladoj živini, koja nemože ni rasti ni uspjevati, ako je neprestano zatvorena, nego takodjer i staroj. Zato je i vele koristno, goniti živinu van na pašu, pa bilo uprav da si uvjek i nenajde na paši hrane, ipak dosti joj koristi to, što se dobro prošeće i protrči. S toga treba, dakako, da se blago par urah na dan u kakvom *prostornom mjestu* sprohadja.

Ovce se u obće i tako u staji nedrže privezane, al se malogdje pazi na to, da nebudu preveć na tiesno nagnjetene. A uprav često se pripeti, da se bolesti zakote u ovčjih stajah, gdje je živina prisiljena stanovati; ovakove bolesti veoma u kratko zataru živinu. Ako se živina prosto gibati nemože, to je toliko više škodljivo, jer se zrak u hljevu posve pokvari. Tada nije zadosti, da su ovčiji hljevi zračni; takodjer preveć živine nesmie biti u njih nagnjeteno, a bar toliko ne, da se živina nebi mogla gibati. Za ovcu je u obće dosti, da ima pol sežnja prostora na okolo.

U nekojih se je mjestih da kako dobrim uspjehom iskusilo i govedju živinu u stajah neprivezanu držati, jer pako tada blago preveć stelje potrebuje, zato je ipak koristnije goveda privezana držati. U obće ništa neškodi zdravlju živinskomu, ako se blago tako priveže, da si verugami ili konopi nemože škoditi, nu na preveć tiesnû mjestu nesmie se držati. Govedo prama svojoj veličini, potrebuje takodjer već ili manje prostora; po navadi govedo srednje veličine potrebuje takovu staju, koja je bar 3 noge široka, 10 nogah pako duga, uzamši i jasla. Većim se dielom kod nas drži u hljevih preveć blaga i preveć na tiesno, pa tako marva živi u prevrućih i zaduhljivih hljevih i nenahodi mjesta, gdje bi se lagodno polegla. Dosti se puti primjeri, da jedno živinče sune na drugo, nanj stupi, il ga bilo kako uvriedi.

Konji radi svoje veličine potrebuju takodjer i šire staje, pa da jedan drugoga nevriedja skoro je potrebito, da se gredami il zidom pretine. Al zato treba skrbiti, da se neprivežu tako na kratko, da se već puti nemogu ni leći. U obće, konje napade kojekakva bolest, ako su preveć na kratko privezani.

Treba pako, da svako *mlado* živinče, dok je moguće, bude prosto, to jest, neprivezano, da se tako prosto može gibati u svojoj staji. Ždrebadi je najveć škodljivo, ako se priveže, jer joj to nesamo prieči da uzraste, nego je lahko zarad toga napadu bolesti kit i kostiuh na nogama. (*Sliedit će*)

Dopisi.

Iz Istre.

Iz onoga, što sam vam nekidan pisao o djelovanju našega poljodjelskoga družtva, vaši su čitatelji mogli uviditi, kako naši susjedi iz petnih žilah nastoje, da mi i nadalje ostanemo zakopani u našoj neukosti i u našem neznanstvu. Pa akoprem je to sve prije, nego li slobodoumno i napredno, oni se ipak neprestaju hvaliti, da neima ni većih slobodoumnjakah, ni većih naprednjakah od njih. Nu toga im već nitko nevjeruje, jer se voćka po plodu sudi, a ne po onom, što o njoj vrtljar hvališa pripovieda.

Ali neide ni njim sve onako, kako bi htjeli i željili. Jer evo kakav je uspjeh imalo ono pismo, u kojem je naše poljodjelsko družtvo ministarstvu javljalo, da neće nikad na to privoliti, da se puku u Istri diele i slavenske poljodjelske knjige. Te se najme knjige po ministarskoj naredbi imaju mukte dieliti u koparskom i novogradskom političnom kotaru, baš kako je to bilo u svoje vrieme predložilo visoko namjestničtvo, pa je sad na to pristalo i naše poljodjelsko družtvo!

Iznoseć ovo na vidjelo, ja nemogu od manje, nego da u ime svega slavenskoga u Istri pučanstva javno zahvalim visokoj vladi, što se je naprama našemu poljodjelskomu družtvu ovak liepo za nas zauzela. Al u isto doba izjavljam ufanje, da ovo nije nego prvi početak njezine za nas skrbi. Jer tim nije pomognuto, nego jednomu dielu našega u Istri naroda, najme braći nam Slovencem, koji u gori rečenih kotarih stanuju i broje 38,000 dušah; a Istra, po službenom popisu od 1857. godine, na 61,000 Talijanah broji 174,000 Slavenah, dakle u ostaloj Istri i na kvarnerskih Otocih živi još i 136,000 nas Hrvatah. Ovi službeni brojevi, mislim, da vriede više, nego li prazne rieči iliti deklamacije, kojimi se naši susjedi trse dokazati, da sve što u Istri živi i migolji, nezna nego talijanski. Zato očekujemo od vlade, da će i opet stupiti u dogovor s našim poljodjelskim družtvom, pa mu dokazati, da na njezinu darežljivost ima svoje pravo i hrvatsko u Istri pučanstvo. A da imamo i mi svojih poljodjelskih knjigah i svojih poljodjelskih novinah, to će nam valjda naši susjedi vjerovati, ako jih i nepoznaju.

Ako pak tko i opet reče, da naš puk nerazumi svojih hrvatskih knjigah i svojih hrvatskih novinah, ja ću mu na to odgovoriti, da razumi uvjek toliko, koliko razumi talijanski svoje talijanske. Il možebit talijanski kmet razumi bolje, što je n. p. *enologia, filugello, setificio, epizoozia, ampelografia* itd. itd. itd., nego li naš, što je: *vinarstvo, svilac, svilarstvo, govedja kuga, opis trsja* itd. itd. itd.? Ako pak ima na stotine i stotine najme novijih poljodjelskih riečih, kojih talijanski kmet nerazumi, nego mu jih treba u školi učitelj razjasniti i raztumačiti: je li sramota za našega kmeta, ako i on naleti u svojih poljodjelskih knjigah i novinah na koju nepoznatu mu i nerazumljivu besjedu, jer se u njegovom selu negovori? Ali, tko bolje razumi u Istri svoj pismeni jezik, da li talijanski, il naš slavenski kmet, vidi se najbolje iz toga, tko od tih dvuh više čita. Koliko ja znam, samo „*Naše Sloge*“ dohadja u Istru više od tisuće tako, da neima sela, gdje je koj taj nedrži; a gdje ju jedan čita, tu ga deset petnaest drugih pomnjivo sluša, kao u crkvi. A koliko talijanskih istarskih kmetovah drži talijanske, bilo poljodjelske, bilo koje druge novine? Ja bi založio cielu Istru, ako jih je pet! Nisu to dakle talijanski kmeti, koji se dandanas u Istri čitanjem bave, nego naši, Hrvati najme i Slovenci. Jer se je i slavenskih knjigah medju našimi kmetî raztrusilo više u same prošle tri godine, nego li talijanskih medju talijanskimi u deset godinah. A što bi stopram onda bilo, kad bi mi imali škole u svojem materinskom jeziku, ne pako u talijanskom, u kojih se našoj djeci kriju naše knjige i naš jezik, kao da su kužni?

I eto našoj uzvišenoj vladi dosta krepkih razlogah, da valjano pobije sve prigovore naših susjedah, koji u djelenju naših poljodjelskih knjigah nevide drugo, nego tobože razplodjivanje slavenske u Istri narodnosti. Već ako razplodjivati nije toliko, koliko nezatirati! Pa čim naš kmet, i ako zna talijanski čitati, ipak nedrži i nečita ni talijanskih knjigah, ni talijanskih novinah, nego svoje: nije li to najjasniji dokaz, da za njega nisu talijanske škole, nego tko ga želi izobraziti, da mu je dužan dati škole u njegovom jeziku? Ja mislim, da jest, kao što mislim, da i naša buduća poljodjelska škola neće biti nego polovična, ako se nebude u njoj poljodjelstvo učilo i slavenski. Ja sam tim rekao, što mi je na srdcu ležalo, a sad neka vide, što bi trebalo učiniti oni, koji su dužni skrbiti za blagostanje i budućnost ove zemlje **X.**

Pitanja i odgovori.

Što je izobraženost?

Ima na svietu ljudi, a i čitavih narodah, koji hode goli i nagi. Neimaju nemili ni kuće, ni kućišća, nego se po šumah skitaju i u špiljah jate, kao niema živina. Riedki umiju oplesti iz prutja bajtu i trstikom ju pokriti, da se uklone sunčanoj žegi i daždenû pljusu. Što ulove, il na drvu uberu, to požderu. Nit za bolje znaju, nit za bolje mare. Jedni se klanjaju suncu i mjesecu, drugi visokim planinam, treći suhû u gori hrieku, a nekoji baš ničemu. Neimaju ni zakona ni zakonodavca, ni sudca ni sudišća. Tko je jači, taj tlači. Život im je mučan i tegotan, a viek kratak i jednoličan.

Ima opet na svietu ljudi, koji se odievaju u skrlet i svilu, stanuju u sjajnih polačah, i u neizmiernih i udiviteljnih gradovih. Imaju dosta svega i svačesa. Voze se po moru i po kopnu čudnovatom i nedohitnom brzinom. U koliko bi okom trenuo dojavljaju na kraj svieta jedno drugomu svoje misli i svoje želje. Mole se Bogu istinomu u veličanstvenih hramovih, odsjevajućih zlatom i dragim kamenjem, a uz rajski romon uzhititeljnih pjesamah. U svake vrsti tvornicah iliti fabrikah, a i na samom polju, rade mjesto njih i posluju nebrojeni strojevi iliti makine, koje su sami mudro izmislili i viešto izradili. Nikomu se na svietu nepokore, nego zakonu, što su ga, na temelju istine i pravde, sami učinili i uglavili. Život im je blag i miran, a ime od koljena do koljena spominjano i slavno. Ako jih što na svietu muči, jest jedino njihovo neumorno nastojanje, da se usavrše i napreduju u svem i svačem; ali baš u tom nalaze oni svoju najveću slast i svoju najveću čast i diku.

Koja je razlika izmedju ove dvie vrsti ljudi?

Ta najme, da se jedni nahode u najdubljoj propadini divljačtva i surovosti, a drugi na vrhuncu pitomosti i izobraženosti. Jedni su baš ljudi, kako valja; a drugi malo više, nego li niema životinja. Jednom besjedom, jedni su izobraženi, a drugi priesni i surovi. Al su jedni i drugi stvoreni na priliku božju, pak se mogu i ovi drugi uspjeti na onaj isti stupanj pitomosti i izobraženosti, na kojem stoje oni prvi. Jer nisu ni ovi pali ovaki iz neba, nego se postupno digli do one visine, tjerajuć najme korak po korak izpred sebe guste tmine gluposti i neznanstva. Na tom se putu nahode još i dandanas mnogi narodi, tko bliže tko dalje od cilja. Toga radi, u pitomosti i izobraženosti postoji izmedju onih prvih i onih drugih silan broj stepenah iliti skalinah, sve jedan viši od drugoga. (*Sliedit će.*)

Čitanjem se sviet izobrazuje,

zato preporučamo na početku godine našemu narodu sliedeće novine: „**Obzor**“, izlazi u Zagrebu svaki dan na cielom arku, te je glasilo narodne stranke. Stoji za četvrt godine 4 f. 50 nvč. — „**Vienac**“ vrlo krasan i poučan list ujedno za zabavu u Zagrebu, ciena mu je godišnja 7 for. Buduć da su oba ova lista nješto preskupa za naš puk, to bi dobro bilo, da se njih desetak složi, te u zajednici na iste predplate. — „**Narodni List**“, izlazi u Zadru sriedom i subotom, glasilo slavenske u Dalmaciji stranke. Stoji na godinu 10 f. — „**Katolički List**“, koj već 23 godine svaki četvrtak izlazi u Zagrebu, a pisan je ponajviše za naše svećen-

stvo, nu i drugi naći će u njemu mnogo zabave i pouke. Ciena mu je godišnja 6 for. — **„Gospodarski List“** osobito koristan za gospodare, izlazi u Zagrebu svaki četvrtak, te imade osim toga priloženi „Gospodarski Poučnik“ kao knjigu. Ciena mu je godišnja 4 for. — **„Školski Prijatelj“** namienjen promicanju pučkoga školstva, izlazi 5. 15. i 25. svakoga mjeseca na cielom arku u Zagrebu. Ciena mu je godišnja 3 for. — **„Napredak“**, koj će od 1. siečnja 1873. postati svojinom „hrv. pedagogičkoga književnoga sbora“, izlazi u Zagrebu svaki 1. i 15. dan mjeseca na cielom arku, a ciena mu je godišnja 3 for. a. vr. Pisan je za sve učitelje, odgojitelje i prijatelje mladeži. — **„Bunjevačke i Šokačke Novine“**, koje su do sada u Kalači (u Ugarskoj) izlazile, žaliboże prestaju novom godinom, nu će zato ondje i nadalje izlaziti: **„Bunjevačka i Šokačka Vila“** svakoga drugoga tjedna jedanput uz godišnju cienu od 1 f., a uredjivat će ju vriedni starina, preč. g. kanonik Ivan Antunović. — Od slovenskih preporučamo: **„Slovenski Narod“**, što izlazi svaki dan u Ljubljani, te stoji 16 f. na god. — **„Glas“**, izlazi u Gorici svakoga petka, stoji 3 f. na god. — **„Slovenski Učitelj“**, izlazi u Mariboru tri puta na mjesec, a stoji 3 f. na god. — **„Besednik“**, izlazi u Celovcu dva puta na mjesec, a stoji godišnjih 2 f. 50 nvč. — Tko od naših čitateljah umije čitati cirilicu, eno mu: **„Zastava“**, što izlazi tri puta na tjedan u Novom Sadu, a stoji 12 f. na god. — **„Pančevac“**, izlazi dva puta u tjednu u Pančevu, a stoji 8 f. na god. — **„Vidov Dan“**, izlazi u Beogradu svakoga dne, a stoji 18 f. na god. — **„Crnogorac“**, izlazi na Cetinju jedan put nedjeljom, a stoji 6 for. na godinu. — Koji od naših štovanih čitateljah razumiju i njemački, tim preporučamo list **„Wanderer“**, što izlazi svakoga dne u Beču i stupa ljetos u 64. godinu svojega obstanka. Akoprem je **„Wanderer“** jedan od najvećih listovah bečkih, jest ujedno i jedan od najcienijih, jer nestoji nego 20 f. na godinu, 10 f. na pol, 5 f. na četvrt godine, a 1 f. 70 nvč. na mjesec danah. **„Wanderer“** se bori za ravnopravnost svih austrijskih narodah, ima dopisah sa svih svieta stranah, bavi se gospodarskimi i novčanimi stvarmi, a povrh toga mu je i lieposlovni iliti belletristični dio jedan od najboljih i najprebranijih. Njegovi će predplatnici za vrieme ljetošnje **„Svjetske bečke Izložbe“** mukte dobivati **„Austellungs-Zeitung“**, pa se tako moći za iste novce diviti i umieću svega kolikoga svieta. Koji ga nemogu sami držati, neka se barem slože, pa si tako trošak olakšaju. Naposljedku preporučamo onim, koji umiju njemački pisati, neka najme u tom Listu odkrivaju svietu naše teškoće.

Pozdrav „Našoj Slogi.“

Huda srećo, ti bila prokleta!
Kod Slavenah ti si mnogo ljeta'
Ljetovala pa i zimovala,
Dok si od njih slogu odtirala
I sa bratom zavadila brata,
Odstranila Srba od Hrvata,
Od Slovenca jednog i drugoga:
Kô da nisu plemena istoga
Svi na Jugu od Karpatskih Gora'
Do obalah Jadranskoga Mora!

Slala s' na nje Obre i Tatare,
Grozne Franke, Turke Janjičare,
Poturice, roda odmetnike
I još mnoge druge usilnike.
Zvala si jih, da se svuda bore
Za drugoga, a po sebe gore,
Samo da im neostane traga;
Al je Slaven pobiedio vraga —
Još jih ima na okupu dosti,
Za osvetit pradjedovah kosti!
Pìtala ih neslogom, zavadom,
A pojila čemerom i jadom,
Da se braća medju sobom dave,
Jedan drugom razbijaju glave,
A medjuto nek se drugi bani
Medju njimi, goso nepozvani.
Sveta njima tlačila si prava,
Nek im stara umete se slava;
Težkim jadom i mukam od vieka
Tražila im dužna nisi lieka;
Ti si jezik nametala tudji,
Da se Slaven svojemu otudji.
Neg tko može nabrojiti jade,
Što Slavenom ti huda zadade? —

Al su jadi dodijali Bogu,
Pa on poslà poslanika *Slogu*,
Da okupi na jugu Hrvate,
Da se Srbi i Slovenci sbrate. —
Sloga ide od mîsta do mîsta,
Sobom nosi napisanih lista',
Na svakomu ime *„Naša Sloga“*:
Složno daklen ujme dragog Boga!
Pazeć stado pastir *Slogu* čita,
Liepim *Sloge* naukom se pìta,
Kako će mu napredovat stoka,
Preko ljeta više imat smoka.
Kad se ratar od truda odmara,
S *„Našom Slogom“* on se razgovara,
Jer mu kaže, kako težit treba,
Ako želi neželjeti hleba. —
Slogu željno izčekuju majke,
Nebi l' znale, kuda jedre šajke,
Što im vode sinke i mužove,
K komu gradu, odkuda li plove? —
Kaže *Sloga* svieta dogadjaje,
Sretne zgode, boja okršaje;
A da bi se dočepali zdravlja,
U bolesti što nam činit valja. —
Sloga nosi za svakog nauka,
Za naučnâ i za samouka
A najviše da se braća ljube,
I uz Boga svoj jezik uzljube.
Svrha joj je vjera i prosvjeta,
Čestit narod medj narodî svieta.

Tako, *Slogo*, ti nam urodila!
Našem puku ti si omilila,
Uči, sviesti, češće nas oblazi,
Nedaj tudjin da nam narod gazi.
Triebi mržnju, zazor, zadjevice,
U narodu nek im nejma kljice;
Štiti pravdu, odkrivaj krivine,
Brani vjeru, nek nam ona sine;
Búdi driemne, karaj odmetnike,
A na slogu nutkaj sve kolike;
Hrabre kriepi, nek postojno rade,
Pak će nam se ispuniti nade:
Sloga hoće donjeti jedinstvo,
A jedinstvo proslavit Slovinstvo!

U Sinju. **V. Š.**

Franina i Jurina.

Fr. Srećan početak, Jurino!
Ju. Bog daj i tebi, Franino!
Fr. No kako si ča božićevel?
Ju. Dobro, hvala Bogu, samo neznam, ča će ovo reć, da o godeh nimam nikad za obedom apetita.
Fr. A ja sam ti pak smirom žejan.
Ju. Pa do kad ti to dura?
Fr. Drugi dan sam ti valja zdrav.
Ju. I ja jušto tako?
Fr. Tako to hodjeva i k tebi isti duhtor, kî i k meni.
Ju. A da ča! — Al pustmo, dragi ti, ta špaš ča, lego mi ozbiljno reci, hoće li bit već kad za naš narod u Istri bolje, il neće?
Fr. Hoće siguro, al mora bit prej još i hudje, lego je sada.

Različite viesti.

* **Novo Buzetsko zastupstvo.** Nedavno bi javljeno u ovom Listu, da su na Buzešćini bili izvan dvojice izabrani svi sami naši ljudi u obćinsko zastupstvo; evo sad njihovih imenah: Razred I. Fabris Karlo, iz Roča, buzetski Dekan; De Walterstein Antun, iz Račicah; Matković Ivan-Marija, iz Vrha; Ugrin Josip, iz Sočerge; Smak Antun, iz Lanišća; Svrko Grgur, iz Podgaća; Flego Antun, iz Strpeda; Sinčić Ivan, iz Svih-Svetih; Dražčić Antun, iz Sv. Martina. — Razred II. Hrvat Antun, iz Valmovraže; Markežić Martin, iz Pregare; Vivuda Jakov, iz Marcenigle; Burić Antun, iz Sluma; Brajković Miho, iz M.; Brajković Roko, iz Brgudca; Rožac Dominik, iz Rakitovića; Crnac Grgur, iz Rackovacah; Basan Ivan, iz Crnja; Flego Antun, iz Strpeda. — Razred III. Ermanić Lovro, iz Buzeta; Vivuda Ivan-Marija, iz Sovinjaka; Dražčić Jakov, iz Sv. Martina; Paroput Luka, iz Trstenika; Svrko Blaž, iz Praprutca; Cerovac Josip, iz Sv. Ivana; Pavlović Ivan, iz Grimalde; Benčić Ivan, iz Salicah; Grozić Petar, iz Draguća; i Flego Dominik, iz Svih-Svetih. — Živili buzetski birači, živili njihovi novi zastupnici i osvjetlali lice sebi i rodu svojemu! Ufamo se, da će se u Buzećane ugledati u svoje vrieme Žminjci i Tinjanci, samo neznamo, poradi kojega uzroka nisu još tamo izbori ni razpisani, kad bi po zakonu imali biti već sada ovršeni.

* **Primorska štedionica u Kraljevici.** Pošto je odpisom od 28. studenoga 1872 br. 14670 vis. kr. zajedničkoga ministarstva za trgovinu dozvoljeno ustrojenje „primorske štedionice“ u Kraljevici, sazivlje se glavna skupština dioničarah u Kraljevici na 12. siečnja 1873 u 10 satah prije podne u prostorijah ondješnje čitaonice. U skupštini viećati će se o preinakah družtvenih pravilah, koje gori hvaljeno ministarstvo za potrebite drži, i izabrati članovi odbora.

* **Kozice u Trstu,** koje su preko 15 mjesecih dosta ljuto biesnile, prestale su malne posvema. Isto tako nema više traga nit marvinskoj kugi, česa radi može se opet slobodno uganjati rogata marva, ali samo iz neokuženih pokrajinah.

Opomena

Ovaj broj šaljemo i onim našim starim predbrojnikom, koji nam još dosle nisu naručbine poslali u nadi, da će to što skorije učiniti. Ako pak tko od njih nemisli više Lista držati, molimo, neka nam ga odmah poštom vrati

Uredničtvo.

Sa tršćanskoga tržišća.

Žitna trgovina uvjek jednaka, i to ponajviše radi toga, što tržišće s njim obiluje, a za izvoz je slabo traženo. *Pšenica*, 116 ℔, prodava se sa f. 7.50—9 f., *kukuruz* f. 3.90—4.30 nvč. — Cent *kafe* Rio f. 46—50; *cukara* tučena f. 22—23; *jačmena* f. 4.30; *bažulja* 5—7; *pirinča* 7.80—12.50 f.; *masla* f. 49—53; *slanine* 28—30; *masti* f. 27.50—29; *loja* f. 26.50; *kože* suhe (volovske i kravje) f. 80—90; *telećih* f. 117—121; *vune* neoprane f. 36.50—41; *cunjah* 13—14 f.; *voska* 105—107 f.; *kamena ulja* f. 14—16.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 31 Decembra.

Odjadrili iz — u

Trst: *Plam* Nikolajeva. — *Guida* Jakina. — *Oreste* Lošinja. — *Kobilić* Taganroka. — *Romolo* Likatu.
Alesandriju: *Nekšić* Šibenika. — *Sveti Križ* Marsilje. — *Mercurio, Barone Eotvös* Truna. *Mario* Njukastla.
Avanu: *Castor* Havr.
Bordò: *Vittoria* Trsta.
Boston: *Drugi Dubrovački* Njujorka.
Bristol: *Nuovo Nicoletto* Ibrajle. — *Antonio Maria* Poti.
Carigrad: *Lussignano* Kardifa. — *Filomena* Njukastla.
Cet: *Barba Zvane, Equo, Antonio, Voluntas, Osvetitelj, Franc P.* Trsta.
Dunkerk: *Mirra* Taganroka.
Dublin: *Pace P* Brdjanske. — *Ati* Filadelfie.
Falmut: *Niord* Buenos Ayresa. — *Girolamo* Rio Janejra. — *Tare* Njujorka. *Esaù* Filadelfie. — *Isak* Ranguna. — *Abraham* Njujorka.
Glasgov: *Margherita* Belfasta.
Genovu: *S. Spiridtone* Rieke. — *Časni* Mariupolja.
Glučester: *Jared, Adamo, Lameh* Odese.
Hartleepol: *Libertas* Šilda.
Hul: *Anna Maria* Anverse.
Kardif: *Elena* Bordò. — *Ezio* Limerika. — *Concordia, Orfeo* Korka. — *Sobjeski* Tralce.
Kaljari: *Carlo R* Nikolajeva.
Kork: *Zia Maria* Ales.
Limerik: *Juno* Suline. — *Tam* Brdjanske.
Leit: *Spirito* Philipivil. — *Anthal* Carigr.
Liverpul: *Pia S.* Urahuaj.
Londru: *Domenico* Demeraro. — *Caterina Stuk* Odese. — *Europa* Polt.
Mlece: *Mirto, Maria R.* Odese. — *John* Nikol.
Marsilju: *Ave, Tauro, Gianantinio, Libero,* Odese — *Fà* Trsta. — *Navjesnik* Smirne. — *Urania* Ales. — *Liburno, Tonina N.* Selefikije. — *Slavia* Poti. — *Ljubezni Prvi* Carig.
Montevideo: *Giulia D.* Kardifa. — *Armida* Londre.
Njujork: *Trappano* Marsilje.
Odesu: *Marietta W.* Genove — *Sem, Eva* Sire.
Kvinstovn: *Martin, Deo Fili* Njujorka.
Pernambuk: *Buon'Armonia, Slavjanska* Rio grando. — *Pampa* Paro.
Rošester: *Eroe* Njukastla
Riojanejro: *Marietta G.* Trappano. — *Favilla* Lisbone.
Svanseju: *Catina R.* Korka.
Šild: *Enos* Nju Djepa.
Vaterfort: *Mathus lem* Odese. — *I. Dubrovački* Njujorka. — *Eber* Filadelfie.

Dojadrili u — iz

Trsta: *Fidente, Voluntas* Cet. — *Fulco* Barcelonu. — *Luca* Bordò. — *Grazie Dio, Elena D.* Marsilju. — *Fiat* Algir.
Alesandrije: *Mino* Liverpul. — *Helgoland* Londru. — *Amor* Ingl.
Anverse: *Costante* Trst.
Bahie: *Carlo S.* Lisbonu.
Bordò: *Idomeneo* Kardif.
Carigrada: *Matteo L., Amor Fraterno, Obilić* Lošinj. — *Cav. Sgardelli* Anversu. — *Nettuno, Sem, Eva* Odese. — *Else, Skanderberg* Marsilju. — *Vesta, Gino, Slava* Kork. *Gazella* Cet. — *Initium* Genovu.
Ceta: *Due sorelle, Vjeruka* Trst. — *Elvna* Selefkia — *Celestina* Karlofort. — *Lemnos* Ales. — *Voloscano* Carig.
Darmuta: *Fanny* Carig. — *Falmuta, Matusalem* Vaterfort. — *Jugoslav* Rio Janejro. — *Elena G.* Bristol.
Grimsbja: *Federico* Rio Janejro.
Kardifa: *Čas, Luigia Žiga, Vodja* Trst. — *Gjurko, Figlio Maggiore, Mimi G.* Carigr. — *Urano* Suec — *Anna M.* Barcelonu.
Kaljari: *Niko* Ingl. — *Teresa, Carmella* Odese.
Korka: *Cattina R.* Svanseju.
Liverpula: *Sloboda* Portosaid.
Malte: *Elena* Carig. — *Osojnak* Rangun iz Pirana. — *Mimi P.* Trst.
Marsilje: *Orion* Buenos Ayres. — *John George* Ales. — *Favorita* Mesinu. — *Liburka* Laguajra. — *Lisa* Senj.
Mesine: *Časni* Genove.
Njukastla: *Libertas* Mlece. — *Pater* Ales. — *Nathan* Carig. — *Sibilla* Mlece.
Njujorka: *Junak* Kork. — *Triton, Tare* Kvinstovn. — *Ugo* Londru. — *Seth, Sator* Falmut. — *Vitez* Roterdam. — *Rebecca* Bristol — *IV. Dubrovački, Sabioncello* Kork. — *Atlas* Njukastl.
Odese: *Mirto N.* Genovu. — *Pasqualina* Rieku.
Kvinstovna: *Juno, Tom* Limerik. — *Columbus* Plinut — *IX. Dubrovački* Boston. — *Blandina* Hul.
Santos: *Said* Pernambuk.
Svanseju: *So. Vul* Carig.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Decembra 1872.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini) .	5.12	5 12	5.15	5.16	5.16	5.15	—	5.15	5.15	—	—	5.16	5.16	—	5.15	—
Napoleoni	8.73	8.72½	8.77½	8.77	8.78	8.75	—	8.77	8.76	—	—	8.76	8.76	—	8.76	—
Lire Ingleske	10.99	11.	11.03	11.03	11.04	11.—	—	11.02	11.01	—	—	11.02	11.02	—	11.—	—
Srebro prid (aggio) . .	107.—	107.15	107.50	107.50	107.60	107.50	—	107.65	107.65	—	—	107.85	108.—	—	108.—	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić**. Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i političní list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjenc poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.º 1969/1.

Godina IV. | **U Trstu 16 Januara 1873.** | **Broj 2.**

Stvari u Hrvatskoj.

Poštenâ čovjeka groza hvata, kad gleda, što rade Magjari i njihovi u Hrvatskoj pomagači, da onu nesretnu zemlju upropaste i uništе.

Hrvatska se već pet godinah bori s Ugarskom za svoja prava, složno kao jedan čovjek i odvažno kao lav. Tu slogu i tu odvažnost je Hrvatska sjajno i slavodobitno pokazala uzprkos svim protivničkim naporom po tri puta na izbornom megdanu. Ta sloga i ta odvažnost bi svakoj i sliepoj duši oči otvorila, pa kao da jih je bila otvorila i Magjarom, koji od 1867. god. drže u svojoj šaki stare hrvatske pravice. Jer poslje zadnjih izborah nisu već znali kud ni kamo, nego ajde da se s Hrvatî mire na temelju starodavne hrvatske autonomije i kraljevinske samostalnosti. U to ime pozvaše Hrvate, neka na svôm saboru izaberu dvanaest ljudih, a oni da će drugih dvanaest, pak što ti ljudi učine, da će pred Bogom i pred ljudmi vezati jedne i druge.

I zbilja, Hrvati, željni mira i pokoja, izabraše odmah svojih dvanaest najboljih i najčestitijih ljudih na saboru, na kojem bijahu zastupani plemići i narod i sve u Hrvatskoj obstojeće stranke tako, kako još nikad do tada; pak jih poslaše u Peštu, da se tamo dogovaraju s jednakom ugarskom dvanaestoricom, koju bijaše medjuto izabrao u tu istu svrhu i ugarski sabor. Hrvatski odbor dvanaestorice, došav u Peštu, dade se na djelo i u kratko vrieme ~~sastavi i napiše crno~~ na bielû elaborat iliti spomenicu hrvatskih pravicah, pak ju 8. studenoga prošle godine predade jednakoma odboru ugarskomu. U toj spomenici hrvatski su odbornici složno i jednoglasno svoju rekli. Dakako da nisu po Hrvatsku gore, već mnogo bolje, nego li joj je to dosad bilo.

Sav je sviet mislio, a najme Hrvati, da će Magjari taj njihov izradak onako ozbiljno pretresti, kao što su ga oni ozbiljno izradili i uglavili, a najpače da će ugarski odbor odmah na njega odgovoriti, kako je neprestano Hrvate silio, da se s njim požure i popaše. Ali prevario se sviet i prevarili se Hrvati. Jer Magjari, čim su zanj doznali, nisu imali dosta riečih, da opsuju u svega svieta novinah i Hrvate i njihov elaborat, a s druge strane magjarski odbor nije još ni danas Hrvatom ni da bi rieči nanj odgovorio! Kako svaki vidi, to nije ljudski, jer Hrvati nisu ničiji sluge ni robi, pa ni magjarski. Ali sad nastaje pitanje, zašto su se Magjari tako naprama Hrvatom ponieli. Zasto?

Na hrvatske zahtjeve treba odgovoriti, a najme na ono, gdje se dokazuje, da su dosad Magjari od Hrvatske novčanu korist imali, ne pako štetu, kao što su to bili po cielom svietu raztrubili. A to se neda tako lahko, kako se nedaju tako lahko zabašuriti i nekoje druge hrvatske pravice. Magjari su mislili, da će im hrvatski kraljevinski odbor predati Hrvatsku na milost i nemilost; al kad su vidili, da Hrvati, ma bili koje stranke, brane muževno i u samoj Pešti svoju otačbinu, nadjoše se u najvećoj neprilici. Ako odgovoriš, zlo; ako neodgovoriš, gore. Što češ dakle i kako češ? Lahko je to ljudem, koji sliepi i gluhi nemisle nego za sebe.

Lani su došle na svjetlo nekoje krive tužbe, koje su se iz Zagreba u Peštu slale, da se tamo ocrne i u blato svale kolovodje narodne stranke; odskora pako štampala se u Pešti knjiga, u kojoj se pripovieda i kako u one krive tužbe postale i što su još poslje nekoji ljudi učinili, da Hrvatsku podkopaju. Sad gdje su krivci očiti, a nitko se od njih nije usudio sudbeno oporeći lažnih pisamah, koja im se pripisuju: našlo se čeljade, koje tvrdi, da su sva ta pisma proizašla od kolovodjah narodne stranke! Istina, da je to isto čeljade opet izjavilo, da je bilo prisiljeno reći ono, što je reklo proti hrvatskim kolovodjam. Al Magjari zato nemare, nego daj udaraj na Hrvate, što možeš bože više. A zašto? Zato, da se prekinu dogovori izmedju njih i Hrvatah glede hrvatskih pravicah i zahtjevah, pak da se pošlje u Hrvatsku svoj komisar, kao što se je poslao u Vajvodinu, te da se tako postigne krivim putem ono, što se nije dalo pravim. I eto tako sad stvari u Hrvatskoj stoje.

Žalostno je dakle i prežalostno to u Hrvatskoj stanje, al hrvatski narod neka nezdvoji, nego neka se privije k svojim kolovodjam i zastupnikom bliže nego ikada, jer samo tako će prodrieti mrežu, u koju ga traže uhvatiti domaći protivnici i njegovi prekodravski susjedi. Vjeran caru i domovini, hoće nadjačati Magjare i na mudrom dogovoru, kao što jih je nadjačao 48. na junačkom polju. Hinba, laž i prevara imaju kratke noge, a samo vjera, pravda i istina traju i vjekuju!

POUKA

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli, i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

Toplina u stajah iliti pojatah.

Glede *topline*, bilo je jurve rečeno, da u stajah, u kojih marva živi, nesmiju biti ni pretoplo ni prehladno. Nu ni svaka domaća živina nećuti jednako topline i studeni; to zavisi od tud, kakovu kožu ima, il kako je naučna vrućini i studeni.

Ovce jurve i sama vuna brani od studeni, i jer većkrat idu na pašu, vanjskomu su zraku bolje privadjene; one lahko i veliku studen podnesu, a jako su ćutljive na veliku toplinu; te zato u toplih i zaduhljivih stajah jako lahko i težko na krvi obole. Al i na paši velika im je vrućina, kao što ljeti u poldne, dostikrat škodljiva; pa zato, ako u to ljetno doba nije moguće zagnati ovce u hlad, treba jih radje goniti nazad u dobro provjetrene staje, gdje upoldansko sunce nesije.

Govedja je **živina** u obće na studen ćutljivija, a to jer je navadna živiti u toplih i većinom jošte u pretoplih stajah; potrebno je takodjer svagda skrbeti za to, da govedje staje budu toplije nego li ovčije; al treba paziti, da staje budu nesamo tople, nu i *čiste* moraju biti; jer ako je staja pretopla, dosti se puti pripeti, da marva nagloma pogine, i da ju osobito rado napade bolest, koja je poznata pod imenom *crn*, *crnica* il *vranični prisad.*

I *govedjoj* je **živini** škodljivo, ako sunce ravno na nju udara; zato ako se u poldne goni iz staje, treba imati istu oprezu, kao što pri ovcah.

Konji u obće nisu tako obćutljivi na zimu, a to jer su joj više privadjeni; toliko većma pa škodi jim neduhljiva i pretopla staja, osobito kada moraju više danah redomice u njoj ostati.

Bolesti *moždanah* (možljenih), koje konje česte napadaju, kao što tišćavka, vrtoglavica, dolaze nedvojbeno i odtud, što ljudi misle, da po noći nemogu nikad zadosta staju zapreti, da nebi koliko zraka u nju došlo, dočim su barem konji već nego li ikoja druga domaća životinja frižkomu zraku navadni.

Svinje jošte manje nego li ovce podnose veliku toplinu; osobito ljeti nije jih mogući na dosti hladnom mjestu držati; radi toga potrebno je takodjer, da staje i prostori (kotci) gdje se danju iliti kroz dan drže, tako leže, da sunce u koliko je moguće na nje nesije, posebno pako mora uvjek biti u takovih prostorih zadosta vode, da se blago u njoj može hladiti.

Ništa manje nego *prevelika* toplina, takodjer i *velika studen* domaćoj je živini škodljeva; to budi rečeno osobito od mladih, kojim toplina u obće dobro služi. *Prasci* i *janjci* mnogo su zimogrozniji, i staje u kojih stanuju, treba da budu uvjek dosti tople, jer će drugčije gospodaru biti velike škode S toga nije ni dobro, da se stare ovce, kad se s mrzle paše i već puti sve promočene u staju vrnu, ikad k janjetom puste, koji su doma ostali. Najveć škodljivo je živini *sukanje vjetra* i *naglo promjenivanje vremena*, sukanje vjetra toliko već je škodljivo, koliko je vrnćija živina, na koju suče, navlastito poslje težka djela il hoda. To se dosti puti opazi na konjih, kao i na drugoj životinji, koja u posve toplih stajah živi, a blizu vratah, oknah i odušakah stoji. Živinu treba tada u stajah tako postaviti, da studen zrak uprav na nju nepuše; mnogo je puti zadosta leseni pretinjak, kojim se živinske staje pretinjuju.

Nagla *promjena topline* toliko više je škodljiva, koliko je veća razlika med toplinom i studeni. Ljudi navadno misle, da je živini samo to škodljivo, ako iz topline pride na studen; dočim je stalno, da se živina mora prehladiti i oboljeti takodjer onda, kada iz studeni naglo pride u toplu staju. Radi toga od potrebe je takodjer, da se staje i u ljetno doba ono vrieme provjetravaju, kada se živina sprohadja, il pa kada je na djelu, da joj se nebi kakva šteta pripetila, kada se zatim vrne u pretople u zaduhljive staje. Ako napokon staje nisu neizmierno tople, malo će kada nahuditi kojoj živini, ako i ravno iz staje van na studen dojde.

Kad se ovce radi *striženja* kuplju i peru, ima se posebno na to pomnjiti, da se zatim u toplom i zračnom kraju osuše; najhudje mjesto za ta posao je staja, jer se vlažna sapa, koja tada izlazi iz ovčijega života, neda iz staje drugče odpraviti, neg ako vjetar kroz staju suče, a to je ovcam pogibeljno. Ako pak ta sapa ostane u hlievu, ovce se tada preveć po malo suše, i predugo ostanu u velikog vlažnosti, koja je *ovcam* osobito mnogo škodljiva. Treba pako po mogućnosti nastojati, da nebi tada na tu živinu dažd padao, jer ne samo da je vuna manje vriedna, ako je već puti premočena, nego iz toga se zakote i kojekakve kužne bolesti. Isto tako škodljiva je gusta i vlažna *magla*, jer i ona kao i dažd ovce moči; pa zato skrban gospodar za maglovita vremena neće spustiti svoje ovce van na pašu, jer velika vlažnost zraka pripomaže kojekakvim bolestim.

I za *ostrižene ovce*, da se neprehlade, treba imati poseban navar, ter zato po strigu, kad je daždjevno i vjetrovno vrieme, nikad se nesmiju goniti iz staje, jer na vlažno i studeno vrieme jako su čutljive.

I *Konji* se dostikrat peljaju na vodu, kad od djela svi vrući i više puti svi mokri doma pridu. Pogibeljne bolesti od prehlade, kao klanje, zapal kopitah i dodar plućni prisad dosti su puti posljedice takove nemarnosti. Isto tako škodljivo je konjem, ako, kao što se navadno pripeti, skroz mokri u staju pridu, te jih nitko do suha neotare. Pravi će gospodar uvjek skrbeti, da se sva njegova tegleća živina dobro otare, ostriglja i očešlja prije, nego li onako mokra u staju stupi, il ako ne prije, to će ju barem u staji dobro otrti i obrisati. (*Sliedit će*)

Dopisi.

Iz hrvatskoga Primorja 13. siečnja.

Jučer imadoše dioničari „Primorske Štedionioe" u Kraljevici glavnu skupštinu, na kojoj se je imalo zaključiti, da je „Primorska Štediona" konštituirana ili uredjena, i po tom imalo se je izabrati ravnateljstvo (upravljajući odbor). Pošto sam i ja jedan od mnogih dioničarah iste štedionice, odputio se jesam jučer u rano doba s veseljem i radosti, da se prisustvujući skupštini odovem pozivu i po svojoj dužnosti rešim ondje pravo, koje m kao dieluičaru pripada.

Budući od početka do svršetka prisutan, hoću da obćinstvu čitajućemu „Našu Sogu" pripoviedim potanko, kako je sa skupštinom bivalo i što se je sve tamo uradilo, uvjeren da je sve ono, što se je jučer u Kraljevici učinilo, od velike i osobite *koristi* po naš puk

Rano je bilo jučer u juro te je istom sunce, kao u svibnju (maju) mjesecu, svoje tople trake prosipavati počelo, kad sam ja u Kraljevicu prspio, našav cielo stanovničtvo ulicami vrveće, na komu se je opažalo, da osjeća, da se ima taj dan dvostruko svečanim nazvati, i to što je prvo: blagdan (nedjelja), a drugo što se ima liepa i koristna misao „ustrojenje štedionice", u život privesti. Tri su glavne ceste: Karlovačka, Senjska i Riečka, koje vode u Kraljevicu i po ovih trih vidio si dolaziti množinu kočijah, dovozećih stranjske dieluičare, da prisustvuju kod oživotvorenja „Primorske Štedionice." Deseta ura odbi, a velka dvorana „Narodne Čitaonice" napuni se gostima, imajućih biti na skupštini, koju u prisuću vladinog povjerenika, podžupanog gospodina E. Čepulića, privremenog municipalnog predstojnika, kratkim slovom, naglaseć osobitu radost, videći mnogobrojne skupštinare, otvori g. Niko Polić, i pozove skupštinu da izabere jednoga izmedju sebe, koji bi istoj konštituirajućoj skupštini predsjedati imao. Skupština na predlog gosp. Jos. Tomca iz Fužine, jednoglasno imenova g. Dr. Derenčina, narodnog zastupnika, predsjednikom te skupštine. Zauzev g. Dr. Derenčin svoje mjesto, zahvali se na častnom povjerenju, veleć da će on svoj zadaći kao predsjednik skupštine tim lakše zadovoljiti, videć oko sebe mnogobrojne priatelje, uz koje ništa težko poslovati nije. Zatim bi na predlog g. Dr. Derenčina imenovan g. Niko Polić bilježnikom, a gospoda Cihlar i Hajdić skrutatori iliti pregledatelji, koji ima pravo biti na skupštini, i jeli koji zastupa one, koji zapriečeni nemogoše doći.

Po obavljenom pregledanju, pronadje se prisutnih 38. dielnicarah sa 813. dionicah, 73. glasa imajućih. Svaki koji 10. dionicah posjeduje ima jedan glas, a koji 20. dion. 2. glasa i tako do 100. dionicah. Koji ima više od stotine ima glasovah za 100. dionicah, to jest 10. glasah.

Sam predsjednik g. Dr. Derenčin uze čitati pravila, koja su sa njekojimi izpravci, po visokomu ministarstvu učinjenimi, prihvaćena. Poslje toga odgodi g. predsjednik sjednicu na njekoliko časovah, za da se u to vrieme skupštinari dogovore o izboru upravnog vieća ili ravnateljstva. Onaj ljepi sklad i sloga, koja je medju skupštinari, dogovarajućimi se o izboru ravnateljstva vladala, jedva bi moje pero opisati Vam moglo. Motreć to veselio sam se i primjetio, e da Bog da uvjek i u svemu tako bilo.

Nastavljena sjednica i započeto bi tajno glasovanje sa ceduljami. Po svršetku glasovanja, proglasi g. predsjednik uspjeh, po kom su skoro jednoglasno izabrani sliedeći dioničari u ravnateljstvo: Niko Polić, Vazmoslav Berčić, Pravdica Petar, Švrljuga Dr. Šime svi iz Kraljevice; Tomac Josip iz Fužine, Mirković Kosta iz Fužine, Štiglić Julio iz Bakra, Randić Jos. iz Kostrene, Derenčin Dr. Marijan iz Rieke.

Gosp. Dr. Derenčin, kao predsjednik iste skupštine, srdačno se zahvali u ime svoje i ostalih odbornikah na tom liepom povjerenju i odlikovanju, obrekav svu brigu i trud na što veće procvetanje jučer ustrojenog zavoda „Primorske Štedionice", pozdraviv opetovano skupštinu proglasi „Primorsku Štedionicu" konštituiranom (uredjenom) i zaključi skupštinu u jedan sat poslje podne.

Skupštinarom bijaše milo i dalje u družtvu ostati, stoga se u čas zaključi, da se svi skupa sastanu pri objedu, koji započe u jedan sat i pol, i kod kog prisustvovalo je do 40. gostiuh. Nazdravljalo se začetnikom misli o ustrojenju „Primorske Štedionice", te svim ostalim podupirateljem a osobito g. Franji Švrljugi ravnatelju hr. eskomptne banke, koji je na obće zadovoljstvo bio prisutan u skupštini i obrekao što veću podporu ovomu zavodu istom se ustrojivšemu.

Gosti se u četiri sata razidju, a izabrano upravljajuće vieće, sastalo se u sjednicu, da polag štatuta iliti pravilah izabere medju sobom predsjednika i podpredsjednika. Tajnim

se glasovanjem biralo i izabrani su gosp. Dr. Derenčin predsjednikom, a gosp. Dr. Švrljuga podpredsjednikom.

U večer u 8. satih eto ti sakupljeni svi gostovi u dvorani „Narodne Čitaonice“, gdje je bila u počast dioničarom „Primorske Štedionice“ priredjena zabava s tombolom, mnogobrojno i krasnim spolom posiećena, a trajuća do 5. ure drugog dana, tim se završi jučeranja svečanost, koli gostom toli i Kraljevčanom mila i od trajne uspomene nadam se.

Š.

U Brkinah.

I kod nas se obnovilo občinsko zastupstvo nakon više godišnjega provizorija, o kojem ljudi koješta pripovjedati znadu. Sav trud i napinjanje naših protivnikah pokazao se jalovim, jer je narod sviestan svoga prava pristupio k izboru, te se nije pustio zavesti nanakanjem ni strahovanjem. Kako smo mi složno izabrali zastupnike, tako su oni izmed sebe na veliku radost i veselje naše izabrali za glavara gospodina Romualda Županćića iz Materije, čovjeka u svakom obziru čestistita i cienjena. — Mi se nadamo od novoga zastupstva, a osobito od mladoga glavara ne samo, da će se svietstno upravljati načim imetkom, nego da će znati i htjeti braniti naš jezik i pravice naše. — Kao radostan početak javljam Vam, da je naš gosp. glavar počeo voditi sve uredovanje u domaćem jeziku. Samo tako napried, gosp. Glavaru, i onda ostat će častno i slavno Vaše ime, i u daljnih potamakah.

Drugi put spomenut ću zanimivu javno — tajnu korespondencu nekoje gospode!!! —

BASNE.*)

I.

Na jednomu širokomu polju
Skupile se zveri za nevolju.
Tu su risi, medvedi i vuci,
Konji, voli, lisice hajduci
I svaga je zemaljskoga stvora,
Koga hrani poljana i gora.
Pred njimi ćeš vidit kralja lava,
Jer je mudar i junačka glava —
Zlo mu jutro na koga se sprave,
Da ga tuku, deru, grizu, dave! —
Kralj veliki poreda junake
I načinja čete svakojake
I nameša četam kapitane,
Meće straže na sve mile strane.
Kada su se vojske poredale
I na mesta odabrana stale
K lavu dojdu hajduci lisice,
Poklone se do crne zemljice
I govore Lavu Velikomu:
„Poslušaj nas u svētu ovomu,
„Goni doma magarca i zeca,
„Zec je plašljiv, kako mala deca,
„A u osla luda glava vlada,
„Bojimo se, zadat će ti jada.“
Lav lisicam odgovori lepo:
„Nemojte mi govoriti slepo,
„Jer da nije u vojski osala,
„Kā zverina bi nam trumbetala?
„Zeci te nam dobri bit u sili,
„Kada budu štafete nosili.“

Iz te basne nauka će doći,
Da Vam i slab more pripomoći.

*) Basna se zove pripovest, ili pesma, gdje živine tobože govore i delaju, kako ljudi; pak iz njihova govora, ili čina vadimo si lep nauk, koji bi nam sam po sebi mrzliji bio, a ovako ga malo šalom obučemo, pak nam je miliji i laglje ga zapametimo. Basne su vrlo poučne za decu.

Pisac.

Čitanjem se sviet izobrazuje.

Osim napomenutih jur novinah preporučamo još našemu narodu sljedeće listove: **„Pučki Prijatelj“**, politićan, poučan i zabavan tjednik za puk trojedne kraljevine. Izlazi u Varaždinu svakoga četvrtka. Ciena mu je za seljake i za one, koji se unapried za cielu godinu predplate 3 f., a za ostale 4 f., onda razmierno za pol godine 2 f., a za tri mjeseca 1 f. Ovaj vrli list preporučamo na osobiti način našemu puku, kako sam svoj, jer se na onom istom polju muči, na kojem želimo biti i mi koristni svojemu narodu. — **„Glasnik Sv. Josipa“**, zabavno-poučni mjesečni list za puk katolički. Donosi: 1. Pripoviesti sa slikami, priče, dogodočice itd.; 2. Životopise i slike Svetacah; 3. Pouke u vjerskom i obiteljskom životu; 4. Kratko tumačenje crkvenih običajah; 5. Kojekakva sredstva domaća proti bolesti. Izlazi u Zagrebu svakoga mjeseca i stoji na godinu s poštarinom 62 novč., a 31. novč na pol. Preporučamo ga našemu puku, jer smo osvjedočeni, da će mu neizmierno omiliti.

Neukû Nauka.

Sredstvo proti kozicam.

„Časopis lékarov českych“ veli da dr. Rott, ljekar u Eutinu, tvrdi, da je ocat (sirće) najbolje sredstvo proti ospicam, i to može se dihati od otca kad se zavrije, ili piti ocat. Dr. Rott veli: Jedina mi je želja, da puk uzme rabiti ocat proti ospicam. Rott navadja mnogo slučajevah iz posebne svoje skušnje, gdje je ocat koristio. On sudi, da bi pošasti ospicah, koje već dvie godine po Evropi more, lahko se ugušile, kad bi liječnici prepisivali ocat proti bolesti.

Kako se suhe butine (šunka, pršut) dobro občuvati mogu.

Sad kadno nastaje doba, gdje će se butine sušiti i suhe spravljati, neće s gorega biti, da načnačimo način, kako se suhe butine i više godina čuvati mogu. Za svaku butinu sašij od pamučne (bumbačne) tkanine nešto prostraniju vrećicu, nego što je debela butina. U takovu vrećicu metni suhu batinu, a onda ju okolo na okolo zatrpaj po prst na dugačko sasječenim mirisnim suhim sienom, pak ju onda ozgor dobro zaveži. Sieno će izparivanje butine upijati, te će šunka liepo suha ostati, a sieno će joj povrh toga ugodan miris ostaviti.

Franina i Jurina.

Ju. Ala, Franino, da zapevamo jedan put!
Fr. Ajde dajmo, ter je pustno vreme!
Ju. i *Fr.*: Šarenjaki gredu,
Kozju vunu predu,
Kozji konci pucaju,
Ljudi jim se rugaju!

Različite viesti.

* † **Napoleon III.**, bivši car franceski, preminuo je dne 9. tek. mjeseca u Chislehurstu (Čajselherst) u Ingleskoj. Karlo Ljudevit Napoleon rodio se u Parizu dne 20 travnja 1808., treći sin Ljudevita Napoleona, brata velikoga cara Napoleona I., a bivšega kralja Holandije i kraljice Hortenzije; izabran bi mjeseca kolovoza 1848. u konstitujuće spravišće, 10. prosinca iste godine proglašen predsjednikom Republike franceske sa četiri miliuna 562,834 glasovah; poslje kako je pomoću vojske dne 2. prosinca 1851. bio proglašen predsjednikom Republike sa 7 miljunah 439,216 glasovah na 10 godinah, proglasio se sliedeće godine nasljednim carem Franceske sa 7 miliunah 862,189 glasovah, a 2. prosinca 1852 dao si naslov „Napoleon III. car Francezah“; oženio se 20. siečnja 1853. sa Eugenijom De Guzman i Porto Carrero, groficom Teba, a kćerju grofa Manuela Montijo, rodjenom 5. svibnja 1826., s kojom imade sina Napoleona IV.; carevao je do bitke Sedanske 4. rujna 1870., dakle 18 godinah. Budući nepristrani povjestničari znat će kazati, što je ovaj pokojnik učinio zla što li dobra za Francesku i za ostali sviet, koji mu se je klanjao do crne zemljice, dok je nosio u svojoj ruci sjajno francesko žezlo.

* **Družtvo sv. Jeronima**. Tko je platio lani 50 novčićah, bio je godišnji član ili družtvenik *Sbora sv. Jeronima u Zagrebu*, pa je dobio za godinu 1873. tri knjige, naime: „Danicu“, „Životinje“ i „Mladu Majku.“ Slavni družtveni odbor se je poslije osviedočio, da je družtvo uz taj maleni prinesak od 50 novčićah na gubitku, pak razglašuje sad po „Katoličkom listu“, da imaju godišnji članovi platiti *jedan forint* za knjige, koje će družtvenikom poslati u Svihsvetih za prihodno ljeto. A treba platiti taj forint onim, koji pobiru ote

prineske, do polovice mjeseca ožujka iliti marča. Slavni odbor javlja još i vrlo radostnu viest, da će on jur ove godine počet izdavati „Život Svetih“, kojega je naš bogoljubni puk već odavna i jako željan. Nadamo se za cielo, da će onaj gospodin, koji je naumio obradovat nas toli žudjenom knjigom, pisat nam „Život Svetih“ onako naprosto i liepo, razumivo i ugodno, kao što su pisane narodne pripovjedke Vukove i Stojanovićeve i spisi slavnoga i neutrudljivoga Trnski-a, kojih se štilac nikad do sita nenačita, bio on gradjan ili seljak. Komu je draga vjera i strah božji, taj kruto žaluje i uzdiše, čim vidi, kako u sadanje vrieme po gradovih i po selih nevjera i zloba sve većma i u puku mah preuzimlju. Širite dakle, navlasti to vi, braćo svećenici, dobre knjige po našem milom narodu, da i on uzmogne naprjedovat u svem, što je liepo, častno i koristno, i da si ohrani vjeru i blagoćudnost, bez kojih se ni narodnost uzdržati nemože.

* **Pišu nam iz Istre,** da su na više mjestih naši rodoljubi najviše sami krivi, što naš tamo narod nije još došao u školi i obćini do onih pravicah, koje ga idu po zakonu. Jer puk da je još neokretan, a oni, koji malo dalje vide, pak bi ga mogli poučiti i pomoći mu, da su il nemarni, il strašljivi. Naš im dopisnik veli, da je nemar i nehajstvo nedostojno sviestnâ i budnâ čovjeka, a strah i bojazan prava ludost; jer da čega se mogu i koga bojati, kad nisu krivi ni Bogu ni ljudem, a s druge strane na temelju zakona brane što je pošteno i pravo. Ovo su misli jednoga kmeta!

* **I na Boljunšćini** su bili odskora obćinski izbori. Nego da su se tamo tom prigodom, kako nam pišu, dogodile mnoge nezakonisti, pak da se puk pripravlja, da proti njim protestuje i zaišće od kotarske oblasti, neka jih kao nevaljale uništi i razpiše nove izbore. Mi odobravamo taj korak onudnjega našega puka, jer je već skrajno vrieme, da ustane braniti na temelju zakona sebe i svoj obstanak: samo mu preporučamo, neka marljivo pokupi svaku i najmanju nezakonitost te se postara za svjedoke očevidce, pak će siguro svoju svrhu postići. A kad to bude, onda im preporučamo, da budu složni, da se dogovore i da birači svi do jednoga na birališće dojdu. Jer neka znaju, tko sam sebe brani, da brani najveći i najljepši grad od ovoga svieta.

* **Iz Žminja** neima još ni sad glasa o obćinskih izborih. Mi bi znali nešto povjedati, zašto se toliko odnašaju, al to ćemo učiniti drugi put.

* **† V. Č. Ant. Burmašević,** zaslužni župnik sv. Barbare u Kostreni, žarki rodoljub, narodni pjesnik i spisatelj, preselio se u vječnost. Pokoj mu duši!

* **Kod sv. Barbare u Kostreni** izpražnjeno je učiteljsko mjesto. Tko ga želi nastupiti, neka se neposredno obrati na ono obćinsko poglavarstvo od kojega će dobiti pobližja ubaviešća.

* **† Pop Anton Žic,** duhovni pomoćnik i vikar kora u miru, preminuo je zadnjega dne proš. ljeta u gradu Krku na Otoku istoga imena. Bio je čovjek bistrâ uma i blage ćudi, u njem je izgubio narod vrlâ domorodca, crkva budnâ i velezaslužnâ sina, puk iskrenâ savjetnika, sirote otca, a svi najboljega prijatelja. Pokoj viečni daruj mu, Gospodine, i svjetlost vječna svietila njemu!

Sa tršćanskoga tržišća.

Poradi slaba il nikakova traženja i nudjenja ciene su trgovini mal iste ostale, kakove smo posljednjii put naveli, jedino se cukaru snizila na f. 21.50 do 22.50., ter zato upućujemo čitatelja na naše izviešće od 1. t. m.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 16 Januara.

Odjadrili iz — u

Trst: *Unico N.* Odese. — *Alois, Armonia,* Rieke. — *Aizone* Rio Janejro. — *Sagittario* Mlecih. — *Angelica* Filadelfie. — *Due Sorelle* Cet.

Alesandriju: *Cörnig* Njukastl. — *Monte Maggiore, Edel L., Peppina B.* Trsta. — *Cibele* Lošinja. — *John George* Marsilje. — *Ljubi Drag* Gruža.

Bataviu: *Rahele* Montevideo.

Bristol: *Rebecca* Njujorka.

Buenos Ayres: *Achille* Bordò.

Cet: *Eugenia, Alessandria, Gregorius,* Trsta. — *Nikolaj* Odese.

Carigrad: *Kovačević,* Marjupolja. — *Divan* Brdjanske.

Dublin: *Cainan* Tagauroka. — *Martin* Njujorka.

Dunkerk: *Drugi Dubrovački* Njujorka. — *Tito* Kostance.

Falmut: *Leda* Carig. — *Pinus* Krča. — *Agar* Mesinu. — *Teleki, Desković A., Grad Karlovač, Nerea* Suline. — *Checco, Amalia,* Ales. — *Seth, Sabioncello* Njujorka. — *Alessandro, Taganrog* Marjupolja. — *Reù* Ibrajle. — *Cam* Galac.

Genovu: *Mailath* Suline. — *Nuova Fama* Varne. — *Lada* Savanah.

Glučester: *Tri Brata* Odese. — *Erin* Safi.

Gorée: *Oro* Marsilje.

Havr: *Cirolamo* Rio Janejra. — *Rosina* Pirea.

Kardif: *Gjuseppe Matteo, Mio Moro, Stilicone, Alessandra* Bordò — *Treći Dubrovački* Korka.

Karlofort: *Cleopatra* Manhaim za Trst.

Kvinstovn: *Oonore* Limerika. — *Antonietta* Brdjanske. — *Triston* Njujorka. — *Sospir* Filadelfie.

Liverpul: *Niord* Buenos Ayresa.

Londru: *Anastasia Vucetić* Odese. — *Vera Cruz* Akyab. — *Osmi Dobrovački, Vincewna* Njujorka.

Livorn: *Norma* Carig.

Marsilju: *Iginio* Selefikije. — *Assidua* Enos-a. *Supplice* Odese. — *Gazella* Ardlor. — *Else* Burgas. — *Amata P.* Brdjanske. — *Giov. Bosković* Smirne. — *Teresa* Trsta.

Njujork: *Jakbo* Glučestra. — *Civiltà* Ales. — *Nikolas* Girgenti.

Nju Orleans: *Peti Dubrovački* Londru.

Plimut: *Viktor Kovačević* Mariupolja. — *Germano Antonio* Odese.

Pernambuk: *Olivo* Rio Janejro. — *Said* Santos

Riojanejro: *Vice Am. Teghetoff* Kardifa. — *Slava O.* Santos,

Dojadrili u — iz

Trsta: *Civetta* Smirne. — *Figlia Penelope, Nuovo Arturo* Bordò. — *Paolo* Ales. — *Ero* Carig. — *Ardito* Londru.

Alesandrije: *Vice Tonc, Maria Zari* Marsilje. — *Nikšić* Trst. — *Reno* Liverpul.

Bahie: *Carlo D.* Ingl. — *Alceste* Havr.

Bordò: *Andrina, Silve* Kardif.

Carigrada: *Lussignano* Poti.

Ceta: *Dario* Kardif.

Dunkerka: *Lauro* Njukastl.

Falmuta: *Tonka B.* Anversu. — *Clita* Liverpul — *Osmi Dubrovački* Londru. — *Annibale* Belfast. — *Girolamo* Havr.

Genove: *Else, Milienko, Riccardo* Marsilju. — *Danae* Cet. — *Patrizio* Karlofort. — *Mirto N.* Marsilju.

Gibiltere: *Reù* Kork. — *A. T. Luković* Kvinstovn.

Glasgova: *Trident* Buenos Ayres.

Hartlepula: *Carolina Premuda* Trst.

Kardifa: *Sofia* Dubrovnik — *Leone* Oran.

Kvinstovna: *Erin* Glučester.

Liverpula: *Olimpo* Genovu. — *Sloboda* Portosaid.

Londre: *Europa* Njukastl. — *Penelope* Njukastl.

Malte: *Colibri* Trst. — *Stefano* Ingl.

Milforta: *Luigia Žiga* Trst.

Napulja: *Majus* Carig.

Njujorka: *Kismet* Bordò.

Njukastla: *Enos* Livornu. — *Trino, Fortunato M.* Mlece.

Njuporta: *Giovannino R.* Mlece.

Odese: *Eva* Maltu.

Pernambuka: *Pampa* Rio Grande.

Smirne: *Nuova Anna* Trst.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Januara 1871.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	—	5 11	5.10	5.10	—	—	5.10	5.09	5.04	5.1	5.15	—	5.16	5.17	5.19	—
Napoleoni.	—	8.66	8.64	8.64	—	—	8.64	8.64	8.65	8.6	8.66	—	8.66	8.67	8.66	—
Lire Ingleske	—	10.90	10.96	10.88	—	—	10.88	10.89	10.90	10.9	10.92	—	11.92	10.93	10.92	—
Srebro prid (aggio) . .	—	106.90	106.50	106 50	—	—	106.50	106.50	106.50	106.	106.65	—	106 65	106.75	156.75	—

Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Karabaić**.

Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for ; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari" *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.
Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capuano* N.° 1969/1.

Godina IV. **U Trstu 1 Februara 1873.** **Broj 3.**

Pitanja i odgovori.

Što je izobraženost?

(Dalje)

Što je krivo potuljenosti i patnji one prve vrsti, a što uzrok sjajnosti i blagostanju ove druge vrsti ljudih? Evo odgovora na to pitanje.

Onoj prvoj vrsti ljudih sviet nije drugo, nego kao pod pokrovom, velika i nedokučiva tajna. Tajna im je njihov postanak, tajna život, tajna smrt. Nit znaju odkud su, ni što su, ni čemu su. Tajna im je žarko na istoku sunce, tajna zviezdami nakićena nebesa, tajna sa svojimi mienami blieda noćna mjesečina. Dokle se suncu raduju, noći se boje, a za zviezde svoju sreću privežuju. Tajna im je bliesk i tutanj groma, tajna žviždanje vjetarah, tajna uzburkanost valovita mora. Kad sjeva i grmi, to im se medju sobom bogovi biju; kad vjetar vije, to su zemaljski duhovi jedno na drugoga udarili; a kad se more sa dna do neba uzpinje, to su se sprle medju sobom i povadile paklenske strahote. Ali neka tih povećih i potežjih svesvjetskih tajnah, kad im nebi bile tajne i sakrite nebrojene druge stvari, bez kojih nemože na zemlji čovjek čovječji ni koraknuti, ako jih nepoznaje! No njim je tajna sve, što jih okružava na nebu i na zemlji. To su baš prava djeca, koja se svemu čude i od svačesa striepe jer još ničesa nepoznaju i ničesa nerazumiju. U tmini su se rodili, u tmini odgojili, pa se u tmini i viekom rastaju. Sliepac nezna, što je i kakvo je sunce, isto tako neznaju ni oni. što je, ni kakav je sviet; jer nisu još progledali na svoje nutarnje duševne oči. No čovjek ipak nemože, da o svakoj na svietu stvari svoju nemisli, ako je još gluplji i neumniji, samo što najveć puti o svem što misli, krivo misli, kao se eno vidi iz gori napomenuta kriva mišljenja nesretnih divljakah. Tomu krivomu mišljenju iliti pojmljenju veli se drugom besjedom laž, pogreška iliti bludnja, što takav čovjek luta i hludi iliti tumara kao bez glave i pada iz pogreške u pogrešku. To je putnik, što je zašao iliti sišao sa pravoga puta, pak se sve više gubi iz stranputice u stranputicu. I to je eto krivo svoj nevolji one prve vrsti ljudih.

Gdje pako neima tajne, tu je očitost i istina. Tu najme čovjek ne samo što pravo shvaća i misli stvari, koje ga obkružavaju, nego izviše zna, zašto se imaju shvaćati i misliti tako, a ne drugako. Toga radi, u istini se nahodeći čovjek zna i razumije, odkud je, što je i čemu je koja stvar, pak se prama tomu vlada i njom gospodari po svojoj volji. On se ničemu nečudi, ničesa neboji nego Baga istinoga, koji svietom upravlja i svakomu po zaslugi dieli, to na ovom to na onom svietu. To je prvi a bit će i zadnji stupanj ljudske izobraženosti. Istina dakle i očitost jest pravi i jedini uzrok sjajnosti i blagostanju onoj drugoj vrsti ljudih! Prva istina, što se je zakriesila u očima njihova uma, porodi drugu, a iz ovih dviuh vrenu treća, iz treće, četvrta itd. itd., dokle se god nenadjoše u nepreglednu moru vida i božjeg svjetla. Pa kao god što čovjek danju vidi, što gdje stoji i što mu može koristiti i što škoditi, od čega mu se valja odmicati i k čemu primicati: isto tako, obasjan svjetlom istine, koraca on pouzdano napred na putu ovoga svieta, gdje mu cielo stvorenje božje služi i život oblažuje, kao svômu gospodaru. On je svojim umom razabrao sile božje prirode i upotrebio jih na svoju korist i lagodu. Proniknuo je zakone duševnoga i tjelesnoga svieta, pa prama tim zakonom udesio iliti upravio svoj cieli život. I tako, malo po malo, dovio se do pravoga čovječjega dostojanstva, gdje vladaju sjajnost, blagostanje i pravica.

Što je dakle izobraženost?

(Sliedit će.)

POUKA,

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli, i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

(Dalje)

Kako imaju biti svjetle staje iliti pojate?

Svakoj živoj stvari na svietu bolje tekne u svjetlobi, nego li u tamoti; pa i zato treba da staje budo svjetle, a nesamo poradi zdravlja živine. Očima iliti vidu živinskomu osobito škodi, ako naglo iz tamne staje pride na sunce. Ljudi dakako misle, da to govedjoj živini i stadu neškodi; konji pako radi toga lahko dobe pogibeljne bolesti očijuh, a često posve i osliepe. Isto tako marvi škodi gola jaka sunčena svjetloba, i zato staje treba tako postaviti, da sunce živini *neudara ravno u oči.* Konjem osobito je ovo jako škodljivo, jer je poznato, da u takovih slučajih često *vrtoglavi* postanu, a oni, koji jurve imaju malu tišćanku, na preveliko] sunčenoj svjetlobi, još više otišćave, dok napokon i posve zdivljaju.

Staje imaju biti čiste

Da se živina zdrava občuva, vele mnogo joj pomaže *čistoća*, a čisto treba da se drži nesamo živina, nego takodjer i mjesto gdje živina stanuje. Ako se *koža* živine nesnaži, smrad napravi na njoj koru, pa dosti se puti radi toga porode dugotrajne kožne bolesti, i jer se tada blago potiti nemože, ukote se zatim takodjer i unutarnje bolesti. Osobito tegleću živinu, konje i volove, koji se više puti moraju potiti i u prahu živjeti, često treba osnažiti i oštrigljati: konje najme jedan put na dan, a vole najmanje tri puti u tjednu. Isto tako i živinu, koja je neprestano u staji, treba od način stoće čuvati. Dva puta u tjednu osnažiti ju i oštrigljati, onda samo bilo bi dosti, kad bi se marva takodjer marljivo kupala i u obće tako držala, da se tako lahko nebi mogla oblatiti. Radi svega toga staje se imaju tako napraviti, da se cur, što ga stelja neupije, lahko može odciediti i hitro odteći. Nego to se razumi, mnogo zastoji u *stelji* i u tom, da se stelja većkrat na novo nastelje. Najbolja stelja je slama, jer ona hitro cur upije.

Ako se dakle dosti slame nastalje, pa se blatnija slama svaki dan od staje pobere, neće biti od nikakve potrebe, da se gnoj dan za dnevom iz staje iznaša. *Listje* ili sušanj upije cur jako manje, nego li slama, pa jer se i živina na njemu jako zamaže, s toga treba nesamo svaki dan drugo listje (veje) podstreti, nego i živinu češće čistiti i prati, ako ju gospodar čednu imati žele.

Pri *konjih* treba pako uvjek mokru stelju svaki dan posve osušiti i nakon nekoliko danah opet drugu podsteljati. Ljeti iznašati gnoj iz staje *svaki dan*, jurve poradi toga je dobro, da se neukoti preveć bubah i muhah, koje marvu jako uznemiruju i muče.

Takodjer i volom, koji se za djelo rabe, treba već puti gnoj iz staje iznašati i kao konjem slame nastrti, i to, jer

su voli čistomu zraku privadjeni, i meće stelje potrebuju, da bolje počivaju.

U *ovčijih* stajah može gnoj bez škode i ciele mjesece ostati. Ovce u staji nisu privezane, pa gazeć po slami s gnojem zmiešanom, stvore, da se gnoj sa slamom još bolje sjedini, kanoti i da cur dublje pod slamu pride. Zato ako se raztre dosti dobre stelje, koja mokrotu lahko upija i staje se dobro provjetre, kada je stado na paši, netreba se nikakva zla bojati. Uprav ovako radeć, može se i s kravami postupati, osobito ako krave nisu privezane, i proste po staji hoditi mogu.

Ako se gnoj iz staje, gdje su krave, svaki dan iznaša, istina nešto se stelje prištedi, al takov gnoj nije dosti moćan, radi uzroka, da se stelja s njim zadosti nezamieša, a i živina neleži tako toplo i mehko; osobito slabo pa tekne živini, ako leži na tlu škrilami, il opukami pokritû. Zato je najbolje, ako je moguće, dosti slame podsteljati, svaki je dan većma dodati, gnoj već puti iznašati, pa će i živina tako čista ostati.

Al nije dosti, da je samo živina čista, čisto mora biti takodjer i orudje, tlo i zidi staje. S toga je potrebno živinu marljivo prati i uvjek ju zatim dobro otrti, tlo i put po kojem živina izhadja i dohadja u staju, jedan put u tjednu pomesti i zidove staje barem jedan put u ljetu pobieliti.

(*Sliedit će.*)

Dopisi.

Iz Istre.

Tko želi, da narod napreduje, taj se mora i starati, da se narodu pruže ona potrebita sredstva, kojimi se može ta svrha postignuti.

Sredstva pako, koja narod k napredku vode, mnoga su i različita, a medju ovimi zauzima nedvojbeno škola prvo mjesto. Baciv pogled po Istri, moramo u istinu reći, da su se u zadnje vrieme nekoje škole osnovale i to ne samo gdje živi Talijan, nego i ondje (ako razmjerno i manje) gdje obitava tri put na broju obilniji Slaven. Dobro, uzkliknut će tkogod, tako valja, samo na taj način moći će se Istra usporediti s drugimi pokrajinami — samo tako napried, pak će i kod nas nestati gluposti i neznanstva. Jest, i ja odobravam škole i veselim im se; nu ne ovakovim, kakove su u Istri. Dapače srce me boli, kad pomislim na narodnost moju, koja zauzima veći diel Istre, koja se je od šestoga vieka po Isukrstu do današnjega dana uzdržala, a sad ju kane Talijani u Šarenjačtvo pretvoriti. U istinu, škole se otvaraju, al ne za napredak, nego za propast slavenske narodnosti u Istri; jer posvuda skoro vlada talijanski jezik u školi, a slavenskomu ni traga. Nu kako je to moguće, kad ima u Istri tri put više Slavenah, nego li Talijanah, i kad §. 19. izrekoma veli, da se moradu dati svakoj narodnosti sredstva za izobraženje, tim i škole. Dakle kako to, da vladaju Talijani te nam gnjetu svoj jezik u grlo? Tomu je kriva naša nemarnost. Mi davamo vlast tudjinu u ruke, a on nam kroji zakon, ne kakov je nam, nego njemu bolji. On, kad ga izaberemo za zastupnika, zaboravi, da osim Talijanah ima u Istri i Slavenah, koji moradu uživat jednaka prava kao Talijani, jer imadu jednake dužnosti. Sami smo krivi našoj nevolji, jer ako zapitaš kojega seljaka neznalicu: kako želiš, da ti se diete u školi poučava, dobit ćeš odgovor: hrvatski već zna, sad nek uči talijanski. Budalo! Jesi li ikad čuo od Talijana reći: moje diete zna talijanski, sad nek uči hrvatski? Nipošto! On poštuje svoju narodnost. Dakle Talijan mrzi tebe, a ti mu se gnjeteš. — Ali molim te, seljače, zašto da tvoje diete baš talijanski uči, kaniš ga morda poslat u Italiju, da si tamo kruh služi? Jeli? A nevidiš li gdje hrpimice dolaze Talijani u tvoju domovinu, da se nasite? A na posliedku, zašto šalješ tvoju djecu u školu? Valjda da štogod nauče? Jest, ti ju tom namjerom u školu šalješ, ali ja ti velim, da će ti se malo naučiti, dok ti ju nebudu u materinskom jeziku poučavali; jer dokle nauče talijanski, treba više vremena, a tebi se neće, da ti diete gubi vreme, pak veliš: nek ide radje ovce pasti, kad neće učiti. Učilo bi diete, ali jadno nerazumije. Dočim pako trati vreme učenjem talijanskoga jezika, moglo bi mnogošta naučit u materinskom jeziku što nenauči.

Tko sebe neštuje, nemože zahtjevati, da ga drugi štuju. Promisli i osviesti se, pak negovori tako nesmotreno i gledaj, komu davaš vlast nad sobom!

Iz hrvatskoga Primorja.

Onomadne doživjeli smo dva ugodna pojava na obzoru našega narodnoga gospodarstva. Osnovala se je u Senju Štedionica za grad Senj, a u Kraljevici za riečku županiju. To su znaci oživjele samosvjesti u našega naroda te ovi pokušaji, da se sami svojimi silami uzdignemo i sami svoje dobro promičemo, ova težnja neodvislosti od Rieke i od tudjih kapitalah, nemože uroditi, nego dobrim plodom, samo ako uprava tih novčanih zavoda bude valjana i u rukuh poštenih ljudih. S tom istom nakanom pomisliše nekoji osnovati „*Uzajemno brodarsko osigurajuće družtvo*“ (*Mutua)* za naše Primorje. Za zbilja, kad čovjek vidi, kakovoga je srdca i kakove misli Rieka prema našemu Primorju, nemože nego odobriti ovu pomisao.

Novci i naših Primoracah, uloženi u riečku štedionicu, neizdavaju se, ako nisu osigurani na riečke nepokretnine, a članovi riečke *Mutue*, koji nisu Riečani, težko dobivaju iz nje novce u zajam. Ako promislimo pako, da veći broj u *Mutui* osiguranih brodovah pripadaju ljudem iz našega Primorja, koje, kao n. p. Kostrena, Bakar i najveći broj kapetanah odgaja, onda nam se taj podhvat sasvim razborit i moguć čini samo ako svi na njega prionu, tè brodove iz riečke *Mutue* oduzmu, da jih unesu u to narodno družtvo.

Sve to je domorodno i hvale vriedno, samo u jednom neslažem se s onimi, koji okô toga rade, naime u tom, gdje se to družtvo naseliti ima. Štedionica za županiju nalazi se, kako rekoh, u Kraljevici, a to osiguravajuće družtvo kane nasleliti ili u Bakru, ili u Kraljevici. Traže naime, da budu daleko od Rieke i to sbog razloga toga, da promiču Bakar ili Kraljevicu i da svaku i najmanju korist od Rieke odvrate. Ovi razlozi po sebi bili bi dobri, kad veći politički razlog nebi jih nadmašivao i nešto nam drugo savjetovao. Na našem još po pravu i za zbilja hrvatskom zemljištu imamo mjesto Sušak, koj se nalazi odmah na drugoj obali male vode Rečine, koja dieli Rieku od zemljišta bakarskoga municipija. To mjesto ima nekoliko kućah, blizu je grada Rieke te riečkimi stanovnici ponajviše sagradjeno, smatralo se je dosada kao prikrpina riečka. Kad se bude Rieka povećala, njezin već sada stegnuti prostor doprinjeti će dakako k tomu, da se bude i Sušak povećao, ponajprije s toga, što će zemljišta za sgrade tu manje stojati, nego li u samom gradu. Zar nebi mi imali misliti, da se tim što više okoristimo tè da zadobijemo našoj zemlji mjesto, koje neće biti sasvim neznatno? Naprotiv, ostavimo li ga svojemu udesu, zar neće upliv riečkoga talijanstva preći i riečki most tè prisvojiti si srdce i toga našeg mjesta, koja će biti možda u buduće i proti nam? A da se mi zauzmemo zanj tè ga učinimo narodnom tvrdjom proti sve to dalje prodirućoj poplavi talijanskoj, nebi samo imali materijalnih koristih, već bi očuvali i narodnost od prieteće pogibelji.

Govorilo se o premješćenju hrvatskih oblastih i školah iz Rieke. Odbor, kômu je bilo o tom skrbiti, nije mogao odlučno kazati za jedno ili za drugo mjesto; predlagao je ipak kao najprikladnije Bakar. Iz svega toga nebi ništa, al ipak, premda riečko pitanje nije po pravu još odlučno riešeno, mislim da nećemo moć i nadalje trpiti, da naše oblasti sjede u gradu, gdje neimaju nikakva ugleda, tè izvan mjesta svoga djelovanja. Ako hoćemo biti dosljednimi tè odstraniti od Rieke svaku korist, izviruću od naših novacah i zavodah, morali bi ponajprije premjestiti sve te urede i škole. Ali kamo? To je veliko pitanje. Ja cienim nikamo drugamo, nego na Sušak. Svi naši narodni uredi, škole i novčani zavodi dali bi tomu mjestu narodnu oznaku, koju bi riečki talijanomaši zaman tražili izbrisati. Probudila bi se sviest istih sušačkih stanovnikah, koji bi drage volje ostali vierni narodnoj zastavi, jer bi u tom nalazili svoju korist.

Činili mi štogod nam drago, dodje li Rieka do znamenite trgovine i obrta, pritezat će k sebi Primorce i ljude

gorskoga kotara, hlepeće za radom i dobitkom. Ovi će se vremenom udomit u gradu i prilagodit se vladajućemu u njem duhu; dočim ako budu imali na Sušaku narodno ognjište, lahko će se oko njega sakupljati, tè grijati duše svoje svetim plamenom domoljublja, kako to čine Irci u Americi, koji se u gradovih skupljaju u tako zvanih irskih kvartirih iliti ulicah. Istina Bog, da su nam sad Rieku oduzeli, ali zar hoćemo se mi zato odreći našega na nju prava? Zar se nenadamo više, da će se ona prije ili poslije vratit na ono, što joj je prirodom naznačeno, da bude najme jednim od najsjajnijih gradovah naše zemlje? To vrieme mora doći, ako žele Ugarska i Hrvatska kao dvie rodjene sestre živiti i napredovati. Čekajuć dakle na to vrieme, nam je ostati na vratih grada Rieke, tè držati tamo tudjim pridošlicam neprestance pred očima našu rastuću silu i naš uztrajni odpor. Zar će Hrvatska svigdje uzmicati pred nasrtajućim tudjinstvom? Kad se bude hrvatsko pravo na Rieku opet priznalo, mudro će ipak i pravedno biti, da štujemo tute vladajući talijanski jezik. Napokon nam nije poći daleko od Rieke, jer stare uspomene spajaju našu županiju s tim gradom, a one vriede u očima naroda mnogo više, nego li i najumniji govori.

Osim tih razlogah, koji su u obće za to, da nezapuštjamo Sušaka, ima još jedan razlog napose za to, da se uzajemno brodarsko osig. družtvo osnuje na tom mjestu. Većina kostrenskih i u obće primorskih kapetanah jesu u družtvu sa riečkimi brodovlastnici, tè ako Riečani trebaju dobrih primorskih kapetanah, to i oni često trebaju riečke gospode, da jim dadu službu na svojih brodovih. S toga svi oni prisiljeni su dolaziti na Rieku za svoje poslove, pak tom prilikom bilo bi jim lahko vršiti svoje poslove kod *hrvatskoga uzaj. osig. Družtva*, tè dolaziti na njegove sastanke i sjednice, kad bi to bilo na Sušaku, a ne u kojem dalnjem mjestu. Mnogo pako kostrenskih i inih primorskih brodovlastnikah stanuju na Rieci tè oni bi za cielo svom dušom pripomogli to narodno družtvo, kad jim nebi daleko bilo. Kad bude pako gotova željeznica riečko-karlovačka, bit će i stanovnikom gorskoga kotara mnogo lakše doći na Rieku, nego u ikoji drugi grad primorski. — Nekoja gospoda viču proti centralizaciji te kažu: zašto bi mi sve sakupljali na Rieci? i drugi se gradovi primorski moraju uzdići, svaka centralizacija je škodljiva. To je istina; ali tu nije govora o centralizaciji, jer Sušak je dosad sasvim novo mjesto, na kojem nema ništa; a s druge strane, kad kanimo učiniti kakov zavod, zar hoćemo ga postaviti na takovo mjesto, gdje mu nije nade dobrû uspjehu, samo s toga, da nebude u velikû središtu?

Znam, da će ove moje mišli naći protivnikah u mnogih žiteljah naših primorskih gradovah, ali ja je izjavih sasvim otvoreno bez mržnje i bez ulagivanja, jer sam uvjeren, da će napokon i njihova domoljubna srdca odabrati radje obće narodno dobro, nego li korist svojega zavičaja.*)

*) Mi ovaj dopis štampamo, premda se u svemu neslažemo s njegovimi nazorî, što ćemo u svoje vriemo na ovom mjestu napose razložiti. *Ured.*

Svašta ponešto.

KRV NIJE VODA.

P. C. rodom iz B. u Istri, tražeć svoju sreću, preseli se godine 1859. u sjevernu Ameriku. S početka mu nije išlo baš najbolje, akoprem se kruto trudio i mučio, jer sreća nigdje na svietu nečeka čovjeka na ležeće, pa ni u Americi. Nego gdje je pamet, poštenje i krepka volja, tu je i blagoslov božji, pa čovjek najposlje nadvlada sve zapreke; tako jih je nadvladao i taj naš zemljak, te postao u kratko vrieme bogat i čuven trgovac u gradu Brooklynu. Što mu je najviše pomoglo do te sreće, jest njegov materinski hrvatski jezik. Tu će mnogi ludo huknuti: što može čovjeku pomoći hrvatski jezik u dalekoj Americi! Ništa, sasvim ništa, kad bi Slaveni svi i svuda bili izdajice i odmetnici, kao što su nekoji na našu skrajnu sramotu u svojoj rodjenoj domovini. Al se i Slaveni, kao svi drugi narodi, ljube medju sobom i vole svojemu, nego li tudjincu. Brooklyn je velik trgovački grad na moru, a naš zemljak u tom gradu trgovac od duhana iliti tabaka. U luci iliti portu brooklynskom pristaju brodovi sa svih stranah svieta, pa i mnogo ruskih i naših domaćih. Pa kako krv nije voda, u koga će slavenski brodovi i slavenski mornari kreati tabak i nabavit si duhana za dalek put, nego u našega Istranina, koji akoprem zna još pet drugih jezikah, ipak govori milo i sladko najradje onim jezikom, kojim je na materinu krilu progovorio pod očinim krovom, i kojim govori malom razlikom sto miliunah živih dušah na svietu? U tudjinstvu čovjek najbolje ćuti, što je narod i što je domovina, pa kad se može dosita s kim porazgovoriti u svojem materinskom jeziku, to mu se tada čini kao da je doma. Svaka rieč, svaki glas spominje ga materinih milinah, pa kao žarko ljubi svoje roditelje i svoju rodjenu braću, tako ljubi i vaskolik narod svoj i svoju daleku domovinu. Toga radi naš bi zemljak tražio u brooklynskoj luci slavenske mornare, da mu u njihovu družtvu srcu odlahne, a oni bi tražili njega, da im bude na ruku u tudjem svietu i da dadu dobiti njemu prije, nego ikomu drugomu. I prošle godine, kad je Aleksij, veliki knez ruski, po Americi putovao, pak su bila usidrana u brooklynskoj luci tri velika ratna broda ruska, što su kneza pratila, ruski častnici i ruska čeljad, doznavši za našega Istranina, kupiše na veliko za vojsku tabaka od njega i platiše ga sve novimi žutacî samo zato, što je Slaven i što se je liepo s njimi razgovarao u svojem i njihovom materinskom jeziku. Tako se je eto zamogao i zabogatio taj naš zemljak u Brooklynu gradu, gdje se je i oženio sa kćerju svojega plemena, najme jednom Slovenkom, koju je sreća kao i njega tamo naniela!

Sa dolnje Raše.

BASNE.

II.

Jedan put se zveri pokarale
To za stvari velike to malo;
Al si same pomoć nemogahu,
Ni pravice pravu dati znahu.
Pak se u tom već na kraju slože,
Da se jedan sud sastavit može —
Sud pravičan, dobar i brz vele,
Gde će biti blaga svake fele.
Za sudca su zmiju učinili,
A četiri skopca počastili,
Da joj budu po boku na sudu,
Da nereče nikad koju ludu.
Za pisare postavili žabe,
A za one, koji novce grabe —
Z' advokate postaviše puže;

Lepa suda, kako lepe ruže!
Dok se zmija do suda dovuče,
Već pravdašu smrtna ura tuče;
Dok se skopci na svoj posal daju,
Treba jih poć buditi u staju;
Dokle žabe supliku učine,
Na iztoku sto put sunce sine;
A dokle se puži advokati
Pripravili koga zastupati,
Dotle ode i koza i zelje
I ufanja i velike želje.

∴

Gde se sudi po takvom kopitu,
Narod nima radost stanovitu.

Neukû Nauka.

Dodavanje sode u svinjsku hranu.

Neima dvojbe, da svinje ljeti osobito, gdjeno nezrelo voće i toliko druge kisele hrane jedu, obole. Da se tomu predusretne, dadne im se u hranu, na jedan kabal po dvie male žličice sode. Ova sol suzbije suvišnu kiselinu pak i hranu probavljivijom učini. — Valja dodati, da je obična soda veoma jeftina (ciena).

Mazanje voćakah vapnom

pokazalo se dosad veoma koristnim, jer ne samo da se tim mnogi mladi kukci na kori i pod korom utamane, nego i drveće ljepše i zdravije raste. Nu netreba, kao što se to obično čini, drveće na kašu razmućenim vapnom mazati, jer takov voćnjak negodi oku; dosta je ako se voćke namažu bistrom vodom vapnenicom, koja se ovako pravi: Jedan kilogram (nešto preko $1^3/_4$ beč. funte) gašena vapna pomieša se u 770 lit. vode (1 litra = nešto preko pol oke), te promiešav ju nekoliko krat, ostavi se u miru, dok se vapno sjedne. Za nekoliko vremena ostati će ozgor bistra voda, u kojoj je ipak dosta

vapna razpušteno, da se njom voćke omočiti mogu. Nu nije dosta da se omoče sama stabla, to treba činiti i s debljim granjem.

NOVE KNJIGE.

Tragedija „**Marta Posadnica**“ od M. Bana, koju smo već na ovom mjestu spomenuli i preporučili, uprav je izišla izpod tiska u tiskarnici D. Pretnera u Dubroniku i stoji 80 nvč. Čim ovo razglašujemo, nedvojimo ni najmanje, da će naši imućniji čitatelji rado uložiti taj malen novac, da se upoznaju s tim najnovijim pjesničkim proizvodom našega Bana.

* Knjiga **Seljak**, što ju je napisao i priobćio u „Pučkom Prijatelju“ pokojni *Vilko Švelac*, a izdao *Bartol Francelj*, i koju smo već i mi na ovom mjestu spomenuli, dotiskana je, te se može dobiti kod izdavatelja u Varaždinu za 90 nvč. Mi ju i opet preporučamo našim hrvatskim seljakom i poljodjelcem.

* **Slavjan**, časnik slovstven i uzajemen za Slavjane književne i prosvjetljene. Vreduje ga i na svetlo dava *Matija Majar* v Celcvce (Klagenfurt). Izhaja deset put v lete i velja 3 for.

* Upravo ovih danah izašla je ovdje izpod tiska knjiga na talijanskom jeziku „*Breve repertorio medico-chirurgico, dedicato alla marina mercantile nazionale*“ od našega rodoljuba dalmatinca Dr. Ant. Šutine, i može se dobiti u tršćanskih knjigarah po 2 for. komad. Kako sam spisatelj veli, ovu će knjigu prevesti na *hrvatski jeziki* i za koje će vrieme bieli sviet ugledati, ali medjutim i dok se taj prevod dotiska, nemožemo nego što toplije preporučiti ne samo mornarom, kojim je dielo namjenjeno, nego i ostalomu obćinstvo, počim popularno razpravlja razne bolesti i čitatelja opominje, kako se čovjek može sam liečiti bez pomoći ljećnikove.

Različite viesti.

* **Jednake dužnosti i jednaka prava**, tumače njemački centraliste u Beču u osnovi novog izbornog reda, kojega je naumilo ministarstvo podnieti rajhsratu na odobrenje, evo ovako: usljed te osnove birati će neposriedno za Rajhsrat; u Českoj 1800.000 Niemacah 57, dočim će Česi, koji broje 3200.000 dušah samo 33 zastupnika; u Moravskoj 514.900 Niemacah 25, a 1440.000 Čehah 9 (devet); u Šlezkoj 258.000 Niemacah 9, a 248.000 Slavjanah 1 (jednoga); u Kranjskoj 28.000 Niemacah 4, a 423.000 Slovenacah takodjer 4; u Štajerskoj na 413.000 Slovenah 3 zastupnika, na 717.000 Niemacah pako 19. U Dalmaciji na preko 400.000 Hrvatah 6, dočim pelasgo-latincem-autonomašom kojih je jedva 20.000, odredjuje zakon 2 zastupnika. — Istarski Hrvati i Slovenci, kojih imade preko 174.000, biti će kao i dosele bez svojih poslanikah, isto tako i Slovenci tršćanske okolice, u broju od kakvih 40.000 dušah, morati će se zadovoljiti, da jih Talijani zastupaju. — Može li još kogod posumnjati, da se nekroji jednaka pravica za sve narode?!

* **Svetojeronimsko družtvo u Zagrebu** napreduje, hvala Bogu, bolje nego smo se mogli nadati. Po zadnjem izviešću imalo je to družtvo za izdavanje pučkih knjigah, do 1 srpnja (julija) 1872, utemeljiteljah 45. članovah I. reda 126, II. reda 252, III. reda 1838; svih skupa bijaše 2261, bez onih, koji s u dosad plaćali po 50. nvč. na godinu. Dakle od 1. srpnja 1871. do 1. srpnja 1872. upisalo se: utemeljitelja 2, člana I. reda 2, II. reda 32, III. reda 466; skupa 502 člana. Uslied podnešena računa prijelo je družtvo od 21. kolovoza (augusta) 1870. do 21. kolovoza 1871, for. 6688.92 nvč., dočim je u to vrieme na izdanje knjigah itd. izdalo 6348 f. 13 novč. ter tako ostalo u družtvenoj blagajni 340 f. 70 novč.; kojoj svoti, kad se pribroji aktivna imovina od 2780 f. 79 novč. i ona u javnih papirih od 20.725 f. a odbije zaostali dug od 34 f., pokazuje se, da družtvena imovina jest od 23,471 for. 79 novč. — Kako jurve javismo, ovo je družtvo osim *Koledara* za god. 1872. (u 8000 otisakah) tečajem god. 1872. jošter izdalo knjižicu (u 6000 otisakah) pod naslovom „*Mlada Majka*“ i knjigu (u 6000 otisakah) „*O životinjah domaćih i stranjskih*“ sa slikami, te i razposlalo svojim članovom. Iz ovdje u kratko nacrtana izviešća družtvo je pobudilo ljepih nadah i njegove su knjige stekle do sada obće odobrenje sviestnih priateljah našega puka, pak upravo zato nemožemo nego što toplije preporučiti našim štovanim štiocem, osobito pako častnomu svećenstvu, da u što većem broju u družtvo stupe, i ujedno molimo vriedne rodoljube, da svojski nastoje okô skupljanja godišnjih članovah s prineskom od 1 f.

* **Životopis pokojnoga dra. Ljudevita Gaja** sa oprsnom slikom njegovom donosi prekrasan slikovan tjednik češki „Světozor“, koji izlazi u zlatnom Pragu sedmu godinu pod odgovornim uredničtvom čuvenoga spisatelja g. Jos. J. Kořána — u broju 50. 51. Na kraju je, čitateljem „Naše Sloge“ poznat poziv g. Velimira Gaja o vraćanju spisa, u naruč uzetih iz knjižnice njegove, i o skupljanju gradje k životopisu dra. Ljudevita Gaja, rieč po rieč na češki jezik preveden. U početku diela II. životopisa (u br. 51.) pisac, pominjuć postanje knjižnice Gajeve, veli: „*.... knihovna jeho na unika a vzácné knjihi jihoslovanské je bohata.*“ — Nedavno je o knjižnici Gajevoj pražka „*la Correspondance slave*“ doniela osobiti članak pod nadpisom: „*Une bibliothèque slave*“ (br. 89.)

* **Mirovine (penzije) u Cislajtaniji za god. 1873.** iznašaju 12 mil. 133.702 for. t. j. 3% od ukupna državna dohodka, a porazdieliti će se ova svata medju 57028 osobe.

* **Kako Magjari sami o sebi sude.** Čuveni poljski general i bivši zapovjednik magjarske revolucionarne vojske god. 1849, grof Dembinski, piše u svojih memoarih iliti uspomenah, da mu je bivši tadašnji magjarski ministar rata, Meszáros, prigodom dignuća (Dembinskoga) od glavna zapovjedničtva, ovako rekao: „Častni Dembinski, da sam vas u Debrecinu vidio, kad ste u Ugarsku došao, pak poznao vašu vieštinu kao sada, rekao bih vam bio: dragi prijatelju, nemojte gubiti vaše dično svjetsko ime u Ugarskoj, — *naš vam je narod pun sama sebe, mi mislimo, da sve znamo i svega imamo, pak ipak nit mi što znamo, nit mi što imamo.*“ Rekli bismo, da Meszáros nije istine rekao, kad nebismo vidili, da i sada nije drugačije.

Opomena.

Tko se još želi predbrojiti na „*Našu Slogu*“, neka se samo javi, mi mu možemo poslužiti sa svimi brojevi. Samo molimo, neka nam se novci šalju putem Poštarske naputnice (Assegno postale, Postanweisung), koja nekošta nego 5 novč., a na njoj se može napisati što koga volja. Ako kad tko Lista nedobi, neka nam to prijavi u otvorenu pismu, za koje se ništa neplati.

Uredničtvo.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Januara 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini) .	5 19	5.18	5.18	—	5.14	5.15	5.14	5.14	5.13	5.14	—	5.14	5.13	—	—	—
Napoleoni	8.65	8.65	8.65	—	8.66	8.67	8.67	8.67	8.67	8.67	—	8.70	8.69	8.67	8.67	—
Lire Ingleske	10.90	10.91	10.90	—	10.96	10.92	10.91	10.92	10.92	10.92	—	10.94	10.94	10.92	10.92	—
Srebro prid (aggio) . .	106.50	106.50	106.50	—	106.35	106.50	106.50	106 35	106.65	106.30	—	106 65	156.65	107.25	107.25	—

zdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. Tisk. Sinovi K. Amati

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Capitano* N.° 1969/1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Godina IV. **U Trstu 16 Februara 1873.** **Broj 4.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 veljače.

Osnova novoga izbornoga reda za rajhsrat izazvala je u svih ovostranih zemljah carevine nebrojene prosvjede iliti proteste. I ne samo da proti toj osnovi prosvjeduju Slaveni, kakono Česi u Českoj, Moravskoj i Slezkoj, onda Slovenci u Kranjskoj, Štajerskoj i Goričkoj; nego i sami Niemci, kakono nekoje njemačke obćibe u gornjoj Štajerskoj, onda zastupnici tirolski i voralbergski, koji su radi toga i svoje mandate položili. Nu sasvim tim se čita u njemačkih centralističnih novinah, da će ta osnova biti ovkoji dan predložena bečkomu parlamentu, da o njoj vieća. A što kaue Poljaci? Toga još najbrže ni oni sami neznaju. Za Dalmatince se pako čuje, da su bili pozvani radi te stvari od ministarstva na dogovor, al da su poziv jednodušno odbili. Tim, ako i bude prihvaćen taj novi izborni red, austrijski će narodi u velikoj većini biti jednako nezadovoljni.

U Ugarskoj se Deakova stranka, koja je dosad onom zemljom sama vladala, svaki dan sve to više ruši. I nezna se, kamo će najposlje dospieti Ugarska, ako nedojde, kako nekoji vele, u konservativne Šenjejeve ruke. A šta će i poslje Šenjeja biti, ako se Magjari u pamet nesazovu, težko je pogoditi. Jer današnjih državah temelj, na kojem i Ugarska počiva, jest sasvim nestalan. Država bi imala biti sredstvo sreći i napredku naroda, ne pako sliepa svrha bez obzira na pravedne želje državljanah. Na tom su se načelu temeljile stare poganske države, pa evo kao da se misle nanj posaditi i sadašnje. U Hrvatskoj klevete i izmišljotine nekojih pustolovah nisu narodnoj stranci ni najmanje naškodile, kao što su se tomu nadali mnogi grobari hrvatskih pravicah, nego dapače su ju tim više osviestile i učvrstile.

Ruska i Ingleska su se glede srednje Azije prilično sporazumile i pogodile, a rusko-inglesko prijateljstvo se je još i tim učvrstilo, što će jedan ingleski knez uzeti kćer cara Aleksandra. Tim se veselje, što je bilo uslied te razmirice u Njemačkoj zavladalo, sasvim poremetilo. U Njemačkoj je ukinut §. 15. temeljnih pravah, koji je Katoličanom i Luteranom jamčio crkvenu slobodu. Sad će se dakle i tamo razpaliti više nego ikada crkveno progonstvo. I u Švajcarskoj se otimlju crkvi stare pravice.

Španjolska se je opet premislila. Kralj Amedeo morao je izručiti krunu, koju su mu bili sami Španjolci ponudili, i vratiti se u Italiju. Sad je u Španjolskoj opet republika, a i mir da vlada, samo se nezna, dokle će to trajati. Amerikanska republika misli, da hoće i potrajati, jer je već i priznala tu treću sestru na evropejskom kopnu. Da bude ovo predvidjao pokojni razcar Napoleon, siguro se nebi bio s Njemačkom zaratio poradi kandidacije jednoga pruskoga kneza za kralja španjolskoga; nego bi bio mirno čekao, da mu se dogodi, što se je evo dogodilo gori imenovanomu knezu talijanskomu.

Dopisi.

Iz Grobnika, 11. veljače 1873.

Dana 7. t. m. sastala se velika skupščina županije riečke. Nepovoljno vrieme preprečilo je dojti zastupnikom četirih kotarah i tako bi samo Grobnik-Hreljinski kotar zastupan po dvanajstorici, što veleporeznikah, što obćinskih zastupnikah. Ništarnemanje po zakonu (čudan zakon, gdje se parlamentarno obavljaju poslovi naroda bez njegovog zastupstva!...) otvori upravitelj županije, g. Dutković, u urečeno doba sjednicu. Izza pročitanâ zapisnika šestmjesečnoga dielovanja uprave županije i različitih odborah, razloži pres. g. upravitelj žilavo ukorenjenu marvinsku pošast u obsiegu županije i ogromnu štetu, koju prouzrokovâ, naročito u kotaru Grobničko-Hreljinskom, razjasnivši ujedno mjere poprimite zà njezino udušenje; pa kako je zemaljska vlada u Zagrebu one shodne mjere obustavila i ukorila ga radi istih, no da je ipak uperkos takovu ukoru jedino glede boljka naroda kod preduzetih mierah ostao dotle, dokle vlada u Zagrebu nije opetovano zapovedala odstraniti vojničke straže, koje bijahu izaslate u pomoć dotičnim obćinskim organom.

Na to g. Jak. Durbešić, iztaknuv u poduljem govoru osobite zasluge g. upravitelja okô udušenja te nesretne pošasti, predloži skupščini, da se glede ove brižljivosti presv. gosp. upravitelju zahvalnost pismeno izreče i ujedno zamoli, da poprimljene mjere i nadalje upotrebi dok se pošast posvema neizkoreni. Skupščina je ovaj predlog prihvatila te pismeno mu zahvalila.

Zatim veleporeznik hreljinski, g. Miloš, predloži, neka bi se preduzeo obći pregled pučanstva okuženih kotarah sa škrljevačkom bolesti, jer da ta pošast ne samo da napreduje sama po sebi, nego da se sbivaju slučaji, da se uz svjedočbu liečnikah vienčaju osobe, koje su vjerenici okuženi u pervom stepenu. Gospodin Dr. Derenčin iz uzroka čednosti ublažuje predlog g. Miloša time: da se nebi obća pregledba odredila, nego samo da se po obćinskom organu prijavljene osobe po županijskom fisiku pregledaju. Na to g. Jak. Durbešić upozori skupščinare na okolnost, da se od dobe što uslied radnje željeznice Karlovaško-Riečke, na koju je pridošlo svestranoga svieta, ženska bolest (sifilis u pervom stepenu, dočim „škrljevska" nije drugo van sifilis drugoga i tretjeg stepena) medju pučanstvom naročito županije riečke grozno širi, predloži: da se zamoli g. upravitelj, da kroz kotarske sudce strogo po obćinah iztraživati dadu, u koliko da su istiniti ti glasovi, naročito pako, ako se pomolila bolest u prvom stepenu, u kojem slučaju pristaje uz predlog gosp. Miloša, u obratnom pako slučaju preporuča onaj g. Dr. Derenčina. Nakon živahne razprave kod glasovanja prodro je predlog g. Miloša, pa pošto je već odbila bila $1\frac{1}{2}$ po podne, upravitelj zaključi sjednicu i ureče njezino nastavljanje za 4. sata istog dana. U ovoj popoldašnjoj skupščini preduzelo se biranje u različite odbore (biranje u pet odborah, a samo 4. izbirača, to mi se čini čudnovata procedura), pak tada se razpravljala molba trgovacah, da se najme već jednoč ukine samo u Hrvatskoj još obotojeća anomalia, to jest, da se odstrani ona od feudalnih vremenah naručuta vlast, usljed koje nije slobodno prevažati iz šumah gorskog kotara, bili one Petra ili Pavla, siromaha ili bogataša, preko granice istog goskog kotara bud po kotarskih, bud po državnih cestah — bez prelaznicah (Papierscheinah). Kako je obće znano, prelaznice ove kontroluju k. kamaralski činovnici tako, da se dogadjaju takovi slučaji, da za obustavljen les, usljed pomerčenih biljegah, dotični tergovac opetovano platja i dotične namire kontrolorom kamaralskim predava. Pa takova anomalia po milosti zagrebačke vlade sveudilj još obstoji, pače se dozvoljava, da se lies na ovaki način zapljenjeu razprodaje, a iznos odtud dobljen u kom. blagajnu spravi. Nije li dakle blažena Hrvatska, u kojoj se može tako liepo postupati!

Iz Buzeščine u februaru.

Znano je već onim, koji čitaju „Našu Slogu" kako smo slavno pobjedili mi kmeti prigodom zadnjih obćinskih izborah. Veselo smo se pripravljali na slogu i jedinstvo pred glasovanjem, glasovali smo jednim glasom i jednim se srcem radujemo sad svi liepoj pobjedi. — O kako su žalostni, kako popareni propali prijašni kolovodje! — Kamo smo došli, govore (neznam jali više tužnim jali jadnim glasom), kamo smo došli, da nam imaju zapoviedati oni, koji nose kratke hlače i debele podplate! — Hoćete il nećete, dragi mudraci, tako je i ufamo se, da će biti i unapried vazda tako. — Sad pak, slavni štioci, znajte, da su dvadesetorica njih učinili protest na kotarski Kapitanat, tvrdeć da je glasovanje bilo nezakonito, da su bili glasovatelji podkupljeni (lahko je pisati al dokazati je težko), da nije inteligencije med novo-izabranimi zastupnici, da su većim dielom svi u rodbini jedan s drugim — i što vam ja znam kakvih su još drugih neumnih stvarih stavili u pismo misleć, da kotarske oblasti imaju morda onu inteligenciju, kojom se oni odlikuju! Ako nije bila dosad, poznata je sad njihova mudrost i u Kopru kotarskomu Kapitanatu i u Trstu visokomu Namjestničtvu! — To se razumi, protest bi odvržen posvema, i do skora će biti sazvana prva sjednica novog zastupstva. I o tom, ako mi bude lazno, hoću vam se oglasiti.

Roč nam je blizu, i tamo imamo kmetske braće; ufam se, neće vam dodijati, ako vam što javim i o njih. — Tamo su bili izbori obćinski 4. t. m., nu radi nezakonitosti dokazane već od početka glasovanja, budu prekinjeni i prenešeni na 20. t. m. Puk je veoma uzrujan i nezadovoljan. O kako je bilo milo gledati Dolenjo-vasjane, kad su mnogobrojni svi skupa došli sa svojim Plovanom na čelu im, da složno glasuju! — Ništa zato, Ročani i Dolenjovasjani, ako ste radi nezakonitâ postupanja i pogrieškah nekojih ljudi i zgubili onaj dan, nemojte učinit od manje, neg još u većem broju dodjite dne 20. i glasujte složno, kako jedan čovjek. Imajuć pred očima, da kmetska krv je jedna krv, da kmetsko serce je jedno srce, mi smo sjedinjeni glasovoli i predobili: neka vodi i vas ta misao, pak bratinski izaberite svoje kandidate i za njih jednim glasom glasujte. Svojom vas skušnjom opominjamo, bratjo, da se nepustite od nikoga prevariti, a osobito da se pazite od onih, koji su vas morda već jednom gadno piknuli, a sad vam se laste i sladkimi besjedami približuju! — Dakle bratjo složno, pak eto vam sjegurne pobjede, kojoj hoćemo se i mi onako srdačno radovati, kako ste se radovali vi, kad smo mi predobili. U to ime Bog vam pomogao!

POUKA.

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli, i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

(Daljo)

Hrana za domaću živinu.

PAŠA.

Skorom najveć bolestih dolazi živini od hrane (futranja) u obće. Da li bolje tekne zdravlju živinskomu, da si samo na paši svoju hranu išće, il pak da uvjek u staji ostane i ondje se krmi, to zavisi većinom odatle, kakova je paša, i na kakvom je položaju. Akoprem bi se živini, koja je na *paši* mogla većkrat radi nevremena i laglje kojekakva škoda pripetiti, nego li, da se doma u staji krmi; ipak treba opaziti, da staje nisu uvjek takove, da nebi i u njih zdravlje živine trpelo kojekakvu škodu. Zato treba, da rečemo i to, da svaki gospodar polag svoga imanja, treba da razsudi, jeli bolje, da se njegova živina vani na paši hrani, ili pa, da doma u staji svoju krmu dobiva. Krmila se pako živina bilo na paši, bilo u staji, svagdje će se bolesti obćuvati, ako se s njom dobro postupa.

Ako se živina jedino poradi toga na pašu pušća, da se tamo sprohodi i čista se zraka nauži, treba da je paša u takvom položaju i tako napravljena, da joj tekne. Da se pa marva na parkljih i na kopitih neoškodi, pašišće nesmie biti kamenito, kao takodjer ni močvarno i blatno.

Mlake i stojeće vode, koje se ljeti pomalo suše, i zrak jako kvare, treba odpeljati i osušiti. Paša, polag množine marve, koja se na nju goni, mora biti dosti prostorna, da se tako živina uzmogne, u koliko je moguće, prosto po njoj sprohadjati. Da se marva preveć neotrudi, da joj osobito ljeti vrućina i prah preveć nedodija, paša ima biti blizu domi i daleko od prašnih cestah. A da ima kamo o naglom hudom vremenu, o daždju i osobito o velikoj vrućini se uteći, vele je potrebno pašišće *drevljem* obsaditi, il barem kakvu pojatu sa krovom napraviti; dobro je takodjer, ako kroz pašnike čista voda teče, il da se živina ako ne drugdje u koritih pri zdencih može napojiti.

Ako se i ljepo marva nehrani samo od paše, ipak se pašniki uvjek čisti morajn držati; zato treba, da se gnoj ako ne drugo barem razprši, akoprem bi bilo najbolje, da se s pašnika odnese i malo dalje od njega na kupove postavi. Isto tako škodljivo i kojekakvo *otrovno bilje*, koje se vele rado na zapušćenih pašnicih ugniezdi, kano takodjer osat i grmovje treba izćupati, u proljeće zemlju pretresti i s dobrim ju travnim sjemenom obsijati, pa je nedvojbeno da će ovaj malen trud gospodaru uvjek obilato biti naplaćen.

Škodljivo je marvu goniti van na pašu o velikom daždju i o studenom vjetru, a isto tako dok rosa i slana na pašniku leži; ovcam je osobito škodljivo ako se trave od slane poparene najedu. Dobro bi bilo u takovih primjerih uvjek do tada čekati, dok se rosno il od slane popareno tlo, barem nekoliko posuši, te onda stopram ovce na pašu pustiti; ako li pa nije moguće do tada čekati, onda treba dati živini prije nego li ide na pašu malo suhe krme, da se prenaglo trave nenaji.

Ako tolike pomnje treba jurve za pašnike, koji su za pravo reći marvi samo za sprohajališće, mnogo je više treba, kad si blago na pašniku ujedno i hranu mora iskati. Mnogo su tada škodljivi ovcam i govedjoj živini osobito pašnici, koji duboko leže, onda močvarni i mahoviti, kao takodjer i oni, koji su netom pod vodom bili.

Konjem najbolje tekne *paša* po nepreveć i nepremalo suhih, grmovitih bregih, na kojih visoka, sladka trava raste i gdje ima blizu vode.

Za govedju su živinu prikladni osobito pašnici na gorah i nizkih planinah. Dobro joj tekne takodjer paša na pokošenih prostorih gdje je visoka trava.

Ovcam najbolje teknu visoko ležeći suhi pašnici sa dišećom travom.

Dosti se puti primjeri, da marva na odlučenih pašnicih nenajde dosti hrane tako, da doisto strada, i s toga takodjer lahko oboli. Nego i na tustih pašah, med koje spada djeteljina, treba paziti, da se blago neprenajede. Lahko se pa prenajedu *ovce* one, koje su kroz zimu tako rekuć iztradane iliti zapatjene, po tom naglo na tustu travu pridu, il se pa ljeti na obilna strnišća porenu, kad jim je na njih krma navadnih pašah jurve prošla.

Pašnici bi mogli takodjer i zaradi toga marvi škodljivi biti, ako na nje kakva škodljiva otrovna rosa pade, il se pa mnogo bubah na njih nahodi, kao n. p. paukah, šenacah itd. Vrh toga, treba živinu, koja se u staji redi, pomalo na pašu, isto tako onu, koja je na paši bila, pomalo na krmu u staji privaditi; a to se postigne, ako se živini s početka prije nego li ide od staje na pašu nekoliko suhe krme, kanoti opet zatim, kad se ima paše odvaditi, uvjek nekoliko suhe hrane poda, kad se u staju vrne.

Med svimi pako pašami, većinom tako zvane *obćinske iliti komunske paše* zdravlju su živinskomu najveć škodljive. Tamo su najme skorom sve škodljivosti sakupljene. Većinom su to posve pusti prostori, koji nisu za nijednu drugu porabu, nu jedino za komunšćinu odabrani; nitko jih neobdjelava, a i marva na njih dobiva komaj toliko, da može živiti. Jer se pako na nje tjera svakovrstna domaća živina, zato nesamo da jedna sune na drugu i poradi jela napada, nego i često jedno živinče drugo pokvari. K tomu komunšćine su mjesto, gdje se osobitim načinom umnožava *pogibelj širenja kužnih bolestih* med svom živinom koje pokrajine. Umni će zato go-

spodar samo onda dopustiti, da se njegova stoka na komunšćinu goni, kad je uvjeren, da je sva marva njegova okolišća zdrava, pa će i nastati, da joj se uvjek i u staji jošte toliko hrane poda, da nebude stradala. (*Sliedit će.*)

Ustaj rode, zora je!

(Po B. Š. Vili.)

Zora zori, iztok gori,
Duh moj titra i lahori
K tebi leteć, rode mili
Na Vilinih vitih krili';
Tebe ljubeć, tebe grleć,
Kano ljubu iz sna budeć:
Nesta mraka, — evo zore,
Ustaj rode, ustaj gore!

Nije doba sanku više,
Da se zjeva i uzdiše;
Tu je vrieme, puca zora,
Svak' na noge skočit mora;
Tko je samo krvi naše,
Koga rodski naš vez paše,
Nekasniti, već san na stran
Dajmo ruke, — dlanom o dlan!

Odmetničtvu na put stati,
Činom treba pokazati,
Da smo živi, duhom toli
Bodri, spremni, svi sokoli:
U narodnji hram pohrlit,
Te s prosvjete sve prigrlit,
Što nam Slave majka rodi,
Što nas k' sreći našoj vodi.

Tad djetinstva će nam sanak
Prestat, svanut hoće danak,
Bieli danak naše Slave,
Našeg roda sreće prave:
Samo složno sred naroda'
Dični sinci slavskog roda!
Sviet će vidit što slavjanski
Može duh sve istrijanski!

Franina i Jurina.

Ju. Si čul, Franino, kakov kredit imaju bogati Majeri u svetu?
Fr. Po pravice liepi kredit, kad su oteli zet na posudu 54 miliuni, pak su jih komać 12 dobili.
Ju. Pak ča te s tem, ter to jim nî dosta ni za seme!
Fr. To se zna, kad se onako trusi i seje, kako su oni navadni!

BASNE.

III.

Čujte, ljudi, čudnu basnu
Od jedne živine:
Morda će vam bit na hasnu
Za otce i sine.
Jedanput vam jedno prase
Pobegne iz stana
I u bližnji vrt poda se,
Gde mu j' dobra hrana.
Onde ruje, trga, kopa
I večera lepo;
Pozna mu se ružna stopa,
Kud je prošlo slepo.
Kad se j' dobro nahranilo,
Trebalo mu j' piti:
Da bi žedju ugasilo,
K pivnici pohiti.
U konobu kako zajde,
Skrivenâ u kutu
Puno sladka masta najde
U jednom okrutu.
Nagne okrut, srče, pije,
Grdo ga je čuti;
Al za mozag vino nije,
Glava mu se smuti.
Tako pijan dojde kući,
Sve šemereć putom,
I čeljad si stane tući
Paličinom krutom.
Oni beže siromasi
Čudne kazat stvari,
I po selu se razglasi,
Da j' znorio stari!
Pijan prasac vam se valja
Opet van iz kotca
I u jarak se zavalja
(Lepo to od otca!)
Jutro rano se probudi,
Al i opameti:
Nije više onaj ludi,
Brzo kući leti.
Al ga spazo deca mala
I skrbljiva žena,
Pak su z kotca iztrčala:
Neto bit bijena.
Nete kćeri, nete sini,
Neto pobratimi —
Bivat više u družini
S norci takovimi!

∴

Ta nam basna nauk goji,
Koji k dobru vodi:
Da kap vina dobro stoji,
Al pijanstvo škodi!

Svašta ponešto.

Vriednost rogate marve i konjah.

Obće je poznato, da se rogata marva t. j. krave, volovi i bikovi drže radi trostruke koristi: prvo za obdielovati s njom zemlju i za dobiti dobar i potriebiti gnoj, drugo za praviti maslo i sir, napokon za oplemeniti pasminu (racu) ili za množenje.

Umni ju gospodari u Inglezkoj najviše odgojivaju radi oplemenjenja pasmine, i radi toga veliki dio posjednikah i neposjeduje drugo, do velika čopora marve, u kôga polaže svoja velika bogatstva, samo da ga oplemeni, i zato nije baš čudo, da se živina tih gospodarah prodava ne samo za Evropu i Ameriku, već i za Australiju.

Koliku korist imadu takovi gospodari od gojenja marve, dokazuju nam jasno sliedeći podatci.

Dne 5. rujna (septembra) 1872. bila je u Škotskoj dražba (asta) jednog čopora marve od 48 kravah i 6 mladih bikovah (junacah). Ciene bijahu kravam različite od 2525 f. i više, bikovom pako preko 1664 for.; ali se jedna tih kravah, nazvana *Marchioness of Osefard*, prodala za 10,000 f. a druga *Osefard duchess* za 12,000 f.

Pri jednoj drugoj prodaji u Warlabu (Inglezkoj) prodali su se lani dva mlada telca, i to jedan za 4200 f. a drugi za 8400 f., koga je kupac poslao u Australiju. Istom prigodom kupio je jedan amerikanac iz Nanda za 11,000 for. kravu imenom *Patrica*, dočim je za drugu nazvanu, *Lady Fragrant*, nudio jedan gospodu iz Kanade 21,000 f. ali ju vlastnik Booth po tu cienu nije oteo prodati.

Ovaj isti gospodar Booth pripuštao je svoje bikove tudjim kravam, te je na godinu od jednoga bika za to pripušćanje dobivao od 2—3000 f., a lani je odbio ponudu od 3200 f. za bika nazvana *Commendor in chief.*

Izim toga, drže se u Inglezkoj svake godine razne izložbe (espozicije), gdje se za dobro uzgojenu marvu podielivaju velike nagrade. Kod tih izložbah dobio je upravo taj Booth 23 čaše (kupice, žmulji) i srebrninu za stol u vriednosti od 1000 for.

Ali ne samo rogata marva nego i konji se u Inglezkoj vrlo liepo uzgajaju i odbranjivaju. Jedan od najvećih konjskih čoporah bijaše u Midle Parku. Po smrti gospodara Blenkirona, baštinik mu volio je gotovinu nego li konje, pa je zato razpisao prodaju svih konjah na 23 do 26 lipnja (junija) 1871. K dražbi je na odredjeni dan dovrvilo kupacah iz svijuh pet stranah svieta, svaki bo je hteo pošto poto da kupi od 12 angirah i preko 200 kobilah barem koju glavu, i zato su se postigle uprav nevjerojatne ciene, i tako se je jedan samac, nazvan *Blair athel*, prodao za 135,000 f. *Gladiator* za 75,000 f., *Dealdelbale* za 67,000 jednomu Prusu itd., dočim su se kobile prodavale po 1000 do 2000 f.

Koliko bogatstvo nebi mogao i naš narod steći od uzgoja i hranjenja rogate marve i konjah, samo kad bi hteo umno postupati s njim. Zato opet i ovom prigodom dovikujemo, probudimo se i sledujmo u umnom gospodarstvu primier naprednih narodah, kad nam domevina obiluje zelenimi livadami i prostranimi pašnjaci.

Različite viesti.

* † **Njezino Veličanstvo, carica Karolina Augusta**, četvrta supruga pokoj. cara Franje I. nazvana „carica mati“, preminula je 9. o. m. u 82. godini svoje dobe, bivši udovicom 38 godinah. Bila je kći kralja bavarskoga, Maksimiliana Josipa I. Pokojnu slave radi njezinih velikih dobročinstvah u svoj carevini i mnoga sirota izgubila je u njoj pravu majku. Počivala u miru!

* **Doznajemo iz Mošćenicah**, da tamo neima škole već drugu godinu, pa tako da propada ćudorednost, narodnost i blagostanje. Tko je tomu kriv? To bi valjalo pitati onih, koji vele: *i preti non sono per la scuola:* popi nisu za školu. Onudnji pako puk neka zna samo ovo, da tomu nisu krivi svećenici, kako nekoji krivo misle; jer po novom zakonu škola nespada više pod crkvenu oblast, nego pod svjetovnu; pa

da svećenici mogu gorke suze roniti nad propadanjem školah, al im nemogu pomoći. A tko želi baš znati, kad će u Mošćenicah opet škola biti, može se obratiti i na glavarstvo iliti podestariju. Mislimo, da se to može na ovaj način doznati, ne samo u Mošćenicah, nego i po ostaloj Istri, gdje neima škole.

* **Iz tužne Bosne** dolaze „Zastavi" prežalostni glasi. Tamo su Turci u Bieljini pozatvorili našu braću, ljude žene i djetcu iz sela Patkove, tobože kao da su ubili jednoga Turčina. U zatvoru je kroz noć pet ženah znebilo, a nekoliko danah zatim od uhvaćenih četvero braće Gospodjevićah: jednoga propnu, drugomu odsieku prste, a dvojicu objese! Poslje toga je trideset kućah od straha razseljeno, a trideset i dvie duše nemogu se naći, jer su jih valjda Turci ubili i u Drinu vodu bacili. Preko toga su Turci još i dvie djevojke silovali. Milostivi i pravedni Bože, do kada će još Evropa ovaka krvoločtva trpiti?!

* **Nova Metropolija** za našu pravoslavnu braću u Dalmaciji biti će odsad u Črnovici u Bukovini, a ne kao dosad u Karlovcih, te je već i imenovan metropolitom vladika Hackman. Ovom promenom jedva će bit ondašnje pučanstvo zadovoljno, što su ga razdružili od svoje jednokrvne braće u Hrvatskoj i Ugarskoj.

* **Na 19. tek. mjeseca** slavi slavenski sviet četiristotu ljetnicu narodjenja jednoga od svojih najvećih umovah, glasovitoga najme učenjaka i zvjezdara Nikole Kopernika. Nikola Kopernik rodio se u gradu Turnju, u sadašnjoj pruskoj Poljskoj, dne 19. veljače 1473., a umro kanonikom u Frauenburgu dne 11. lipnja 1543. godine. Njegovi predji dodjoše iz Češke u Varšavu, a odanle preselio mu se otac u Turanj. Kopernik je učio škole u svojem rodjenom mjestu onda u Bolonji i Rimu. Do Kopernika se mislilo, da sunce teče, a zemlja da stoji. Nu taj dubokoumni čovjek je brojevi dokazao, da baš sunce uvjek na jednom te istom mjestu stoji, a zemlja da se neprestano okolo sunca i okolo sebe vrti, pa tako da nastaju dani i noći i četiri doba ljeta. Taj svoj sustav je naš Kopernik razvio u svojem, Papi Pavlu III. posvećenom djelu „*De orbium coelestium revolutionibus libri VI.*", što bješe prvi put štampano u Nürnbergu 1543. godine. Vječna slava slavnomu Slavenu Nikoli Koperniku!

* **Hrvatsko Medjumurje**, koje su Magjari 1861. Hrvatom oteli, bi odciepljeno i od Zagrebačke biskupije, te pridruženo Subatičkoj. Novi dokaz magjarskoga bratinstva! Nadamo se, da će ovu zgodu upotrebiti i Hrvati, tè zahtievati, da se ono nekoliko slavonskih županah, što sada spadaju pod Pečuhsku biskupiju, pridruže hrvatskim biskupijam

Sa tršćanskoga tržišća.

Ciene su žitu i ostaloj trgovini sveudilj čvrste i nepromenljive tako, da se i u ovih 15 danah tražila *šenica* od 116 ℔ po f. 7.50—7.15; *kukuruz* f. 3.55—4.30. — Cent *kafe* Rio 48.50—52 f.; *cukara* tuč. aus. 21.50—22 f.; *basulja* 5—7 f.; *boba* f. 3.70; *jačmena* f. 3.75—4.50; *pirinča* f. 8.25—13; *masla* f. 48.55: *masti* i *slanine* f. 26—27; *loja* f. 26.50.; — *kože* volovske i kravje (suhe) f. 72—90; teleće f. 117—122; janjeće komad 90—105 nvč.; — *vune* (domaće neoprane) f. 36—40; — kamena *ulja* f. 13.50—14; *šiškah* ist. f. 19—21; — *canjkah* f. 13—15. — Barilo *ulja* ist. dalm. f. 26 sa odbitci; *vina* ist. f. 18—22, dalm. f. 8—12 na brodu bez dacija.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 16 Februara.

Dojadrili u — iz

Trst: *Vjeruka, Barba Zvane, Frane P.* Ceta. — *Sinai* Lošina. — *Nuova Anna* Smirne. — *Nikšić* Ales. — *Gjurko* Kardifa.
Alesandriju: *Rosa, Rice* Mars. — *Nauta, Lemnos* Ceta. — *Tre Cugini* Lušina. — *Elia Profeta* Livorna. — *Paolo* Trsta.
Belfast: *Alessandro T.*, Marjupolja.
Bordò: *Kismet* Njujorka. — *Carlo, Figlia Jenny, Assoluto* Trsta. — *Girolamo, Eni* Havr.
Buenos Ajres: *Uno* Mars.
Cet: *Voluntas* Carig. — *Fidente* Trsta.
Carigrad: *Marco Primogenito* Kurcole. — *Iskra* Sire.
Dunkerk: *Ifigenia* Filipevil.
Falmut: *Rimedio* Suline. — *Stava* Marjupolja. — *Lea* Njujork.
Genovu: *Carlo S.* Buenos Ayresa. — *Andjelike* Varne.
Grimsbi: *Bolivar* Hula.
Grinok: *Industria* Ales.
Kardif: *Andrina* Bordò. — *Elena G., Giusto dall'Argento* Bristola. — *Matusalem* Vaterforta. — *Elena Kovačević* Amsterdam. — *Graovac* Dublina. — *Adamo* Glučestra. — *Nuovo Nicoletto, Antonio, Maria* Bristola.
Kvinstovn: *Hrubren* Marjupolja.
Kingroad: *Antonio S.* Njujorka.
Marsilju: *Fidente* Trsta. — *Factis non Verbis* Varne. — *Tauro, Vice Tone* Ales. — *Lampo* Smirne. — *Elena D.* Trsta.
Londru: *Peppina* Suline.
Rio Janejro: *Drago* Londre. — *Pompa* Pernambuka.
Ročester: *Cam* Galaca.
Šild: *Isaak* Londre.
Smirnu: *Velimir*.
Svanseju: *Nemesi* Londre. — *Tam* Limerika.
Valencu: *Cinta* Nice.
Vestport: *Francesco Gilberto* Njujork.

Odjadrili iz — u

Trsta: *Sagittario* Grimsbi. — *Aron, Armonia, Union* Mars. — *Alois* Bordò. — *Alfa* Palerm. — *John* Oran. — *Unico N.* Ales. — *Andrić* Cet.
Alesandrije: *Marino, Mercur, Jean Bar. Eötvös, John George* Ingl. — *Cibele, Eden L.* Soriu. — *Peppina P.* Portosaid. — *Emulo* Trst.
Anverse: *Drusus* Kardif.
Bordò: *Jenny R.* Kardif.
Bristola: *Nuovo Nicoletto* Kardif.
Ceta: *Eugenia* Oran.
Carigrada: *Sara* Lošin. — *Giovanni* Marsilju. — *Paulus* Odesu. — *Majus* Lister. — *Filomena* Mlece. — *Ezio* Kork.
Dunkerka: *II. Dubrovački* Kardif.
Falmuta: *Elisa* Glučester. — *Camila, Taganrog, Anna Lazarović* Dublin. — *Miro* Liverpul. — *Agar, Antonio S.* Bristol. — *Dorina* Dunkerk. — *Drava* Leit.
Genove: *Factis non Verbis* Mars. — *Lada* Anversu. — *Majlat* Cet.
Grimsbja: *Blandina* Hul.
Glučestra: *Lameh, Marco Maria, Tri brata* Kardif. — *Erin* Njuport.
Havra: *Ivo* Kardif.
Kardifa: *Elena, Treći Dubrovački, Sofia, Giuseppe Matteo* Dubrovnik. — *Annetta, Argentina, Cvjetnidan, Vodja Matilde, Alessandra Idomeneo, Stilicone, Maria, Padre Zia Maria* Trst. — *Trio, Sobjeski* Carig. — *Anna, Zia Catterina* Ales. — *Desković A.* Odesu. — *Marco Maria* Mlece.
Kvinstovna: *Slavomir* Dubrovnik. — *Zio Giorgio* Leit.
Londre: *Anastasia* Njukastl. — *Domenico* Demerara. — *Nuovo Ciriaco* Njukastl. — *Vincenza* Kardif.
Marsilje: *Afer* Filipevil. — *Amata P.* Karlofort. — *Libero* Carig. — *Slavia* Ales. — *Mirto N.* Karlofort. — *Ginjo* Hul.
Njujorka: *Jakob, Nikolas* Kork.
Njukastla: *Caterina* Odesu. — *Libertas* Mlece. — *Atlas* Ales. — *Lauro* Trst. — *IX. Dubrovački* Filadelfiu. — *Europa* Pulu.
Njuporta: *Maria* Napulj. — *Giovanni* Mlece. — *Beatrice* Trst. — *Rissurezione, Aanna* Jamajku. — *Lamech* Siru.
Nju Orlean: *Araldo* Liverpul.
Rio Janejra: *Slava O., Marietta* Pernambuk.
Odese: *Filomena* Mlece. — *Elisa* Ingl.
Plimuta: *Germana* Amburg. — *Mila* Belfast.
Santos: *Otok, Giobbe* Ingl.
Svanseje: *Sv. Vid* Carig. — *Catina P., Ariosto* Mlece.

Tėk Novacah

poláq Borse u Trstu od 1 — 16 Februara 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.11½	—	5.12½	5.11½	5.12	5.12	5.11	5.11	—	5.10½	5.10	5.10	5.10	5.11	5.10	—
Napoleoni.	8.65	—	8.65½	8.65½	8.67	8.67	8.66	8.66	—	8.65½	8.65	8.65	8.65½	8.60	8.68	—
Lire Ingleske	10.90	—	10.96	10.91	10.92	10.92	10.91	10.90	—	10.88	10.88	10.87	10.87	10.89	10.90	—
Srebro prid (aggio) . .	106.25	—	106.35	106.75	106.85	106.85	106.75	106.75	—	106.65	106.65	106.50	106.50	106.75	106.85	—

Izdavatelj i odgovorni urednik A. Karabaić. Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom raštu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.° 1 *Scala II.*

Godina IV. U Trstu 1 Marča 1873. Broj 5.

Pogled po svietu.

U Trstu 28 veljače.

Danas pišemo ovaj članak više rad navade, nego li rad potrebe; jer neimamo baš ništa nova, da javimo našim čitateljem. Ni u našem carstvu ni u ostalom svietu stanje se stvarih nije baš u ničem promienilo. Jedino, što ima donekle za nas nekakvu važnost, jest to, da su Poljaci izjavili, da neće glasovati za novi izborni red, nego da će stupiti iz viećnice, kad dojde do drugoga njegova čitanja. Istina, da ima ljudih, koji još nikako nevjeruju, da će Poljaci rieč odžati. Ali ako ju ipak održe, onda će Niemci sami na duši nositi posljednice toga novoga zakona. Već ako im ga nepripomognu stvoriti nekoji drugi nenjemački zastupnici, za kojih se obično misli, da nebi imali u Beču baš nikomu ni pomagati ni odmagati. I slovenski zastupnici su potegnuli za tirolskimi, te neće sudjelovati kod stvaranja više rečenoga zakona. Česku prošnju proti tomu zakonu predao je caru češki knez Lobković. I jedan dio Koruške pridružio se ostalim prosvjedačem. Pitat će tko, zašto tolika huka na taj zakon? Zato što, kako vele, kmetske birače zapostavlja gradjanskim, onda što pretežniju vlast daje u ruke jedinoj njemačkoj stranci, a najposlje što krši tisućljetno državno pravo austrijskih kraljevinah i pokrajinah. Tim, i ako bude taj zakon primljen, neće uroditi stalnijim plodom, nego li su urodili dosadašnji, stvoreni proti očitoj volji najvjernijih austrijskih državljanah. Jer kako pojedini ljudi, isto tako hoće i narodi da živu. To je cilj i svrha svakomu narodu, pa i narodom u Austriji živućim. U tom vide oni prvu i najveću slobodu. Pa ako im to nije moguće, onda se drže i smatraju, da su nesretni, te nisu i nemogu biti zadovoljni. A gdje neima zadovoljstva, neima ni stalnosti.

Deakova stranka u Ugarskoj opet trubi po svietu, da iz pomirenja s Hrvatî neće biti ništa, jer da se hrvatski zahtjevi nemogu primiti. Dokle će trajati to šaranje magjarskih stranakah naprama Hrvatskoj? Mi bi rekli da dotle, dokle se nevidi, kakav će uspjeh imati centralistični napori naprama Slavenom u Austriji. Toga radi nemare za sada Magjare ni lievo ni desno riešiti hrvatskoga pitanja. Što se bude moglo ovdje postići, malenom će se promjenom i tamo pokušati. Ali će ustrajnost narodah, koji hoće da žive i požive, koli ovdje toli ondje najposlje igru dobiti.

Reć bi, da se u Španjolskoj republika utvrdjuje. Samo ako Don Karlosu nepojde za rukom na mejdan ju izazvati. U Italiji se boje jednoga i drugoga tih dviuh slučajah. U Berlinu imaju takodjer posla sa ljudî, koji se nastoje kroz noć obogatiti, dieleć koncesije za gradjenje železnicah. U Turskoj se svaki čas ministarstvo mienja. Ruska se ozbiljno sprema, da u sporazumljenju s Engleskom pokori Kivu.

POUKA.

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli, i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

(Dalje)

Krmljenje u staji.

Ako ima marva u staji krmu iliti hranu dobivatj, da joj dobro tekne, nezavisi samo od toga, koliko i kakove joj se krme daje, nego takodjer i od toga, kako se marvi krma pripravlja i što joj se još doda iliti primieša.

U obće je poznato, koja krma ovoj, a koja li onoj živini bolje tekne, nu tko želi, da mu marva zdrava ostane, taj će takodjer i razsuditi, koja se hrana marvi ima dati; jer se dosti puti vidi, da marva svejednako zdrava ostane, ako se i raznovrstnom krmom hrani, samo ako se nezanemari nijedna od onih stvarih, koje su pri krmljenju živine neodhodno potrebne.

Koliko krme iliti hrane ide živini.

Koliko krme ide živini, to nezavisi samo od veličine živine, nego takodjer i od tud, kakova je krma i kako se rabi. K tomu nije zadosti dati živini samo toliko hrane, koliko je za življenje potrebuje, nego jošte toliko više, koliko je od potrebe, da uzmogne činiti ona djela, koja čovjek od nje iziskuje. Ako n. p. hoćeš, da konj teža djela opravlja, treba da mu takodjer i tečnije hrane daješ, nego li onomu, koji cele dneve u staji stoji; bredju iliti stelnu kravu, kojoj je u utrobi začeto tele hraniti i u isto doba jošte i mlieka davati, treba obilnijom hranom krmiti, nego li onu, koja se samo zavolj mlieka drži. Mnogo je zato škodljiva zdravlju živinskomu ona kriva misal, da sva marva istoga plemena ima dobivati jednaku mjeru krme iliti hrane.

Premalo hrane najveća škodi živinogojstvu; radi toga nesamo da gospodar ima veliki gubitak, nego živinu napadaju takodjer i bolesti, koje se neprikažu valje, niti se poznaju tako brzo, pa su zato i ioliko hudje i pogibeljnije zdravlju živinskomu, jer blago dugo trpi. Prva stvar, koju svaki gospodar treba da zapamti, ako želi živinu zdravu imati, jest, da si radje manje živine drži, nu da ju dobro hrani. Ništa nekoristi mnogo živine držati, ako se neima toliko krme, da se može takodjer dobro hraniti. Niti se treba zanašati samo na množinu krme i na pristojnost njezine hranivosti, nego treba jošte paziti, da li je krma *dosti tečna iliti pična*. Tako n. p. svaki zna, da je slama malo tečna, pa dalo se je marvi koliko mu drago, ipak se marva neće nego slabo hraniti. Uprav tako je i s *krompirom*. Ako bi se marvi sam krompir bez išta druga davao, mnogo bi ga marva pogutala prije nego li se najila, a potustila se ipak nebi, jer je krompir malo tečan. Zato gospodar, koji hoće, da mu se živina po volji hrani i zdrava ostane, treba da pazi, kako je hrana tečna. Nedosti hrane dati marvi je škodljivo, a isto tako i *pretečna joj hrana* kadkada škodi, a osobito onda, kad joj živina navadna nije, kad se živini u kratko vrieme nedostatna hrana sa posve tečnom promjeni, ili kad se za druga djela rabi, nego li se običavalo. Tako se dosti puti pripeti, da počmu od zliezdah i od griže iliti kolike bolehati konji, koji su prije manje tečnoj hrani bili navadni, pa su zatim naglo drugu mnogo tečniju dobili. Isto tako dosti se puti vidi, da posve lahko griža napadne konje, koji su polag svoga djela primjernu hranu dobivali, poslje pa, akoprem pri istoj hrani ostali, više danah djelali. Kao što konjem, ako i ne tako očevidno, isto tako i drugoj je domaćoj živini škodljivo, ako se joj naglo počne bolja, il pa u obće druga hrana davati, osobito pa iskustvo je dokazalo, da bredje krave i ovce zvržu, ako im se hrana naglo promjeni.

(*Sliedit će.*)

Dopisi.

*U hrvatskom primorju 12. veljače 1873.**)

U posljednjem broju vašeg štovanog lista čitam dopis iz našeg predjela, gdje se razpravlja po nas prevažno pitanje, imamo li dovadjati, ili odvadjati naše materijalne i duševno umne sile od, ili gradu Rieci?

Vaš poštovani dopisnik, uvidjajuć, kad već gotovimi čini nije moguće ostati na Rieci, da to barem treba nuz Rieku, te u tom se načelu gorljivo bori za Sušak; il drugimi riečmi hoće, da nastupi putem, kojim su maćunhinske vlade dosad koracale, to jest hoće, da se sav primorsko-županijski život usredotoči u jednom mjestu na Sušaku. Svoju misao, poput iskrena savjetnika, temelji na razlozih; što mu radostno u priznanje upisujem.

Nu sad na stvar. Ja mišlju, ako je decentralizacija, t. j. razborno razdjelivanje materijalnih i duševnih sredstvah napredku u ikojem predjelu uharno i pravedno, da je to tim više u nas, gdje je povješću minulih godinah preočito zasvjedočeno, da je propast svih nas napredak izključivo grada Rieke. Već je jednom bilo na dnevnom redu pitanje o premještjenju županijskih oblastih u koje drugo primorsko mjesto, pa uprav sa viših političnih razlogah branismo misao o Bakru i Kraljevici. Jer kad bi se prenielo na Sušak, radilo bi se na veću slavu i korist Rieke. Narod što bi iz ciele županije prisiljen vrvio na Sušak i Rieku, jer bi mu za izvršbu posalah jedini bio taj put, taj bi narod, vremenom prilagodiv se okolnostim, pao u ravnodušje, te prestao biti političkim protivnikom magjarske na Rieci idee.

Evo kako. Slažuć se u misli sa poštovanim dopisnikom, da će Rieka procvasti, mnijem, da bi uprav tim procvatom Rieke zadao se smrtni udarac svim nam. Narod bi, videć svoju materijalnu korist, polazio tamo, upijao i opijao se dobitkom, počeo sve više zaboravljati na ono što jest, kako je Rieka došla pod Magjare, te i dočekati čas, kad bi radi većeg dobitka bio usiljen preseliti se u Rieku, ili na Sušak i tamo postati jednakim pelasgo-albanesu riečkomu. Magjarska bi vlada tu priliku upotrebila, na svoju ju korist izcrpila te kazala: evo ja vas branim, budite kao Riečani, inače ću vam uztegnuti vrelo koristi. Sušak bi se digao, a stanovnici Sušaka zaželjeli bi sami inkorporaciju sa Riekom, kao što ju zaželiše, poštovani dopisniče, nekoji vaši kostrenjski kapitani i brodovlastnici, koji su, prezriev domaći al' pošteni krš naš, pobjegli u Rieku, da postanu veći Ungarezi i od samih Riečanah. To mi nemožete zanijekati, i znajte da vas sažaljujem, što ste pao u toliki nesmisao, boreć se za Sušak.

To je prvi politički razlog, zašto neidemo na Sušak. Bakar i Kraljevica, u skupu sa ostalim primorjem imaju toliko brodovah, koliko jih ima Rieka; ako niste uvjeren, a po vašem dopisu čini se da niste, proštijte knjižicu, napisanu po jednom županijskom zastupniku onomlani, pak ćete znati. Ta dakle jodnakost, mislim, da nas nesili ići na Rieku, kad možemo isto tako u Kraljevicu i Bakar.

Tu, gdje bi se usredotočio život ciele županije, razvijala bi se istodobno i žilavost političke opozicije; u klici prave hrvaštine crpili bi dolazioci duh poštenja i preganja, pak bi se razvojem primorja bez pomoći Magjarah, razvila i pravedna revnja proti njim i ona živa volja za konkurencijom sa Riekom. A i mi imamo još braniocah, to je ciela Hrvatska, te umjesto vlade, pomagao bi nam cieli hrvatski narod ako i malenom, ali tim koristnijom podporom. Tu bismo mogli mirne i zadovoljne duše čekati čas, kad bi hrvatski sabor poručio nam viest: Rieka je opet hrvatska, i svojom mudrošću razdielio sredstva razvoju medju nami i Riekom. To vam je pravo i jedino razumno gospodarstvo, a ne, kako vi hoćete, da bude jedan bogat, a sto prosjakah. To su ekonomični razlogi a sad još nekoliko mjestnih.

Znamo, da su Bakar i Kraljevica, u borbi sa Magjari i Riečani, neprelomivo branili hrvatsku ideju, i pravi duh hrvašćine gojili. Pak pitam vas, nebi li to bio najveći duševni grieh za uzdarje tim vrlim junakom pustiti jih da propadnu, da usiljeni postanu slugami Riečanah. Ne, to bi bilo više od grieha, to bi bilo ludilo, zatvoriti jim svaki put poštene privrede, a pokazati jim jedino onaj.... izdajstva. A to bi se nedvojbeno dogodilo onda, kad bi po vašem mnienju, poštovani dopisniče, ostali na Sušaku.

A sad svršujem. Meni je žao, da je zapodjeta ta vrlo neugodna razprava, al kad začetnik nije promišljao, to nam je dužnost, zlo već u korenu i klici zagušiti, da nebude kašnje krivda na Petru i Pavlu. Bog dao, da nam se nebude pravdati ni o Sušaku ni Bakru, već čim prije doživjeti čas, kad se bude po primorskih vrletih orilo jasno i glasno: Rieka je opet hrvatska, Rieka je naša!

*) Zaostalo poradi premalena prostora. *Ured.*

Iz Dubrovnika.

Naše Pomorsko Družtvo na svršetku prošaste godine izgubilo je jednoga od najvrednijih svojih kapetanah, to jest, Jakova Vacchetti-a, rodom iz Cavtata, zapovjednika broda „Četvrtoga", koji se jedreći iz Nova-Jorka put Ingleske nesretno utopio. Ova nesreća ucvili svakoga, koji ga poznavaše, a najviše jadnoga otca, njegovu neutažljivu viernu ljubu i nekoliko nejake dječice. Pokojnik bijaše vatren rodoljub, a nadasve vrl i pošten. Njegovi prijatelji, kapetani pomorski, koji ovdje stanuju, obrediše mu zadušnicu u crkvi Sv. Križa u Gružu, na koju bijahu pozvate: Oblasti pomorske i obćinske, Upraviteljstvo Družtva, Predsjednik Trgovačke Komore i Opravničtvo Austr. Lloyda, te svi prem rado pristupiše, sa još mnogo bogoljubnoga puka gružkoga i gradskoga. Izmedju različnih napisah, kojimi bijahu tom žalostnom prigodom nakićeni crkveni zidovi, čitao se i sledeći:

JAKOV VAKETI
VRLI KAPETAN IV. DUBROVAČKOGA
OD POMORSKOGA DRUŽTVA PRVOGRADJENOGA U GRUŽU
UMOM STRPLJIENOSTI ČEDNOSTI
OCIJENI SE PRED STARIJEŠINOM
ZAMUKNE SVOJE JAGMAČE
OD STAROGA DO NOVOGA KOPNA
PREBRODI VIŠEKRAT SILU OKEANA
KOJI MU SE NAPOKON I U GROB PRETVORI
KAD NOĆU XX PROSINCA MDXXXLXXII
BIESNIJEM VALOM PODUDRE GA S BRODA
I NEMILO UDUŠI
VAJ JAKOBE POKOJNA TI DUŠA
TVOJI SUDRUZI DUBROVAČKI POMORSKI KAPETANI
OVU TI ZADUŠNICU
PLAČNO SLUŽE.

Na parobrodu iz Spljeta u Šibenik.

Župnik, Odvjetnik i Trgovac.

Tr. Kažu, da je uprav veliko veselje bilo u Šibeniku, i da se sve pučanstvo iz grada i iz okolice uzradovalo novoj narodnoj obćini i obćeljubljenomu načelniku.

Žup. A tko se nebi svômu dobru veselio? Dosta je i čamio Šibenik pod upravom dopuzah. Nego čast i slava kapi Šibenskoj, koja se neda okaljati kano Spljetska.

Od. Da su narodni ljudi u Spljetu rådiše, kao oni u Šibeniku i da bi kao ovi neprestano obćili s pukom, i tamo bi se dala kapa naučiti, te bi zagradjani došli u poznanje: da tko mrzi na hrvatsko ime i na hrvatski jezik, nije ni njim prijatelj, nego dušman, koj im o glavi radi.

Žup. Vjerujte mi, da se i tamo radi i nastoji, nego su u te stvari ljudi nemarni, kakvih neima u svoj Dalmaciji. Mletačka ih gospoda raztrovala, a talijansko birokratičko činovničtvo izopačilo. Vole s propalicami u ponor, nego sa svojimi na pir.

Od. Bit će i toga svega po malo, ali vam opet kažem, da bi se imalo više i bolje raditi i s pukom obćiti.

Žup. Svakako počeli su i zagradjani, kako mi tu nekidan kazaše dva prijatelja, progledati, pa će i oni brzo poznati, tko je vjera tko li nevjera.

Tr. Zbog moje trgovine i ja sam često u Spljetu i poznajem, da su bajamontovci bolji spletkari i vikači, pa se bojim,

da će i ovi izbori izpast na njihovu. A i netko dosta im čini na ruku. Iskusne i naučne narodnjake meće za ništo, a neznalice i uligavce prikuplja oko sebe.

Žup. Bit će i tute trke, samo ako se naši nedadu u nerad. Njega su zaokupili odmah s početka bajamontovci, a sada i on nezna, kako će iz njihove ulovite i tvrdožične mreže.

Od. Nego su to sve trice i ništarije: ima zla i gorega. Čujem da se narodna stranka u Zadru nedrži kao dosad složna; čujem, da je nastala vika na *Narodni List*; čujem....

Tr. Prostite, ali nije ni deset danah, da sam ja iz Zadra, pa toga nisam ništa čuo.

Od. Eh gospodine, to se tajno drži; a imadu i zašto?

Žup. A ja velju, kao što govori i liečnik, da rana, koja se vidi i poznaje, nju je lakše i izliečiti.

Od. Bit će to tako u ljekarstvu za tielo i za dušu; ali u politici nije i nemože da bude. S jedne su strane tonomaši i talijanaši, a s druge je strane vlada; pa s obe te strane na mjesto privijati na ranu melem, gledalo bi se, kako će se bolje i brže raztrovati.

Žup. Za lapenovce i dalmatovce to vjerujem, ali za sadašnju vladu nemogu.

Tr. Ako nije uz narod i skroz narodna, vlada je uvjek vlada: kad se stranke medju se kolju, onda ona miruje. Ta i ona znade za našu poslovicu, da su orahu i dva liešnjaka vojska. Ona voli sebi nego i jednoj i drugoj stranki.

Od. Tako ti je od Makjavelova i Sarpieva vremena, pa će i odslen.

Žup. Ta ima i naših ljudih kod vlade; pa oderanim i izglodjenim repinam neće oni biti torbonoše.

Od. Baš s njizih i počela se voda mutit. Ta nevidite i sami, da oni mnokrat rade na svoju ruku, a za stranku i narod kad što kan da malo i haju.

Žup. To mogu razvikati sami dalmatovci piperatove fele, ali narodnjaci nemogu nikako pristati uz njihove gusle. Stopram se počeli naši ponamiešćati, a to je njim, za masnimi plaćami zanešenim, trun u oku; pa, nebi li posijali razdor, stanu ti sada licumjerno žaliti stranku, kako tu nedavno Slavjane: a da mogu, oni bi sve narodnjake i sve Slavjane u čaši vode utopili, gore nego Magjar i isti Turčin. Nego je lija već i dolijala. Istina da ima naših još čuda zanemarenih....

Tr. Eno ste i vi, gospodine.

Od. Pa to je velika nepravda i....

Žup. Molim vas: po redu se u mlinu melje. Imade, rekoh, još čudo zanemarenih, ali se nemogu ni jur namješćeni tonomaši na put pobacat brez uzroka. Dosta bi bilo pročerati dopuze, koji niti su iz naroda niti znadu naš jezik. U prenaglosti čovjek lako i vrat slomi. Svaka je sila do vremena, a u sili pravice nema. Mi nemamo ići tonomaškim vratolomnim putom. Dakle malo po malo, pa će na svakoga red doći. Što se mene tiče, ja sam stari zlopatica; a kad se ja netužim, drugi bi se imali tužit još manje. Nije se od majke rodio, koj bi svemu svietu ugodio. Ako se daklen i pogledalo po štogod prija na rod nego na narod; a kažu naši da je bliža košulja od jačerme; a tko ne umi za se i za svoje, neće ni za drugoga.

Tr. Tako mi danje svjetlosti, svaka vam je dobra.

Od. A zašto će mi pilad nadletiti kokoše? To se neda ni u mlieku ni u vinu popiti.

Žup. A vi ćete ga lako popiti u čorbi, ako promislite, da je sam Bog sveznalica, i da za to same i gole pravice kod ljudi nema, nego kod Boga. Što tko hoće, nek pita i traži, i nek se na vrieme javi, jer tko prije u mlin dodje, prije i samelje.

Od. Ali uminje i stare zasluge nevalja zanemariti, a tamo gladiti i nadarivati poletariće.

Tr. To je pravo; valja se prije obzirati na umitnije i na zaslužnije, a neka poletarići čekaju kao što su čekali i oni.

Žup. Ali nevalja ni ovim krila lomiti: dobniji ljudi znadu i čekati; a mladost plaha nezna; pa bi se izgubila brez traga.

Od. Ajde, nek bude na vašu; ja neću dalje. Ako ne umremo, vidjet ćemo to njihovo pravdoljublje. Ali sam ja kao i Toma: kad vidim i opipam, onda vjerujem.

Žup. Ljudi su pošteni, te vedro svoje čelo neće okaljati.

Tr. A s čega bi, gospodine odvjetniče, bila ta nesloga u Zadru?

Od. Nešto s toga, a još više s *Narodnoga Lista* i njegove uprave. Zasjeli, oprostite mnogopoštovani, popovi urednici, pa ajde da se goni starinska neslobodnjačka. Za živu glavu nebi ti sad zavikali na vladu; njihovi poglavice samovoljuju kao što nikad dosad; a svaka im na miru; sve nekako oslabilo i prazno u *Narodnom Listu.* Za to se i nastoji, ili ga otet iz natražnjačkih rukuh, ili zasnovati drugi mladenački *Narodni List.* U tu svrhu i zaputovao N. N.

Žup. Znadem, gospodo, i ja za to; ali znadem i odkuda i kamo li teže te spletkarije.

Tr. Molim da ih kažete i nami za našu upravu.

Od. Vi ćete ih svakako branit ka' svoj svoga, ali ih obranit nećete moć nikako.

Žup. Ja ne branim nego istinu i pravicu, pa ove se brane i po sebi; nego je najmučnije predsude kakve iz glave izbijati.

Od. Eh, što nije vami u prilog, to su sve predsude i nevjerske sanjarije. Bolje bi bilo da se i crkva i popovstvo prilagode vremenu.

(*Sliedit će.*)

Franina i Jurina.

Ju. Ala, Franino, ma su ti naši primorci okretni ljudi, po svuda jih je; gredu ti tja va *našu* lepu Ungariju, da krajcar zasluže.

Fr. Viš vraga, odkad je to Ungarija *naša?*

Ju. A bome odkad je i naše hrvatsko primorje *ungaresko.* Ač kako god more majerski ministar Zichi ovo primorje zvat majerskim, a naši brodi (rečki neka mu budu) majerskimi: isto tako moremo i mi reć, da je Blatno Jezero naše, da su majerske puste naše, da su Karpatske Gore naše — jednom besedom, da je cela Ungarija naša!

Fr. Dragi ti, pusti ga, on je z' ognja govoril!

BASNE.

IV.

Jednomu se medvedu prohtelo,
Da mu rogi polepšaju čelo;
Pak doziva majstora cigana,
Koj zna činit dela izbrana:
„Gospodine, majstore cigane,
Ti znaš činit stvari izbrane —
Napravi mi rožine velike,
Da mi budu dika nad sve dike."
Cigan meštar, varalica stara,
Medvedu ti ovo progovara:
„Dobro, medo, moj junački sine,
Napravit ću ja tebi rožine,
Al ušesa daj odrezat prije,
Jer prostora za rogove nije."
I pusti vam medved, luda glava,
Da mu cigan uši odrezava:
Da rogove dobi namišljene,
Podnaša vam muke baš paklene.
Kad mu majstor uši odrezao,
Kući svojoj brzo potekao,
Pak donese dva volovja roga,
Bradvu, čavle i orudja mnoga.
Medved gleda jako zapanjeno
I ciganu kaže prestrašeno:
„Čemu trebaš toliko orudje —
Meći roge, pusti posle tudje!"
Cigan veli: „Metnut ću ti roge,
Ali treba činit stvari mnoge:
Tući, pilit, čavle zabijati,
Pak te čvrsto rogovi pristati." —
„Ne, majstore, ako znaš za Boga,
Ne moći mi nijednoga roga.
Već sam onda zubine stiskao,
Kada si mi ušesa rezao;
A da roge zabiješ u glavu,
Onda bi ja svirao tu pravu!"

*
* *

Pust'te na stran lude oholije:
Bud'te što ste, tudje lepšo nije!

Simo i Todor, ogulinski krajišnici.

S. Dobar dan, brate Todore!
T. Bog da dobro, mili Simo.
S. A jesi li, brate, čuo što je naš načelnik pripoviedao, kad je iz pukovnijske sjednice došao?
T. Nisam čuo ništa, ali mislim, da su od naših šumah nam novci pripali.
S. Jest i o tom se tamo viećalo, i skupština je vladu molila, da te novce kojemu našemu novčanomu zavodu dade, da se mi lakše pomagati možemo.
T. Bože daj, da i to bude — ali se je bojati, da će u onoj — znaš onoj Pešti ostati. — A jeli još štogod naš Stevo pripoviedao?
S. Ma baš zato sam ti i htio kazati: skupština je tražila, da se unapred svi zapisnici stvaraju u našem jeziku, a predsjednik naš, rodjeni krajišnik, reče, *da hrvatski nezna!*
T. Ma kako bi on to rekao, kad mi svi znamo, da je hrvatske majke mlieko sisao i u našoj zemlji ostario.
. A valja da nesmije od Madjara!

Neukû Nauka.

Nešto mjesto gnoja.

Sad gdje će se početi sijati i saditi, preporučamo našim poljodjelcem i težakom dvie stvari, koje će im neizmierno koristiti. Jedna je, da zemlju omekote, gdjegod mogu. Druga je, da promiene sjeme, koje misle sijati il saditi. Mekotiti jest zemlju duboko preorati il prekopati. Pravo reći, zemlju valja mekotiti u jesen i u zimu, da se nova zemlja do proljetja ostoji i napoji onih počelah, koja trebaju sjemenu za jako klicanje i bujno raštjenje. Ali, kad se poradi kišovitih iliti daždjevnih vremenah nije moglo zimus ni orati ni kopati, bit će bolje, da se to učini i sada, nego li nikada. Mekoćenje nadomjesti donekle i najbolji gnoj i očisti zemlju od korova iliti plevela. Sjeme pako valja zato promjenjivati, jer se kroz više godinah na istoj zemlji sijano i spravljano, izrodi i oslabi. Kako već bijaše rečeno u ovom Listu, u Njemačkoj je navada svake treće godine novo sjeme sijati. U tu svrhu drže se tamo navlašni sajmovi, kamo dolaze umni gospodari, da jedan s drugim sjeme promiene. Tu se samo gleda, promieniti sjeme, što je više moguće iz dalje zemlje. Evo malene skrbi, a velike koristi za gospodara, koji neima dosta gnoja, a ipak želi obilato spravljati i uvjek zdravo i jako sjeme imati.

Različite viesti.

* **Nj. Veličanstvo Car je naredio,** da se dne 2. travnja sastanu obostrane Delegacije, i to u Beču.

* **† Anton Rubeša,** posjednik, narodni zastupnik na zemaljskom istarskom saboru i bivši glavar Kastavski, preminù dne 19. veljače u 39. godini svoje dobe. Pokojnik je bio rodoljub dušom i tielom, te je u svakoj prigodi, pa i na porečkom saboru, branio pravice našega u Istri naroda. Istina, on nije bio ni doktor ni odvjetnik, al je tim dublje ćutio, što gdje narod tišti. Njegovu preranu smrt žalujemo tim više, što su još dandanas u Istri na riedko posijani iskreni i odvažni rodoljubi. Dao Bog, ugledali se u njegov primjer mnogi istarski muževi i mladići, pak ljubili i branili narod, iz kojega su potekli; a narod jih po smrti spominjao i u srdcu nosio, kako se spominju i u srdcu nose svi pošteni i vriedni ljudi, a medju njimi i naš pokojnik. Pokoj mu duši!

* **Djačko družtvo za podporu siromašnih djakah,** na pravoslovnoj zagrebačkoj Akademiji, obratilo se istarskomu zemaljskomu Odboru molbom, da mu za tamošnje siromašne istarske djake pruži malenu podporu, kakvu je jurve pružio sličnomu talijanskomu djačkomu družtvu *(di nazionalità italiana)* na bečkom i gradačkom Sveučilišču. Nu za čudo, Odbor je tu molbu odbio rekav, da nemože ništa dati, jer da neima gotovih novacah. A znamo, da jih je imao onda, kad se je zemaljskim zastupnikom shotjelo iti o zemaljskom trošku na pogrebe u tudje gradove; oli podjelivati 600 f. mirovine na godinu udovicam zaslužnih tobože za Istru ljudih, jer su tvrdili, da će našega u Istri naroda za 50 godinah — nestati!

* **Primorska tiskarna.** Pišu nam iz Kraljevice, da su tri odlična primorska rodoljuba zamolila zemaljsku vladu, da jim dozvoli podignuti tiskarnicu pod imenom „Primorska tiskarnica." — Mi ovaj novi podhvat tim radostnije pozdravljamo, jer se nadamo, da će tada možebit nastojanjem ondašnjih rodoljubah ugledati bieli sviet i kakov pučki List; pa upravo zato mnijemo, da bi najshodnije bilo smjestiti rečenu tiskarnu u Bakru.

* **Dr. Bogišić,** profesor na odeskom veučilišču, kômu je naumila vlada crnogorska povjeriti izradjenje gradjanskoga i karnoga zakonika, tè grad. i kaz. postupovnika, bavio se ovih danah u Trstu, odkud jè pošao na nekoliko mjeseci u Mletke, a odanle koncem svibnja krenut će na Cetinje.

* **Crnogorska banka na Cetinju** ustrojit će se na skoro kako iz dobra izvora doznajemo, sa glavnicom od 2 milij. rubaljah (3 mil. for.), koje će pružiti glavničari iz Petrograda i Moskve. Živili naši dični Crnogorci!

* **Crnogorski konzulat u Trstu** vlada crnogorska će podignut još tečajem ove godine, a čast konzula naumi podieliti jednomu ovdašnjemu rodoljubnomu trgovcu, koji jurve više godinah revno i na obće zadovoljstvo zastupa i promiče interese crnogorskoga naroda. Daj bože, obistinila se ova radostna viest!

* **Francezi i Slaveni** nastoje, da se sve to bolje upoznaju. Pa zato su Francezi ustrojili u Parizu družtvo, koje će skrbiti, da se mukte šalju najbolje franceske knjige slavenskim djačkim družtvom u svih slavenskih zemljah.

Sa tršćanskoga tržišća.

Odavna nije vladala u trgovini takova tišina, kao ovo već nekoliko mjesecih, pak nije nit izgleda, da će se tako skoro ciene u jednoj il drugoj vrsti znamenito promienuti. — Dobre vrsti *šenica* uzdržava i sada još svoju cienu od f. 8—9, isto tako *kukuruz* f. 3.60—4.30 nvč. za 116 ℔. — Cent proste *kafe* Rio f. 47—49; *cukara* tuč. austr. f. 21—22.25; — *basulja* f. 5—7; *boba* f. 5—5.50; *jačmena* f. 3.75—4.50; *pirinča* f. 8.13; — *voska* f. 26.50; *masti* i *slanine* f. 26—27; — *treskah* (bakalara) f. 17—19; — *kože* volovske i kravje (suhe) f. 70—90; teleće f. 117—120; janjeće (1 kom.) f. 1.15—20 nvč.; zečje (kom.) 20—36 nvč.; — *vune* (domaće neoprane) f. 36; — *kamena ulja* f. 13.50 do 14 f.; — *šiškah* ist. f. 19—21; *cunjah* f. 13.50. — Barilo *ulja* dalm. ist. f. 26 sa povećimi odbitci. — *Vinu* i *rakiji* prijašnja ciena.

Današnjemu je broju dodan prilog.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 28 Februara 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	—	—	—
Carski dukati (cekini) .	—	5.12	5.12	5.12	5.12	5.12	5.13	—	5.12	5.12	5.11	5.11	5.11	—	—	—
Napoleoni.	—	8.69	8.68	8.67	8.69	8.69	8.69	—	8.68	8.69	8.69	8.69	8.70	—	—	—
Lire Ingleske	—	10.90	10.91	10.92	10.93	10.93	10.93	—	10.93	10.92	10.93	10.93	10.94	—	—	—
Srebro prid (aggio) . .	—	106.85	106.85	106.85	107.—	107.—	107.15	—	107.15	107.—	107.—	107.—	107.—	—	—	—

Vlastnik i izdavatelj **A. Karabaić.** Odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Da ugodimo našim bogoljubnim čitateljem, štampamo u prilogu i ljetos pastirsku poslanicu Nj. Preuzvišenosti, Biskupa tršćansko-koparskoga.

BARTOLOMEJ

po milosti božjoj i sv. Apustolske stolice Biskup Tršćanski i Koparski častnomu svećenstvu i ljubljenomu puku Pozdrav i Blagoslov!

Odkad se spominju dogadjaji svieta, uvjek su pojedini ljudi i cieli narodi i puci vjerovali u jedno nevidljivo vrhovno Bitje, koje su Bogom zvali, i komu su služili kad od straha kad iz ljubavi, tè su čvrsto osvjedočeni bili, da onkraj groba ima i drugi život, gdje su pokojni srećni il nesrećni. I ako se je kroz toliki broj vjekovah kad dogodilo, da je ovaj il onaj uzkratio tomu višnjemu Bitju svoje poklonstvo, nebi ga bezbožnikom zvali, kao tobože da se je uvjerio, da neima Boga; nego bi ga držali za ludjaka, koji si je tu ludoriju hotomice zavrtao u glavu, da ga nebude strah pravde božje, pak da može laglje ugadjati svojemu razuzdanomu životu. *Reče lúda u svôm srcu: Neima Boga.* (Ps. XIII, 1.)

Samo ovim našim vremenom bilo je sudjeno odgojiti takove junačine, koji se grade i hvastaju, da su oružjem ljudske znanosti svrgnuli Višnjega sa svojega prestolja; jer nepodnoseć svjetla, koje obasjava svakoga čovjeka rodjena na ovaj sviet (Iv. I, 9.), zatvaraju oči pred zrakom vječnih istinah.

Ti ljudi izpituju nebo i zemlju i uče, da nebom i zemljom kreće i vlada stalnimi zakonî *nekakva tajna moć i sila*, al neće da priznaju, da je to *svemoguća ruka premudroga i predobroga sveviśnjega Zakonodavca*; pak se glupo podvržuju i sliepoj sreći, kojoj se nije moći ukloniti, i zatvaraju oči krasoti duševnoga svieta. To su današnji tako zvani učenjači, što se bave naravskimi znanostmi, koji su sebe i sav narod čovječanski u blato bacili i snizili do životinjstva; jer su čovječjoj duši i njezinim vrlinam podvrgli sliepi životinjski nagon, tè se tako odrekli dostojanstva sinovah božjih i vječne slave kraljestva nebeskoga.

Istina, *Bog prebiva u nepristupnoj svjetlosti*, kako veli sv. Pavao (1. Tim. VI, 16), *koga niti je tko vidio, niti može kad viditi*; jer je nedokučljiv u svojoj bitnosti i nadilazi svako naše pojmljenje, budué on početak uma i početnik svih vrlinah i krepostih. On je jedini, što ima sam od sebe svu slavu i svu moć i silu. Zato i pita rečeni Učitelj narodah: *„Tko je Njemu prvi dao bogatstvo mudrosti i znanja? il tko je bio Njegov svjetovatelj pri stvaranju svieta i oživljivanju svega, što se giblje na zemlji? U Njem, kroz Njega i za Njega je sve, zato i jesu nedokučljivi Njegovi sudi i neiztražljive staze Njegove.“* (Rim. XI, 33-36.)

Ali ako naša pamet nemože doseći Bitja božjega, to nam se je on sam objavio u toliko, u koliko možemo pojmiti Njegove izvrtnosti i Njegovu neograničenu vlast. Dao nam je razum, da pojmimo, što je istinito i što mudro, što pravedno i što milosrdno, što dobro i što zlo; dao nam je slobodnu volju, da mu neprisilno služimo i u krieposti napredujemo, čuvajuć se svega, što bi moglo uvriediti neizmiernu svetost svemogućega Stvoritelja i Zakonodavca.

Sad ako pitamo, kako je čovjek došao do pojmljenja istine, pravde, dobrote i svih ostalih duševnih izvrstnostih, tu valja reći, da kroz *jezik iliti besjedu*. Jer kao što čovjeku trebaju ćutila, recimo oči, uši itd., ako će da pozna stvari, koje ga okružavaju: isto tako mu treba nauk, ako hoće, da se uzdigne do poznavanja nevidljivih i duševnih stvarih. To nam potvrdjuje jadno stanje gluho-niemih, koji i ako živu medju ljudi, ali kako nečuju, što ljudi govore, tako ne pojme, što su duševne izvrstnosti; a u shvaćanju vidljivoga svieta, kao i u svojih tjelesnih pohoćenjih, spodabljaju sasvim niemoj živini sve dotle, dokle jih nije tko pismeno il na prsti priučio govoru i jeziku čovječanskomu. Nego jezik čovječanski nije od naravi, kao što je od naravi pjevanje ptičicah, blejanje ovacah i rikanje divlje zveradi, koje se neoglase, nego kad im što godi, il kad ih što boli, i to uvjek jednako prama svojoj vrsti. Jezik, kojim čovjek govori nenauči se nego iz ustiuh drugih ljudi, kao n. p. u djetinstvu iz ustiuh otca i matere; i to nije tekar naravski glas tjelesnih ćućenjáh, nego je to glas neumrle čovječje duše. Po jeziku se dakle čovjek razpoznaje od životinje i uzdiže do one visine, gdje jasno gleda i vidi, što je istinito, što pravedno, što pošteno, što liepo, što dobro; pa se tako popne do dostojanstva razumnâ stvorenja božjega. Ako nije od naravi, odkud je dakle čovjeku dar govora i jezika? Govor čovječanski je u svih svieta jezicih osnovan na jedan te isti način: u svih se jednako svaka stvar svojim vlastitim imenom zove, i svojim glasom izjavljaju, prama vremenu i prostoru, njezino bivanje i djelovanje. Tko je dakle podielio jeziku čovječanskomu onu tajnu moć i silu, da se u svoj kolikoj različitosti nikad nepomieša znamenovanje njegovih nebrojenih glasovah i riečih, nego da od koljena do koljena probudjuje u pameti čovječjoj one iste vrhunaravske misli, koje je probudjivao od davno prošlih vjekovah i kojim se izvor mora iskati negdje drugdje, nego li u naših ćutilih?

Kad se je imala iz vječnosti vremenitost poroditi, a neizmierna praznina na prostore razdjeliti, onda je svemoguća rieč **Bùdi** (I. Mojz.) čudesa učinila: to je **Rieč stvoriteljica,** koja se je objavila sjajnostju svojih stvorovah i kroz nje očitovala svoju *neizmiernu mudrost*, koju Salamun u svojih Pričah ovako opisuje: *„Ja (Mudrost) sam od vjeka ustanovljena, davno prije nego li je zemlja postanula. Još nebijaše bezdanah, a ja sam već bila začeta, nit bješe još iz izvorah voda probila. Još nisu planine na svojoj težini počivale; prije brežuljakah sam se rodila. Kad je Gospodin utemeljivao nebesa, ondje sam bila; kad je stalnim zakonom zatvarao bezdne, a u visini utvrdjivao uzduh; kad je zaokružavao pučinu morsku, postavljao zakon vodam, da neprekorače medjah svojih; kad je stavljao temelj zemlji: s njim sam bila, razredjivajuć sve stvari, a moja najveća naslada igrati pred njim neprestano; igrati na vasionom svietu i razkoš moja bivati sa sinovi čovječjimi.“* (Priče Salom. VIII. 23-31.)

U ovoj uzvišenoj prilici mudri kralj Salamun nam metje pred oči Mudrost božju kao odgojiteljicu naroda čovječanskoga, a mimo jezika neima drugoga puta, da se ljudem objavi vječna istina, pravda i dobrota. Toga radi, sve što ljudi o tom znaju, bijaše jim objavljeno od *Rieči božje* putem jezika. I djetešce se uči od matere imenovati i poznavati stvari, koje ga okružuju, pak slušajuć njezin govor, nauči se misliti, a malo po malo izjavljati njezinim jezikom svoje misli i svoja ćućenja. Govor dakle iliti jezik je dar, koji prelazi od otca na sina, od obitelji na pleme, od plemena na narod, od naroda na puk, pak u svojem postanku nemože imati drugoga početnika, nego svemoguću *Rieč Božju*, to jest, stvoriteljnu Mudrost Njegovu. I baš nigdje se neštije i nikad se nije čulo, da je koj narod sam svoj jezik izumio, nego dapače da je jezik baščina, koja kroz odgojenje prelazi od roditeljah na djecu, od koljena do koljena. Dakle, prvi otac i prva mati mora da su naučili govoriti od samoga Stvoritelja, koji se je s našimi praroditelji očinski bavio, kao što nam to sv. Pismo očito kaže. (1. Mojz I-III.) Kroz jezik il govor dojde čovjek do spoznavanja neizmierne mudrosti božje, pak malo po malo neumornim učenjem i nastojanjem uzgladi i usavrši taj isti dar, što ga je primio od svojega Stvoritelja: na taj način dospije on redovito misliti, pravilno govoriti, krepko zboriti i sladko zapjevati.

Budué dokazano, da je čovječanski govor i jezik osobiti dar božji, koji čovjeka uzvišuje nad sva ostala stvorenja, daje mu u ruke gospodarstvo nad cielom zemljom i pretvara ga u razumno bitje, koje umije proniknuti tajne dubine duha: baš je čudo nad sva čuda, kako se može čovjek, to toli plemenito stvorenje božje, sam poniziti tako, da se odriče svojega pleme-

nitoga postanka i visokoga položaja, ter se dragovoljno nudi i gnjete medju životinje, pak se onim istim jezikom, kojega nije mogao dobiti nego od samoga Boga, usudjuje tvrditi i vapiti: *Neima Boga!?* — ovako baš ludjaci govore!

Nego, kao da Višnjemu nebijaše dosta, što se je darom jezika ljudem objavio, već je ista *Rieč božja* stupila na zemlju i uzela na se put čovječju, da nas pouči u istinah, koje nam treba znati i vjerovati, ako ćemo da postanemo njegovom milošću djelnici slave sinovah božjih. (Iv. I, 14.) *A to je Isus, sjajnost slave i obličje bitja božjega, po komu bi sviet stvoren i koji uzdržuje sve silom rieči svoje.* (Žid. I, 2-3.) On je, postavši čovjekom u utrobi prečiste Djevice Marije, pred osamnaest sto godinah razsvjetljivao Židovsku zemlju svojim nebeskim naukom, navješćujuć ljudem nedokučljivo bitje božje u prilici ljubeznivâ Otca i silnâ Kralja, koji pravo i pravedno sudi svim narodom svieta. Taj svoj nauk je On potvrdio svojimi čudesî i zapečatio svojom smrtju tè mu dokazao istinitost svojim slavnim uskersnutjem. Tomu je neprestano svjedok i narod izraelski, koji nehotevši spoznati u Isusu božjega poslanika, baš svojom razsijanošću po cielom svietu, ako i proti svojoj volji, izpovjeda i izpovjedat će do suda svieta, da je u Sinu Marijinu propeo Sina Božjega. Ta trajuća nesreća puka izraelskoga nam navješćuje, da se je izpunilo proročanstvo *Uputjene Rieči* (Luk. XXI, 5-6), koje veli, de će mirine hrama Jerusolimskoga svjedočiti svim budućim pokoljenjem svieta mrzost i odurnost žrtvah iliti aldovah, koji su se ondje Bogu prinašali, a mjesto njih da će se od istoka da zapada na svakom mjestu žrtvovati i prinositi Gospodinu čista žrtva, jer je veliko ime Boga vojskah medju svimi narodi. (Mal. I, 11.)

Na što će se dakle nasloniti ohola ludost novovjekih nevjernjakah, da zataje bistvovanje božje? Na kakva će se svjedoka pozvati, da zaniječe osobno došašće Isukrstovo, pa da tako unište Crkvu, što ju je On utemeljio? Oh nemila i okrutna mudrosti, koja hoćes, da otmeš nevoljnomu i nesretnomu čovječanstvu vjeru u Boga i ufanje u budući život, a da ga uvrstiš medju životinje!

Nu možebit će tko reći: Vjera, polag nauka kršćanskoga, jest svjetlo vrhunaravsko, kriepost od Boga ulijena, kroz koju držimo za istinito ono, što nam se kaže o bistvovanju i bitju božjemu i o neumrlosti duše čovječanske: ako pak nas to svjetlo nije obasjalo, ako mi te krieposti neimamo, kako ćemo se uvjeriti o istini, koja nam se navješćuje? Na taj prigovor odgovara Blagovjestnik Ivan sveti. (Iv. I.): *Rieč*, koja bješe u Boga, jest svjetlo iliti vidjelo istinito, *koje obasjava svakoga čovjeka, koji dolazi na ovaj sviet*, budi razsvjetljujuć njegovu pamet i pobudjujuć njegovo srce, da misli i radi po pravilih razuma; budi obsipajuć ga osobitimi milostmi, da se u poniżnosti skruši pred neizmiernim veličanstvom i milosrdjem božjim. Ali svi neotvaraju očiuh, da im ih razsvjetli *Rieč božja* (*Rieč* što je u Boga), neprimaju je u svoje srce, jer su zamračeni minućimi svjetovnimi razkošji i zasljepljeni tminami života bez budućnosti. I u tom pogrdnom stanju, videć, da se nemogu duševno preporoditi, zdvojiteljno se odriču dike sinovah božjih. Djetešce, čim počme progovarati odmah zapitkuje, tko je stvorio zemlju, tko nebo, tko sunce, tko mjesec; pa kad mu reku, da je Bog stvoritelj svih stvarih, protegne prama njemu svoje nevine ručice, moleć ga za se i za svoje roditelje. Ta iskrena pobožnost prati mladića dotle, dokle mu opaki nauci serce nepokvare. I neima ni sina ni kćeri, koji se Bogu ne pomole za dušu svojih roditeljah, kad ih grobu sprovadjaju; kao što neima ni otca ni matere, koji se nebi tješili nadom, da će se u slavi nebeskoj sastati s djetetom, što im ga je prerana smrt ugrabila.

Al akoprem taj dragocieni dar Vjere podjeljuje Bog putem sluha svim ljudem (Rim. X. 17) u dostatnoj mjeri tako, da neima ni starâ ni mladâ, ni ubogâ ni bogatâ, ni naučenâ ni neukâ, a da nije nikad čuo u srcu glasa, koji mu je navješćivao, da bistvuje Bog svemogući Stvoritelj i pravedni Sudac: sasvim tim čovjek u svojoj oholosti neće, da pripozna svoju odvislost od njega, dapače bieži, da nečuje govoriti o njem, i tako se sbiva ono, što je već Psalmist pjevao: (Ps. 48) *Čovjek, nahodeći se u časti, nije razpoznavao; prispodobio se je niemoj životinji i s njom se izjednačio.*

Nego samo kad bi se ti učitelji našega vieka zadovoljavali biti prvi medju životinjami, te jim časti nebi nitko pametan zavidio; al evo oni neprestaju po cielom širokom svietu skupljati svakojakimi obećanji mnogobrojne učenike pod svoje sramotno gospodstvo. U tu svrhu ti raztrubljeni preporoditelji naroda čovječanskoga utemeljuju učiteljske stolice, sa kojih u novoj odjeći siju stare bludnje iliti pogrieške, koje su već bile sto i sto puti oprovržene; gnjetu se u zakonodavna vieća, da svojim šupim umovanjem pomute branitelje istine i pravice, daju se za debele plaće izabirati za odgojitelje mladeži, da zataru i koren pobožnosti i bogoljublja, lažuć joj, da je protivna današnjemu napredku ona starodavna iskušena istina: *Strah božji jest početak mudrosti!* Oni se umiju naći na sjajnih gostbah i u veselih družtvih, da zabave goste šalom i podrugivanjem, izsmjehujuć i najsvjetije običaje crkve Isusove; u mnogobrojnih novinah svake vrsti i veličine ogovaraju, psuju i kleveću, da ocrne tudju čast i poštenje, da poremete domaći mir i javni red, a u knjigah pismom i slikami raznose otrov skrajne pokvarenosti; čega radi narod se čovječanski skončava u mrtvilu duha i pakosti života.

Na taj način čovjek rabi na zlo sve darove božje i služi se na svoje pogubljenje onim, što mu bijaše podjeljeno za njegovo spasenje i slavu! Putem jezika on se nahodi u stanju, prisvojiti si neprocienjeno blago vječne mudrosti, i tim istim putem tako nizko pada, da se izjednačuje sa niemom živinom; putem govora može postati dobročincem svega kolikoga naroda čovječanskoga, navješćujuć istinu, karajuć nepravdu, zagovarajuć nedužne, braneć potlačene; i tim istim putem može razplodjivati laž, učiti prevaru, promicati opačine i crniti tudju čast i poštenje! *Iz jednih ustiuh*, kako piše Apustol sv. Jakov (III, 4-10) *izlazi blagoslov i kletva; jezikom blagoslivljamo Boga i Otca i njim kunemo ljude, koji su stvoreni po obličju božjemu. Jezik je mali ud, al mnogo čini. Gle, i ladje, ako su i velike i silni jih vjetrovi gone, okreću se malom krmicom kuda hoće onaj, koji upravlja. Sav rod zverinah i pticah, i bubinah i ribah pripitomljava se i pripitomio se rodu čovječjemu; a jezika nitko od ljudih nemože pripitomiti, jer je nemirno zlo, puno otrova smrtnonosnoga.* I zato pravo kaže sin Sirakov (Crk. XXVIII, 22): *Od mača su mnogi poginuli, al nisu koliki od svojega jezika!*

Sad gdje sam Vam, Ljubljeni Biskupljani, razložio moć i silu Stvoriteljne Rieči, kroz koju nam se je objavila neizmierna mudrost božja; i gdje sam vam dokazao, koje dobro i koje zlo može čovjek prouzrokovati jezikom to domovini, to čovječanskomu rodu: ostavljam da sami sudite svojim zdravim razumom, da li je laž il istina, što dandanas uče nekoji nevjernici; a mnogi nevriedni sinovi svete Matere Crkve mrzko i griešno povladjuju. Jer je jezik dar božji, tko se usudjuje reći, da neima Boga: taj je ludjak, koji ujedno tvrdi dvie protivne stvari, da ima najme dar, a da neima darovitelja. Tajiti pako, da se Bog nije ljudem objavio putem *Vječne Rieči*, to jest, putem svojega jedinorodjenoga Sina, bilo bi toliko, koliko tajiti najglasovitiji dogadjaj, koji se u povjestnici spominje.

Kako ćemo pako da sudimo onih, koji bez poznavanja božjih stvarih, bez uzprezanja svojih razuzdanih strastih iliti pohotjenjah, puni jada i mržnje proti božjoj providnosti i proti svojemu iskrnjemu, nestrpljivi, biesni i mahniti kunu Boga, najsvetija otajstva vjere, Svetce božje, i proklinju sve, što je čovjeku najmilije i najdraže na zemlji? Proti njim i proti svim nevjernikom mi neimamo oružja izvan molitve, da milostivi Bog skine mrenu sa očiuh njihovih, da im pokaže svjetlost *Rieči božje*, da tako izplaze iz tminah, u kojih se sviet nahodi odkad je hitio od sebe vrhunaravski dar vjere, da zràka vječne mudrosti razsvjetli crni oblak, što je pao na njihov razum, a plamen božje ljubavi da razpali njihova srca; pa tako da priznaju, da smo najobdarenija stvorenja božja, kojim nije sudjeno, da se na ovom svietu samo mučimo i ginemo za nepostižljivim blaženstvom, nego da milošću Duha svetoga po zaslugah Isukrsta Spasitelja našega, preporodjeni u sinove božje, postignemo vječnu slavu raja nebeskoga!

Iz Našega Prebivališća u Trstu, na Sedamdesetnicu 9. Veljače 1873.

† **BARTOLOMEJ** s. r. Biskup.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.
Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.° 1 *Scala II.*

Godina IV. **U Trstu 16 Marča 1873.** **Broj 6.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 ožujka.

Ako smo posljednji put rekli, da neimamo ništa nova priobćiti našim čitateteljem: ovaj put moramo reći, da im nismo potle pišemo imali javiti važnijih novostih, što danas. Jer ni njemačko-franceski rat, ni proglašenje novoga njemačkoga carstva nije se njih neposredno ticalo tolko, koliko se tiče ono, što se uglavilo ovih danah u Beču. Šestoga tekućega mjeseca je bečko carevinsko vieće, sa stodvadeset glasovah protiv sama dva, usvojilo novi izborni red, akoprem su izvana proti njemu prosvjedovale dvie trećine najviernijih austrijskih državljanah!

Tim zakonom je naš dosadašnji ustav sa temelja promienjen. Jer dosad su u carevinsko vieće birali svoje zastupnike kraljevinski i pokrajinski sabori; odsad to prestaje, pak je i samim saborom život podkopan. Dosad su mogli biti u carevinskom vieću prilično zastupani svi narodi; odsad će uvjek sami Niemci imati u njem većinu.

Obća je navada, da se ustav nesmije mienjati, nego na oči i privoljenjem dviuh trećinah svih zajedno zastupnikah. A kad se je sad u Beču ta promjena učinila, od dviesto i tri zastupnika, što bi imali u vieću sjediti, falilo jih je osamdeset i jedan, dakle četrnaest do dvie trećine. Poljaci, za kojih se mislilo, da neće rieči održati, tom su prigodom odvažno iz viećnice stupili. Al su mjesto njih Dalmatinci u njoj ostali i s Niemcі za taj novi izborni red glasovali. Istina, da bi bio i bez njih primljen, al se nebi moglo reći, da su ga pomogli i Slaveni stvoriti. Nu to su oni učinili sasvim na svoju ruku, kako se vidi iz prosvjeda većine sabora dalmatinskoga, pa zato Dalmacija nije izgubila baš ništa od svojega rodoljubnoga glasa.

Kad bi mi bili Austriji neprijatelji, mi bi se tomu zakonu od srdca radovali; ali kako smo joj iskreni prijatelji, tako ga nemožemo nego od srdca žaliti. Jer poznajemo ljude i ljudsku ćud, pak predvidjamo, da neće uspieti, nego da će država i unapred u neizvjestnosti ostati.

Uprav na trinaest tek. mjeseca bilo je dvadeset i pet godinah, što su se narodi u Austriji stali nadati boljoj budućnosti, pak se ta nada nije još ni sad svim izpunila. Od tih dvadeset i pet godinah, dvanaest jih je pozobala buna i absolutizam, a trinaest neplodna pokušanja, kako bi se dalo ustavno vladati i opet na svoju gospodariti. Sva je medjutim prilika, da jih već neće toliki broj onako bezplodno u vječnost potonuti, poslje kako su se medju sobom sporazumili kolovodje federalistah, uprav sada u Beču sakupljeni iz svih stranah carevine, najme što i kako im valja raditi, da se posljedice toga zakona od Austrije uklone.

Osim te prevažne novosti iz Beča, ima i druga iz Praga, gdje bje urednik „Politike" Skrejšovsky, poslje sedam mjeseci zatvora, po sudu nedužnim proglašen, akoprem još i sad u tamnici čami, jer ga prizivni sud neće na slobodu ni uz garanciju da pusti,

U Ugarskoj je sabor poslje dvomjesečne mučne razprave odobrio proračun za 1873. godinu, a sad će započeti viećati o povisenju raznih porezah, da se uzmogne doskočiti ugarskoj novčanoj potrebi. Al bi reći, da ministarstvo neće prodrieti tim svojim zakonskim predlogom, pošto mu se najodvažnije opiru nesamo hrvatski zastupnici, nego i sva saborska ljevica, onda Lonjajevci i jedan dio Deakovacah. Nije zato čudo, što se pogovara, da je ministarstvo jako uzdrmano. Ovim se glasovom konservativci ponajviše raduju, jer se nadaju, da će tada vladanje doći u njihove ruke.

Za Hrvatsku je to svejedno. Ona netraži nego svoje pravo, došlo to od Petra il od Pavla. U ostalom se zna, da ugarski kralj. odbor baš sada dokončava odgovor, što ga misli hrvatskomu dati. A i skrajno je vrieme, da se taj posao već jednoč dovrši, jer u Hrvatskoj stvari idu zbilja šepavo; pa zato se veselimo i onomu glasu, da će sabor u Zagrebu opet započeti svoje redovito poslovanje mjeseca svibnja il lipnja.

Prosvjed.

Većina dalmatinskoga sabora poslala je sliedeći prosvjed petorici svojih zastupnikah, što su u Beču glasovali proti njezinoj volji za novi izborni red:

Gospodo, Dr. *Josipe Antonietti*, D. *Ivane Danilov*, viteže *Josipe Fontana*, *Stefane Ljubiša* i *Giorgje* plem. *Vojnoviću*, poslanici na carevinsku vieću! BEČ.

Jučer, vi ste glasovali za *izbornu preinaku*, koja vriedja temeljno pravo pokrajinskih sabora i nasrće na slobodu narodnu austrijanskih Slovjena; i vi ste to učinili uzprkos odrješitim izjavam, koje nisu mogle ostavit vas ni u najmanjoj dvojbi o pravom mnenju zemlje u toli zamašitom pitanju. Mi zastupnici većine sabora dalmatinskoga, na obranu svoga dostojanstva i na ime narodnoga poštenja, na ime našega državnoga prava, na ime zajedničkih probitaka sa ostalim Slovjenim austrijanskim, prosvjedujemo proti glasu kojega vi dadoste, i vas same pozivljemo zanj usve i posve odgovornike.

U Zadru, 7. ožujka 1873.

Dr. Miho Klaić — Dr. Edvard Takoni — Ivan Vranković — Kažimir Ljubić — Josip Dr. Paštrović — D. Mihovo Pavlinović.

Pouka

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli, i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

(Daljo)

Kakova ima biti krma iliti hrana.

Svaka hrana, bila ona koja mu drago, mora biti dobra i živini primjerna, drugčije joj netekne. Ako što med hranu dodje, česa želudac probaviti nemože, kao n p. kakov droban kamičak, prah, piesak, kokošje perje itd. živina lahko oboli i dosti puti od toga dodar i pogine.

Akoprem ne tako očevidno, s početka živini škodi takodjer i *preprano sieno*, il *slama*, *ozebljen*, *gnjil* il *smržnjen krumpir i repa*, *dropine*, koje bijahu premalo iztišnjene iliti ožete, pa se u njih jošte mnogo vinskoga cvietja nalazi, *moljivo zrnje*, *premalo uleženo sieno*, *odmala požanjeno zrnje žita i sočiva*, *mokra dietelja*, koja se stopram pariti počela, i ostale ovakove trave, zatim u obće mnogovrstna zelen, na koju je kakva škodljiva otrovna rosa, hrdja (rja) pala.

Dobrota krme zavisi osobito od mjesta, gdje bijaše spravljena iliti držana.

Takodjer i dobra hrana može živini nahuditi, ako se u zaprašenih, vlažnih il zatuhljivih mjestih drži, kroz koje nikad zrak neprohadja. Poradi toga krma se može nad stajom jedino onda držati, kad je *pod* staje ocaklen (žbukan), il pa posvud dobro zamašen, tako da para iz staje nemože kroz njega. Ondje pako, gdje se rabe cievi radi odganjanja pare iz staje, ove nesmiju biti nikad pod krov, nu van krova izpeljane. Isto tako i otvori (katerate), kroz koje se sieno doli u staju spušća, imaju biti, kadgod nerabe, dobro zaprti.

Kao što domaća živina nije sva *jednoga* plemena, isto tako i svaka joj hrana jednako netekne; *zrnje* n. p. kao poglavita hrana bolje je za konje nego li za ovce i govedju živinu, kojoj se jedino o posebnih prigodah n. p. pred druženjem više kao dodatak, nego li kao hrana daje. *Kisela trava i kiselo sieno* posve je dobro za konje, ne pako toliko za goved, jer je takovo sieno više sladko, nego li tečno; ovce gotovo obole, ako se takovim sienom hrane.

Sočivo je jako pićna hrana, nu želudcu težka, pa se ga zato živini nesmie dati toliko, koliko žita. Al ni svako žito netekne svakoj živini; ovas je marvi najugodniji, isto tako i turkinja (frumentun) donekle, rž i jačmen su pogibeljni, jer se živina lahko napuhne.

Lišće skorom svih stabalah, a i njihove *mladice*, koje marva osobito na paši u šumah rado objida, nesamo da malo teknu, nego su dostikrat govedjoj živini i stadu posve škodljiva hrana. Takodjer i *korenje*, kanoti repa i krumpir, lahko naškodi, ako ga marva preveć dobije, a to jer je želudcu pretežka hrana. Isto tako treba biti opreznim, kad se živini a navlastito konjem daju droždje (talog) od ola iliti piva (bire), rakije i ostanci cukarnicah.

Osim dobrih pašah i siena, koje se kosi na sjenokošah, gdje je sladka trava, u obće neima hrane, koja bi marvu dobro hranila i ujedno želudcu joj neškodila; s toga dobro je, da se med slabiju hranu uvjek i nekoliko mrvicah siena namieša. Kada pa gospodar u isto vrieme daje svojoj marvi raznu hranu il pomiešanu, il svaku napose, ima ju uvjek tako pomiešati, da živina nedobi samo hrane da prežive, nego da joj se želudac *napuni*, pa da bude posve sita. Radi toga uzroka, žito nije za goveda i za ovce; jer akoprem zrnje u istinu dobro hrani, ipak veliki želudac ovih živinah nenapuni, a zato niti nenasiti. Najbolje je ovoj hrani jošte siena dodati. Ako je jedna krma jurve samo po sebi mnogo tečna, treba joj drugu manje tečnu primiešati, postavimo slamu. Onda je navlastito takovo miešanje potrebito, kad se živina mućem hrani, jer bi inače mogla težko oboljeti.

Dosti se puti daje živini načinjene hrane, da joj tako prijetnija il probavljivija bude, pa se zato, n. p. slama, repa, krumpir negda razreže, negda kropom popari ili skuha, negda okisa i osoli, il pa ovako il onako pripravi.

Kad se živina *toplim* pitjem napaja, paziti treba u obće da nebude *pretoplo*, jer ako se joj večputi takovo prevruće pitje daje, želudac i crieva marvi oslabe, a posljedica će tomu biti koja skora bolest. Nego ovako umjetno pripravljena hrana nesme predugo stojati na zraku, jer se lahko *skisa*; što je živini nesamo neprijetno, nego i zdravlju pogibeljno. U obće je zato gospodaru dobro nastâti pri svakoj hrani, koja se može skisati, kanoti i pri tako zvanom *rujavom sienu*, koje se samo po sebi sagrije, i pri mokroj djetelji, da se kisanje o pravom vremenu obustavi, il pa da se hrana stopram onda živini poda, kad se jurve posve skisala. Hrana se najme lahko pokvari i živina nemari za nju; ako bi ju pa radi glada jela, mora oboljeti.

Kada živina dobiva *osoljenu hranu*, treba takodjer dobro paziti, da ima dosti pitja. Po slanoj je hrani živina žedna, pa ako se dosti nenapije, lahko oboli.

(*Sliedit će.*)

Dopisi.

Iz sredje Istre.

Prije četrdeset godinah malo je tko u Austriji, gdje pet narodnostih jedna uz drugu žive, za svoju narodnost mario, izuzmemo li učenije ljude. Ponajviše življahu bezbrižno i zadovoljni sa svojim neznanstvom, mirni i pokorni višoj vlasti, koja je s narodi po svojoj volji razpolagala. Dok se je rabio u javnosti uobće latinski i njemački jezik, malo se komu to nepravedno činilo; nu pošto počeše i Magjari svoj jezik drugim narodnostim namećivati, promiene se ti nazori o narodnosti. Bukne revolucija 1848. g. koja strašnom rikom cielom potrese Evropom; uzrujani i nezadovoljni se narodi malko ohrabre i osvieste; počnu zahtjevati svoje pravice veleć: Zašto da samo jedan narod vlada i gospoduje, a ostali trpe i robuju? Zar nismo i mi državljani, koji imamo jednake dužnosti kako i vi? Zašto dakle neimamo i jednake pravice? Takva i slična zahtjevanja prodru u sve slojeve (vrsti, redove) pučanstva neodoljivom hitrinom, kao silna voda, koja izvirać u visokoj gori, neda se lahko zaustaviti. Ideja narodnosti postade javnim mnjenjem te se dobrim uspjehom sve do današnjega dana razvija.

A Istra? Jeli i ona u tom kolu?

I ona ućuti rečenu godinu; ta stariji ti ljudi veseljem i radošću o njoj kazati znaju, kao o vremenu, kad se počeo buditi narod; ali ideja narodnosti neprodre duboko u srce, jer kao da nije bilo jošte tada tlo za nju pripravljeno.

Od onoga vremena napredovaše naša braća Hrvati i Slovenci i u mnogočem; oni kojim bijaše već sudjeno, da će ih nestati s pozorišta Austrije, stupaju sada čvrstim korakom napried. A mi? Mi obkoljeni njimi, ostadosmo pri starom kopitu; jadni ni makli se skoro nismo, neg dočim nam se sve dublje u zemlju zapadni susjed širi, samo jadikujemo. Nu što prudi jadikovanje? Ništa! Što dakle da činimo?

Trgnimo se, odlučimo uztrajno riečju, a još više činom raditi, počnimo si družtva snovati, koja će uzbudit narodnu samosviest: da protivnik vidi, da je još Istra u naših rukuh; da se Basilisco i drugovi mu u saboru osvjedoče, da nismo još izčeznuli sa lica zemlje; da se neobistini Kandlerovo proročanstvo — da će se do 50 godinah (a hvala Bogu mnogo ih je već od tada prošlo) u cieloj Istri samo talijanski govoriti. I Košut je vikao porugljivo: gdje je ta Hrvatska? ja je nevidim! Ali dočim se on tako s Hrvatskom porugavao, pokažu mu Hrvati, tko je junački sin. Ako hoćemo, i mi možemo, braćo Istrani, našu domovinu spasiti; zato žurno na posao, vi, koji se u tu stvar razumjete. Pripravljajte narod, da odvažno, kad uztreba, na biralište stupi, sviestan svoga prava. Tà zašto se nebi i u Istri jednom zastava narodne slobode razvila? Svi pristajmo uz tu zastavu i neostavljajmo je; makar se i na rubu groba nalazili, moramo ju razvit te nikad duhom klonuti. Kroz narodnost izobrazit ćemo si narod, kako nam to susjedni Slovenci svjedoče; zato nedržmo križem rukuh.

Iz Rieke 6. ožujka 1873.

U „Našoj Slogi" 16. veljače o. g. ima dopis iz Grobnika, u kojem se opisuje zasedanje velike skupštine županije riečke od 7. istoga mjeseca. U tom se dopisu iztiče i moje djelovanje pri istoj, kao da tobože ja podupirem vladu i da sam postao koreniti magjaron. To nestoji. Ja nisam ni za prvo, ni za drugo. Čist Hrvat grobničan, nepripoznam nikomu pravo pašovati u mojoj domovini; ako pako tko šta dobra i koristna po narod učini, jesam mu zahvalan, pa bio on i činovnik; a žalostno dosti da su Hrvatsku dotjerali sini njezini tako nizko, da je prisiljena zahvaljivati se onomu, koga plaća.— Nu ako Bog da, bit će bolje i to na skoro; samo bi preporučio svojoj bratji, koja stanuju u selih, da složno odbijaju od sebe sve navale ma odkud dolazile. Preporučam im, da budu ništa drugo, van pošteni Hrvati; da traže sami u sebi spas domovine, snagu i blagostanje, pak im sigurno neće uzmanjkati počitanje svieta i prijateljstvo sa svih stranah. Preporučam istoj bratji, da nedopuste da se tumara od nemila do nedraga, da se netraži, tko da nas bolje gnjavi, i muze; nego prisilimo čvrstom slogom i domoljubjem, da se tudjinci jagme za našim prijateljstvom i da nam zavide.

Jak. Durbešić.

Na parobrodu iz Spljeta u Šibenik.

Župnik, Odvjetnik i Trgovac.

(Dalje)

Žup. Pa kano su prije htjevali staropogani, a sada hoće novopogani, da i mi pomažemo rušiti vjeru i krst; pa da i mi, sliepi vodje sliepih, skočimo u vrtlog nevjerstva i svemuteža. Ja vam se čudim, budući ste dosta izkusni.

Od. Vi odmah skačete na nekakve skrajnosti, za koje mi i nepomislismo. Ta i mi hoćemo, da vlada vjera i red.

Žup. Kako se u tom varate, drugom bi vam prigodom dragovoljno dokazao; a sada želim, da se držimo započeta razgovora.

Od. Ja vas za to zadužujem u poklade.

Žup. Taman ću tada s mojih zakladnih posalah za koj dan biti u Trogiru. Odtuda ću u Dubrovnik, a od onud na moju župu S....

Tr. Nastavite, molim, prvašnji govor: to će biti koristno sa oba nas u Zadru.

Žup. Narodni su List i odprija uredjivali popovi, pa na njih nisu dosad vikali. Pravu slobodu naučni popovi ljube više i bolje nego svjetovnjaci. Ta nema slobodnijega načela do narodnoga; pa eto i u Českoj i u Sloveniji i u Hrvatskoj i u Dalmaciji svi su se popovi, samo ne izrodi, okupili pod narodni barjak. Popovi su zanajviše utemeljili naš *Narodni List*, koji je dosta doprinio narodnomu preporodu u Dalmaciji. Nijesu daklen oni natražnjaci, nego naprednjaci. Ali prava sloboda nije samovolja; ona vodi na uživanje mira i napredka, ova na rušenje svakoga reda i stvarnog i duševnog. Popovi baš za to, što ljube pravu slobodu, protive se samovolji i to na obću korist. Imade dva tri u Zadru, koji su se popovskom pomoću popeli, a sada zaneseni za samovoljom počeli na popove režati, što nedadu naš list za glasilo samovolji. A samovolja je i brezvjera, a naš puk, i kršćanski i hrišćanski, ljubi vjeru i neda u nju dirati. Jeli dakle razlog s popovske strane, ili one trojice?

Od. Nije ni sama trojica, vjerujte meni; imade ih dosta u Zadru i po svoj Dalmaciji. Pa i tako, baš da rečemo, mogao bi N. L. po štogod slobodnijega zapjevati.*)

Žup. Ako ih baš ima, eno im vanjskih novinah, pa neka iz njih srču sami za se i u one izliju žuč, a neka ostave u miru naš puk i vjeru mu djedinsku, za koju je neprestajno a i radostno protiva Turkom krv prolivao. Sve za vjeru i za domovinu; to vapije narod, a ne drugo. *Narodni* će *List* branit uvjek političku i narodnu slobodu; a neće skakat u oblake za sanjarijami i ludorijami, koje nemogu vodit nego do Parižke Komune.

Tr. A i meni se grsti, kadno štijem nekoje talijanske novine; takova šta bilo bi za naš puk prava sablaz

Od. Ali nemore ni *Narodni List* da bude za sami prosti puk.

Žup. Jest, za prosti puk i za sve one, koji su s pukom i za puk: ovi bo su samo pravo narodni ljudi. Tko nije s pukom u svem, taj je protiva puku.

Od. Ali je puk neznalica, pun ludih predsudah i učitanjah; treba ga daklen učiti i voditi do prave prosvjete.

Žup. Učiti dakako, ali mu neuciepiti u srce i u dušu tudju izvanjsku iskvarenost. Ta toliko provikana prosvjeta jest samo krinka i koprena, a pod njima brezvjerje i iskvarenost.

Tr. Ako se u to upušćamo, nećemo nikad do kraja. Orač ako i zabrazda, goni opet u brazdu. Povratimo se i mi na našu.

Žup. Ja ću nadalje, samo ako smo na čistu ja i g. odvjetvietnik, koj i sam mora željeti, da se nekvari domaći običaj ni u djelih, ni u pismu.

Od. Eto pušćam, da mi i ta muha s glave odleti.

Žup. Ja vidim, da se i sada *Narodni List* rado pregovara s vladom i s vladinimi ljudi, i baca na onu i na ove i krvave ukore, samo kad je prigoda i potreba. Diete kad miruje, i majka ga ne bije. Ne valja ni s vladom na dušmansku i kao u inad. Mogla bi tad i vlada zavikat: u pamet, čovo; što se tužiš, kad te nitko nečepa? A svaka nije ni do vlade, nego do vladavine i do ministarstva: ako u ribe glava smrdi, zašto bi joj ja nedužan rep odkidao? Više vriedi jedna pametna na vrieme, nego sto drugih u nevrieme. Na ovaj se način vlade i utjeraju u pamet; a s neumjestnog vikanja većma se ojogune. Jeli, nije li tako?

Tr. To je kao iz knjige.

Od. Vidi se, da ste prošli i kroz sito i kroz rešeto.

Žup. Što se tiče crkvenih poglavicah, nisu ni oni svemu krivi, i veće je do njihovih tajnikah i pisarah. S njimi je kad i kad bolje i mučati, da se ukloni zlo gore; njihove bo su makaze duge i široke, pa čudo i zahvataju. Svakako je zlo, što oni vladaju brez ikakva sudjelovanja tobožnjih svojih viećah: a kakove viećnike sami imenuju, bila bi i s njimi mala korist. Popovi, najskoli župnici, neka budu u svem izgledni i neka se uzdaju sami u se i u svoje kljuse: s njihove nesloge svaka propadaju, a da su složni, o njihovu bi se slogu svaka sila slomila. Neka prestanu jedan se na drugog namećati i o golu se kost posvadjati. Da su samo u Spljetu bili složni, niti bi jedni nekoji bili glavozbornici u Trogiru, niti se drugi nekoji banili u crkvi stolnoj, niti ćori i hromi zasjedali u sjemenište, niti sto drugih stvarî. A svjetovnjaci kad dopisivaju, imali bi sama djela na svjetlost iznositi, a ne kojekakve neslane bljuvotine rigati. Umjereno i razborito napadanje nebi ni sadanji urednici zabacili. Mogao bi i ja sada napomenuti, a i napisati sijaset očitih tajnah; ali tko uz vjetar pljuje, na obraz mu pada. A i tako se sve sumnji, da ja pišem, kad nijesam ni pomislio, jer jaoh psu i najmirnijimu, kada objestni i nakivni u selu nanj zaviču, da je biesan. Nego čini mi se, da sam o tom i suviše govorio, à po nešto i zabasao, jer, dragani moji, nevalja ni istinu svu do kraja pjevati.

Tr. Ja bih vas se od dragosti naslušao ćak do Carigrada.

Od. Sad ste mi draži no ikad bili.

Žup. Taka ti je naša slaba i izopačena narav: tudja nam je hvala dosadna, a ukor tudjih mahnah na rodost.

Tr. Prorešetaj teder još i ono malo, jer smo do brzo u Šibenik.

(*Konac sliedi.*)

*) I baš je zapjevao ovih danah. Ured.

Franina i Jurina.

Ju. Ale su ti ovega mesopusta v nekim istranskim mestu Šarenjaki veseli bili!

Fr. Ča si se počel i ti š njimi parit?

Ju. Ča me držiš, da sam i ja danas sur jutra črn, kako nekî surkaši, kî...?

Fr. Nevelim ti ja tega, ač znam da mrziš na odmetnike, kako na...

Ju. Tako zač me to pitaš?

Fr. Bože moj!...

Ju. Ne, ja neću da čujem ni od prijatelja takovega zanovitanja, ač sam pošten, ako i siromah; pak nebim se družil s ljudî, kî se s nami poruguju, makar me sve u škrlat i svilu odevali i zlatom obsipali. Razumeš me hrvatski!

Fr. Nejadi se ne, ja sam otel reć samo za šalu, da si meda ni zašal, da se jedanput živo obrneš...

Ju. Aj vero nisam, ač mi je, hvala Boga, cela glava!

Fr. Oho, a ča je to bilo?

Ju. Viš ga, kako se čini, da niš nezna!

Fr. Kad ti dem, da nezuam.

Ju. Tako to nisi čul, da su med sobom s kantrigami i s bocami slepega miša lovili?...

Fr. Baš da greh neće neg na pokoru!

Ju. I još nam se nameću, da se od njih učimo. .

Fr. Ala da sam to prej znal, vero bim ti mu ju bil zboćal, kad me je neki dan jedan od njih porugljivo pital, ako sam i ja od *Sloge.*
Ju. Tako ča mu nisi niš odgovoril?
Fr. A kad sam ja kêmu ča dužan ostal?
Ju. Ča si mu rekal no?
Fr. Da sam od *Sloge* i za *Slogu*, ač da je *sloga* od Boga, a *nesloga* od vraga.
Ju. Dobro si mu zabrusil, a ja mislim, da bi ti sad to i sam potvrdil.
Fr. Neznam, bi ni ne.
Ju. Aj bi, ako mu je glava razbijena.
Fr. Ale nî, ač je nî nikad ni imel!

BASNE.

V.

Knjigu piše Mrko, pas junački,
Svomu drugu, Šarku pobratimu.
U knjigi mu lepo govorio:
„O moj druže, Šarko pobratime,
Kada bude u prvu nedelju,
Dojdi k meni na gospodske štove,
Da se dobra jela najedemo,
Da se rujna vina napijemo
I gospodski govor zametnemo,
Što nam rade vuci i hajduci.“ —
Kada bilo u prvu nedelju,
Dojde k Mrku Šarko pobratime,
I s njim ušav pod stole kuhinjske,
Stane glodat kosti oglodane.
Kad su kućne ugledale sluge,
Da je Šarko tudjeg gospodara,
Uzmu kolce, batine i stolce,
Pak opletu Šarka pobratima.
Nije Šarku lazno iskat vrata,
Već on skače kući prek prozora. —
Po cesti se mnogi šćenci šeću
I pitaju Šarka nesrećnoga:
Zašto skačeš kući kroz prozore?
Neće jim on kazivat sramote,
Nego veli znanim prijateljem:
„Braćo moja, junački sinovi,
U Mrka je veliko veselje,
Tu se jedu svake poslastice,
Tu se pije bakarske vodice
I terana, vina istarskoga;
Malo me je prevarilo vino,
Pak na mesto kroz vrata izaći,
Skočio sam kući na prozore.“

∴

Lep je nauk pripovedke ove:
Pazi dobro, tko te kamo zove!

Književnost.

„**Ostan Božje Ljubavi**“, tako se zove knjiga, što ju je početkom prošloga vieka u deset pjevanjah napisao bogoljubni pop Andrija Vitaljić, Višanin iz Komise. Ta krasna knjiga odkad bi prvi put štampana u Mletcih 1712. godine, nebi već pretiskana do dana današnjega. Sad ju namislio preštampati zaslužni g. *Drag. Pretner* u svojem tiskarskom zavodu u *Dubrovniku*, pak pozivlje sve ljubitelje bogoljubnâ čitanja i bujnoga pjesničtva na preplatu. Djelo će izaći u osmini, te imati okolo 320 stranah, t. j. 20 tabakah štampe. Ciena za predplatnike jest 1 f. i 30 novč., što se ima poslati poštovnom doznačicom, te će se gg. predplatnikom knjiga *franko* dostaviti. Potla će se prodavati po 1 f. i 50 nvč.

Neukû Nauka.

Liek proti oparenju iliti ožegu.

Neki kuhar, opravljajuć svoj posao u kuhinji, metne neoprezno lievu ruku u jedan sud vrijućega masla; od strašne bolesti, koju oćuti u isti mah, potrči k mjestu, gdje se nalazilo ulje, i pomaže jedan diel ruke. Nu opaziv to jedan njegov prijatelj, savjetova mu, da će mu začinjeno voće *(konserva)* bolju pomoć pružiti. I zbilja on posluša, pak eto nakon kratka vremena ozdravi se ruka, gdje nije bila uljem pomažena, — a za pomaženi diel nebje pomoći, jer šupljinice kože bijahu uljem napunjene. To pripovedaju jedne liečničke francezke novine. Kad je tomu tako, nemože se drugo, nego preporučiti svim obiteljim, da si priskrbe začinjenâ voća, tim više, što se ta nesreća u kuhinji čestokrat pripeti.

Različite viesti.

* **Komercialna banka zagrebačka** započela je svoje poslovanje nastupkom ovoga mjeseca. — Isto tako posluje već i novo-ustrojena *Štedionica senjska.* Kad ćemo i mi u Istri imati svoju vlastitu Banku i Štedionicu, da se naš tamo narod neima utiecati skupim tudjim glavničarom, koji mu i kožu gule i dušu truju!

* **U Zagrebu** će se podignuti na dionice papirnica iliti kartera. I to je opet novi korak napred, da se Hrvatska oslobodi tudje obrtnosti.

* **Magjarska gostoljubivost** pokazala se kakva je ovih danah u Pečuhu, kad je onud, vraćajuć se u svoje Djakovo, proputovala Nj. Preuz. biskup Strossmayer, koga s počitanjem spominje vas široki sviet. Nekoliko naime magjarskih svinjarah iliti kod njih tako zvanih študentah, zakruli mu noću pod prozori, da se tobože tako osveti njegovomu hrvatskomu domoljublju. Pa to bećarsko junačtvo nesrame se hvaliti i prve magjarske novine. Baš se vidi, da je magjarsko pleme upravo od Boga odabrano, da širi na istoku Evrope svjetlo, pitomost i ugladjenost!

* **Pomagjarenje ugarskih narodah.** U Pešti se osnovalo družtvo, kojemu je cilj, da pomagjari Slovake, Srbe, Rumunje i ostale narode, i to najviše kroz školu, namješćujuć za učitelje izslužene hovedske kaprale Magjare. Ali ako nisu honvedi 1848. g. mogli Ugarske puškom pomagjariti, bome neće danas ni svojom knjigom, koje i onako nitko u svietu nepozna.

Sa tršćanskoga tržišća.

Zavladavša tišina u prometu i trgovini neda se nikako svratiti na običnî put živahnosti. U žitnoj cieni očekivali su spekulanti poveće promjene, to radi toga, što su svi ovdašnji hambari sa žitom iz Rusije i podunavskih kneževinah prenapunjeni; to radi toga, što se svaki dan novo dovaža. Ali uzprkos svemu tomu i velikim naručbinam iz Pešte i obližnjih pokrajinah, jedva će se žitu ciena promieniti dok se nedobiju pouzdane viesti o stanju zimskih usjevah. — 112—116 ℔ *pšenica* prodavala se po f. 8.20—9.15; *kukuruz* pako po f. 3.70—4.25. — Cent *kafe* Rio f. 48.50—52.50; *cukara* tuč. aus. f. 21.50—22.—; *basulja* 5—7 f.; *boba* f. 5—5.50; *jačmena* f. 3.75—4.50; *pirinča* 7.75—12 f.; *voska* f. 110—111; — *masti* f. 26—27; *masla* f. 50—54; *slanine* f. 27.50; *treskah* f. 17—19; — *kože* volovske i kravje (ovdašnje i hrv.) f. 83—90, isto dalm. (od ℔ 9—11) f. 74—78; teleće 117—122 f.; janjeće (1 kom.) f. 1.15—20 novč.; — *vune* (neoprane) f. 36—44; — *kamena ulja* f. 12—13; *šiškah* ist. f. 19.21; — *cunjah* f. 13—14. — Barilo *ulja* dalm. ist. 26 f. sa odbitci. — Vedro *vina* dobra ist. f. 16—20, a dalm. 9—12; *rakije* f. 20—23, razumjeva se na brodu i bez dacija.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Marča 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Carski dukati (cekini) .	5.12	—	5.12	5.13	5.13	5.13	5.13½	5.14	—	5.13½	5.13½	5.14	5.14	5.14	—	—
Napoleoni.	8.70	—	8.70	8.69	8.69	8.69½	8.76½	8.70	—	8.69½	8.70	8.70	8.70	8.70	—	—
Lire Ingleske	10.93	—	10.93	10.92	10.92	10.92	10.94	10.92	—	10.92	10.92	10.91	10.91	10.91	—	—
Srebro prid (aggio) . .	107.—	—	107.—	107.—	107.15	107.15	107.15	107.15	—	107.—	107.25	107.25	107.25	107.25	—	—

Vlastnik A. Karabaić. Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak. Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.: razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.
Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.° 1 *Scala II.*

Godina IV. **U Trstu 16 Aprila 1873.** **Boj 8.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 travja.

Novi izborni red postao je zakonom: i car ga je prihvatio i potvrdio. Sad je dakle naša država opet na novih novcatih polugah. A Niemci su već na mnogih mjestih osnovali i odbore, da se na vrieme pripravе izborom na temelju toga zakona. Ti izbori da će biti negdje mjeseca listopada. Dakle poslje kratkâ viećanja kraljevinskih saborah, koji da se imaju sastati u rujnu mjesecu.

Što kani sad narodna, boljarska i crkvena, ili drugom besjedom, tako zvana pravna stranka, koja je u ovaj čas složnija, nego li je ikad bila? Hoće li se podati, il križem ruke držati? Neće, nego se pripravlja i ona, da se ogleda na izborom polju sa svojimi protivnici. Toga radi su jako zabrinuti u ustavnjačkom logoru, jer slute, da bi jim mogao baš novi izborni red vlast iz rukuh iztrgnuti. Sad se vidi, da je taj zakon olakšao donekle posao pravnoj stranci, jer će se odsad unapred moći složno boriti za svoje pravice. Složno ćemo dakle i mi u Istri birati one zastupnike, za koje se budemo dogovorili. A morat ćemo se dogovoriti što skorije, jer se već sad dogovaraju i naša braća Slovenci. Neg o tom ćemo drugom prigodom napose progovoriti. Pripomenut nam je o naših domaćih stvarih još i to, da su ipak poljski izaslanici došli u delegacije, koje će dojdući tjedan opet nastaviti svoja poradi blagdanah odgodjena viećanja.

Iz ostaloga svieta je to novoga, da njemački car Vilim s Bismarkom i Moltkeom ide u pohode ruskomu caru Aleksandru u Petrograd, odkud da ćedu zajedno u Beč na našu svjetsku izložbu, što se ima otvoriti prvi dojdućega mjeseca svibnja. U Njemačkoj se i Luterani pridružuju Katolikom, da ujedinjenimi silami odbija nasrtaje Bismarkove objesti. U Španjolskoj biesni još jednako državljanski rat. U Italiji se boje Francezke, jer misle, čim se još malo bolje oporavi, da će poradi pape dići vojsku na nje. Kako stvari na Istoku stoje, tamo se može lahko svašta dogoditi. Turci gone našu braću Bugare, da je Bogu plakati. Bili im dali pismeno, da je bugarska crkva odciepljena od carigradskoga patriarhe, a sad, da ugode vlastohlepnim Grkom, išću to pismo natrag. Bože mili, gdjegod nas ima, tu nam neide nego zlo i naopako! Svagdje se netko našao, da nam prieči preporoditi se i napredovati. Ali za velikim tjednom sliedi uskrs, pa ćemo ako Bog da i mi ustati od mrtvih, samo ako neizgubimo vjere u svoju budućnost.

FRANKLIN.

Pripoviest.

Jeste li voljni poznati razboritost kojega čovjeka? Pazite, kako se novcem služi, kako ga teče, kako ga skuplja, kako ga troši: da li pravedno, pošteno, plemenito; il pa naopak, varavo, razsipno, škrto?

Tko nastoji doći do blagostanja na pošten način, to jest, radinošću, djelatnošću i štednjom, taj je i od drugih štovan i sam sebe radnji, uztrajnosti, ekonomiji (gospodarstvu) priučuje. Pošteno stečen novac znači (znamenuje) strpljivu obrtnost, uztrajan napor, svladanu napast, viеnčanu nadu (ufanje). Dobro potrošen novac znači razboritost, predvidnost, požrtvovanje, to jest, značaj (karakter); radja neodvislost, to jest, izbavlja nas sile pokoravati se tudjoj volji, a žrtvovati svoju, jer puna, a ne prazna vreća stoji ravno u vis. Ali pazite i znajte, da je novac dobar sluga, nu zao gospodar. Spravljati blago samo radi novca, jest preziranja vriedno, ako je i dobrim načinom stečeno. Bio i bogat, al ipak je preziran onaj, komu je mošnja puna, a srce prazno. Ničiju dakle vriednost netreba mjeriti po novcu, što ga tko ima, nego po načinu, kako ga je stekao i kako ga upotrebljuje.

Slušajte, dragi prijatelji.

— Dandanašnji, gdje se svi na pomanjkinanje novca tuže, čini mi se u vrieme, odkriti vam tajnu, kako se plemenitim načinom pune žepovi i kako se uzdrže neprestance puni puncati. Tomu su dosta ova jedina dva prosta i jednostavna pravila (regule).

Prvo: Budi vazda pošten i radin.

Drugo: Troši vavjek jedan novac manje, nego li stečeš.

Drži se tih pravilah, pak će se žep tvoj napuhnuti i napuniti; vjerovnici te neće uznemirivali, oskudica i siromaštvo ti se neće približiti, glad te neće već moriti, nit će ti se dogoditi, da bez kabanice (plašća, tabara) od zime trneš i drhćeš. Sviet će ti se činiti veseliji i sjajniji, radost će razširiti tvoje grudi (prsa), bit ćeš doista čovjek; nećeš već oči oboriti pred bogatašem, nit ćeš komu zaviditi, žalostan i mučan u srdcu; jer neodvislost, imala ona mnogo ili malo, uvjek je vesela i zadovoljna i čini nas jednake onim, koji u izobilju plivaju.

Budi dakle razborit; uztrajnost radnje nek te prati od rane zore do tamna mraka i tek (komać) onda nek te ostavi, kada te noć na početak zove. Poštenjem nek odiše duša tvoja; tako ćeš se uzpet do najvišeg stupnja izobraženosti: neodvislost bit će tvoj grb (stema), tvoja kolajna: duša će tvoja oćutit plemenitu slast, pak se neće već niti ponizit pred svilenom odjećom, niti će podnosit psovke izrigane iz ustiuh čovjeka, komu se bliešte ruke od zlatnoga prstenja i dragoga kamenja.

Znate li, čije su to rieči? Siromašnâ momka iliti šegrta (garzona), koji je umio postati velikim mužem, te koji nam je ostavio veliko neprocienjeno blago — dobar naime izgled da radimo i štedimo (šparamo).

U Americi, zemlji 1492. godine obretenoj (iznajdenoj) Kolombom, a prozvanom Amerigom Vespucciem, nalazi se sada veliki grad Boston, gdje 17. siečnja 1706. godine ugleda božje svjetlo Benjamin Franklin, najmladji izmed petnaestero braće. Nemogavši ga otac na nauke dati, pošlje ga godinu danah u početnu školu, da nauči čitati i pisati, a u desetoj godini ga izruči nekojoj tvornici (fabriki) sviećah. Tute radiše marljivo, svagda kad mu bijaše prosto, trčaše k moru i postade vještim veslačem i plivačem. Za ono malo novčićah, što si oduzimao ustima, kupi si putopisnih i povjestičkih knjigah, zato ga sažaljivo zvahu domaćim učenjakom. Zatim ga dadu bratu mu tiskaru, gdje boravljaše do 21. g. premećuć slova, pismena i tisak. Buduć da radiše radostno, postane odmah vještakom u tom poslu; od knjižarah, s kojimi imadjaše posla, dobivao je knjigah, a on ih čitaše, malo dâ, ali pozorno i pazljivo; kad nebi mogao kroz dan, bdio bi i čitao noću. Na taj način privikne (privadi se) paziti u svakoj stvari, što bi joj moglo za poboljšanje služiti: kakono kuhati štedljivo krompir i riž; kako odjevati se, a ne trošiti mnogo itd. Isto tako se zauzimao za svoje spise, dok ne privikne

pisati jednostavno i prosto, nu vavjek kakvom plemenitom namjerom.

On nezaboravi ni na svoju ćudorednu stran, da neostane nikad ni bez novca ni bez zdrava razuma. Sastavi si imenik (katalog) vrlinah i svojstvah, koje držaše da mu valja postignuti; razredi ih i označi, da može dobro znati, što mu je činiti, što li izbjegavati. Bijahu sliedeće:

I. Trieznost. Nejejte dotle, dokle vam ne puca trbuh; nepijte dotle, dokle vam se u glavi nevrti.

II. Mučanje. Negovorite o ničem, nego što može vam i drugim koristiti.

III. Red. Svakoj stvari nek bude opredjeljeno svoje mjesto, za svaki posao svoje vrieme.

IV. Odvažnost. Odredite ovršiti što mislite i ovršite što ste odredili.

V. Prostota u jelu i pilu. Trošite samo za stvari koristne vam ili drugim.

VI. Radinost. Nikad negubite vremena, budite vazda kakvom koristnom stvari zabavljeni.

VII. Iskrenost. Nevarajte, očitost i istina nek vode vaše misli i vaše razgovore.

VIII. Pravičnost. Nikomu nečinite krivo, činite uslugu (ljubav) ljudem, koji punim pravom to od vas zahtjevati mogu.

IX. Umjerenost. Čuvajte se skrajnostih. Neprimajte svaku uvriedu k srcu tako, kako vam se uvriedljiva čini.

X. Snaga. Neka nebude na vas ništa prljava (blatna), na odjeći, u kući.

XI. Spokojnost. Neka vas negane snaka malenkost i malovriednost, ili kakav nenadani ali neizbježivi slučaj.

XII. Čistoća. Nečistoća radja benastoće, zabune, izvrže mir i vaš il drugih dobar glas pogibelji.

XIII. Ponižnost. Nasljedujte Isukrsta. (*Sliedit će.*)

Dopisi.

Iz Tinjanšćine 4. travnja.

Već od više vremena našemu ovdje narodu nebijaše po volji staro obćinsko zastupstvo. I to, jedno što je naš materinski jezik svojevoljno iz škole odpravilo i talijanski namjestilo, a drugo što je proti želji puka hotjelo porazdieliti obćinska dobra, i tako rasuti našu i onako nevoljnu obćinu. Toga radi, čim je starim zastupnikom vrieme zastupstva izteklo, a s druge se strane s obnovom preko reda zatezalo, naš je narod i od višjih oblastih zaiskao, neka se razpišu što prije obćinski izbori

Što je želio, to je najposlje i dostignuo. Na 1. i 2. ovoga mjeseca bio je pozvan, da već kada tada vrši svoje pravo, najme da obnovi svoje zastupstvo. To mu je bilo od obćinskoga odbora po zakonu osam danah prije objavljeno. Narod, veseo i zadovoljan, stao se odmah dogovarati, koje će ljude izabrati. U jednoj bijahu već odkada svi složni, da talijanaša neće ni jednoga. Pa kako bez glave neima nigdje ništa, tako si prije svega, po novom i hvale vriednom običaju, izaberu vodju. Izbor pade na nekoga talijanaša, koji se bio sam ponudio, da će im po dogovoru pripraviti glasovaće listiće, a oni neka samo u dan izbora svi k njemu po nje dojdu. Da im oprostite i vi i ostala braća, što su to učinili, valja mi reći, da je taj čovjek već od više vremena pred svietom očito prigovorao staromu zastupstvu poradi progonjenja slovinskoga jezika i kazao, da mora doći vrieme, kad će i u Tinjanšćini imati svu svoju kriepost pravični §. 19. temeljnih carevine zakonah. Ako je pak i on progonio naš jezik, kad je u prošla doba bio obćinskim zastupnikom i imao vlast u rukama, da sad priznaje očito svoj težki grieh i da se ga gorko kaje. Tko nebi vjerovao čovjeku, koji tako skrušeno govori, kad i sam Bog oprašća i proteže pomirnicu ruku popravljenû griešniku? Povjerovaše mu dakle i ujede jih zmija. Jer evo što se dogodi.

Na prvi dan tek. mjeseca, kad bijaše rok trećemu razredu, da bira svoje zastupnike, dojdu ljudi k njemu po glasovaće listiće iliti buletine, kako se bijahu dogovorili. Al kad jih dadu pročitati, vide, da nisu na buletinih oni muži, kojih su mislili oni izabrati, nego sasvim drugi. Stanu mu dakle prigovarati, veleć: Gospodine, ma mi smo bili odredili, da ćemo te i te ljude izabrati, a ne ove! Na to im on reče: Pravo je, da ćemo izabrati te i te, kako vi govorite, al ti su odredjeni za drugi razred. Isto tako učini, kad dojde red na drugi razred, veleć i tim na jednak prigovor, da su ti i ti bili odredjeni, da jih izbere treći ili zadnji razred! Nekoji mu sliepo povjerovaše, nekoji pribjegoše u taj čas pod protivničko krilo, a nekoji, videć da su se prevareli, odoše razljućeni kući i neglasovavši. I tako se razvrgla sloga, kad je najviše trebalo. U zastupstvo pak dojde, na osamnaest zastupnikah, sedam talijanah i jedan potalijančenjak; a što jih nije došlo više, uzrok je taj, što jih više neima.

Nego, deset naših i jedan il drugi naš prijatelj talijan, opet bi mogli učiniti štogod za narod i za njegov materinski jezik, ako se budu htjeli i umjeti mužki i složno u zastupstvu držati. A tomu se narod od njih i nada. Kao što se nada, da se i njegov izborni vodja nije krivo kunio, kad mu je pred izbori jezik i narodnost žalio; pa sad gdje je i on izabran u zastupstvo, da će barem tu pokazati, da je muž-besjeda.

Sa Kvarnerskih Otokah.

Na ovih Otocih počela se naša mladež pomalo buditi i mariti za sebe i za svoje. Ali na našu skrajnu žalost stariji ljudi, koji bi imali dati svojoj djeci dobar izgled, neće nikako da se razčamaju i osvieste. Jer još i danas možeš čuti iz ustiuh dobnijega seljaka, gdje te sirota u jutro pozdravlja s *puna šera*, a u mrki večer s *pun jorno!* To je u sebi mala stvar, ali je tim odurnija za to, što se zna, da on to čini, jer je zanešen za Šarenjacî, koji se izpod brka smijaju njemu i njegovoj gluposti. Isto tako je odurno, kad nekoja obćinska starešinstva obavješćuju pučanstvo o svojih naredbah u nekakvom jeziku, da sam neznaš, da li se hoće više da narugaju talijanskomu, ili svojemu materinskomu jeziku. *Jedan avis!* tako se obično počima derati hrapavim glasom obćinski poslužnik, kad hoće što puku da objavi; jer da reče *oglas*, nebi bilo talijanski, a da reče *avviso*, nebi bilo hrvatski, onda daj šarenjački. Pa kad se doizdere, nit zna na koncu on, nit zna puk, što je rekao. Jednako je odurno, kad se nekoji naši mornari sile talijanski govoriti; a talijan nebi ni zinuo da im ugodi, kamo li zatajio sebe i svoj rodjeni jezik. I ja velim, da je liepo i koristno učiti i znati tudje jezike; ali je mrzko i sramotno pred Bogom i pred ljudi iznevjeriti se svojemu. Svoje braniti, a tudje poštovati: eto to je mužki, to je poštenjački. No, kako rekoh, mladji je naraštaj počeo drugim putem hoditi, pak će, ako Bog da, jedanput i kod nas bolje biti. Samo bi trebalo skrbiti, ne samo da mu knjiga omili, nego i da ima što će čitati. A u tu svrhu mislim, da bi bilo najbolje i najshodnije sredstvo, kad bi se kod svake pučke škole osnovala i utemeljila pučka školska knjižnica, kojom bi imao upravljati mjestni učitelj. U to ime bi imala obćina svako ljeto odrediti po koju malu svoticu forinti, a naime nekasniti upisati školu u svetojerominsko družtvo; pa eto za malo godinah liepi broj knjigah, kojimi bi se mogli svi članovi obćine služiti za svoje duševno i tjelesno izobraženje i napredak. Ufam se, da ove moje rieči neće ostati glas vapijućega u pustinji.

X. učitelj.

ISTARSKI RAZGOVORI.

Luka Luković i Marko Marković.

M. Blago meni, što te već evo opet jedanput vidim!

L. E, što ćeš, prijatelju, kad ti nemogu nikamo.

M. A ja sam toliko želio s tobom govoriti.

L. To mora dakle da ima u Istri nešto osobito nova.

M. A jok, nije ti još Istra zemlja novostih, dapače ovdje ti je još sve po staru starinsku, a najme na narodnoj strani.

L. Ja ću i opet reći, da je tomu mrtvilu najviše kriv skrajni nemar mnogih naših rodoljubah, koji još jednako nećeju, da se mužki zauzmu za svoj zapušćeni i nevoljni narod.

M. E, moj čovječe, težko je to u zemlji, gdje su na mnogih mjestih tako zvani Šarenjaci puk zasliepili, da je svakomu Istranu talijanski jezik potrebitiji i od svakidanjskoga kruha, pa gdje sad mnogi skoro misle, da bez talijanskoga jezika nemože čovjek ni duše spasiti!

L. A ja evo velim, da talijanski jezik, nesamo što nije našemu u Istri puku ni koristan ni potrebit, nego dapače da naš u Istri puk navlači kroz talijanski jezik na se i na svoju djetcu najveću nesreću, što je ikad koj narod stigla!

M. Čudan je taj tvoj govor, pa ja bi baš rado čuti, kako se to može dokazati.

L. Evo ovako. Prije svega naš u Istri narod ima znati, da Istra spada pod Austriju i da- će spadati, doklegod bude Austrije na svietu.

M. A kad je nebude?

L. Ako bi se to ikad dogodilo, česa Bog nedaj, onda će sigurno spadati pod onu državu, koja bi došla na mjesto sadašnje Austrije.

M. Dakle ne pod Italiju?

L. Nikad i nikako, jer Istra i cielo ovo Primorje po naravi nepripadaju k Italiji, od koje jih more dieli; nego pripadaju kopnu, koje im za pleći leži i koje mora da ima odušak na jadransko more, ako će da uspjeva i napreduje.

M. To je dakle jedno.

L. A drugo jest, da u austrijanskom cesarstvu, koje broj 34 miliuna dušah, neživi dandanas nego nekoliko tisućah Talijanah, a svi ostali austrijanski stanovnici su Slaveni i Niemci. Pa kojega se je naroda bolje i pametnije držati našemu u Istri puku: onoga, kojega ima u našem cesarstvu manje; il pak onoga, kojega ima neizmierno više?

M. Borme i ja mislim, da onoga, kojega ima u cesarstvu više, a najme, kad nije prilike, da će se Istra ikad s Italijom sdružiti.

L. I najme, kad je taj narod s našim u Istri pukom jedne krvi i jezika, a u Austriji ga ima do 18 miliunah.

M. Tako je. Al evo Talijani vele, da nam je njihov jezik potrebit radi trgovine s Italijom.

L. To nije istina, jer Istra neima dandanas nikakve trgovine s Italijom, već ako tko nakrca ladjicu goriva iliti drvah, pak ide, da je proda u Mletcih (Benecih), i to je sve. Dapače, kad bude jednom Istra putem železnice spojena s ostalim cesarstvom, našemu u Istri puku hoće biti pokraj svojega potrebitiji za trgovinu njemački, nego li talijanski jezik.

M. Borme ti se i u politiku razumiš i daleko izpred nosa vidiš po moru i po kopnu.

L. To bi eto trebalo razjasniti i raztumačiti našemu u Istri puku, pak siguro nebi zanemarivao svojega rodjenoga poradi tudjega talijanskoga jezika, nego bi ga čuvao i gledao, kao oko u glavi.

M. Jest, al evo drugi opet vele, da nam je koristan i potrebit talijanski jezik, jer da sudnice i glavarstva iliti podestarije pišu i govore samo talijanski; pak na mnogih mjestih su baš radi toga hotjeli imati talijansku školu, da se mogu tobože ljepše razumiti s g. podestatom i s gg. činovnicî iliti impiegatî.

L. Oj tužni moj rode, al si već duboko pao! — Ti ljudi nisu dakle nikad promislili, da su impiegati i podestati dužni znati jezik svojega naroda, nikad pako narod jezika svojih impiegatah i podestatah. Jer nije narod radi impiegatah i podestatah, nego su impiegati i podestati radi naroda!

M. Ni toj ti neima prigovora.

L. Ako bi pak tko rekao, da nam je potrebit talijanski jezik poradi mornarstva, ja bi mu na to odgovorio, da nije sva Istra kod mora, a komu ga treba, neka ga dapače uči pokraj materinskoga, al zato netreba da se iznevjeri ni rodu ni domovini. Tâ i hrvatski i dalmatinski pomorski kapetani i njihovi pomoćnici iliti pisari znaju i moraju znati svi talijanski, pa su ipak tako vrući rodoljubi, da im neima na daleko para.

M. I ja velim, da može čovjek i sto jezikah znati, pa opet ostati ono, čim ga je Bog stvorio.

L. Cielomu narodu netreba tudjega jezika, nego samo svoj, ako će da se izobrazi. To je naravska iliti božja naredba, a božja se bez pedepse neominje nikad i od nikoga!

M. Kad si već evo pedepsu spomenuo, daj mi kaži, koja bi to dakle nesreća naš u Istri narod stigla, kad bi prihvatio talijanski jezik?

L. I još me nisi razumio! Dakle ti nedržiš za nesreću, odmetnuti se od svoje braće i od većine one države, u kojoj moraš živit i umrieti? Ti nedržiš za nesreću, zagradit si put u državu, s kojom te veže državljanjska viernost i blagostanje tvoje uže domovine? Ti nedržiš za nesreću, ostati u tminah gluposti i neznanstva, i postati porivalom tudjega naroda? Ti nedržiš za nesreću, viditi u budućе Istru i od Italije silom zahtievanu poradi jezika, i od Austrije silom držanu poradi mora i trgovine? Ti još dakle nepoznaješ ljudi, nepoznaješ svieta, nepoznaješ srdca čovječanskoga? Ti još dakle neznaš, da su ljudi onakvi, kakvi se odgoje?

M. Dosta dosta, Luko, a odsad ću i ja na sva usta vikati više nego ikada: Dole s talijanskimi školami, jer mi nećemo, da se potalijančimo!

L. Moj Marko, tu ti vikanje nepomaže ništa, već tu treba raditi i to zakonitim putem, kako smo već o tom jedanput govorili.

M. A dosad još baš ništa učinili!

L. Ako nismo, hoćemo, pak ćeš vidit, kako će to ići od sela do sela i od obćine do obćine, samo kad se u jednoj počne!

M. S Bogom, Luko, ti si me okriepio!

L. Bog ti dao dobro, Marko!

Franina i Jurina.

Ju. Ma dragi ti, ča su oni talijanski napisi po istarskih selih, kadegod je kakova butižičina, pa makar se neprodavale nutre lego brukvice i oputi za opanke?

Fr. Ono ti je znamenje talijanske u Istri izobraženosti i napredka.

Ju. Neka, al jih domaći ljudi nerazumeju, recimo, ne samo po selih, lego ni po mnogih kokošnjakih.

Fr. Ako jih nerazumeju domaći, razumeju jih oni, kî jih nisu i nete nikad ni čut ni videt; a to je našim šarim i pisanim obrtnikom i trgovcem dosti i predosti!

Književne viesti.

I SANTI EVANGELI

COL COMENTO CHE DA SCELTI PASSI DE' PADRI NE FA
S. TOMMASO D'AQUINO.
Versione di N. TOMMASEO.

Tako je ime talijanskoj knjizi, što ju po drugi put i to popravljenu kani izdati glasoviti učenjak, NIKOLA TOMMASEO, koji je i naš ponos i dika. Onim našim čitateljem, koji umiju i talijanski, preporučamo na osobiti način ovaj oglas, ne samo da se nadive svetoj krasoti te knjige, nego takodjer da pruže pomoćnicu ruku starcu, koji se nada tim putem doskočiti potrebi svojoj i svoje siromašne obitelji. Tko poznaje našu i talijansku književnost, dobro zna, koliko smo i mi dužni neumrlû peru Tommaseovu. A da se nitko nezabrine glede pravovjernosti njegove knjige, Tommaseo veli, da će ju dati i opet presuditi duhovnomu stolu nadbiskupije florentinske, jer da se on rodio, kani i ufa se umrieti u krilu svete matere crkve. Knjiga će izaći u 30 zvezkah po 12 nvč. od 32 strane svaka. Razašiljat će se plaćene poštarine po 4 svezka svaki put, a plaćati na pošti, kad tko zvezke dobije. Tko se želi predbrojiti, neka se javi g. „*Spiridione Artale in Zara*.“

Preporučamo onim čitateljem, koji su radi upoznati se češkim nariečjem, neka se predbroje na list, što izlazi u Zlatnom Pragu dva puta na mjesec pod imenom **Slovanský Obzor** i stoji 6 f. na godinu.

MUTVORANSKA OBSADA.

Opevana pučka istarska pripovest.

Pod Mutvoran vojska pala
Od konjikah i pešakah.
Nije više pusta šala
Govorkanje starih bakah:
Da će jednom Benečići
Tu gospodstvo svoje dići.

Mutvoran se grad zatvori,
Pred junakom junak preda
I bojna se trublja ori,
Braniteljem mira neda,
Dok se okol glave Lava
Neovije nova slava.

Al su tvrdi ono zidi,
A junaci branitelji;
Pa kad vojske vodja vidi,
Da mu neće poć po želji —
Pred gradom se utabori
I Mutvoran gladom mori.

Mislili su Benečići:
„Čega neće mač ni ruka,
Ni junačtvo naše stići,
Za nesreću toga puka
Ono vreme i glad ljuti
Mesto nas će postignuti.“

No grad ima dosta brane,
A po meri svega daju;
Za dva leta jim dostane,
Da odole svakom vaju.
Al se vojska još nekreće,
Jer sramote takve neće.

I godina treta poče,
Što pod gradom Mlečić stoji,
A u nutri hrana doče:
Još se vagan žita broji
I od dvijuh godinica'
Jedna jedina junica.

Tada stara neka stade:
„Čujte, braćo i gradjani!
U mene vam svêt imade,
Kako ćemo ovih vani
Prevariti, po svem svuda
Da se maknu odovuda.“

„K zadnjem staru te pšenice
Zadnju glavu primaknite —
Tašć želudac te junice
Samim žitom nakrmite;
Pa govedo sa svom hranom
Prebitite Benečanom.“

„Sletit će se kô gavrani,
Da gledaju toga čuda,
Pak će vikat svuda vani:
„„Ljudi, bežmo odovuda —
Sveg' u gradu još imaju,
Kad telicam žito daju!““

Staricu su poslušali,
Kako mudro sbori dosti;
Junici su žito dali,
Da je pukla od sitosti;
I prek zida ju prevale,
Kô da čine sve iz šale.

Čudno čudo vojska gledi
I znamenjah nenadani',
Pak jim viče vodja sedi:
„Deco! Bog jih s neba hrani;
Ajdmo rušit druge grade —
Svak te sreće neimade.“

Oj gradino, Mutvorane,
Da j' sva Istra sreće tvoje,
Nebi bilo ljute rane
Zadobilo pleme moje,
Kê zadobi, da se glava
Mletačkoga kiti Lava!

L.

Različite viesti.

* **Istarska želieznica.** Prihvaćena od carevinskoga vieća osnova za gradjenje železnice od Divače (na prugi Beč-Trst) u Pulu i Rovinj probudila je u svoj Istri najveće veselje i nadu u bolju i ljepšu budućnost. U Pazinu, Vodnjanu, Puli i Rovinju, a najme u ovom posljednjem gradu, nebijaše veselju kraja ni konca. Tu se sviet grlio, razsvjetlile kuće i sve vikalo: Živila Austrija! Živilo ministarstvo itd. Ta železnica, i s toga to veselje, nije ni najmanje po volji nekojim sebičnjakom, pak su i u koparskom listu, *La Provincia*, odkrili poradi toga svoje negodovanje. Al u zao čas, jer kako čitamo u riečkoj *Bilancii*, u jednom dopisu iz Pule, mnogi su predbrojnici poradi toga *Provinciu* uredničtvu vratili. To je znamenje, da su se počele u Istri misli i težnje čistiti, a mi neželimo drugo, nego da nas ognjevita železnička kola što prije spoje s ostalom državom, pak će toga i više biti. Onda će i naš slavenski u Istri narod oči otvoriti, jer će uviditi, da nije sam na svietu, nego da ima u Austriji silnu silu rodjene braće, i jer će se naučiti razumnije truditi i ljepše živiti!

* **Občinski izbori u Tinjanu.** Kako vide naši čitatelji iz današnjega dopisa iz Tinjanšćine, u Tinjanu bijahu razpisani izbori baš u one dni, kad smo mi po tamošnjih ranijih dopisih izručivali slagaru o tom poslu izviešće, štampano u zadnjem broju našega lista. Neima dvojbe da bi bila dužnost našega ondašnjega dopisnika, popuniti svoj dopis; jer mi nemožemo ovdje sjediti i opet znati, što se gdje dogadja. Mi ništa neželimo toliko, koliko ugoditi našim dopisnikom; molimo jih dakle, neka se i oni staraju, da nam nedojdu u list nego točne i stalne viesti. Samo tako ćemo moći koristiti narodu, za kojega i oni pišu i mi list uredjujemo. — A sad evo imenah novih tinjanskih zastupnikah. Razred I. Josip Dr. Depiera iz Tinjana, Mate Bratulić iz Sv. Petra, Srećko Giorgis isto, Vicko Križmanić isto i Ivan Rajko iz Kringe. Razred II. Anton Sestan, Nikola Quarantotto, Stjepan Antolović, Karlo Križmanić, Enriko Depiera svi iz Tinjana i Ivan Udovičić Juka iz Sv. Petra. Razred III. Andrej Brečević iz Tinjana, Srećko Depiera isto, Anton Benedetti isto, Ivan K. Giorgis iz Sv. Petra, Andrej Pamić isto i Ivan Prenc iz Kringe. Gospodo zastupnici, bilo u srećan čas za vas i za narod!

* † **Milivoj Petrović Blaznavac**, predsjednik srbskoga ministarstva, ministar rata i bivši knežev sunamjestnik, preminu u Biogradu dne 5. o. m. u 47. godini svojega vieka. Godine 48. i 49. vojevao je na Magjara pod Knićaninom, vodjom prekosavskih srbskih dobrovoljacah. Naša braća u kneževini Srbiji su u njem mnogo izgubili. Slava mu!

* † **Dr. Oracij Colombani**, zemaljski istarski zastupnik i saborski izaslanik u carevinskom vieću, preminuo je dne 6. tek. mjeseca u Piranu, svojem domu. Na sprovodu bijaše zastupan zemaljski Odbor, onda obćine, piranska, koparska, porečka, buljska, izolska itd. Pokoj mu duši!

* **Veliki tjedan u Trstu** je prošao u najljepšem redu. Crkve su bile pune puncate pobožnoga svieta, što je obilazio božje grobke do kasne noći.

Sa tršćanskoga tržišća.

Zavladavša već od nekoga vremena tišina u trgovini i cienah uzdržuje se sveudilj. — Žita se neizmjerno mnogo iz Rusije i Vlaške dovažava; ali koliko ga u Trst dolazi toliko se ga opet šalje u susjedne pokrajine, navlastito u Ugarsku i Hrvatsku; pa to je upravo i razlog, što su i njemu uepromjenjene ciene ostale, do jedinomu kukuruzu, kojemu su neznatno pale. — *Pšenica* 116 ℔ f. 8.45; *kukuruz* po f. 3.80—4.10. — Cent *kafe* Rio f. 49—53.50; *cukara* dom. tučena f. 21—21.75; *basulja* f. 5—7; *proje* 3.35—50 f.; *jačmena* 3.75—4 f.; *pirinča* (oriže) f. 7—12.25; — *masla* f. 52—54; *masti* (amer.) f. 24.50—26; *slanine* (amer.) f. 25—26.25; — *kožah* volovskih i kravljih (ovdašnjih i hrvat. ℔ 18—20) f. 76—90, istih dalm. (℔ 9—11 komad) f. 74—78; telećih f. 117—120; janjećih (1 komad) f. 1.15, isto dalm. 90 nvč. do f. 1.5; — *cunjah* f. 7.14 (polag vrsti robe); *kamena ulja* f. 12.50 –14. — *Ulju, vinu* i *rakiji* ostala prijašna ciena.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Aprila 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Carski dukati (cekini) .	5.16	5.16	5.16	5.16	5.16	—	5.10	5.15	5.15	5.15	5.15	5.13	—	—	5.13	—
Napoleoni.	8.74	8.74	8.72	8.71	8.72	—	8.71	8.70	8.70	8.70	8.70	8.67	—	—	8.67	—
Lire Ingleske	10.94	10.94	10.94	10.93	10.94	—	10.92	10.92	10.92	10.92	10.92	10.93	—	—	10.92	—
Srebro prid (aggio) . .	107.55	107.50	107.35	107.93	107.25	—	107.25	107.25	107.25	107.25	107.25	107.25	—	—	107.—	—

Vlastnik **A. Karabaić**. Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak**. Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 nově. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 nově.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i političui list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.° 1 *Scala II.*

Godina IV. **U Trstu 1. Maja 1873.** **Broj 9.**

Pogled po svietu.

U Trstu 30 travja.

Ovo prošlih petraest danah bjehu posvećeni u prvom redu našoj sjajnoj vladajućoj kući. Dne dvadesetoga vjenčala se Gizela, careva kći, s mladim bavarskim knezom Leopoldom. Tom prigodom dolazahu caru mnogobrojne čestitke sa svih stranah carevine, pa se tim i opet pokazalo, da su austrijski narodi ipak u nečem svi složni, a to jest, u ljubavi i odanosti prama svojemu vladaru i njegovoj obitelji. Vidi se dakle, da vjera austrijskih narodah nije onako prevrtljiva, kako su prevrtljivi od više godinah austrijski ministri i njihova politika, koja kao da nemože jednomu narodu ugoditi, a da drugoga neozlovolji. Al upravo ta sloga naprama caru nam je porukom, da se mora kada tada naći način vladanja, koje će sve austrijske narode jednako zadovoljiti i umiriti. A to i jest, što mi želimo, naime za prigodu crnih danah, koji bi se mogli izvana na Austriju sleći.

Kako smo zadnji put javili, Poljaci dojdoše u delegacije, al kako nisu htjeli stupiti i u carevinsko vieće, koje bjehu ostavili poradi novoga izbornoga zakona, tako im bješe javljeno, da su prestali biti zastupnici i u carevinskom vieću i u istih delegacijah. Al je zato u isto doba njihov zemljak Ziemialkovski bio imenovan ministrom, kao da se je htjelo reći, da se još nije izgubilo ufanje, da će se Poljaci ipak opametiti i pokoriti novomu položaju stvarih. Al kao da neće biti iz toga ništa, jer poljski ~~listovi neće nikako da~~ razumiju, što bi imalo znamenovati to imenovanje. Dne dvadeset i četvrtoga bi svečano zatvoreno carevinsko vieće. Nje. Veličanstvo car je sa prestolja držao govor sakupljenim okolo sebe zastupnikom. U tom govoru car naglašuje, da je novim izbornim zakonom carevinsko vieće došlo do nezavisnosti, koja mu je trebala. Onda, pobrojiv što je još sve carevinsko vieće učinilo i izjaviv da država napreduje u blagostanju, zaključi rekav, da se svjetska izložba otvara u povoljnih okolnostih i da mir u Evropi nije nigdje poremećen. Delegacije rade još i sada. Ljetos su Magjari, koji hoće da štede, pak skupnim ministrom račune prekrižuju. Iz Ugarske i Hrvatske neima ništa osobita, nego da se Hrvati rado nadaju povoljnû uspjehu od svojega s Magjarî. dogovaranja, al da Magjari pišu u svojih novinah koješta, što se s tom nadom vrlo neslaže.

Iz ostaloga svieta je najkrupnija viest ta, da se bio jako razbolio sveti otac papa, al mu je sad opet bolje. Već su se neprijatelji veselili, da će crkva ostati bez glave; a ljudi svi i svuda domišljali, tko će mu biti nasljednik. Iz Petrograda se čuje, da je car Aleksandar dočekao vrlo liepo cara Vilima, svojega prijatelja. I sav se sviet domišlja, što može znamenovati to vjekovito prijateljenje tih dviuh najmogućnijih vladarah, što jih danas sviet ima.

Na noge!

I.

Ako ikada, sad je vrieme da pokažemo, da smo braća; ako ikada, sad je vrieme da pokažemo, da smo jedna ter ista krv; ako ikada, sad je vrieme da pokažemo, da med nami vlada bratinski sklad i sloga. Složna braća pjevaju, a nesložna plaču! Pa to će se i nam dogoditi, kako već budemo složni, il nesložni, kad svane naš dan i kucne naša odlučna ura. Zato mi već danas vapijemo našemu u Istri puku, hrvatskomu i slovenskomu, neka se pripravi na složan rad i na mužko ozbiljno djelo. Jer akoprem se još nezna uprav kada, ipak se zna za siguro, da će udariti za njega ura, kad će se jasno viditi, što valja i koliko je vriedan. I to možebit prije nego li mislimo.

Što će to biti?

Slušajte!

Naša stara domovina, Austrija, nahodi se, od šestoga prošloga travnja, na novom novcatom temelju. Taj dan je Njegovo Veličanstvo, naš premilostivi cesar, potvrdio novi izborni zakon. Zato se moramo nadati od tjedna do tjedna, da ćemo bit pozvani, doći na birališće na temelju toga novoga zakona. A evo u čem stoji taj zakon. Dosad su pokrajinski sabori ili tako zvane diete birale i pošiljale u Beč na carevinsko vieće naše tamo zastupnike. Odsad to prestaje. Sad će jih sam puk birati i ravnim putem sam u Beč pošiljati. Dosad je Istra imala u Beču dva zastupnika, a odsad će imati četiri. Dosad su ta dva zastupnika bila mal da ne uvjek dva Talijana, a odsad unapred će biti pol i pol, dva najme Talijana i dva naša. Dva Talijana, jer će veliki posjednici izabrati jednoga, gradovi pako i trgovačke komore drugoga. A tko će izabrati i gdje ta dva naša? Ta dva naša hoćemo, ako Bog da, izabrati mi u naših vanjskih iliti kmetskih občinah. U vanjskih občinah smo mi gospodari; tu neima nigdje Talijanu ni traga ni glasa. Talijanom nebi bilo pravo, da se mi umiešamo u njihove gradske izbore; pa siguro nećemo dopustiti ni mi, da se umješaju oni u naše vanjske. Svakomu svoje: njim gradovi, a nam ravno polje. Svaki za sebe, a Bog za sve!

A kako ćemo birati?

Evo ovako!

Svega skupa bit će dva poziva. Na prvi poziv hoće se skupiti najprije birači iliti svi kućegospodari, svaki u svojoj občini, pak će izabrati izmedju sebe tako zvane izbornike. Kad budu izabrani izbornici, doći će drugi poziv. Na taj poziv hoće se skupiti izabrani izbornici u odredjen dan na odredjenih za to mjestih. Na tih mjestih bit će u svakom svoje izborno povjerenstvo iliti komision, koji će izbore ravnati i paziti, da se što proti zakonu neučini. Pred timi povjerenstvi hoće jedna polovica Istre imenovati jednoga a druga drugoga muža; i ta dva muža će onda biti naši u Beču zastupnici. Zapadna Istra će birati na *trih*, a istočna na *četirih* mjestih. Evo jih:

1. U **Poreču** će birati kotar (distret, cirkondarij) Porečki, Motovunski i Buljski;
2. U **Kopru** će birati kotar Koparski, Piranski i Buzetski;
3. U **Vodnjanu** će birati kotar Vodnjanski, Pulski i Rovinjski.

To je zapadna polovica i ta će imati sva na svih trih mjestih imenovati jednoga te istoga muža. — Onda:

1. U **Pazinu** će birati kotar Pazinski i Labinjski;
2. Na **Voloskom** će birati kotar Voloski i Novogradski;
3. U **Krku** će birati kotar Krčki i Creski;
4. U **Lošinu** će birati kotar Lošinjski.

I to je istočna polovica Istre, koja će takodjer imati glasovati na svih tih četirih mjestih za jednoga te istoga čovjeka. —

Sad je svakomu jasno i očevidno, kako ćemo morat biti složni i dogovorni, ako želimo, da si u dan tih izborah osvjetlamo lice, kako još nismo nikad do sada. Jer imajuć jedni birati na trih, a drugi na četirih mjestih, bez sloge i dogovara bi siguro propali, a slogom i dogovorom hoćemu siguro predobiti. Dosad se u bečkom carevinskom vieću nije, tako reć, ni znalo, da ima i nas u Istri; odsad će se znati ne samo to, nego i koje su naše prve i najveće potreboće, jer ćemo tamo poslati dva baš naša čovjeka. A svoj za svojega uvjek i svagdje skrbi i opravlja. Koja će ta dva čovjeka biti, koja ćemo imati izabrati, to ćemo u svoje vrieme u najzgodniju dobu javiti. Javit ćemo naime, koga će imati izabrati zapadna i koga istočna polovica Istre. Za sad je najglavnija stvar ta, da poučimo prije svega birače, kako će se imati vladati kod biranja izbornikah; onda izbornike, kako će se imati vladati, kad budu pozvani u jednoj i drugoj polovici naše domovine, da biraju svoje zastupnike.

Nego o tom ćemo, ako Bog da, napose govoriti u budućih brojevih ovoga lista, kojemu ako ikada, baš sada treba, da mu svaki od nas dobro ime zapamti i duboko u srce zarieže, jer nas neće na svietu ništa drugo spasiti, nego — naš sklad i sloga!

Pouka,

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli, i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

(Dalje)

Živina potrebuje pitja.

Govoreć o vodi za napoj, živini najbolje tekne *čista* voda. Ako marva za dugo vremena *mutnu* vodu pije, lahko joj želudac oslabi, a mogla bi i oboliti. Radi toga dobro bi bilo, mutnu vodu živini nikad nedati, prije nego li se na zraku dalje neobstoji. Ovce i konji nepiju rado nikakve kalne iliti mutne vode, pa je zato gospodaru skrbiti, da im u koliko je moguće za pitje pribavi *čiste* vode. Govedja živina negleda tako na tanko, nego ako izkazuje želju za gnjilom il solnatom vodom, kao n. p. iz gnjojnice, znak je tada, da ima želudac pokvaren, pa joj treba soli dati. Voda iz movčarah, kaljugah (kalužah) i malih kalićah svakoj je živini, a osobito *ovcam* škodljiva, ako pak nije moguće prepriečiti, da živina takove vode nepije, jako dobro bi bilo, dati joj kadkada, prije nego li ide na pašu, vode, u kojoj je raztopljene nekoliko soli, a to, jer se živina po tom na paši neće slabije vode latiti.

Konji i goveda ljube nemrzlu, dapače nekoliko *prestalu vodu;* pa zato, osobito kad se živina poparenom krmom hrani, treba paziti, da joj se nebi premrzle vode dalo, jer se to jedno s drugim neslaže; a poradi toga istoga uzroka i snježnica je govedom i konjem škodljiva. *Ovce* naproti piju radje mrzlu vodu, i ništa njim neškodi, ako si i lizanjem snjega žedju gase.

Kao što čista, mehka voda živinskomu zdravlju dobro tekne, tako isto i *preveć vode* dati živini, bilo s hranom bilo potle se najila, moglo bi joj kadkada škodljivo biti.

Koliko se uprav vode živini ima dati, to zavisi od raznih okolšćinah. U toj se stvari jednako neslažu sva plemena; tako n. p. krmak (prasac) potrebuje najveć vode, *manje* konj i goveda; *ovce* pako, osobito ako su na paši, jer istom pašom dosti vode uživaju, *najmanje* vode potrebuju.

Polag hrane, koju živina dobiva, najbolje se gospodar može ravnati, koliko joj vode ide. Kad *suhu* hranu dobiva, treba joj dati više vode, ako pak dobiva jurve po samoj sebi vlažnu i vodenu hranu, kao n. p. zelenu (frižku) hranu, poparenu krmu, il ako ide na pašu, treba joj manje i pitja. Isto tako i polag *ljetne dobe* i *vremena* živina već ili manje pitja potrebuje. Što je ljetno doba ili vrieme *suhlje*, to živina više vode potrebuje. U obće živini treba dati toliko vode, bilo s hranom bilo osim nje, da žedje nikad netrpi. Osobito pri prascih, koji su u toj stvari jako občutljivi, kanoti i pri ostaloj živini, radi pomanjkanje vode težke se i jako pogibeljne bolesti ukote.

(*Sliedit će.*)

Dopisi.

Iz južne Istre.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“ uzkliknu pok. Gaj, kada si bio preduzeo liepu zadaću, buditi iz mrtvila rod hrvatski. Daleko je zasegla rieč odvažna muža, mnogo je srdce oživio njegov čvrst glas. On je podigao narod hrvatski do samosvjesti, do razluke svoga od tudjega, do spoznanja koristi svoje od uštrba, naučio ga je ljubiti svoje, a poštovati tudje.

Ali da! Nezavisi uvjek obilna žetva od dobre sjetve. Dobro zrno na nevaljalu tlu riedko razveseli sijača valjanim rodom. Evo gle, mili štioče! I u tvoju je postojbinu bezdvojbeno palo po koje zrno obilna Gajeva sjemena, da ga makar i ptica iz kljuna izgubila; ipak u kršnoj tvojoj domovini, u neplodnom tvom zavičaju izgine bez žudjena ploda. Znadeš li ti, kojega si roda i koljena? Poznaješ li, rode mili, bujnu i dičnu braću svoju? Na svoju najveću žalost moram pred svim svietom priznati, da niti znadeš jedno, niti poznaješ drugo. Prieko Učke nejma za tebe svieta, preko mora je bezdna propast. Sam sebe zoveš pogrdnim imenom *ščavun*, a u cielom svietu misliš da braće neimaš!

Prije vjekovah te je sudbina odielila od jednokrvne braće tvoje. Braća tvoja, narode, odavna se već bore za prava svoja i ne uzalud, a ti si svoja svojim nemarom proigrao. Dok si ti driemao, susjedi su tvoji bdili. Talijani premda u manjini imadu sve, a ti u većini nejmaš ništa. Tko posjeduje najljepša imanja? Tko je gospodin? Čiji je jezik u uredih i školah? Talijanski. Novcem žuljevah tvojih, narode, odgajaju se tvoje pijavice. Svega lišeni, iz vlastite kuće prođerani, potucaju se sinovi tvoji po svietu od nemila do nedraga, dočim se za tvoj žuhki novac odgajaju doma i u velikih gradovih sinovi tvojih talijanskih susjedah, koji će te s vremenom izsmjehavati. Svega toga ti nevidiš, sam svoje koristi nepoznaš, narode, uza sve to još driemlješ. U kući se tvojoj neman širi, truje gdje što može, a ti spavaš. Djeci se tvojoj školska zatvaraju vrata, jezik se tvoj iz škole izključuje, a u sredinu se tvoju nikad site naseljuju pijavice, svega toga ti, jadni narode, neopažaš, uza sve to ti još uviek duboki san snivaš.

Koliko će to trajati, kako li ćeš dugo driemati, kamo li ćeš dospjeti?

Probudi se narode, neprijatelji ti tvoji o glavi rade. Upoznaj jednom sam sebe. Nečekaj spasenje od tvojih protivnikah. Nevjeruj svakomu šarobragešaru. Počmi jednom već sam o svojoj koristi misliti.

Što su učinili Seljani, oprosti jim Bog griehe! Dadoše se zavesti, podpisaše molbenicu na Gjuntu, da jih odciepi od podestarije Kanfanarske, a da jih rovinjskoj pripoji. Čujem, da je Gjunta spremna uslišati jim molbu. Kakova korist Seljanom odatle? Nikakova. Od toga će imati jedino to, da će biti u svačem od bradašah rovinjskih izsmijani. — Valjda je mislio vaš krivi prorok talijanski, da će moći postići u Rovinju ono, što nije mogao postići u Kanfanaru. Kukavni Seljani! jadni ljudi! ali ste nizko pali, kad se dadete varati od svakoga brbljavca, na koga se namjerite! Oh vi još nepoznajete svieta, vi još neznate, da današnji proroci jedno misle, a drugo govore; vi još nerazumite da svaki misli najprije za se, a onda za nikoga!

Možda još nije prekasno, da svoju molbu opozovete. Učinite to odmah; neodvlačite ni časa. Stvar je veoma važna, kasnije bit će vam žao, ali će biti prekasno. — Vašemu pako proroku bih savjetovao, neka se nepača u stvari, koje se njega netiču, nego neka se bavi svojim poslom. A vi, braćo moja, nevjerujte odsad unapred nikomu, koji vas napućuje, da se odciepite od svoje krvi, a tudji prilepite, jer onda ste gotovo i za uvjek propali. Toliko vam veli vaš iskreni prijatelj. —

Svašta ponešto.

Kako se brani naro i narodnost.

U saksonskoj zemlji, kraljevu u Njemačkoj, živi još i dandanas kakih 142000 Slavena koje Niemci zovu *Vendi*,

a oni sami sebe *Lužički Srbi* od Lužicah, kraja gdje stanuju. Oni su od svih stranah obkoljeni Niemcî, koji poniemčiše svu njihovu ostalu braću, što su u stara vremena tu na daleko i široko stanovali, a njih nemogu pa nemogu nikako da poniemče. Ali se znaju i braniti' Evo što pripovieda o tom neki André u svojem putopisu. U Budišinu, glavnom mjestu lužičkom, neki seljak razpiše prodaju svojega imanja, tko dade više njemu da ostane. U dan dražbe našao se medju kupcî i jedan Niemac, pa će baš na njemu da ostane imanje za 13,000 talirah, i on odmah da izbroji te novce i to u gotovini. Mislite li, da je susjedstvo to dopustilo? Nipošto! Nego se razletiše na sve četiri strane i neumiriše se dotle, dokle nisu našli čovjeka svoje krvi i jezika, koji je Niemca nadbio i imanje makar i preplatio. „Nedamo Niemcu ovamo, vapijahu pobunjeni seljaci, nećemo da se medju nami naseli, pa da onda za dvoje il troje njegove niemčadi pošlju u školu njemačkoga učitelja i za našu djecu; jer mi jesmo i hoćemo da ostanemo do vieka, mi i naša djeca, pravi čisti Srbi, pravi čisti Slaveni, kao što su nam i otci bili!“ Iz toga se jasno vidi, kako se mogao očuvati onaj narod posried Niemacah, a da se nije kroz toliko vjekovah ni danas poniemčio. Liep je ovo izgled svoj slavenskoj braći, gdje se god nahode u jednakoj pogibeli, da se isto tako i oni opru navali tudjega plemena i tudjega jezika!

Franina i Jurina.

Fr. Ča mi to, Jurino, duriš, kako mokra kokoša?
Ju. Promišljam, kako se more človeku jako lahko nesreća pripetit.
Fr. Ča je to bilo?
Ju. Kad je ono neki dan bil on vetar i ono zlo vreme, sedem ti na Voloskom na tragetićinu da se prevezem morem v Reku, pak je malo falilo, da se nismo putem prevrnuli i za vavek utopili!
Fr. Ča neznaš plavat?
Ju. Nisam se mogal nikad navadit.
Fr. Koliko puti si bil u moru?
Ju. Nikad, ter ti dem, da neznam plavat, pa kako sam mogal ni u more.
Fr. Tako to si i ti, kako i naši Šarenjaki, kî deju, da se još u nijednom istarskom oficiju nit govori nit piše hrvatski, pak da dotle nemogu bit ni škole hrvatske.
Ju. Ča se to okol mene osmehuješ?
Fr. Trubilo! a ča nisi to i zaslužil, kad si rekal, da se nisi mogal navadit plavat, a nisi nikad ni u moru bil? Pak ča nisu isto takova trubila i naši Šarenjaki, kad nedaju da se naš istarski puk vadi u školi hrvatski štat i pisat, pak mu onda vele, da se u Istroj nigde hrvatski nepiše? — Kî se je ikad navadil prez škole pisat, kako ni prez vode plavat! —

Književne viesti.

Poštovanim mojim čitateljem.

„**Časovi književne zabave**“,

koje sam lani u proljeću na sviet izdao i upisnikom razaslao, u mene još imaju u njekoliko iztisaka po upisnu cienu od 80 novč.

Molim gg. skupljače, pa i upisnike, koji nisu primili ove moje knjige, neka mi jave, *samo* da jim se pošalje; jer mi to treba znati, da se knjiga na pouzdano šalje, a one, koji su primili knjigu, neka mi ili pošalju naznačenu upisnu cienu, ili povrate knjigu.

Svrh oglašene knjige u mene još ima u njekoliko iztisaka *napose* na sviet izdanih ovih spisa po naznačenu cienu: 1. „Vazetje Sigeta grada“ (Uvod i tumač. 1866.) po 50 novč., 2. „Danica ilirska“ (1863-67.) po 2 st., ukoričena po 2 st. 50 novč. 3. „Književna zabava hrvatsko-srbska (zvezak I-IV. 1868-69.) ukoričena po 1 st. 20 novč., 4. „Krvava knjiga, ili spomenik na 405 godina poslije propasti slavnoga kraljestva bosanskoga“ (1869) po 30 novč.; 5. „Časovi književne zabave za hrvatski i srbski narod“ (zvezak V. i VI. 1870.) po 80 nvč. i 6. „Lira“ (Različne pjesme. Knjiga I-II. 1870-71.) po 1 st. 20 novč. — Kako tko naruči ovih spisa, odmah će mu se poslati, pa to ili po gotovinu, ili na použeće.

Od mjeseca svibnja lanjske godine svakoj naruci i opremi *bezplatno* prilažem poviše iztisaka znanih „Slova nad grobom *Ljudevita Gaja*“, izgovorenih (1872. dne 22. travnja) slavnim našim akademikom *Franom Kurelcem*.

U Zagrebu 4. travnja 1873.

Velimir Gaj.

Težak. *Nauk, kako mogu mali posjednici, navlastito seljaci, poboljšati svoje gospodarstvo, da im bude plodnije.* — Pod tim imenom je napisao knjižicu *Dragutin Stražimir*, a izdalo ju uredničtvo *Pučkoga Prijatelja u Varaždinu*. Ova knjižica zlata valja, a nestoji nego 5 (pet) novčićah! Neka se više njih složi, pa neka pišu po nju uprav u Varaždin rečenomu slavnomu uredničtvu, jer je vriedno.

Zdravoslovje. *Nauk, kako mora naš seljak živjeti, djecu si odgajati, kuću graditi itd. da bude zdrav i dulje živi.* Napisao učitelj *Davorin Trstenjak*, a za knjigu priredio iz „Pučkoga Prijatelja“ i izdao Dragutin Jagić u *Varaždinu* brzotiskom Platzera. Dosad je izišao I. zvezak.

Novinstvo. — Mjesto lista *Crnogorac*, što je prestao izlaziti, jer mu bješe zabranjeno ulaziti u Tursku i Austriju, hoće se na Cetinju nastajućim svibnjem početi štampati novi političi list pod imenom **Glas Crnogorca**, pa ona gospoda, koja su prestavšega rado čitala, neće siguro ni nastavšemu uzkratiti svojega blagovoljenja.

ISKRICE.

Hoćeš li, da poznaš prijatelja svôga?
Pazi, kako zbori od naroda tvôga. —
Ako ti na narod i na jezik mrzi,
Kako ljutu zmiju odmah ga odvrzi:
Neišće u tebe pajdaša ni druga,
Nego hoće jadan, da mu budeš sluga!

* * *

Ako hoćeš djecu dobro odgojiti,
Šalji ju u školu knjigu izučiti;
Ali dobro pazi, tko ti djecu budi,
Jer kakve su škole, takovi su ljudi!

* * *

Ako hoćeš da ti diete što nauči,
Pazi da se tudjim jezikom nemuči:
Dokle bi se tudji jezik naučilo,
U svojem bi liepo nauke svršilo!

* * *

Nevjeruj onomu, kî tvoj jezik zbori,
Pak neće da s tobom hrvatski govori;
I ako mu kada tvoj jezik omili,
Znaj da se nahodi u nekakvoj sili!

* * *

Tko svoj jezik kudi, a tudjemu voli,
Taj se jadan vragu za blagoslov moli:
Ni u vraga sreće, ni u njega glave,
I još hoće da ga svi štuju i slave!

Neukû Nauka.

Duhan proti pčelinu obodu.

Neki pčelar preporuča duhanov sok proti pčelinu obodu, ovimi riečmi: „Ja sam — veli isti — imao jednom posla kod mojih pčelah, a pri tom sam pušio iz cigare. Na jedan mah dodje mi jedna pčela na ruku i ubode me svojom žaokom, ja izvadim cigaru iz usta, i s onim mokrim krajem pritisnem ono ubodeno mjesto, izvadivši najprije žaoku. Niti mi je to mjesto oteklo, niti me je bolelo, samo me je malo svrbilo. Ja to docnije pokušam na drugih od pčele ubodenih lica — pak ni kod njih ne bîše ni bola ni otoka.

(*Gosp. list dalm.*)

Različite viesti.

* **Vienčanje Nadvojvodkinje Gizele**, prejasne kćeri našega premilostivoga cesara i kralja, obavilo se dne 20. travnja u Beču s bavarskim princem Leopoldom. Na svečanosti i veselju bili su prvi dostojanstvenici carstva, kao takodjer izaslanici obiuh polah države; a radost otčinu iskreno dielili svi austrijski narodi, pa tim zasvjedočili, da su u viernosti prama sjajnoj vladajućoj kući svi složni i ujedinjeni.

* **Papa Pio IX. i narodne škole.** Njemačka vlada hoće, da do kraja iztriebi i zatare ono nekoliko naše braće Poljakah, što jih još ima u Pruskoj, pak je već i samim kateketom zabranila, učiti u školi djecu nauk kršćanski u materinskom poljskom jeziku, nego da moraju u njemačkom. Biskup poznanjski, grof Ledohovski, toj se je vladinoj naredbi suprotstavio te naredio kateketom, neka uče kao i do sada. Dakako da su kateketi poslušali svojega pastira, al su poradi toga bili od vlade i oni iz službe protjerani, i sam biskup strogo ukoren i u svojih dohodcih pristrižen. Ledohovski se na sve to Papi potužio. Na 24. prošloga ožujka mu Papa odgovori pismom, u kojem veli, da je ta naredba protivna duševnomu razvitku djece, pak hvali tom prigodom postupanje njegovo i njegovih kateketah, bodreć jih i kriepeć, neka ustraju do kraja na putu istine i pravde. Milo nam je dodati, da su i u Rojanu kraj Trsta hoćeli, da se slovenska djeca u III. i IV. razredu uče nauk kršćanski u talijanskom jeziku, al da Nj. Preuzvišenost, naš presvjetli Biskup, nije toga dopustio, jer je protivno kršćanskomu djece odgojenju.

* **U Tinjanu** je novo zastupstvo izabralo za načelnika g. Josipa Dr. Depieru, a za viećnike gg. Vicka Krizmanića, Andreja Brečevića, Mata Bratulića, Srećka Giorgisa, Ivana Rajka i Ivana Prenca. U svojoj prvoj sjednici da je zastupstvo zaključilo, čuvati i gojiti občinske šume, onda da se je posavjetovalo, kako će najprije i najlaglje izplatiti občinski dug, a da se občinari neprenaprte, U toj istoj sjednici da se je odredilo, da ima doći što prije učitelj za tinjansku školu. Samo nam naš dopisnik nejavlja, da li će ta škola biti u jeziku talijanskom, kao i do sada, il pak u našem materinskom, kao što bi po zakonu imala i biti. Nadamo se, da ćemo i to doznati, a onim tamo občinarom svjetujemo, neka išću od svojih zastupnikah, da zakon vrše. U ustavnoj zemlji, kao što je naša, tko se zakonu nepokori, taj nije za slobodu, nego proti slobodi.

* **Pazinska realna gimnazija.** Zemaljski odbor porečki je na novo razpisao natječaj (konkurs) za učiteljska mjesta na novo-ustrojenoj talijanskoj gimnaziji pazinskoj. Dakle sad 61,000 istarskih Talijanah ima s lošinjskom tri gimnazije i jednu realnu školu, a 174000 Slavenah neima još ni svojih pučkih školah. Živila jednakost i §. 19. temeljnih carevine zakonah!!

* **Magjarska objest.** Akoprem su Hrvatskoj zakonito priznate narodne boje, Magjari ipak nedaju, da se na svjetskoj izložbi u Beču označe hrvatske izložbine crveno-bielo-modrimi hrvatskimi bojami, nego da mora i što je hrvatskoga sve nositi na sebi pečat magjarstva, premda dolazi baš iz Hrvatske treći dio svega, što će tamo izložiti sva Stjepanova kruna. A od 400.000 f. što se je doznačilo za izložbene troškove iz obće ugarsko-hrvatske kase, u koju curi i hrvatski pot, Hrvatskoj se nije u tu svrhu namienilo nego prosjačkih 6900 f. Pa da nisu Magjari Hrvatom braća! Jesu, jer je bio i Kain brat Abelu!

* **U Zadru** je počeo izlaziti novi politični list na hrvatskom i talijanskom jeziku, kao glasilo petorice, što su u carevinskom vieću pomogli stvoriti novi izborni zakon. Da se tomu poduzeću vesele najviše naši neprijatelji, to je jasno svakomu tko zna, koliko nam sloge treba svim i svuda ako ćemo, da se prigodom dojdućih izborah u carevinsko vieće ružno neosramotimo. Nego čujemo, da baš rad sloge i jedinstva vraćaju taj list svojemu uredničtvu sa svih stranah, kamo je dosad prispio!

* **Ministrom predsjednikom** u kneževini Srbiji mjesto pokoj. Blaznavca je postao g. Ristić, koji se sad nahodi u Beču poradi srbskih železnicah. Knez Milan da misli u Carigrad, da se pokloni caru turskomu i da vidi, nebi li ga s ljepâ nagovorio, da vrati Srbiji grad Zvornik, što se proti ugovoru nalazi još jednako u turskima rukama.

* **Njemački car Vilim** poslao je nedavno dva topa (lumbarde), uzeta Francezom, nekomu selu šopronske županije u Ugarskoj, da ih saliju u zvona. U ovomu je samo to smiešno: da je to i u očima magjarskih listovah plemenit čin nabožne darežljivosti. Al kad ovom slične poklone čini ruski car kojoj pravoslavnoj občini, onda je to već čin, koji pobudjuje na izdajstvo!

* **Iz francuske javljaju**: da je Vilim car pristao: da se njemačka vojska mjesto petog Rujna petog Kolovoza izvede iz franceske; al da se ovaj gubitak nadoplati Niemcem; gubitak, što se neće kruhom franceskim hraniti i vinom pojiti prieko cielog mjeseca; ovo njemačko carstvo miriši na bursu

* **Što je sviet dužan?** Sliedeći podatci daju pregled državnih dugovah čitavoga svieta. U Evropi ima najveći dug Englezka, naime 7900 miliunah for. Zatim Francezka 7480, Italija 3600, Ruska 3550, Austro-Ugarska 3060, Španjolska 2610, Turska 1240 Njemačka 2080 mil. Ukupni dug svih evropejskih državnih i municipalnih dugovah iznosi od prilike 34.000 miliunah for. (dakle 34 miliarde). Amerika duguje miliunah, Azija 1350, Afrika 390, a Australija 380 milijunah. Ukupno 42 miliarde. — Pri tom ipak valja opaziti, da se po ovih brojevih neima računati teret, koj razne države sa dugom imadu; jer dočim n. pr. Englezka za svoje dugove plaća kamate od $3^1/_5$ postotka, plaća Danska 9 postotakah.

Sa tršćanskoga tržišća.

Na tržišću sve kao i zadnji put.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Aprila 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini)	5.12	5.12	5.12	5.16	—	5.16	5.16	5.17	5.17	5.17	5.71	—	5.17	5.18	5.16	—
Napoleoni	8.67	8.67	8.68	8.69	—	8.70	8.71	8.71	8.72	8.72	8.73	—	8.76	8.77	8.75	—
Lire Ingleske	10.90	10.91	—	10.93	—	10.94	10.94	10.96	10.96	10.96	10.96	—	10.96	10.98	10.97	—
Srebro prid (aggio)	107.—	107.10	107.10	107.25	—	107.35	107.50	107.50	107.65	107.65	107.75	—	108.—	108.50	108.20	—

Vlastnik **A. Karabaić**. Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak**. Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.° 1 *Scala II.*

Godina IV. **U Trstu 16 Maja 1873.** **Broj 10.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 svibnja.

U našem carstvu sad sve piše i govori o svjetskdj izložbi, što se otvorila u Beču prvi tekućega svibnja. Al kažu, da nije još ni sad sva u redu, pak da se domaći i tudji sviet tuži na skrajnu nemar rediteljah, što su ovako djelom zakasnili, akoprem su iz državne blagajne trošili, koliko su god hotjeli. Zato da nema na izložbu ni svieta, kolikû su se nadali. A što ga nema, da je još i drugi uzrok: naime silna draginja, što sad u Beču vlada. Novine pripoviedaju, da je strahota slušati, kako stanari i gostionari ružno skubu, tko im dojde u šake.

Isto tako se sad svuda piše i govori o mnogobrojnih bankah, što su ovih petnaest danah u Beču propale i silu svieta zatrle. Nekoji vele, da ima prieko četirsto miliunah škode. Ljudi su nosili svoje mučne prištede u te banke, nadajuć se, da će im nositi debele interese, a kad tamo, izgubili su i kapital. Glavni uzrok je tomu, što su mnoge od tih bankah bile otvorene od nepouzdanih rukuh, od vrtoglavih i bezdušnih ljudih, koji su jedino za tim išli, da kroz noć obogate i postanu milionari, igrajuć lahkoumno tudjim novcem na bečkoj bursi dotle, dok su dotjerali, da već nisu bili u stanju smagati svojih dužnostih. Devetoga tekućega mjeseca počelo se na bursi lomiti i kojekakvi škandali praviti tako, da se sliedećih danah morala i zatvoriti, da i do gorega nedojde. Mnogi si je propalica u zdvojenju život prikratio, mnogi pustolov s tudjim novcem u žepu utekao, a na stotine i stotine njih svoje poslove obustavili. Usljed toga nečuvena dogadjaja posiegnula je vlada u državnu blagajnu, a i nekoje poveće i dobro stojeće banke, da donekle ublaže tu nesreću. Prieko toga dozvolile su obedve vlade, u Beču naime i Pešti, narodnoj bečkoj banki, da može izdati više miliunah papirnata novca, koji će i opet carstvo poplaviti, ali težko da će se svrha postići.

I delegacije su ovih danah svršile svoj posao, al se i opet pokazalo, da nisu carevini najbolja poluga. Jer su morale zajedno po običaju mučke viećeti, pa ipak se nije došlo do željena sporazumljenja, što nehtiedoše jedna drugoj ni za dlaku popustiti. Ugarski parlamenat opet posluje. Do skora se mora konačno čuti, i na čem će ostati kraljevinske deputacije glede Hrvatske.

Za sv. otca papu se čuje, da mu je opet gore, U talijanskom parlamentu se brieže medju sobom poslanici i ministarstvo poradi zakona, što se tiče ukinutja rimskih samostanah iliti kloštrovah. Usljed toga bilo je u Rimu halabuke i na samih ulicah. U Franceskoj i Španjolskoj bijahu parlamentarski izbori, u kojih su nadvladali najljući republikanci.

Što nam treba.

Iz Istre.

Sviet nestoji ni jedan jedini čas na jednom ter istom mjestu, nego se neprestano pomiče sad amo sad tamo, sad nazad sad napred. Bilo je vremenah, kad su ljudi hodili nazad i svaki dan niže padali i jače propadali. Sad je opet nastalo vrieme, kad sve hrli napred, te pojedini ljudi i cieli narodi nastoje, da jedan drugoga preteku i preidu. Ali jedinac čovjek malo može, i ako je još mudriji, i ako je još mogućniji, i ako ima još bolju volju. Zato se trebalo ljudem domisliti, kako bi najlaglje napredovali, kako najsigurnije stigli i prestigli one, koji su prije njih počeli. Pa evo čemu su se domislili, evo što su rekli.

Oni su rekli: **Što ja nemogu, to možemo mi; što nemože nas deset, to će moći nas sto!** I tako se počeše sazivati i skupljati u družtva, sad za ovu sad za onu svrhu, da sdruženimi i ujedinjenimi silami postignu ono, što nebi razdruženi i pociepani nikako mogli. Na taj način su postala nebrojena družtva, kakono za probijanje željeznicah, za gradjenje brodovah i parobrodah, za promicanje obrta, za poboljšanje poljodjelstva, za osiguranje imetka, za branjenje svojih narodnih i državljanskih pravicah, za odgajanje i školanje djece, za medjusobnu vjeresiju iliti kredit seljakah, za uzajemno pomaganje rukodjelacah, za koristno upotrebljenje i redovito nošenje i najmanjih glavnicah iliti kapitalah itd. itd. I to je jedini uzrok, što danas sve i svuda koraca napred hitrim i krepkim korakom, kako nikad do sada, i česa radi se i ovaj naš viek zove punim pravom viek napredka.

Al ako sve i svuda napreduje, mi u našoj Istri stojimo još uvjek na jednom ter istom mjestu, dapače što dalje to više propadamo, jer se eno sviet sdržoma kreće, pa tko neide napred, taj ide nazad. Kod nas kakvomu obće koristnu družtvu nema još nigdje traga ni slieda. Dokle će to tako trajati, dokle ćemo ovak gluho spavati? Skrajno je vrieme, da se i mi pročamamo i da počnemo ozbiljno raditi; jer vrieme nikoga nečeka, pa tko se kasnije probudi, taj kasnije i teže i k cilju dojde. Da negovorim o mnogih drugih, nam bi za sad prije svega trebala tri družtva. Neka se nitko neuplaši na toliko zahtievanje na jedan put, jer tko se muke boji, taj neće nikad ni za jedan korak napred. Ta tri družtva jesu: 1. Za medjusobnu vjeresiju iliti kredit seljačkoga pučanstva; 2. Za medjusobno pomaganje ubogih djakah illti školanah na srednjih i visokih školah; 3. Za branjenje naših narodnih i državljanskih pravicah.

Što se prvoga družtva tiče, svaki na prvi mah vidi, kolika bi to korist bila, kad bi se naši seljaci sdružili na više mjestih, pak dali u družtvo, makar i na male obroke, tko 10, tko 15, tko 20 f. itd., da jih družtvo dade na interes, pak da onda, komu od upisanih treba, iz obće kase posudi i pomogne. Nebi im se onda trebalo za par dva forinti kad jih stisne potreba nikomu moliti i Bog zna komu klanjati i kolik i kakav interes plaćati. Nego bi se med sobom pomogli, pak bi ne samo kapital, nego i interes ostao u njihovima rukama. Onda bi mogli i nekim ljudem u oči pogledati, koji im sada i dušu i tielo u pesti drže. Tada bi i svoje narodne pravice laglje i srčanije branili.

Istu korist bi nam nosilo i drugo družtvo, kad bi se svi složili, pak dali svako ljeto nekoliko krajcarah, da se tim novcem pomogne u školah sad ovim sad onim mladićem, kojim su roditelji u družtvo upisani. Tada bi mnogi i mnogi dječačići, bistre glave i poštena srca, postali odlični i valjali ljudi, tko u ovom tko u onom stališu, a sad možebit ovce čuvaju, jer im se siromašni roditelji boje troška. A kad bi roditelji znali, ako oni ljetos pomognu onomu mladiću, da će na godinu sto i sto familijah pomoći njihovu sinu, onda se nebi sigurо bojali dati diete u školu. Tada bi u svakom drugom selu bio svoj djak u srednjih i visokih školah, i mi bi za nekoliko godinah imali dovoljan broj izobraženih i iz-

učenih ljudi, koji bi onda svojim umom materi domovini stostruko vratili, što su u mlade dni od nje dobili. Tu bi procvao obrt i poljodjelstvo, tu bi se nastanilo blagostanje i zadovoljstvo, tu obranio naš jezik i naša narodnost, tu bi se jednom besjedom ukorenio napredak i izobraženost. I ako tako neučinimo, ne samo što nećemo napredovati, nego do nekoliko godinah nećemo već imati, što no rieč, ni popa ni fratra od svoje krvi i jezika. A neka nitko nereče, da što će njemu, kad njega nebude, bio sviet i na svietu ljudi ovaki il onaki; jer se ljudi od životinjah po tom razlikuju, da napred misle, pa tko napred nemisli za se i za svoje, nije čovjek nego nerazumno stvorenje!

Od jednake koristi bilo bi za nas i družtvo za branjenje svoje narodnosti i svojih državljanskih pravicah. Jer evo, sad imamo birati svoje zastupnike u občinsko vieće, sad u porečki sabor, sad u Beč, pa kako nam je to dosad išlo? Tako, da smo skoro svi i svuda u tudje ruke pali, i da skoro nigdje neimamo žive duše, koja bi za nas mislila i skrbila. A zašto to? Zato, jer se u politiku nerazumiemo, jer kad treba, neimamo tko da nas vodi i ravna, kao što to imaju drugi narodi i druge zemlje.

Ja neću za danas dalje, jer mi se je dopis i onako preko mjere otegnuo. Ali ovo, što sam rekao, preporučujem svim i svakomu, da misle i promišljaju, što bi i kako bi; jer je već zadnja doba, da se i mi probudimo i da s današnjim svietom napred koracamo. *)

POUKA.

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli, i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

(Dalje).

Kako s domaćom živinom postupati?

Pri težećoj živini treba paziti, da joj se nenametnu preveć težka djela, da rabi u svoje vrieme, pa da joj se takodjer i *pokoja* dade, da odahne. Ljudi navadno misle, da se i najteža djela od živine iziskavati mogu, samo ako joj se dosti hrane daje; nu za svaku je živinu, polag njezina života, postavljena neka medja, do koje može djelati; pa ako se ta medja prekorači i živina sili djelati više, nego li joj njezina moć dopušća, posliedice takova nerazumna postupanja jesu te, da marva il oboli, il prije vremena nije već za nikakvo djelo. Pri težećoj živini je gospodaru takodjer osobitim načinom skrbiti za *kopita* joj i *parklje*. Viditi je kadkada konja još dosti krepka, a za nijedno već djelo vriedna, jer su mu radi nemarnosti kopita bolna; isto tako i vola treba kadkada prije vremena ubiti, jer radi bolesti na parkljih nije već za vožnju. Glede kopitah i parkljah treba osobito paziti, da se je od velike mokrote kao takodjer i od prevelike suhote očuva. Toga radi treba, da je u staji piesak i stelja (slama) u koliko je moguće uvjek suha, da cur, koji je kopitom i parkljem vele škodljiv, hitro izpod živine odtiče, te napokon, da se stelja osobito pri zadnjem kraju staje uvjek skrbno osuši i ponovi.

Da pako *kopita* nebudu ni presuha, treba je više puti u vodi okupati, blato, što se podplatah drži odtrebiti i kopita oprati; a to se ima učiniti svaki dan, kad se marva čisti.

O velikoj suši, kanoti i onda kad se marva neprestano na tvrdih, kamenitih, suhih cestah nabodi, od neobhodne je potrebe, kopita i parklje u lajno, ilovaču il u mokre cunje saviti, da se nebi preveć razsušila. Ako kopita i parklji preveć rastu, što se lahko pripeti, kad se marva samo po mehkom tlu sprohadja, il kad mora više vremena u staji ostati, treba joj je tada spodobno obrezati, nu i tute je paziti, da se preveć roga neodreže.

Živinu treba na tanko nastojati.

Gospodar, koji svoju živinu i njezino ponašanje u vrieme zdravlja dobro pozna, te ju skrbljiva pregledava, lahko će takodjer i spoznati kad *oboli*.

Što se bolest *prije* spozna i što se prije pozove uman živinski liečnik, toliko će živina laglje i uspješnije ozdraviti.

Kmetu se u obće čini, da mu je živina stopram onda bolna, kad već neće nikakove hrane. Al iskustvo uči, da je jurve onda vele mnogo živine poginulo, kad se mislilo da je stopram onda bolestna, kad joj je hrana počela odurna biti. Kad ima blago dugu bolest, jako rada jede, a osobito goveda, med tim se je pako bolest jurve do takova stepena dovukla, da se već nije zdravlju ufati. Zato treba, da gospodar na sve promjene u ponašanju, hodu, stanju i leženju svoje živine, k tomu i na to pazi, kakova joj koža, dlaka il vuna, kakove su joj nosnice i gubac, zatim da pazi, jeli živina kao i prije lahko diše il pa morda hitrije i nenavadno, il skucajući, jeli ima suh kašalj, što izkašljuje i kakov je kašalj, kad je suh, jeli joj trbuh napet il upao, jeli marva željno il pomalo jede, kako da joj se hrana račila nebi, il pa neće da se hrane ni dotakne, jeli više il manje žedna, jeli jelo i pilo težko požira, il pa što požre i popije, kroz gubac il nos nazad vrže, napokon, kako živina probavlja, kako i koliko ide od nje, kakova joj mokraća i blato, što iz nje ide, i nije li u njih što drugoga primješano, jeli krave mužare daju toliko mlieka kao i prije i da li je mlieko takovo, kakovo drugda il drugačije.

Ako se živina trese, ako joj dlaka tvrdo naježeno stoji, ako su joj uši i njih dna mrzla, isto tako i noge, nos, gubac, po tom ju pa vrućina po životu i po vidljivih žlemnih kožah obide, ako ima govedja živina suh šmrkalj, te ju sad mraz sad vrućina popada — mora se držati, da ima živinče vrućicu (febru), proti kojoj je neobhodno potrebna liečnička pomoć. Težećoj živini treba takodjer većkrat kopita i parklje pregledati, da se tako po mogućnosti, osobito na kopitih jurve u početku kojekakva bolest spozna i obustavi; lahko se bo primjeri, da živina nije već za rabu, pa ako nije za rabu, već ništa nevriedi.

Pri konjih, vrh rečenih stvarih, nesmie gospodar nikakvo ciedenje iz nosnicah i otok medčeljustnih žljezdah, kanoti ni oteklinah ni gnjilobah u koži, premalo cieniti; ciedenje iz nosnicah dokažuje najme dostikrat, da je konj šmrkav, a otekline i gnjiloba u koži, da je črviv. Ovo je pako oboje jako pogibeljno i najetljivo.

(*Sliedit će*).

Dopisi.

Iz Buzeščine, u Aprilu.

Još novembra mjeseca prošle godine su bili zakonito obavljeni izbori novoga zastupstva buzetske občine. Sloga i jedinstvo kmetske bratje slavno pobiediše: nije u tužnoj Istri kmetskog srca, da se nebi toj pobjedi radovalo. Punih pet mjesecih je prošlo od toga vremena, i jedva sad je počelo poslovati novo zastupstvo: tako su se znali prijašni kolovodje, buduć propali, šegavo uminjati izručenju svoje vlasti. Ali sve na svietu mine, pak je minulo i to. Na 15. dan ovoga mjeseca bi pozvano novo zastupstvo, da si izbere glavara i savjetnike iliti konsiljere. Svane i taj očekivani dan, treći po uskrsu Isukrstovu — dao Bog, spominjao se kano početak uzkrsnutja kmetskoga roda u Buzeščini i u cieloj Istri! — Veći diel zastupnikah, prije nego će u občinsku kuću, ode u tempal božji, da čuju sv. Misu, da se Bogu pomole i da kako svako djelo, tako i ovo s Njim počnu. To je mnoge razveselilo — jer su prijašni bili već davno pozabili na taj liepi običaj. Okolo desete ure i pol bi otvorena sjednica, i odmah da se izabere glavar; tad trideset srcah vikne jednoglasno iz trideset grlah: „Lovro Ermani nek nam bude glavarom!“ — Do suz ganjen novo-izbrani reče: „Pretežko je za moja pleća breme, koje ste mi nametnuli, i ako ga primam, primam ga jedino zato, da se zahvalnim pokažem puku i rodu, koji mi je tako složno povjerio svoje nade, i ufam se, da ćete mi vi, gospodo, svi pomoći u tom težkom poslu.“ Na to svečano

*) Mi se nadamo, da smo u stanju našemu dopisniku javiti radostnu viest, da će nam se u kratko vrieme jedna il druga od ovih željah izpuniti. *Ured.*

zazvone zvona i za tili čas se razglasi po selih i poljih ime glavarovo, za koga se može kazati, da je prvi što je prosto izabran od slobodnog kmeta. — Za glavarom bi velikom većinom glasovah izbran sliedeći obćinski odbor: Anton Flego, Ivan Ponis, Ivan Marija Vivoda, Anton Smak, Dominik Rozac, Ivan Marija Matković, Josip Ugrin i Ivan Pavlović. Ako nije med ovimi imena, za koja bi bio rad puk da budu, tomu je uzrok §. 36. izbornog zakona, koj brani izabrati pope i rodjake u prvom i drugom člena. — Sad dakle imamo po volji glavara, savjetnike i zastupnike, — u njihove smo se ruke bitili, njihovoj smo pameti povjerili naše nade, našu sadašnjašnjost i našu budućnost. Sad je na njih red, da svojim umom doskoče tugam i nevoljam našim, da se brine za duševno i tielesno dobro naše. Veći broj njih su kmeti, i koj nisu, bave se kmetskim poslom; znadu dakle što kmet trebuje, to neka po pravici dadu sebi i njemu, drugo od njih nepitamo, pak su izpunili svoje dužnost: onda ćemo biti i sami sobom zadovoljni i njim zahvalni. Bog im bio u pomoć!

FRANKLIN.

(Dalje)

Na svršetku svakoga dana, akoprem bi točno (potanko) sve potroške i ure odredio, izpitivaše sam sebe, koliko je novčićah bez potebe potrošio, kakve je pogreške počinio, kakovo si dobro svojstvo prisvojio. Budać pako, da je predsuda jedna od najvećih zaprekah poboljšanju, nebi nikad rekao: Sjeguran sam, baš tako se ima stvar, okladio (vadljao) bi se, nego veljaše: Mi se čini, mi se vidi, tako slutim. Privikne odreći se sama sebe, da postigne svoju svrhu; poniżiti se za vrieme i pouzdat se u vlastitu radinost, trieznost strpljivost i uztrajnost.

Brat mu tiskar naumi izdavati jedne novine, i Franklin protura po koji bezimeni vlastiti člančić. Dopadne se i mogao je izać na vidjelo, nu to mu prouzrokova neslogu s bratom, neprilikah s državom i s takmaci; toga radi nevoljan, odputi se u Njujork i Filadelfiju, gdje s radnjom i štednjom dobi prvih pet lirah — što mu uzrakova veliku radost. kako sam pripovieda.

Sada poče ozbiljno promišljati, kako bi stekao novacah i dobar glas, pak postigne jedno i druge, radeć danom i noću, živeć triezno, dajuć dobar primjer i odgovarajuć djelî potvoram i nevriednim klevetam. — Tako mu bijaše moguće podignuti vlastiti tiskarski zavod. Vienča (oženi) se sa ženom, na koju se nikad za cielih 50 godinah, što skupa boravljahu potužio nije. — „Bijaše mi vazda ljubljena i vierna drugarica, piše on, nikad mi neuzkrati svoje pomoćnice desnice u prodavaonici; nam lebdi (leti) pred očima jedna sama svrha, da se uzajemno usrećimo.“ Ona je savijala novine, šivala knjige, kupovala prnje, cunje, nadzirala mlade poslovodje (fatore). Franklin običavao je za ručak piti samo mlieko u jednoj kamenoj zdjeli, kositernom žlicom. Jednoga jutra donese mu žena kavu s mliekom u zdjeli od porculana sa srebrnom žlicom, te mu reče, da je to ona svojom štednjom kupila, jer da i on zaslužuje ono malo izlišnosti, kao svaki njegov bližnji.

Izdavaše „Almanak (zabavnik, koledar) Dobričine Riharda“, zbirku savjetah i praktičnih istinah, poput poslovicah, koje neizginu lahko iz pameti i koje se stoput na vlastitu ili tudju zgodu uporabe. Evo ih nekoliko: Izkustvo je jako ljubeznjiv učitelj, on jedini je kadar budale poučiti. — Izmedju svih razsipnostih je najhudja razsipnost vremena. — Vrieme je tvarina, iz koje se život snuje. — Oko gospodarevo više učini, nego li ruke. — Ako hoćeš, da što izposluješ, idi; ako nećeš, pošalji. — Želiš li imati vjernâ i dobrotnâ slugu? Poslužuj sam sebe. — Promet je desna ruka sreće, prostota u jelu i pilu lieva. — Jedna mana (pogreška) stoji, koliko tri sina. — Kuhinja tusta, mršava oporuka (testament). — Proždrljivost zapravi i košulju. — Ludjaci davaju objede, a razumni uživaju umjereno. — Želiš li spoznat vriednost novca? Budi prisiljen posuditi ga, pak ćeš vidjet, kako ti ga rado davaju, kako te psuju, a od tih se psovkah nemožeš obraniti. — Tko moli, da mu se posudi, taj išće da služi. — Korizma je kratka za one, koji moraju o Uskrsu kakav dug platiti. — Bolje je, iti spavat bez večere, nego ustat zaduženû. — Moj otac nije nikad ni rieči proslovio o jestbini, koju bi mu na stol donesli. Nikad nije na to pazio, jeli dobro kuhano ili ne; jeli preveć ili premalo začinjeno (zabieljeno, zasmočeno); ima li prednost pred drugimi jestbinami ili ne. Zato se i ja od mladih godinah privadih nepaziti na takove malenkosti i nehajati za koje mu drago jelo. I dandanašnji tako malo za to marim, da već za kakvu uru popoldne neznam, što sam obiedovao. — Tužiš se da je život kratak; ali vreme je nit iz koje se život tke, zašto ga dakle tratiš? — Spavajuća lisica nejede kokoši. — Put, koji k sreći vodi, jest ravan, lagak, kao i oni, što vodi na pazar (sajam). Tko misli po njem hoditi, treba da je uztrajan i triezan. Nikad dakle ne trati ni vremena ni novca; dapače jedno i drugo upotrebi na što bolji način.

Franklin se u svojih spisih, nikad neodaljuje od ćudorednosti, suhaparne kadkad, nu zato vazde prave prijateljice čovječje, bez velikih žrtava; nesposobna činiti ljude junacî, ali poštenjacî. Namjerajući na praktično uporabu, razveseli samo naslovî i kratkoćom svojih spisah znatiželjnost; ljube mu se poslovice, taj pučki slog. Franklin pripovjeda, kako je jednom, kad mu roditelji jošte kao djetetu dadoše u žep novacah, odišao i kupio za nje nikakvu igračku. Liepa je ta igračka, nu predraga, govorahu mu svi. Od onoga vremena kad bi koga vidio, da troši samo za proslavit svoje ime, ili da mir i slobodu zapravlja, samo da postigne kakavu čast, il da troši svoje sile, samo da može razkošno živjeti, rekao bi mu: Liepa je ta igračka, ali je predraga!

(*Sliedit će.*)

Franina i Jurina.

Ju. Dakle na Voloskem da sve gine i pogiba od silnega straha!

Fr. Ča se j' pokazala talijanska flota na veleh vrateh?

Ju. Aj nî, lego da jih je strah da se nepohrvate!

Fr. A ća su sad Kalabrezi, ako nisu Hrvati!

Ju. Ja borme neznam, ni ča su ni ča nisu, a najbrže neznaju ni oni, kad se već i tega boje.

Fr. Kî ti j' to rekal?

Ju. Jedan človek z oneh bregi, kî je hotel dat svojga malega na Volosko va školu; pak da mu je bilo rečeno, da mu ga nebi prijeli za nikakovu plaću.

Fr. A za kî uzrok?

Ju. Ač da nezna lego hrvatski, pak da bi jim decu pokvaril.

Fr. A zač nî šal k podestè? On bi mu ga bil siguro prijel, ač kako stari vološćak dobro zna, da su vološćaki bili i onda pošteni i pametni ljudi, kad se nisu od svoje braće talijanskemi vrati zapirali!

Ju. Mi se vidi, da j' jušto š njim za to govoril. —

Pružite pomoćnicu ruku!

Već ima nekoliko mjeseci, što je preminuo naš slavni pjesnik, Petar Preradović. Pa dočim se naš narod diči i ponosi divnim plodom njegova uma, a dičit će se i ponositi dokle bude svieta i vieka, njegova sirotčad strada i trpi. Narod pjeva na veselih gostbah Preradovićeve pjesme, a njegova djeca u tugi i nevolji plaču i cvile. To nije moglo podnositi hrvatsko srce, pak se još veljače mieseca osnovao u Zagrebu odbor, koji je naumio izdati dobrovoljnimi prilozî svu književnu radnju Preradovićevu, pak onda od njezine prodaje pomoći njegovoj zaostaloj sirotčadi. Kud se god hrvatski govori, milosrdni ljudi daruju u tu svetu svrhu, koliko tko može. Nadamo se, da će se i naši mogućniji čitatelji javiti tomu plemenitomu pozivu, pa tako izpuniti prvu i najveću i kršćansku i narodnu dužnost, od kojih nam jedna zapovieda, pomagati sirote, a druga spominjati i poštovati zaslužne za narod ljude. Prilozi se šalju g. Miji Krešiću, tajniku odbora za izdavanje dielah Preradovićevih, u Zagrebu.

Različite viesti.

* **Istarska željeznica,** kako nekoji sude, ići će iz Divače na Kozinu, Preznicu, Rakitović, Buzet, Roč, Lupoglav, Borut, Novake, Pazin, Sv. Petar u Šumi i Kanfanar, pa odtud na desno u Rovinj, a na lievo na Zabronić i Vodnjan u Pul. U Pulu će pobliže rabiti vojski, a u Rovinju trgovini.

* **U Ljubljani** dne 6. t. m. sastali se slovenski rodoljubi, da se dogovore glede budućih izravnih izborah u carev. vieće. Na sastanku bijahu: narodni zemaljski poslanici kranjski, odbor političnoga dražtva „Slovenija", onda središnji odbor izborni i zastupnici družtvah politično-katoličkih. Na tom sastanku došlo se, kako čitamo u „Slov. Narodu", do podpunâ sporazumljenja, te se imenovao izvršujući odbor od 12 licah, u kojem su pojednako zastupana sva četiri gori rečena tiela, i koji će ravnati izbore i to samo u Kranjskoj. Središnji pako izborni odbor, koji je obstojao već odprije, hoće protegnuti svoje glavno djelovanje na izborne kotare, gdje stanuju Slovenci izvan Kranjske, navlastito u Štajerskoj i u Primorju. Taj odbor će imati u svih tih kotarih svoje opravnike, al im se imena neće razglasiti, da budu mogli uspješnije raditi. U srećan čas! Nego, dokle ovako vičemo našoj slovenskoj braći, nemožemo da netrnemo od straha, što će biti, ako se i za Istru neosnuje izborni odbor. Nećemo li se raztrkati, kao ovce bez pastira? Zato pozivljemo najusrdnije sve naše istarske rodoljube i političe prijatelje, neka se u svakom, njim već poznatom, izbornom kotaru pismeno i ustmeno čim prije dogovore, što i kako bi trebalo učiniti, pa nam neka izvole uspjeh tih svojih dogovorah u najkraće vrieme priobćiti za naše znanje i ravnanje. Samo tako ćemo i oni i mi biti u stanju, voditi narod do izborne pobjede.

* **Tajničko mjesto u Kastvu** izpraznilo se, te je s toga obćinsko vieće razpisalo natječaj (konkurs) za njegovo popunjenje. Godišnja plaća jest ustanovljena na 600 f. Molitelji, koji žele to mjesto zadobiti, neka podnesu neposredno rečenomu vieću svoje molbenice, u kojih moraju dokazati, osim podpuna znanja hrvatskoga, talijanskoga i njemačkoga jezika, jošter i vještinu u rukovodjenju upravnih obćinskih posalah.

* **Što se babi htilo, to se babi snilo.** Naši susjedi Talijani, jošter nemogu probaviti pomoćom Francezah i Niemacah poklonjeni zalogaj, pa već počeše opet sanjati nekoji njihovi mudrijaši, kako da se moraju progutati dotično sjediniti k njihovoj kraljevini Nizza, a od našega carstva osim južna Tirola, *Trst, Grofija gorička, Istra, Dalmacija, Hrvatsko Primorje,* zatim komad *Kranjske* i *Koruške*. Ove sanjarije izrazuje neki Libero Liberi u svojoj netom dotiskanoj u Rimu i Milanu knjizi, pod naslovom: „L'Italia esposta agli Italiani. Rivista dell'Italia politica e dell'Italia geografica nel 1871." Znademo da ti naši susjedi imadu obsježan želudac, ali neka dobro paze, da jim ovaj veliki zalogaj neostane u grlu.

* **U Kraljevičkoj Čitaonici** bila je dne 14. p. m. večernja zabava na korist hrvatske učiteljske sirotčadi s najsjajnijim uspjehom. Kako nam pišu, vidjelo se na toj zabavi posjetiocah sa svih stranah hrvatskoga primorja, medju kojimi presvjetli g. veliki župan Dutković, velemožni g. financialni savjetnik Zurhaleg, prečašni g. župnik i kanonik P. Živičić, te nadmiernici gg. Glaesar, Maader i Čermak. Tom prigodom se je najbolje pokazalo, kako se u primorskom narodu duboko uvriežila sviest narodna, i počelo ozbiljno mishti za narodne škole, koje će jedine preporoditi i usrećiti narod hrvatski. Na čitaonični poziv su rodoljubive gospodje i gospodjice priredile 30 ukusnih darovah, koji su se te večeri izigrali na lutriju i čist prihod od 200 f. poslao u Zagreb „Učiteliskoj Zadrugi." Vrli Senjani su Kraljevčanom poslali cielu gradsku bandu, koja je u liepom narodnom odjelu već u jutro dohrlila u Kraljevicu na parobrodu „Hrvatu", te kroz dan pod ravnanjem svojega revnoga kapelnika, g. Hendrijeka, više narodnih pjesamah izvrstno odigrala. Zabava se započela u 8 sati na večer „Proslovom", što ga je govorio mjestni učitelj. Zatim su izvrstno deklamovale gospodjice Milica Polićeva i Dragica Kozminieva. Iz naklonosti uz burno pozdravljanje sudjelovaše takodjer gospodja Derenčinova pjevanjem i državni miernik na karlovačko-riečkoj željeznici, gosp. Maader, udaranjem na glasovir. Poslje izigranja darovah, što su srećom zapali sve krajeve, koji bijahu taj dan kod zabave zastupani, mladež se uhvati plesanja, što trajaše do pred zoru. Razilazećim se zabavnikom moglo čitati na licu zadovoljstvo i zahvalnost čitaoničnomu odboru, koji je umio tako vješto prirediti tu koli dobrotvornu, toli prijatnu i veselu zabavu.

* **Dalmatinski zastupnici u Beču,** negda odlični narodnjaci, sklopili su ovo posljednje vrieme, kako bečke novine pišu, tiesno priateljstvo sa nekadašnjimi svojimi neprijatelji i protivnici naroda našega, sa Lapennom najme, Dr. Bajamontom itd., jer, kako se dalje veli, naumiše skupa graditi železnicu iz Spljeta do Pribudića. Bio ovaj ili drugi kakov razlog, ta gospoda, odkad su glasovali za zakon za nevolju i izbornu promienu 6 marča, prolaze kroz Trst, bez da bi se, kako se pripovieda, oglasili svojim ovdašnjim starim prijateljem, pače otajstveno i tako, kao da bi se bojali biela dana. I to je čudnovat znak vremena!

* **Crnogorski knez Nikola,** koji je pošao bio sa svjetlom kneginjom suprugom u pohode ruskoj carici u Sorento kraj Napulja, poklonio se ovih danah u Rimu i sv. otcu Papi. On je naumio koncem ovoga mjeseca posjetiti izložbu u Beču, gdje će se sastati sa srbskim knezom Milanom.

Sa tršćanskoga tržišća.

Usljed nastavše krize na bečkoj bursi, ciene robe su se znamenito promienile na korist trgovacah. Ove će se jošter bolje dignuti, izdade li bečka narodna banka više milijunah papirnata novca, na što su ju opunovlastile obe vlade bečka naime i pestanska; jer će prid (agio) skočiti. I na žitnom su tržišću sliedile promjene, koje će se brzčas i uzdržati dok nestignu sigurne viesti o stanju usjevah. — *Pšenica* dobre vrsti 116 ℔ prodava se po f. 8.60—9.50; *kukuruz* po f. 4—4.40—75 novč. — Cent *kafe* Rio f. 49—53; *cukara* dom. tučena f. 20.50—22; *basulja* f. 6—8; *proje* f. 3.40—60; *jačmena* 4—4.10 f.; *pirinča* (oriže) f. 6.50—12; — *masla* f. 53—56; *masti* (amer.) f. 25—26; *slanine* (amer.) f. 25.50—26.50; — *kožah* volovljih i kravljih (ovdašnjih i hrvat. od ℔ 18—20) f. 83—90, istih dal. (od 9—11 ℔ komad) f. 76—80; telećih f. 130—135; janjećih (1 komad) f. 1.10—20, isto dalm. 90 nvč. do f. 1.5 novč.; — *cunjah* polag vrsti i dobrote robe f. 7—14; *kamena ulja* (petrolija) f. 12—14; — *šiškah* istar. f. 19—22. — Barilo *ulja*. dalm. ist. f. 26 sa odbitci. — Vedro dobra *vina* istar. f. 17—22, dalm. f. 9—12; *rakije* f. 18—21, razumeva se na brodovih i bez dacija.

Tèk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Maja 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini)	5.16	5.16	5.16	—	5.15 1/2	5.14 1/2	5.15	5.15	5.15 1/2	5.15	—	5.16	5.25	5.24	5.31	—
Napoleoni	8.73	8.73	8.71	—	8.71	8.71	8.71	8.73	8.74	8.74	—	8.72 1/2	9.—	8.96	9.12	—
Lire Ingleske	10.95	10.95	10.94	—	10.94	10.94	10.95	10.95	10.94	10.96	—	10.96	—	11.20	11.30	—
Srebro prid (aggio)	108.—	108.—	107.75	—	107.60	107.50	107.65	107.65	107.50	107.50	—	107.35	109.50	109.25	111.—	—

Vlastnik **A. Karabaić.** Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.º 1 *Scala II.*

Godina IV. U Trstu 1. Junija 1873. Broj 11.

Pogled po svietu.

U Trstu 31 svibnja.

Govori se, da će izbori za novo carevinsko vieće biti najbrže u mjesecu listopadu, nu za stalno još nitko ništa nezna. Tim izborom se već sad pripravljaju Niemci i Slaveni neobičnim do sad nastojanjem. Jedni i drugi postavljaju posvud svoje izborne odbore, da se u vrieme izborah nadju kako valja učvršćeni na biralištih. Niemci su se razciepili na dvie stranke, tako zvanih naime starih i mladih Niemacah. Stari drže s ministarstvom, a mladi da škilje u Prusiju; al ni jedni ni drugi neće, da ista znaju da narodne pravice ostalih u Austriji narodah. Za pokrajinske sabore se čuje, da se jesenas nećedu sastati, kao što bi se to imali po običaju.

Još se jednako govori i piše o prevarstvih i neizmierno velikih gubitcih, što u Beču i dandanas na svjetlo dolaze. Pa i to je najbrže jedan od mnogih uzrokah, da se svjetska izložba slabo pohadja od tudjega i domaćega svieta. Neg opet bilo je dosad u Beču mnogo visokih gostiuh. Medju timi, kraljević ingleski sa ženom i bratom, carević njemački sa ženom, kralj belgijski sa kraljicom i nasljednik danski. A sad se očekuju carevi ruski i njemački, za kojima da će doći gospodar persijski i sultan turski.

U Franceskoj je stari Thiers izručio čast predsjedničtva republike, pa je na mjesto njega bio izabran za predsjednika maršal Mac-Mahon. Ovo kao da je prvi korak, da se franceska republika pretvori opet u monarkiju. Misli se, da ce bit na francesko prestolje pozvan najbrže Napoleon IV., sin pokojnoga Napoleona. Viesti iz Rima javljaju, da se sv. otac papa nahodi u dosta povoljnū zvravlju, u koliko mu to dopušća njegova starost. Ovih danah pohodila ga sa kćerama ruska carica, što se sad poradi zdravlja u Italiji bavi.

Na noge!

II.

Mi smo u prvom članku pod ovim imenom javili našemu u Istri puku, da će austrijski narodi biti do skora pozvani, da izaberu neposredno svoje poslanike u carevinsko vieće. Još se jednako nezna, kad će ti izbori biti, al ipak se u svoj Austriji trse već sada i cieli narodi i pojedini ljudi, da jih taj poziv pripravne najde. A zasto? Zato, jer su dojdući izbori važniji, nego li su bili ikoji do sada. Dojdući najme izbori imaju odlučiti, da li će nekoje stvari u Austriji ostati ovako, kako sad stoje, il će se i za nas na bolje okrenuti. Zato će naši protivnici svuda, pa i u našoj Istri, sve svoje sile napeti, da nas još barem ovaj put zasliepe i prevare. I baš zato smo u onom članku bili obećali našemu u Istri puku, da ćemo ga prije svega poučiti, kako će se imat vladati, kad bude pozvan, da bira svoje izborne povjerenike ili tako zvane izbornike. Evo nas dakle, da izpunimo svoje obećanje.

U onom članku smo rekli, da će se na prvi poziv skupiti birači, svaki u svojoj obćini, pak da će izmedju sebe izabrati izbornike. Ajde da sad vidimo, tko su ti biarači i tko će jih popisati? — Polag §. 9. novoga izbornoga zakona, birači su svi kuće gospodari, koji u obćini živu na svojem i od svojega, pak im pripada pravo birati obćinske zastupnike, i to, u obćini od tri izborna ražreda (klasa), u prvom i drugom, a u obćini od dva razreda, u prvom. Tko dakle ima pravo birati obćinske zastupnike, taj ima pravo birati i poslaničke izbornike, izvan ako nespada u plaćanju štibre u najniži razred iliti klas. Ali budnć, da se od ljeta do ljeta mogu gospodari u kućah promieniti, njih broj u obćini umnožiti il umanjiti, kao takodjer iz jednoga razreda u drugi preskočiti: zato će, polag §§. 25 i 26 rečenoga zakona, načelnici iliti podestati pripraviti tako zvane izborne listine (liste elettorali), to jest, oni će popisati abecednim redom sve one gospodare, koji će imati doći na birališće. Taj popis hoće onda odmah pred izborî ležati osam danah na stolu u obćinskoj kući, što će se svemu kolikomu puku javnim oglasom na znanje dati. U to vrieme će biti svakomu obćinaru slobodno stupiti u obćinsku kuću i pregledati gori rečeni popis, da vidi na svoje oči, da li nije tko izpušćen, koji ima pravo birati, il pak da li nije tko upisan, koga po zakonu to pravo neide. I dogodi li se što takova, trebat će odmah načelnika opomenuti, a njegova će dužnost biti, u tri dana pogrešku popraviti. Izviše, polag §. 17. izbornog zakona, tko je birač u gradu, taj nemože birati na vanjšćini, pa ni za izbornika izabran biti. Istarski pako gradovi jesu sliedeći: Kopar, Piran, Rovinj, Buzet, Izola, Milje, Poreč, Novigrad kod mora, Umag, Motovun, Bulje, Vižinada, Oprtalj (Portole), Pazin, Labinj, Plominj, Vodnjan, Pul, Lošin Mali, Lošin Veli, Cres, Krk, Volosko, Kastav, Lovran i Mošćenice. Što u tih gradovih stanuje, to se nesmi pačati u kmetske izbore. I to je prvo, što treba znati našemu u Istri puku.

A koliko će izbornikah imat izabrati svaka obćina? To stoji u većem il manjem broju obćinskih stanovnikah iliti obćinarah, neračunajuć ovamo gradjanah gori imenovanih gradovah. Polag §. 10. izbornoga zakona, na svakih 500 dušah izabrat će se jedan izbornik. Ako dakle obćina broji 1000 dušah, izabrat će 2 izbornika; ako broji 2000, izabrat će 4; ako 10,000, izabrat će jih 20 itd. Al i na svaki zbitak barem od 250 dušah imat će se izabrati jedan izbornik. A obćine, koje broje manje od 500 dušah, izabrat će jednako i one 1 izbornika. Izbori pako, kao što naredjuje §. 29. rečenoga zakona, hoće se obaviti na odredjen za to dan bez obzira na veći il manji broj pritomnih biračah. Svaki birač hoće imenovati onoliko muževah, koliko izbornikah ima izabrati obćina; dakle gdje tri, gdje šest, gdje dvadeset itd. Onda ona lica, koja budu dobila najveći broj glasovah, bit će u svoje vrieme pozvana, da biraju dogovorena u Beč poslanika.

Sad gdje naši kmeti znaju, tko će po zakonu imati pravo biti biračem, tko će birače popisati, koliko će izbornikah imat izabrati svaka obćina i kako će jih izabrati: mislimo, da svi jasno vide, kako će im se trebat vladati pred izborî i kako u vrieme samih izborah, česa čeju se morat čuvati i česa držati, ako su radi izabrati za izbornike vierne i pouzdane ljude. Tu će trebati mužkoga dogovora pred izbori, tu bratinske sloge u vrieme izborah, tu prije i potle gluhih ušiuh na šaptanje i prišaptivanje nekojih ljudih, koji siromaha kmeta nepoznaju neg onda, kad ga treba zasliepiti i prevariti. Ali o tom ćemo, ako Bog da, govoriti u trećem članku.

Pouka

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

(Daljo)

Što ima gospodar u vrieme živinske kuge u obće učiniti.

Ako gospodar nesmie nikakve bolesti pri svojoj živini zanemariti, tim više treba, da pazi na nju u vrieme tako rečenih *kugah* iliti pošastih, to jest bolestih, koje u isto doba mnogu il svu živinu jednoga kraja napadnu i dosti ju puti dodar i unište.

Kuge postanu:

1. Od nahudnih stvari, koje su na daleko razširene, il pa izviraju iz posebnosti i položaja kojega kraja; tim se marva nemože ukloniti. Ovakove nahudne stvari jesu, n. p.: pomanjkanje hrane il vode za napoj, slaba hrana il voda, slabo vrieme itd. Nekoje kuge, koje se ovako zalegu, mogu takodjer i najetljive biti, to jest, iz njih se u vrieme bolesti nekakav *kužni otrov* spušća, koji se nahodi u krvi, mokraći, lajnu, potu i u sapi, pa na posve zdravu živinu istoga plemena pristupi i tako uprav istu bolest uzrokovati može. Ovakove su kuge n. p. bolest u gubcu i na parkljih, crnica il vrančni prišad šmrkalj itd.

Kuge takodjer postanu:

2. jedino po *okužnosti*, koja se kod nas neukoti, nego se po živini iz tudjih krajevah prinese, od nje ju domaća živina dobi, a zatim se sveudilj *dalje te dalje* širi. Ovakove se kuge imenuju *najetljive kuge*, kao što je n. p. turska govedja kuga

Najetljiva se *bolest širi tako*, da se bolna živina zdrave il na paši il u staji dotakne, il pa u takove krajeve zajde, gdje je prvo bolna živina bila i gdje su ostanki hrane, il lajno, mokraća, sline, šmrkalj od bolne živine ostali. Kadkad baš ni netreba, da se bolna živina zdrave dotakne, jer kako se kužnost dostiputi u potu i u sapi bolne živine nahodi, tako se dostikrat pripetiti može, da ju i sam *vjetar* iz daleka donese.

Kužne bolesti nedonese jedino sama *živa* bolna živina, nego ju takodjer lahko s njezinim mesom, kožom, rogovi,parklji, dlakom, runom itd. dunleti mogu i ljudi, koji su što s *bolnom* živinom opraviti imali.

Kako živinu očuvati, da se neokuži.

Jer se prave najetljive kuge u naših stranah nikad neukote, nego se uvjek od drugud k nam unesu; zato predvidjavi će gospodar svoju živinu takovih bolestih *sjegurno i posvema* očuvati, ako skrbno nastoji, da s drugom *bolnom živinom u doticaj nepride*. Jer je pako više puti gospodaru neznano, da li se gdje na blizu koja okužena živina nalazi, i jer su, kao što smo jurve rekli, mnoge kuge, koje se i kod nas zalegu najetljive, pa i od ovih mogla bi njegova živina oboljeti: zato ista predvidnost zahtieva, da se umni gospodar takodjer i u vrieme, kad nije ništa čuti, da je gdje blizu kakva kuga, svih okolnostih čuva, koje bi širenje kužne bolesti pripomoći mogle. Gospodar će zato svoju staju tudjem ljudem uvjek *zapreti*, navlastito pako onim, koji sa živinom u obće upravljaju, kao mesarom, pastirom, konjarom, trgovcem vune, strojbarom itd.; dapače ni on sam neće se pri tudjoj bolnoj živini sastati, nu i svojoj služinčadi to oštro prepovjedati.

Novo nabavljenu živinu nesmie odmah o staju med svoju živinu ugnaiti; nego će ju za vrieme 10 danah napose držati i jedva ju zatim u staju pustiti, kad je posve osvjedočen, da je zdrava. Ako se sva živina jedne okolice ukupno na pašu goni, treba da župan (sudac) pastiru oštro prepovje, da nesmie nikakve tudje živine s domaćom pasti, da svoje stado blizu tudjega negoni, kanoti ni u takove krajeve, gdje se je tudja živina pasla il gonila. Novokupljenu živinu nesmie pastir na občinsko pašišće iliti *komunšćinu* prije pustiti, dok poslje 10 danah odlučenja nije pregledana i kao zdrava spoznata bila; svaku bolnu živinu treba odmah od stada odstraniti i bez odnašanja županu javiti; ou pako sam nesmie nikad i nikako bolnu živinu liečiti.

Mesar one okolice nesmie nikad svoju mesarsku živinu na susiedsku komunšćinu pustiti, kao takodjer niti sa svojom domaćom u istoj staji držati. Nikad se zadosti preporučiti nemože, da se *živina i meso*, kao zakon zapovieda, dobro pregledava, jer se uprav tute dostiput najprvo spozna, da li je ili nije koja najetljiva bolest med živinom, koja se iz tudjih krajevah k nam prignala. Ovakovim se postupkom uvjek lahko preprieči, da se takove bolesti na dalje neširе.

Ovakova je opreznost toliko više potrebna, kad se u kojem kraju il u našoj okolici kakva kužna bolest doista pojavila.

(*Sliedit će*).

Dopisi.

S Grobničkoga Polja.

Kad prolazim ovim historičkim poljem, koje smo jednom zvali, „*Jelenskim*", a pokle je na njem divlji Tatar svoj grob našao, zovemo ga: „*Grobničkim*": tad se i nehotice sjećam slave i moći svojih pradjedovah, koji su mogli i umjeli uništiti neprijatelja svoga i čitave Evrope, neprijatelja napredka i prosvjete. Koliko se s toga radujem i veselim, što se to dogodilo u mojoj otačbini, gdje sam bieli sviet ugledao, toliko tugujem i žalujem, što ima još tu sličnih neprijateljah. Ko se glupostju i neznanjem kojega naroda služi na svoju korist, taj mu je neprijatelj i duševni i materijalni. Za dobe Bahove poplavili su bili takovi neprijatelji našu domovinu; a kad jim je pred desetak godinah presahnuo izvor gospodskih, pravednih i nepravednih dohodakah, pošli su odkle su i došli, samo su nekoji ostali za gorku uzpomenu narodu. Nas na *Jelenju* je nesreća zapala takovu uzpomenu i gledati i hraniti. Pred 30 godinah došao je ovamo neki prokuhani švaba, kôga nam nametnula bila bahova vojska glavarom i kašnije bilježnikom. Taj čovjek, kao što se je onda o pučkoj muci hranio, tako i sada, gdje može, tu založi. Za vrieme svoje glavarije ili bolje paševanja, naučio se bohato živjeti, a sad kad nije ni ovoga ni onoga, što je u njegov džep curilo, živi kako može. — Nije zato čudo, što svaki kmet željno izčekiva, da se on od ovud odstrani, pače je sve sile napeo, da se ga što prije oslobodi i toga radi pritužio se kot. sudu i županiji. — Ali žalostni nam svi napori, mi moramo i nadalje svoga neprijatelja hraditi i pitati. Što još gore! Pred godinu danah zahtjevala je nadležna oblast, da si ova obćina drži zajedničkoga bilježnika, poreznika s drugim dvima obćinama, sad pako, kad ju je potreba prisililа sdružit se s njimi, više poglavarstvo ju sili, da uz *svoga vlastitoga bilježnika* još drugoga zajedničkoga poreznika plaća! Tako se obćini s jedne ruke nedaju prava, a s druge joj se čine velike neprilike. A od kud će i onako svakojakimi porezi i daćami naprtjen narod smagati sve te troškove? Reć bi, da se zato poglavarstvo malo razbija glavu, inače bilo bi već davna naše pravedne molbe uslišalo.

U Baltimore (Amerika) 1873.

Pred odlazkom u ove daleke strane obrekoh pisati vam koji put. Buduć znadem, da vas najviše može zanimati, saznati kako mi Slaveni ovdje živimo, ograničit ću ovaj svoj dopis na samu tu točku.

Nas imade iz Hrvatske i Dalmacije ovdje malo, pa žali bože i ono malo, što nas ima, nismo onako složni, kao što bi morali biti u ovih dalekih stranah i kao što su nam ovdašnja braća Česi, koji u Baltimoru broje preko 600 dušah. Upravo je milina gledati, kako se ti ljudi medjusobno ljube, štuju i podpomažu, i s toga nemojte se čuditi dojavljajuć vam, da su oni ovdje ustrojili dva kluba, spolka ili čitaonice i to „*Blesk*" i „*Konkordia*." Kad stupiš u jedan il drugi od tih klubovah mislio bi, da nisi u Americi nego u sried česke zemlje, jer osim českoga nečuješ ni jednoga tudjega glasa, prem se jedna trećina tih naseljenikah ovdje rodila. Istina oni imadu vlastitu crkvu, u kojoj se poje českі, i česku školu, u kojoj se njeguje narodni jezik; a zar nemamo i mi Hrvati jedno i drugo u svojoj domovini, pa se usprkos tomu služi

veliki dio naših ljudih njemačkim i talijanskim jezikom? Mili bože, kad ćemo se osvjestiti. —

Većina naše braće jesu vješti umjetnici, zanatlije, trgovački pisari i gostioničari, koji malom iznimkom svi dobro i zadovoljno živu. Svake nedielje i svetka sakupljaju se Česi u pjevačkih družtvih i telovježbenicah, najradje pako u rečenih čitaonicah, gdje marljivo čitaju novine iz Česke i one svoje amerikanske — preko 9 listovah štampanih ponajviše u českih tiskarah — i to: *„Pokrok“*, *„Pokrok západu“*, *„Amerikán“*, *„Slavie“*, itd., dočim večeri običavaju posvećivati prekrasnim zabavam iliti besjedam. Ja sam takovoj jednoj besjedi prisutstvovao koncem mjeseca listopada u krasno uredjenih prostorijah družtva „Bleska“ na uglu Washington i Zefferson ulice. Kod besjede, koja bijaše mnogobrojno posiećena, iznenadio nas svojim vieštim udaranjem na glasoviru Franjo i Vienceslav Šimek, a upravo očarala divna deklamacija gg. Ružičke, T. Stetkona i V. Šimeka. Tom prigodom predstavi družtvu predsjednik Šimek našeg žemljaka i vatrena rodoljuba hrvatskoga, g. kapitana Jovu Mifku, koji se nalazio s brodom u luci Locust-Point. Občinstvo ga vrlo srdačno primilo, te ganut od tog bratskog dočeka, izrazi to svoje ćućenje prekrasnim i upravo u srce dirajućem govorom, u kojem je osobito naglasio liepi napredak braće Čehah, slogu i uzajemnost slavensku. Uzhićenju, pleskanju i povladjivanju nebijaše konca ni kraja tako, da je g. Mifki još iste večeri predsjednik Šimek zahvalio u posebnom pismu, u kojem medju ostalima veli: Vřelé díký Vám, važený bratře slovanský, za Vaší tak dojimavou a ryze slovanskou přednašku, jenž nám tak brzo z mysle naši nevyhyne itd. Zaključujuć ovaj dopis, nemogu ni ja da javno nepohvalim vatreno rodoljublje našega zemljaka, g. kapetana Mifke, a s druge strane da neopomenem naš jugoslavenski narod, neka se uči od braće Čehah, kako se ima ljubiti narod i narodnost u domovini i izvan domovine.*)

Franina i Jurina.

Fr. Dakle brzo da ćeju bit opet izbori po celoj Istri.
Ju. Ča občinskih rapresentanti?
Fr. Aj ne, lego naših deputati, kî ćeju poć va Beč.
Ju. Oho, to je neč više!
Fr. I koliko više!
Ju. A ča ti se vidi, hoćemo li ov put predobit mi, il naši protivnici?
Fr. To stoji va tem, kako budemo složni, i kako se budemo znali mužki držat.
Ju. Pak?
Fr. Pak me je strah, da se nećemo imet čemu veselit.
Ju. Zač ne?
Fr. Ač već v Istri med našem pukom nî sloge ni muži.
Ju. Ča to deš?
Fr. Živu istinu, da bi tako ne. Neću reć, da je posvud tako; al va nekih krajih, kîh ja poznam...
Ju. Negovori toga pred svetom.
Fr. Moj čoveče, istina Boga hvali, a sad me čuj, pak sudi sam, da li je ono sloga, kad ti birači pred izbori jedan drugomu tvrdo obećaju, da ćeju te i te ljude izabrat; pa kad dojdu na birališće, najveći del se zneveri i potegne za Šarenjaki?
Ju. To je sramotno!
Fr. A ča su ono muži, kad ti se daju podkupit za bokal vina i ručicu kruha?
Ju. To su hulje!
Fr. A tako ti se, vidiš, pul nas zgadja.
Ju. Hod tja!
Fr. Dapače još i huje, jer ti ja znam jednu občinu, kade se je prodalo jednomu Šarenjaku devet župani za deset bokali vina i nekoliko ručic kruha!! —
Ju. Bog budi s nami, kâ je ta občina?
Fr. Toga ti pak neću povedet, ač bi meni za nju od srama oči pale, da to dozna ostala Istra! *)

Neukû Nauka.

Kako Amerikanci kupus goje.

Kako je poznato, sije se u Evropi kupus najprije sjemenom, onda se uzgojen *priesad* tekar presadjuje. Amerikanci su i ovdje praktičniji: oni netrebaju presada. Već s jeseni prirede i zagnoje dobro zemljište, a s pramaljeća ga opet ponove, zatim se na tako prirediјenu zemljištu označe redovi po 2 stope (noge) razdaleko, a na svakom se opet po 3 stope razdaleko izkopaju jamice, u svaku se metne dobro sagnjila gnoja, koj se drobnom zemljom pokrije, a na nju se metnu tri zrnca kupusova sjemena te se opet zemljom tako zakriju, da budu pod njom tri palca duboko. Pošto su batavca (rasad) narasla po tri palca, iztrgnu se dva slabija, a ostavi se samo najjače. Ove biljke okapaju se 3 do 4 tjedna češće te će uz takovo obradjivanje presadjeni kupus daleko nadkriliti. Ovakovim načinom gojeni kupus da osobito suši krepko odoljeva iliti ju lahko trpi. Ako se na nježnih biljkah kukci pojave, posipliju ih Amerikanci pepelom ili negašenim vapnom, te ih nestane. — Bilo bi vriedno, da s ovako sadjenim kupusom i naši vrtlari pokus čine. (*Gosp. List.*)

Da hamovi (komati) konjem prsa neoglodju.

Težko radećim konjem oglodju često hamovi prsa, a to dolazi od pota. Da se tomu izbjegne, valja svakoga večera poslje radnje konjem prsa mrzlom vodom izprati, da se usjeli medju dlakami znoj i smrad očisti.

Književne viesti.

U Zadru izašao je nedavno I. svezak pravničko-upravnoga lista **„Pravo“**, što ga je pokrenuo g. Antun Šimunić. U prvom zvezku ima sliedeći sadržaj: Dr. P. „Nešto o zadaći pravničkoga lista.“ — A. Vio. „Nešto ob oznaci prava.“ — J. Tončić. „Zadruga s pravnoga gledišta.“ — K. Lj. „Preinake občinskomu pravilniku.“ — V. Vrčević. „Primjeri nekadašnjega i današnjega suda u Hercegovini.“ — Književnost. — Različitost. — Kako je to jedini strukovni pravnički list, što ga imademo u trojednoj kraljevini, preporučnjemo i mi našim pravnikom što toplije, neka mu svojom materijalnom a i duševnom podporom priskoče u pomoć.

Tiskom Albrechtovim u Zagrebu izišao je prvi broj **Smilja**, zabavno-poučnoga lista za mladež sa slikami, što ga izdaje hrvatsko-pedagogički sbor, a uredjuje Vjenceslav Z. Mařik. List izlazi svakoga mjeseca jedanput na cielom arku. Ciena mu je poštom 62 nvč. Evo roditeljem liepe prilike, da svojoj djeci za male novce najpametnije ugode.

Različite viesti.

* **Iz Tinjana u Istri** doznajemo, da se je tamo škola zbilja opet otvorila, al u jeziku talijanskom, kao i do sada; jer da je poglavarstvo u gradjanskih rukuh, a kmetski zastupnici da malo mare za školu. Nego naš dopisnik veli, da g. učitelj, rodom dalmatinac, zahtjeva od djetce, neka mu znadu raztumačiti u materinskom jeziku ono, što čitaju u talijanskom, pa tako da barem donekle nadoknadjuje iliti nadomješćuje narodnu školu. I zbilja, poštenâ učitelja nemože nego duša boliti, kad mora učiti djetcu u nerazumljivom im jeziku, pak je i novi ti-

---

*) Ovaj dopis nam je bio izručen stopram ovih danah. *Ured.*

*) Molimo naše dopisnike, neka nam ovake sramotne dogadjaje točno dojavljuju, jer jih naumismo odsad unapred poimenice svietu odkrivati. *Ured.*

njanski učitelj hvale vriedan, što se gleda pomoći na svaki dopušćen mu način, da mu trud i muka nebudu bez koristi. Ali to nesmi i nemože zadovoljiti puka, koji ima svoje pravice; jer koliko se vremena u takvoj školi ludo nestrati i kod najbolje učiteljeve volje! Zakon jasno govori, da je svakomu narodu u našem carstvu slobodne odgojiti djetcu u svojem materinskom jeziku. Neka se dakle zakon vrši, pa neka se i tinjanska škola u slavensku pretvori, a onda neka se mimogred uči, tko hoće, i talijanski i njemački i kako ga volja. To stavljamo na srce najme onomu tinjanskomu zastupniku, koji je lani mudro govorio, da mora doći vrieme, kad će §. XIX. imati i u Tinjanu svu svoju kriepost. Ako nekoji zastupnici nemare, bila škola ovaka il onaka, neka jih razčamaju i probude njihovi birači, to jest, neka podpišu občinsku prošnju na cielo zastupstvo, opominjuć ga njegovih dužnostih. Tako će pokazati, da su muži, a njihov će liepi izgled i ostale občine nasljedovati, pak će onda te nepravde nestati zakonitim putem iz sve Istre. Ufamo se da ove naše rieči neće ostati glas vapijućega u pustinji. —

* **Sv. Berma.** Njeg. Preuzv. Presv. g. Biskup tršćanski dielit će svetotajstvo berme na 22 o. m. u Pazinu — 23 u Lindaru — 24 u Gračišću — 25 u Pićnu — 26 kod sv. Petra u Šumi — 27 u Žminju — 28 u Trvižu — 29 u Tinjanu — 30 u Krašici.

* **Školska skupšćina.** Dne 20 i 21 svibnja držala se u Pazinu III. skupšćina onoga školskoga kotara. Kako čitamo u vladinu listu, tu je išlo sve da nemože bolje, pak da se je nadati najboljemu uspjehu od tih skupšćinah. Ali s druge strane drugi se listovi sa svim tim neprestano tuže na današnje istarske škole. A nije ni čudo, kad im fali naravski temelj; a o tom baš nitko nit što piše, nit što govori.

* **Pišu nam iz hrvatskoga Primorja.** Radoštjom možemo javiti, da Bakar, Kraljevica, Kostrena, Draga i ostala važna mjesta županije riečke, sliedeć primjer podhvatnih Senjanah, odlučiše utemeljiti jedno Dioničarsko Brodarsko Družtvo sa sjedištjem u Bakru. — Magjari su Primorju uzkratili železnicu — hvala Bogu da tako mora nemogu. — Sav dakle napor Primoracah ima biti, da se morem okoriste. — Poznati rodoljub V. Turković, počamši od 1867 godine, gradio neprestano brodove u Kraljevici; — imali su tamo zasluge naši kalafati; — nu poklem on prestao tu radnju, s razlogah kojih volimo prešutiti, naši radnici moradoše na daleko u Senj, Pulu, Lošinj i Rieku, da zasluže hleba. — Kapetani moraju na službu u Austrijanski i Ruski Lloyd, te tako se otudjiti od naše zemlje. — Da podignemo naše Primorje, odkad je Rieka odmetnicom postala, — to je dužnost svakog rodoljuba. — Bakar i Kraljevica, radi njihovog položaja za gradjenje brodovah, koliko i radi uprave, jamče nam dobar napredak, jer se tamo skorom svi bave pomorstvom. — U nedjelju 1. Junija biti će prvi sastanak u dvorani „Narodnog Doma" u Bakru, u koji su pozvani rodoljubi iz gori pomenutih miestah. — Čujem da je već podpisano od utemeljiteljah do 100000 for. O poduzetju, u kojem vidimo muževe čuvarne kano Stiglići, trgovačke kano Josip Tomac, energične kano Božo Brozović, popularne kano Niko Polić i ostalih vrstnih pomoracah, nedvojimo o dobrom uspjehu.

* **Iz Kraljevice** nam pišu, da je zagrebačka zemaljska vlada u načelu dozvolila ustrojenje primorske tiskarne (štamparne). Po pripravah suditi, da će početkom drugoga polugodišta započeti raditi. Nadalje, da se sprema izdavati list tjednik za narodno-gospodarstvenu, te trgovačko-obrtničku i pomorsku struku. Ime listu da nije jošte odredjeno. Želimo što sjajniji uspjeh tomu najnovijemu pòduzeću u hrvatskom Primorju.

* **Bečki „Volksfreund"**, glasilo nadbiskupa i kardinala Rauschera, preporučuje crkvenoj stranci u Austriji, neka putem župnikah u svakoj župi iliti plovaniji osnuje svoj izborni odbor mjestni, a putem dekanah u svakom izbornom kotaru svoj izborni odbor kotarski, pa tako pripravi puk za buduće izbore. U tu svrhu odbori, postaviv sposobne kandidate, da neka stoje u neprestanû doticaju i dogovoru s jedne strane medju sobom, a s druge s birači i s izbornicî.

* **Italija žaluje** ovih danah smrt jednoga od najvrednijih svojih sinovah. Dne 22. svibnja preminù u Milanu glasoviti učenjak, Aleksandar Manzoni, u 88. godini svoje dobe. Tko od naših čitateljah poznaje njegove *Vjerenike (I promessi sposi)*, taj neće moći da neuzdahne za tom plemenitom dušom.

* **Ugarske financije** uz sve povišenje svakojakih porezah, biljegah itd. idu svake godine od zla na gore. Tako vidimo i u proračunu za g. 1874. prilično veliki manjak od preko 32 milijuna, koji će se morati pokriti opet novim zajmom iliti dugom. Bude li se odsele kao dosele s novcem gospodarilo, to će se zemlja tako zadužiti, kako nijedna država u Evropi Pa što onda? — Gotova propast.

* **Magjari se tudjim perjem kite**, jer kako novine javljaju, nakupovaše silu božju svakojakih prekrasnih rukotvorinah u Hrvatskoj i Slavoniji u vriednosti od 30,000 f. ter je poslaše na bečku izložbu, kao tobože magjarski proizvod. A u Baji, kako se „Bunjevačkoj i Šokačkoj Vili" piše, zaključi „prva zadruga ženskinjah", da se ćrćelija platno itd. prikaže na bečkoj svietskoj izložbi, kao rukotvori magjarskih ženah i djevojakah; dočim nisu nego pravi rukotvori naših slavenskih ljepoticah. Doduše i Magjarice predu, samo što im drugi tku, dakle imadu svoje platno; al težko je vjerovati, da bi ovo htiele pred sviet iznieti. —

Poziv na predplatu.

Molimo one naše predbrojnike, koji nisu platili nego za prvu polovicu, neka nam izvole poslati što skorije svoju predplatu i za nastajuću drugu polovice godine.

Uredničtvo.

Sa tršćanskoga tržišća.

U ovih petnaest danah ciene su nekojoj robi opet poskočile, dočim su drugoj nepromienjene ostale. — Glasovi iz raznih stranah Ugarske, da je travanjska pozeba učinila velike štete na usjevih, zatim da se poradi velikih kišah pridružila i hrdja, ciena se žitu još više digla. — *Pšenica* 116 ₶ prodava se po f. 9—9.70; *kukuruz* po f. 4.40—75 novč; *raž* 4.90—5 f. — Cent *kafe* Rio f. 48—52; *cukara* dom. tučena f. 20.50—21.75; *basulja* f. 5—7; *boba* 4.50—5 f.; *jačmena* f. 4.10; *pirinča* f. 7.25—13; — *masla* f. 55—60; *loja* f. 26.50 *slanine* i *masti* (amer.) f. 25—27.50; *voska* f. 110—112; *meda* f. 16—20; — *cunjah* polag vrsti i dobrote robe f. 7—15; *kamena ulja* (petrolija) f. 12—14; — *šiškah* istar. f. 20—22. — *Kože* i *kožice* poskupile su za nekoliko %. — *Ulju* dalm., *vinu* i *rakiji* ciene su uvjek jednake.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Maja 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini) .	5.25	5.23½	—	5.23	5.17½	5.19	—	5.17	5.20	—	5.26	5.23	5.24	5.23	5.21	—
Napoleoni	9.03	8.94	—	8.92	8.81	8.80	—	8.82	8.86½	—	8.95	8.91	8.93	8.90	8.87	—
Lire Ingleske	11.25	11.18	—	11.10	11.02	11.04	—	11.07	-	—	11.14	11.12	11.15	11.13	11.10	—
Srebro prid (aggio) . .	110.25	109.50	—	109.35	108.50	108.50	—	108.50	108.75	—	109.50	109.25	109.50	109.25	108.75	—

Vlastnik A. Karabaić. Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak. Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.° 1 *Scala II.*

Godina IV. **U Trstu 16. Junija 1873.** **Broj 12.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 lipnja.

Ovo prošlih petnaest danah odlikuje se tim, što su našu prestolnicu i našega cara pohodili visoki slavenski gosti. Od prvoga najme do sedmoga tek. mjeseca boravljaše u Beču ruski car Aleksandar sa sinom, prestolnim nasljednikom, sa knezom Gorčakovim, svojim carevinskim kancelarom i sa mnogobrojnom drugom pratnjom. Odviše, nalazio se tom prigodom u Beču i Nikola, knez crnogorski. Mislilo se, da će doći i Milan, knez srbski, al se nevidje. Naš car, koji i sam vlada skoro nad dvadesetimi miliuni Slavenah, dočekao je najsrdačnije te slavenske goste, a i Niemci bečani i njihove novine su im se naradovale, akoprem u ostalom nisu nikad i nigdje rade silnomu slavenskomu plemenu.

Sad je uprav dvadeset godinah, što se bilo razvrglo staro rusko-austrijsko prijateljstvo. Od ono doba je Austrija mnogo pretrpila i mnogo jada i čemera pogutnula. Pa, videć onaj dolazak i ovaj doček, nekoji nagadjaju, da bi se moglo opet nadovezati ono nekadanje prijateljstvo, koje je i Austriji i Rusiji mnogo koristilo No drugi vele, da su se vremena promienila, pak da to nije moguće barem dotle, dokle se Slaveni u Austriji neizjednače s Niemcî i Magjarî. Za njemačkoga se cara čuje, da neće doći u Beč, a nezna se zašto.

U Beču se još jednako novčane banke rūšē, mladi i stari Niemci još jednako u novinah med sobom kolju, a svi i svuda u cieloj Austriji neumorno pripravljaju za buduće izbore. Ugarski si pako parlamenat razbija glavu, odkud će i kako smoći novce, što mu zemlji treba preko njezina dohodka. Ugarsko-hrvatska nagodba kao da je gotova. Što prije hoćemo točno doznati, na čem se ostalo. A dotle nije u vrieme, ni kuditi ni hvaliti novih stečevinah.

Izvan naše carevine je najkrupnija novost ta, da su Italija i Njemačka sklopile medju sobom nov savez. Reć bi, da jih je na to nagnala promjena stvarih u Franceskoj, gdje Mak-Mahon republici očito krila pristrižuje, približujuć se s druge strane crkvenoj stranci. Od te se stranke mnogo boje u Italiji i u Njemačkoj, jer je tu i tamo mnogo jača, nego li se misli. Tim je ovaj savez u prvom redu naperen proti katoličkoj crkvi. Nego Bismark nepozna crkve, ako misli, da će ju ni ovako ni onako smrviti.

Par iskrenih riečih.

Iz Istre.

Naš se u Istri narod još jako pomalo sa sna budi. Vrieme teče, al kod nas neostavlja za sobom ništa, van sve to veću tugu i žalost. Kod nas još malo tko pozna važnost izborah občinskih, a još manje važnost izborah pokrajinskih i carevinskih. Kod nas su još riedke one občine, u kojih nevladaju po svojoj volji dvojica trojica Talijanah, il Talijanašah. Kod nas su skoro posvud škole talijanske, akoprem jih mi plaćamo, pa akoprem bi po zakonu imale biti narodne. Kod nas kmet još i danas misli, da je sveto evangjelje ono, što reku i kako reku tako zvane velade. Kod nas se još malo tko diči i ponosi svojim imenom i svojim plemenom, a na stotine i stotine njih se diči i ponosi svojim odpadničtvom i svojim izdajstvom. Kod nas se sviet strašno muči i trudi, pa sasvimtim neizmierno strada i trpi. Jednom besjedom, kod nas nije još narod ni s daleka zadahnjen živim duhom prosvjete i napredka, nego ga još jednako guši i davi zadušljiva patušina njegove stare pospanosti i mrtvila.

Tko je tomu kriv?

Tomu je krivo i ovo i ono, a najviše ono nekoliko nas, koji smo progledali i spoznali, da bi našemu narodu moglo i moralo biti i ovdje mnogo ljepše i bolje, nego li mu je to sada; pak sasvimtim, jedni poradi ovoga uzroka, a drugi poradi onoga, držimo križem ruke i mučke gledamo, kako nam narod gine i propada! Taj nemar i to nehajstvo treba da prestane, ako nećemo, da baš na našu dušu pade pred Bogom i pred ljudî težka odgovornost za sadašnju i buduću hudu sreću naroda, koji nas je na svojem krilu odpjestovao i odgojio. Jer, tko drugi da misli i skrbi za ovaj narod nego mi, koji smo iz njega potekli, kad on sam nezna još ni misliti ni skrbiti? To je naša sveta dužnost, kao što je dužnost otčina i materina, odgojiti i na noge postaviti svoju nejaku dječicu. Na taj način su se digli i neprestano dižu i napredują i ostali narodi. Na taj dakle jedini način mora se dići i napredovati i naš. Ugledajmo se u naše susjede Talijane, kako oni misle i skrbe za svoj u Istri narod, akoprem nije u ničem bolji od našega. Pa za što da nebude i nam drago, što je njim milo?

Al evo, nekoji od nas vele, da nas je malo, koji smo progledali, pak da što možemo učiniti tolišni, u tolikom mrtvilu i proti tolikim protivnikom!

Istina, malo nas je, al mjesto da ludo dangubimo, treba da baš zato postostručimo svoju skrb, i napnemo što jače sve svoje sile. Malo nas je, al nas je bilo i manje, dapače i nikoga; pa tko je pozvao nas na ovaj mučni al dični rád? Jelte, da nekoga je pozvala ova, a nekoga ona prigoda; jelte, da nekoga ova, a nekoga ona plemenita duša? Ako nas je dakle malo, a mi bodrimo, budimo, nutkajmo, pišimo, govorimo, šapćimo, učimo svjetujmo, nagovarajmo, prosimo, molimo, zaklinjajmo — svoje znance i neznance, svoje prijatelje i neprijatelje, svoje bliže i dalje susjede, da nas bude više, pak će nam bit laglje. Više puti je dosta jedan jedini čovjek, da cielomu narodu pamet otvori i razsvjetli, a srce užge i razpali. Dapače, velike se misli i liepe i koristne stvari neporode nikad nego u jednoj jedinoj glavi; pak sva zasluga ostaloga svieta stoji u tom, da ju shvaćaju iliti razumiju i znaju krepko i odvažno za njom hoditi. Naš je cilj plemenit i Bogu drag. Naš je cilj, povratiti našemu u Istri narodu njegovo čoviečje i državljansko dostojanstvo, na temelju pravde i pravice, na temelju prava i zakona. Jest, naš narod još na mrtvo spava; al da nespava, nebi nam ga trebalo buditi. Jest, mi imamo u tom mučnom poslu mnogih i svakojakih protivnikah; al da jih neimamo, nebi nam se trebalo boriti. A što je na svietu plemenitije i uzvišenije od borbe za pravednu i svetu stvar?

Nego ima nas i koji vele, da je naš u Istri narod preduboko pao, pak da ga već nije moći svratiti na pravi put.

Koji tako umuju, nepoznaju našega naroda ni one svemoguće sile, kojom istina i pravda prodiru u njegovo srce. Svaki narod na svietu ima nekoje osobito svojstvo, a naš ima to svojstvo, da ljubi istinu i pravicu više, nego ikoji drugi. Naš je narod bistrâ uma, plemenite ćudi i poštena srca

Njemu netreba nego iskreno razjasniti i razložiti, kako stvari stoje i prstom pokazati, što je pravo i što krivo, što liepo i što grdo, što koristno i što škodljivo: pak će sam uzplamtiti, sam na noge stupiti, sam svojoj sreći ugadjati, sam se svakoj pogibeli ugibati i u svojih odlukah tako visoko uzletiti, da ga već neće bit kadra stići baš ničija zloba. Nije li bio i drugud sanen i mrtven ovako i još gore, nego li je kod nas? Pa nije li ga neumorno nastojanje milosrdnih rukuh probudilo, oživilo, izliečilo, okriepilo i na svoje noge postavilo, da ga je sad milota gledati? A što se je drugud postiglo, za što da se nepostigne i kod nas?

Jest, i to i ostalo bi se dalo i kod nas postići, samo da nisu nekoji od nas plašljivi i bojažljivi. A plašljiv čovjek nije i neće nikad ništa dobra i velika učiniti ni za sebe ni za drugoga. Pa ako išta na svietu, to se plašljivost nepristoji ljudem, koji hoće da budu muži i za muže držani. A tko toga neće? Neka svaki od nas dobro zapamti, da mužko srce svietom vlada, a kukavica mora svagdje da sluša i služi. Neg odkud ta plašljivost? Odtud, što se mnogi od nas truda boje, a mnogi drugi neshvaćaju sile i moći zakona, pa poradi toga ni sile i moći pravicah svojih, ni svojega naroda. Koji se truda boje, s takvimi nije vriedno govoriti. A oni drugi neka znaju, da su u Austriji po zakonu svi ljudi i svi narodi jednaki, pa što je tu ikomu prosto i slobodno, da je to prosto i slobodno i njim i njihovu narodu. Kod nas u Austriji moraju se svi zakonu pokoriti: seljaci, gospoda, plaćnici, ministri, pak mu se pokori i sam cesar. Toga radi, tko se kod nas zakona drži i po zakonu radi, neima se bojati baš nikoga; jer ona oblast, koja je postavljena, da brani zakon, postavljena jest, da brani i njega od svake napasti. Još mi je dodati, da zakon nerazlikuje med svećenikom i svjetovnjakom, kako su to hotjeli nekoji, da razlikuju kod nas u Istri, veleć, da se pop nesmije pačati nego u crkvene stvari. Pop je državljanin, kao i svaki drugi; on je dandanas podvržen svim plaćilom i samoj soldatiji, kao svi ostali. On dakle ne samo da se može, nego i mora pačati u svjeske stvari, najme kad ima ljudih, koji bez srama i straha i bez svakoga obzira zavadjaju i zasljepljuju neuk puk, da ga u svoje mreže uhvate.

Ja znam, da je našemu narodu iskrenost i očitost mila, u kojem se god tko stališu nahodio, zato sami govorio ovako iskreno, otvoreno i odkritosrčno. A govorio sam u tu svrhu, da se svi popravimo, ohrabrimo i ozbiljno primimo posla, što nam ga je u Istri Bog namienio. A nemogu, da bolje svršim, nego riečmi nekoga Ingleza, koji ovako piše: „Kad ti je Bog dao, da si namislio postići nešto liepa i plemenita, neka te neustraši nikak trud ni muka; jer ako ti se u tom poslu i sto puti srce okrvavi, znaj, da mora doći tvoje vrieme, da mora udarati tvoja ura. Napred dakle, junački sine! Tvoja nagrada nefali, ti ćeš postići, što želiš!“

POUKA.

kako treba postupati s marvom (živinom) da neoboli. i što ima učiniti gospodar, kad mu oboli.

(Konac.)

Pedepse, koje čekaju svakoga, koji zakone glede kužnih bolestih nevrši.

Kazneni zakon u §§. 400—402 odlučuje, kakva pedepsa čeka svakoga, koji nevrši ono, što je glede živinskih kugah zapovjedjno.

Ako se i liepo u kojem kraju, il u našem susjedstvu živinska kuga nenahodi, ipak navedeni zakon zapovieda, da se županu uvjek oznani, kad koja nutarnja bolest živinu napade. Ako bi pako komu gospodaru više glavah oboljelo, sva se njegova živina ima zaprieti u posebnu staju, ondje napose hraniti, dok se neuvidi, da nakom cielih 10 danah nije se već med njom nijedna bolest pokazala. Bolna se živina s drugom susjedskom živinom nesmije na pašu goniti. Oni, koji bi proti toj zapovjedi radili, imadu se zatvorom od 1—3 mjeseca danah pedepsati; ako se pako bolest dalje razširi i veću škodu naredi, radi toga, što je bolna živina zatajena bila, il jer se zapovjedi ovršile nisu, krivac se tada na još toliko vremena zaprieti ima, a po okolnostih i na oštru tamnicu osuditi.

Ovakvom se pedepsom takodjer kazni: 1. svaki, koji, bilo ma u kakvoj mu drago bolesti med živinom, kakvu bolnu živinu zataji liečniku, koji bi od poglavarstva poslan, il pa odmah, kako bi oznanjeno, da živinska bolest obstoji, *neovrši prepise*, koji su prepisani glede crknule, kanoti i glede okužene il jošte zdrave živine, nahodili se ti prepisi u zakonu u obće, il po prigodi u kakvoj posebnoj zapovjedi. 2. svaki, koji u vrieme živinske bolesti, očito il kriomice bolnu živinu, meso, dlaku, maslo, kožu, loj, il što drugo od govedje živine, zdrave il bolne, ubite il crknule, iz sumljivih krajevah kupuje, takve stvari u neokuženih krajevih prodaje, il pa za svoju potrebu vozi. 3. svaki, koji *živinu* iz okuženih krajevah preko medje u zdrave krajeve goni, pa ta živina, po tom, što je u posebnoj staji zaprta bila, u vrieme deset danah oboli bolestjom, od koje životinja u onom kraju boluje. 4. napokom svaki, koji bilo mu kakve kuse iliti komade (meso il što drugo) govedje živine potajno kamo prenaša, pak se dozna, da je to od potajno ubite živine.

Jednaka pedepsa čeka i svakoga *župana*, koji kotarskoj oblasti nejavi, da su po 2 il 3 živinčeta u jednoj staji il u jednom mjestu u vrieme jednoga tjedna obolila.

Tko pako zakone proti turskoj govedjoj kugi prekrši, toga čeka težka kazna do 500 for. il četveromjesečni zatvor, a vrh toga treba, da i škodu drugim ljudem učinjenu plati.

Ljubljanske „Novice.“

FRANKLIN.

(Konac)

Franklin učaše, kako se ugodno sniva (sanja): a to je, ako se čistom savješću i dušom u postelju legne. Priporučaše najcjenjiju svieću, a to je, hitro leći i hitro ustati. On je iznašao i ognišća, što njegovo ime nose: koja najme malo drvah trebaju, a mnogo griju. Kazivaše svojim zemljakom, kako djeteljina žesom ugnojena bujno raste, nu nehotevši ga oni slušati, posije djeteljinu tako, da se je vidilo napisano: „Ova djeteljina je žesom podgnojena!“ A ta slova se čitaju još dandanas u bujnosti trave.

Potežkoća nepoznata čovjeka visi od prvog koraka; ostalo nadojde samo po sebi. Do mala izaberu Benjamina zastupnikom Pensilvanske skupštine, a potom poštarskim ravnateljem: u državi, gdje bijaše skoro sve ledina, trebalo baš takovih muževah, koji naumiše sve izkusiti, pa tražiti što više koristi, a manje stoji! Benjamin osnovà čitateljsko družtvo, družtvo vatrogasiteljah, družtvo dobrovoljnikah, da štite proti Indiancem domovinu: pokazà važnost sakupljanja malenih i neznatnih silah za postignuće velikih uspjehah.

Inglezka i njezine naselbine strašno se zavade, jer ove zahtjevahu, da se poštuju njihove pravice i njihova sloboda, Franklina pošalju u London, da izvojuje pravice svoje zemlje; i upoznavši bolje ljude i poslove, zavriedi poštovanje i slavu. Nebijaše mu na umu podnećivati razdor, dapače vazda tražijaše mir i sporazumljenje; zato ga možda i nazivahu malodušnim natražnjakom, kako se to sbiva kod ljudih niže vrsti; liberalcem bio je realist, realistom pak republikanac, budué je jako lahko takovimi se naslovî šaliti! Ali kad dosadljiva strpljivost opravda revoluciju, eto na kormilu Franklina, koji se staraše, da njegovi zemljaci steku ime poštenih, pravednih i mirnih ljudi, — pravo sredstvo za izniet na vidjelo krivicu tlačiteljah.

Držati se umjereno u revoluciji, velika je čast, jer manje junačtva treba za oprieti se neprijatelju na bojnom polju, nego predrznuti se prijatelja neljubiti. A Franklin ju zasluži, opominjujuć vazda na mir, nu pri tom vavjek pripravan, prepriečiti sa svojimi gradjani navaljujuću silu. Nebijaše viešt vojevanju, nu bio je potrebit viećn u dogovaranju za razširit ustanak, za učvrstit ga slogom, dok nebude neodvislost njegove države pripoznana.

Francezka je odobravala amerikansku slobodu, a Franklin se znao uvući med filosofe i sklonuti njih i franceski dvor, da poduzme vojsku. Sloboda republikanska pobiedi, osnuju se sjevero-amerikanske države; a tko bi mogao opisati svečanost, kojom bude Franklin, kad se iz Francezke povrati, u onom istom mjestu dočekan, kamo se pred šestdeset godinah uputi s trimi blebcî.

Star već pisaše: „Zdravlje, koje tako dugo uživam, pripisujem umjerenosti; prometu i trieznosti imućstvo, bogatstvo i znanje, kojim mi bje moguće postati koristnim državljanom i steći si medju učenimi dobar glas; iskrenosti i pravici pako pouzdanje, naklonjenje moje zemlje i častne službe; uplivu pako svih otih kriepostih, ako su i nepodpune, imam zahvaliti jednakost značaja, živahnost obćenja, što ju i mladićem ugodnom čini.“ Dne 17. travnja 1790 god., videći da se njegovim 84 godinam konac približuje, uzklikne: „popravite mi postelju, da lagodno umrem“, i izpusti svoju veliku dušu.

U svojoj oporuki ostavi glavnicu (kapital), koja, umnoživši se vremenom, velikim državnim poduzećim služaše; ostavi takodjer drugih malih svotah na zajam onim, koji počimlju kakvu težku službu, ili žele izvesti kakvu plemenitu namjeru.

Iz talijanskoga.

Neukû Nauka.

Kako se dadu gusenice sa drievlja otrebiti.

Raztopi žvepla iliti sumpora (tako čitamo u talijanskom listu *Gazzetta delle Campagne*), pa namoči u njem nekoliko komadah iliti ostrižkah stara platna. Gledaj, da se ti komadi dobro sumpora napoje. Čim su napojeni, izvuci jih kliešćama, ostavi neka se dobro izciede i osuše, pak jih onda poberi i spravi. Kad ti se na drievlju pojave gusenice, uzmi gunjevah, il plahtah, raztegni jih i prostri pod drievom okolo debla, dokle mu grane zasiežu. Onda natakni na dugačku mljavicu iliti kolac komad onoga sumporanoga platna, zapali ga na kraju, pa kadi i podkadjivaj granu po granu na gusenićavu drievu. Odmah zatim ćeš viditi, kako ti na stotine i stotine zadušene gusenice sa drieva na prostrte plahte, ili ponjave copaju. Tada sgrni tog smrada, i baci na pripravljen za to oganj, da izgori bez traga. Ako li je pak drvo veliko i košato, valja kadjenje ponoviti i dva i tri dni zajedno. Ovakvim se kadjenjem mogu gusenice i sa repe i kupusa iztriebiti.

Svašta ponešto.

* **Pametan zakon!** Narodna skupština u Francuzkoj izdala je zakon protiv pijanstva, koji ovako glasi: Tko se god nadje pijan, platit će globe 5 franakah (talir.); a tko se i po drugi put nadje pijan, bit će predat redarstvenomu sudu, i ovaj će ga kazniti sa 6 do 700 franaka ili 6 do 70 dan zatvora. Tko u tri maha bude za pijanstvo kažajen, gubi gradjanska prava. Ovaka ista kazna čeka i krčmare, koji bi pijanim ili maloljetnim davali pića. Pijani će na njegov trošak biti odnesen na najbliže mjesto, pa tamo sadržati se dok se neotriezni. Zakon se ovaj ima priliepiti po svih krčmah, a gdje bi se našao pocjepan, krčmar će biti kažnjen s 5 franakah. U Crnoj Gori baš ovakav zakon nije potreban. Opijaniti se, najveća je sramota Crnogorcu. I za to ćete tamo rietko vidjeti pijana čovjeka i pri najvećih skupovih i veseljih.

* **Pučanstvo u evropejskih gradovih.** Po najnovijih popisih ima u 25 najvećih evropejskih gradovah sliedeći broj stanovnikah: London 3.800,000, Pariz 1.850,000, Carigrad 1.075,000, Beč sa predgradji 900,000, Berlin 830,000, Petrograd 870,000, Liverpool 520,000, Manchester sa Salfortom 500,000, Glasgov 470,000, Napulj 440,000, Moskva 400,000, Birmingham 370,000, Lyon 324,000, Dublin 320,000, Madrid 318,000, Bruselj sa predgradji 318,000, Marseille 312,000, Pešt-Budim 220,000, Amsterdam 280,000, Leeds 260,000, Lisabon 260.000, Varšava 250,000, Hamburg 236,000, Rim 226,000, Turin 210,000.

* **Koliko ima Žudijah na zemlji.** Po najnovijih popisih pučanstva na zemlji ima 4—5 milijuna Žudijah. Podieljeni su ovako: 50,000 u Siriji i azijskoj Turskoj: 600,000 u Maroku i sjevernoj Africi; 50—60,000 u istočnoj Aziji; 10,000 u Americi i na 3 milijuna u Evropi: 13,000 u Ingleškoj, 1600 u Belgiji, 850 u Švedskoj i Norveškoj, 6000 u Danskoj, 70,000 u Francuskoj, 52,000 u Niderlandu, 1.120,000 u Rusiji, 636,000 u Austriji, 240,000 u Pruskoj, 175,000 u ostaloj Njemačkoj i Italiji.

* **Zanimiva parnica.** Minuloga ljeta oraše u Mestdorfu u Njemačkoj sa svojimi konji na njivi gospodar Bumann; blizu njive imaše pčelar Rosky svoje pčele, koje navale na Bumannove konje tolikom množinom i žestinom, da su dva konja od ubodacah poginula. Ovih danah svrši se parnica, te bude pčelar odsudjen na 1500 (do 900 for.) i parbene troškove. — S toga sliedi da ne valja blizu polja, gdje se mnogo radi, imati pčelinjaka, već ako je pred njim ovisok zid ili druga ograda, da pčele iz pčelinjaka nemogu nizko izletati.

RATNA PJESMA ISTARSKIH HRVATAH

za oslobodjenje od franceskoga gospodstva godine 1813.

(Iz „Vienca“ spevao I. T.)

Danas nek oruža
I majka jedinca,
Van iz zemlje naše
Tjerajmo tudjinca:
Dodje njemu platni dan,
Tjerajmo ga složno van!

Na toj zemlji rastu
Naše muke plodi,
Netreba tudjinca,
Da nam kolo vodi:
Čija muka, njegva last,
Čija zemlja, njegva vlast!

Već smo siti prietnje,
Zatvora i psova,
Dogrdi nam biesna
Objest tudjinova:
Sam je otrov, sam je jed
Tudjinska nam zapovjed.

Oholim gospodstvom
Pravicu nam kroje,
Našu krv i kesu
Pod silu si svoje:
Te sramote već je dost,
U grlu nam to je kost!

Sgrabmo puške, mače,
Branmo čast, poštenje,
Sgrabmo oštro kolje,
Rušmo na njih stienje;
Zavičaj [1]) si branmo drag,
Nek se vragu tornja [2]) vrag!

Mi smo od starine
Hrvatski junaci,
Pregnut [3]) jednom valja,
Nek se kocka [4]) baci:
Bolje nebit glavom živ,
Neg li trpjet tudji kiv! [5])

[1]) domovinu — [2]) vrati — [3]) odlučit — [4]) sreća — [5]) zlo srce.

Književne viesti.

Izašao je treći i zadnji svezak **Kalićevih Propovjedih**, što jih izdaje Pretnerova tiskarna u Dubrovniku. Za ovim će sliediti devet besiedah na pohvalu **Svetacah**, a tri govorene prigodom kuge. I tim će biti napopuno objelodanjena Kalićeva djela. Izdavatelj prosi, neka mu preplatnici pošlju što prije zaostavšu predplatninu, ako žele primit svršetak ove knjige. Mi bi želili, da imamo u svakoj struci čoviečjega znanja i umienja knjigah i dielah sličnih Kalićevim, jer bi nam onda bilo toliko laglje napredovati, koliko je laglje mane iliti pogreške popravljati, nego li iznova u svem i svačem savršena i dotjerana djela pisati. Ovo je naše mnienje prigodom javne raspre, porodivše se u Dalmaciji glede nutarnje i vanjske vriednosti tih propovjedih, kojeno jesu i hoće ostati znamenit pojav u našoj književnosti.

Različite viesti.

* **Nj. Preuzvišenost, barun Ceschi,** primorski Namjestnik, zaputio se prošle subote u Istru, da ju pohodi.

* **Tielovski obhod u Trstu** bio je i ove godine po običaju sjajan i veličanstven, akoprem su se nekoji bojali, da bi moglo petero šestero krivoviernih il neviernih steklišah tu i tamo red poremetiti. Za Božanstvom, što ga je nosio, Njeg. Preuzvišenost, Presvj. i Preč. g. Biskup tršćansko-koparski, hodjahu Njeg. Preuzvišenost, Barun Ceschi, Namjestnik primorski, i Njeg. Presvjetlost, Maksimiljam D'Angeli, Načelnik tršćanski, jedan i drugi sa povorkom savjetnikah i viših činovnikah.

* **Tombola u Trstu.** U nedjelju, dne 8. t. m. po podne, igrala se ovdje javna Tombola za odhranilišće zapušćene djece, pak se tom prigodom pripetila dosta velika nesreća. Na širokoj Štadionovoj Korsii (prolažišću) bijaše sakupljeno kakih 15—20 hiljadah ljudih, zabavljenih bilježenjem brojevah, što su se dizali. Kad se na jedan put, malo poslje početka, pojavi s traga za dizališćem dim, ili prašina, što li je bilo, te začuje vika i nastane silno talasanje iliti zibanje nagnjetena naroda. U to se ovdje i ondje prevrnu klupe i prekopite sjedeći ljudi, na ove popadaju stojeći, preko ovih udare u bieg uzmicajući, misleć u strahu, da se je bogzna što dogodilo, i tako nastane obća pometnja, poplašenost i zabuna. U onom suvanju i bieżanju postrada mnogo djece i starih ljudih, koji su se u zao čas ondje nahodili. Veli se, da jih je još onoga večera odnešeno u špital kakih deset, dosta grdo ranjenih, a kakih stočetrdeset da se jih lieči na svojem stanu. Još se nije čulo, da bi tko od tih nesretnikah umro, van jednoga djeteta. Mnogo ostaloga svieta pako, jednoga i drugoga spola, vratilo se kući gologlavo i poderanih odielah. Nekoji ćeju, da su onu viku navlaš digli bezdušni lopovi, da uzmognu u onoj smetenosti laglje grabiti i otimati, akoprem se s druge strane netuže mnogi, da su okradeni. Ali moglo se sve i slučajno dogoditi, pa i ovako i onako još mnogo strašnije posljedice imati, nego li je imalo.

* **Djačka besjeda u tršćanskoj Čitaonici.** Dne 7. t. m. su slovenski djaci, što polaze mjestnu njemačku gimnaziju, priredili baš liepu večernu zabavu u ovoj „Slavenskoj Čitaonici." Program bijaše krasna kitica sasvim prigodi primjerena cvieća. Jer tu se, poslje „Pozdrava", odpjevala najprije „Djačka" od Labana, onda držao „Govor" o napredku slovenske književnosti i jezika. A to i jest polje za mladiće, na kojih sviet ostaje, a najme knjiga i književnost. Za tim se vrstio dvogovor „Pobjeda rodoljuba". iz Vilima Tella, i Ipavčev sbor „Domovina", kao da se htjelo reći, što uzpaljuje i za što njihova mladjahna i plemenita srca. Na šestom se redu „krasnoslovilo", a na sedmom pjevao četverospjev „Deklica", naslućivajuć tako sreću, blagostanje i pitomost preporodjena naroda. Na koncu, izigraše nam ti živahni i prijatni mladići šaljivu Kosovu igru „Strast i kriepost", da vidimo na svoje oči, kakav je taj bezbrižni djački život. Netreba nam stopram reći, da se pjevalo vrlo liepo i vrlo vješto igralo, jer to su jednodušno priznali svi mnogobrojni slušatelji čestim i burnim odobrovanjem i pleskanjem, neizmierno zahvalni mladim djakom na krasnoj zabavi. Nemožemo premučati, da je našim vrlim djakom došlo i desetak petnaestak brzojavnih pozdravah, što od njihovih drugudnjih vrstnjakah, što od pojedinih uglednih licah, kakono iz Gorice, Ljubljane, Gradca, Beča itd., koji bjehu i slušateljstvu pročitani i odobravanjem propraćeni. Čujemo, da naša Čitaonica nije doživila ovakve zabave već od 1848. i 49. godine, pak nam je uprav drago, što su joj mladi djaci pokazali, kako su se njeni stari družtvenici liepo zabavljali i uspješno narodni duh promicali. Ufamo se, da ćemo se moći i opet nadiviti vieštini naših mladih rodoljubah, kao takodjer, da će se u njih ugledati i naši mladi Srbi i Hrvati, trgovački pomoćnici i opravnici, kojih ima ovdje dovoljan za ta broj.

* **Sastanak u Rovinju.** Kako čitamo u ovdašnjem listu *Triester Zeitung*, dne 2. t. m. sastalo se u Rovinju kakih 150 biračah, gradjanah i članovah trgovačke komore, da se porazgovare o budućih izborih i o licih, izabrati se imajućih; pak da se zaključilo, držati se predloga, što će ga učiniti izborni odbor u Poreču. Mi se ufamo, što se tiče naših kmetskih biračah, da će im ovaj put talijanska gospoda zaludo nuditi svoje kandidate U zgodno vrieme naši će kmeti čuti iz drugih ustiuh svoje kandidate, pa siguro neće za njihovimi vrata lomiti, kao što su ga to žalibože lomili uvjek do sada. U tu svrhu preporučujemo našim u Istri prijateljem, neka već sada nastoje poučiti narod o razliki naših i talijanskih kandidatah; pa kako će mu trebati izabrati vriedne i pouzdane izbornike, koji se neće dati baš od nikoga zasliepiti i premamiti. Jer ako ikada, to će biti ljetos kod izborah dosta šaranja i mamljenja. To treba, da dobro na umu drže naši istranski rodoljubi, ako su ikoliko radi sebi i narodu svojemu.

* **Već kada tada!** Čita se u svih novinah, da će se 24. t. m. već keda otvoriti železnička pruga izmedju Sv. Petra i Rieke. Već je objelodanjen i vlačni vremenik, al za sada nije ni najmanje na ruku onim, koji će n. p. putovati iz Rieke u Trst i obratno. Veli se, da će još ovoga avgusta biti gotova i riečko-karlovačka pruga.

* **Zajednički proračun aust. ugar. za godinu 1874** iznosi 110.549,337 f., odbiv svotu carinskog dohodka, ostaje for. 93.049,337. Od ove svote sa 70 % spada na Cislitaniju for. 63.831,892, na ugarske zemlje pako sa 30 % iznos od for. 29.217,503.

* **Nikola, knez crnogorski,** odplovio je odavlje prošloga tjedna u Kotor na carskom parobrodu „Grifu", što mu ga je naša vlada na uslugu izručila.

Poziv na predplatu.

Molimo one naše predbrojnike, koji nisu platili nego za prvu polovicu, neka nam izvole poslati što skorije svoju predplatu i za nastajuću drugu polovicu godine. I to poštanskom naputnicom, da bude manje troška i njim i nam. Ako tko, ma bilo radi kojega uzroka, nedobi naručena lista, neka nam to odmah javi otvorenim pismom, jer se za takovo ništa neplati. Preporučujemo svim našim domorodcem svakoga reda i stališa, neka se obnovljenimi silami zauzmu za naš mili narod, kao takodjer jih molimo, neka nam neuzkrate podpore, kojoj se nadamo i od njihova pera i svjeta.

Uredničtvo.

Sa tršćanskoga tržišća.

Ciene skoro kao i posljednji put.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Junija 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	—	—	5.21	5.20	5.20	5.20	5.20	—	5.22	5.23	5.25	—	5.21	5.23	—	—
Napoleoni	—	—	8.84	8.81½	8.83	8.81	8.82	—	8.84	8.87	8.94½	—	8.90	8.91	—	—
Lire Ingleske	—	—	11.05	11.05	11.09	11.10	11.11	—	11.14	11.16	11.22	—	11.20	11.24	—	—
Srebro prid (aggio) . .	—	—	108.75	108.75	109.—	109.—	109.50	—	110.—	110.25	110.75	—	110.75	111.—	—	—

Vlastnik **A. Karabaić.** Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarinom. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.° 1 *Scala II.*

Godina IV. **U Trstu 1. Julija 1873.** **Broj 13.**

Pogled po svietu.

U Trstu 30 lipnja.

Ako se smije vjerovati nekojim znakovom, od neko doba kao da su počele skoro sve evropejske vlade jako k sebi pritezati uzde, na kojih gdje drže gdje vode svoje narode. Da li to čine, uplašene od strašne pokvarenosti, koja vlada u nekojih krugovih današnjega svieta, il pak zato, što im je milije vladati po svojoj volji, nego li po volji svojih državljanah, bila ta zla il dobra — to se pravo nezna. Ta pokvarenost se pokazala tu i tamo i kod nas u Austriji, pak se i kod nas govorka u nekakvom pritezanju državnih uzdah. Na to se mnogi jede, a mnogi se opet tomu vesele. Što se tiče nas i našega u Austriji naroda, mi se neimamo na što jediti, jer se još u Austriji nije vladalo po našoj volji, a s druge strane smo dosta pretrpili od svačije objesti, pa trpimo još i danas. Ali neimamo se čemu ni veseliti, jer nam, kao narodu, neće bit zato ništa bolje. Dapače ruke, koje pritežu te uzde, reć bi, da to čine najveć zato, da dobe za sebe nekoje sile, kojimi će nam moći vladati i nadalje po svojoj volji.

U ostalom kod nas u Austriji su u nekojih krugovih jako zabrinuti, kamo će još dospieti posljedice tolikih bankah, koje su propale. Strah jih je, il se tako pretvaraju, da ta nesreća nepovuče za sobom i drugu, naime propast obrta i trgovine. Priprave, koje se čine s jedne i druge strane za buduće izbore, u ovaj su čas jedini znak političnoga kod nas života. Tu neumorno rade centralisti i proticentralisti, nadajuć se svaki za sebe najboljemu uspjehu. Ali u centralističnom, a negdje i u proticentralističnom taboru, ima dosta nesloge i medjusobne zagriženosti. Mladi centralisti viču da oni neće birati za zastupnike, nego ljude „čistih rukuh"; a stari išću na sve strane pošto poto nove privrženike, samo da nepopadaju sa stolicah, na kojih sad sjede. Za nas je najbolje, pripravljati se mirno i složno budućim izborom.

Iz Ugarske imamo zabilježiti samo to, da odanle dolaze glasovi, da je pomirenje medju Hrvatî i Magjarî postignuto, a to potvrdjuju i hrvatski listovi. Nego malo je falilo, da se nisu dogovori već u zadnji čas razbili, i to poradi magjarske objesti. Za čudo je kako Magjari gledaju s visoka na Hrvate u svom odgovoru na njihovu spomenicu. Ali ako ikomu, nepristoji se to Magjarom, pogledali oni u prošlost, il pogledali u budućnost. U prošlosti vidimo, da su Hrvati Magjarom jednaki, pak nas je baš zateklo, gdje su Hrvati prigodom posljednih dogovorah od Magjarah koješta mirno pretrpili, na što bi bili njihovi otci planuli, kao živa vatra. Nego oni najbolje znadu, zašto su tako radili. Politična mudrost negda bukti, a negda zeva.

Po novinah se raznio glas, da su već Rusi osvojili Kivu, državu u srednjoj Aziji. Vele, da se ovo vojevanje Rusah na Kivljane može usporediti s najslavnijimi, što se spominju u stara i nova vremena. I to ne poradi Kive, koja je malena, nego poradi tegobah, koje su morali nadvladati, dokle su do nje dospieli. Kivu diele od ostale zemlje neizmierne pustare, gdje neima ni kapi vode, ni vlata trave, pa svaki lahko vidi, kako je težko u takih stranah ratovati. — Turska svaki dan sve to jače pada, pa kao da hoće prije konačne propasti, da se svojim kršćanskim podanikom do kraja osveti. Tamo goni Bugare, a ovdje nam bliža braća Bosanci u Austriji utočišće traže, nemogući više podnašati njezine okrutnosti. Putovanje kneza Crnogorskoga je medju ostalimi i u tom uspjelo, da će Crnogora imati svojega diplomatičnoga agenta u Zadru, a Austrija na Cetinju. Persijskih Šah iliti gospodar preputovav Rusku i Njemačku, nalazi se sad u Londonu, odkud će kroz Pariz u Beč na izložbu, a odtud u Carigrad.

Pčelarstvo.

VI.

Lane u 9. broju ovoga lista pod I. raložismo našim kmetskim čitateljem, što su pčele, što njihova kraljica, što bumbari iliti samci, što pčele poslenice, kako se pčele legu i kako živu. U broju 12. pod II. rekosmo, što su košnice iliti uli i gdje i kako jih treba namjestiti. U broju 13. po III. spomenusmo, kako pčele posluju, pak onda što je med, što vosak i što krutilo. U brojevih 15 i 16 pod IV. raztumačismo, koje su pčelske bolesti i kako jih valja liečiti, koji su pčelski neprijatelji i kako valja pčele od njih braniti. U brojevih 17, 19 i 21 pod V. naposljedku učasmo, što je roj, kako se pčele roje, kako treba rojeve dočekati i na svoje mjesto staviti. Doba je, da ovo poučavanje nadovežemo, pa da prije svega reknemo, zašto i kada je nuždno i koristno dati pčelam hrane.

Pčelar treba da nikad nepozabi, kako on pčelam ugadja, onako da mu one vraćaju. Tko neima skrbi za nje i u vrieme potrebe nepriskoči im hranom na pomoć, neće biti dugo vremena pčelar; jer nastanu više puti takova vremena, da pčele izvan ula nemogu dobiti nikakve hrane, pa ako im u košnici hrane pomanjka, moraju sirote od glada poginuti. Kad u proljeće nastane redom više mrzlih danah, još i najbolji uli poginu, koji najme imaju i najveći broj pčelah i zadjelkah, jer tolika družina trebuje veliku silu meda i hrane. A da ul glad trpi, pozna se po tom, što pred julijem mjesecom samice proganjaju samce, njihove zadjelke skidaju i van iz ula bacaju, il pak iz njih sok izsisuju. Tako zvani uli starci dojdu po rojenju u pogibel, od glada poginuti. Jer roj neide prazan iz staroga ula, nego uzme sobom koliko god može pripravljene hrane. Jak roj ponese sobom i po deset funti meda Pa kad odmah za rojenjem nastane mrzlo i daždevito vrieme, prieti i njemu skrajna pogibel. Zato u takvih okolnostih treba mu već treći dan dati jesti. Izrojenim starcem pa je uvjek dobro, davati nekoliko danah po rojenju obilne hrane, ako će pčelar, da mu i *drugič* roje. U slaba ljeta treba i jačim ulom dodavati hrane, da neoslabe.

Najveć puti mora pčelar u proljetje gledati na one košnice, koje su kroz zimu malo živeža imale. Koliko pak potrebuje jak ul za to vrieme, kad nije vani naći živeža? — Veći diel pčelarah veli, da jakû ulu nije dosta izpod 15—20 funti do pramaljetne paše. Bolje je, da mu živeža ostane, nego li da strada; jer zagladjen i zapatjen ul nebi dao one godine nikakva dobitka. Zato nehrani kroz zimu slabih košnicah, srednjem pako davaj obilno jesti, dokle je vrieme još toplo, il jih obskrbi obilnim medom. Negda krmimo pčele, akoprem netrpe, i zato, da se ranije i jače roje. Pčele obilno povrate sav med, što im se u proljetje posudi. Sasvim tim nesmiju se začeti prerano pitati u ime rojenja, jer onda nebi pčelar imao nikakve koristi, nego samo škodu. Onda kraljica najme prije dobe nanese preobilno jajcah, zato moraju pčele u hladne proljetne dni nabirati cvjetnoga praha i vode, pa neka se sunce samo za oblak sakrije i popuhne hladan vje-

tar, eto jih gdje su na tla popadale i od nevremena poginule. Skušeni pčelari počimaju davati pčelam u ime rojenja stopram kad počnu trešnje (črešnje) cvasti, i to dan na dan sagrijana meda, kojemu primiešaju nešto vode, i neprepuste dotle, dokle nije paša baš dobra, a i onda jim podavaju u daždevite dni.

U koju dobu treba dati pčelam jesti? — U večer i nikad po dnevu, a ni po mjesečeni, jer kad se pčele napiju, lete iz ula, pa ga na povratku pri slaboj svjetlobi nemogu naći. Ako im pak dadeš izjutra jesti, tim ćeš samo namamiti pčele grabežljivice; zato nesmiš ostaviti kroz dan u košnici ni koritcah, u kojih si jim s večera jesti dao. Isto tako ćeš privabiti grabežljivice, ako razliješ što meda na ulu il u pčelnjaku, jer im prijatan duh na daleko diši. Med se pčelam daje budi u satju, budi izciedjen. U jesen se pristoji bolje u satju, kojim se celice otvore tankim nožićem. Izciedjen se med mora sgrijati iliti stopliti, može mu se takodjer i vode dodati, da bude redji. Takvi jim se onda med postavi u drvenih il kamenih (lončenih) koritcih, koja moraju biti iznutra duboko narezkana iliti proškaljana, pa u te se zareze iliti škalje nalije meda, da ga pčele laglje posrču, a da se neutope, vrgne se u koritca i srezane slame. Za pitanje pčelah je najbolji med, kojega si sam priredio i pričuvao, pak ti se nije skisao. Pogibelno je med za taj posao kupovati od trgovacah il u štačunu, jer se nezna, kakav je, da li zdrav ili pokvaren. U sili se raztopi i cukara ledenca, pak im se daje. Hoćeš li dakle, da napreduješ u pčelarstvu, a ti se prije obskrbi zdravim domaćim medom.

Na noge,
braćo Istrani, izbori se bliže!

III.

Dan izborah je najljepši dan za budan i sviestan narod. Zato im se budan i sviestan narod i pripravlja, kako svojemu narodnomu piru. Pa kako se na piru vidi, što i koliko može koja kuća, isto tako se vidi u dan izborah, što i koliko može koj narod. A evo, naš je u Istri narod tvrdo nakanio, ako Bog da, pokazati prigodom budućih izborah, da još živi i da zna i mari za se i za svoje. I mi smo čvrsto osvjedočeni, da će ovaj put osvjetlati svoje pošteno lice. To jest, da će izabrati vriedne i poštene povjerenike iliti izbornike, a izbornici da će izabrati, svaki u svojoj polovici Istre, onoga muža za poslanika, koga im bude u svoje vrieme preporučio ovaj pučki list. U to ime ajde da prodaljimo ovo naše izborno poučavanje.

Iz onoga, što smo već dosad rekli, naši su kmeti imali uviditi, da sve stoji u izboru izbornikah, iliti drugom besjedom u izboru onih ljudih, koji će imati poslanike izabrati. Ako budu naši i za nas izbornici, bit će naši i za nas i poslanici. Zato neka naši kmeti vremena negube, nego neka se već sad bratinski dogovore, koje će ljude postaviti za izbornike, da im nebude trebalo stopram pred izbori ili u dan samih izborah glave razbijati. To jim najjače preporučujemo. Čekajuć bi jim se moglo i to dogoditi, da se u naglosti nebi pravo razumili, pak bi jih mogla protivna stranka lahko nadjačati. A preporučujemo i našim vrlim po Istri rodoljubom i prijateljem, neka osobito oni svakom mogućom prigodom puk poučavaju o važnosti dogovora i sporazumka. Dapače jih molimo, u ime ljepše budućnosti našega u Istri naroda, neka se u svakoj občini pismeno i ustmeno medju sobom sporazumiju; pa neka svaki u svojem susjedstvu, recimo župi, pozove na dogovor vrednije i poznatije kućegospodare i s njimi neka odluče i dokončaju, koji bi ljudi iz one okolice bili najpouzdaniji izbornici. Tada neka sva ta imena pošlju sdogovorno jednomu izmedju sebe, a on neka od svih načini imenik od toliko muževah, koliko izbornikah ima izabrati ciela občina. Taj imenik neka se onda razpošlje svim znancem i prijateljem u toj občini, a ovi neka ga razglase medju birači od sela do sela i od kuće do kuće, da ga birači dobro zapampte i u dan izborah, pred izbornim povjerenstvom, složno izglasuju. Taj je postupak neobhodno potrebit u svih, a naime u velikih občinah, gdje će imati birači držati na pameti 10, 15 do 20 i više imenah. Zato mislimo, da ćemo ugoditi našim rodoljubivim prijateljem i svemu kolikomu puku našemu, ako im evo ovdje pobrojimo i pred oči stavimo, koliko će po prilici izbornikah imati izabrati svaka pojedina istarska občina.

Istra broji svega skupa 47 občinah, naime 25 zapadna, a 22 istočna polovica. Evo jih u pregledu po birališćih i okružjih iliti kotarih.

Zapadna polovica.

I. Koparsko birališće.

a) Okružje Koparsko. Občine.	Broj izbor.
1. Dolinska	14
2. Koparska	4
3. Miljska	4
4. Paunjanska	10
5. Pasjevasja	11
b) Okružje Buzetsko.	
1. Buzetska	25
2. Ročanska	5
c) Okružje Piransko.	
1. Izolska	1
2. Piranska	7
Skupa	81

II. Porečko birališće.

a) Okružje Porečko.	
1. Porečka	8
2. Vrsarska	5
b) Okružje Motovunsko.	
1. Motovunska	7
2. Oprtljanska (Portole)	4
3. Višnjanska	6
4. Vižinadska	5
c) Okružje Buljsko.	
1. Buljska	6
2. Grižnjanska	7
3. Umagska	3
4. Brtuniglanska (Verteneglio)	3
Skupa	54

III. Vodnjansko birališće.

a) Okružje Vodnjansko.	
1. Barbanska	6
2. Vodnjanska	12
b) Okružje Puljsko.	
1. Puljska	12
c) Okružje Rovinjsko.	
1. Rovinjska (Grad za sebe)	0
2. Kanfanarska	5
3. Baljanska	3
Skupa	38

Istočna polovica.

I. Pazinsko birališće.

a) Oaružje Pazinsko. Občine	Broj izbor
1. Tinjanska	6
2. Boljunska	6
3. Žminjska	8
4. Pazinska	22
b) Okružje Labinjsko.	
1. Labinjska	12
2. Plominjska	6
Skupa	60

II. Volosko birališće.

a) Okružje Novogradsko.	
1. Novogradska	13
2. Jelšanska	7
3. Materijska	10
b) Okružje Volosko.	
1. Kastavska	25
2. Lovranska	8
3. Veprinačka	3
4. Voloska (Opatija)	1
Skupa	67

III. Krčko birališće.

a) Okružje Krčko.	
1. Bašćanska	7
2. Krčka	10
3. Omišaljska	4
4. Vrbnička	4
5. Dobrinjska	6
b) Okružje Cresko.	
1. Creska	6
Skupa	37

IV. Lošinjsko birališće.

a) Okružje Lošinjsko.	
1. Veloselska (Lošinj Veli)	1
2. Maloselska (Lošinj Mali)	4
3. Osorska	3
Skupa	8

Ovaj pregled je učinjen po službenom popisu pučanstva od 31. decembra 1869. Stanovnici gradovah, kako nespadaju amo, tako su i izpušćeni iz broja občinarah. U brojenju izbornikah je po zakonu na svakih 500 stanovnikah računan jedan izbornik. Občine su uzete, kako po zakonu sad obstoje i kako će bit pozvate, da biraju svoje izbornike. Dolinska dakle s bivšom Borštjanskom; Miljska s Plavijom i Škofijami dolnjimi i srednjimi; Pasjevasja s Antinjanom i Škofijami gornjimi; Pazinska sa svimi starimi občinami, što su bile s Pazinskom sdružene; Kastavska s Brgudom Velim i Malim, Klanom, Škalnicom i Studenom; Lovranska s bivšima občinama Mošćeničkom i Bršečkom. I tako dalje o svih ostalih, gdje su se kakve promjene dogodile. Iz ovoga se pregleda vidi, da će sva Istra imati izabrati 345 izbornikah, naime 173

zapadna, a 172 istočna nje polovica. Iz ovoga se pregleda nadalje vidi, da nam neće bit baš tako težko predobiti, samo ako nebudemo križem ruke držali. Zato mi i opet preporučujemo našim znancem i prijateljem, neka poučuju birače, da složno izaberu vriedne i pouzdane izbornike. To treba da bude naša prva skrb. A gdje je veća pogibel, tu treba da bude i veća skrb.

U vrieme košnje.

Napredau gospodaru je dobro poznato, da nije probitačno, pustiti žito dotle na vlatju zreliti, dok je zrnje tvrdo, nego samo dotle, dok je još u toliko meko, da ga možeš preko nokta prelomiti, a to zato, što je od takova žita i brašno hranljive, a i slama ima za marhu više hraneće snage.*)

Kod trave je još važnije na to paziti, da prije košnje neprezreli. Najviše hranivih počelah potroši se kod trave na zrnje, tako da je vlat lišena mnogoga hraniva, jer je ovo spravljeno u sjemenu. Ako se dakle trava kosi, kad joj sjeme već dozreli, iztrusi se ovo, a s njim i znatan dio hrane, dočim ostane odnosno prazna i još k tomu suha vlat.

Ako dakle hoćeš da imaš dobru, sočnu i hranivu krmu, kosi travu dok je u cvietu, ili najkasnije umah pošto je ocvala; tuj je u njoj još sva hrana, koja bi se na sjeme potrošiti mogla. Naše seljačtvo, neznajući za ove uvjete, čeka upravo navlaš „dok mu trava dozreli“, ali zato mu i dojde toliko siena marhi pod noge.

Jedina nevolja, s koje se gospodar nemože točno držati ovoga riečmi izražena pravila je to, što necvate svaka trava isto doba. Tuj mu nepreostaje drugo, nego da se drži i ovdje, kao što svuda, većine, t. j. kad mu najviše dobre trave ocvate, hajd kosom u sjenokošu.

To se dakako razumije samo po sebi, da ovo pravilo valja samo ondje, gdje čovjeku vrieme dopušta, da se ga drži, jer ako ga daždovito vrieme preko dob s košnjom zadrži, tomu nije on kriv.

Ovo pravilo valja dakako samo o sienu, jer kod otave nedojde trava više do cvieta, kosi ju dakle, kad ti vrieme dopusti.

U nekih predjelih naše domovine kose sjenokoše samo jedan krat na godinu i to, kako vele, zato, da imadu s proljeća duže, a s jeseni prije paše. U koliko je proljetna paša po krmu škodljiva, to smo već i više krat napomenuli i razloge naveli, ali jedna i to kasna košnja neide niti jesenskoj paši u prilog, jer pokosiv dozrelu travu, pospada od nje sjemenje, te poraste od njega mlada trava, koja se s otavom pokosi. Suprotivnim pako načinom dobilo bi se i bolje sieno od nedozrele trave, a i trava bi bila obilnija.

Jedino u onakovu slučaju, gdje je na sjenokoši slaba trava te se hoće, da se sjeme od dozrele trave sámo posije te tim bujnija busen poraste, preporuča se košnja dozrele trave. *(Gosp. Zag. List.)*

Svašta ponešto.

I odvjetnik mora nekako živiti.

Bio odvjetnik (advokat) i imao psa. Odvjetnik sjedi kod kuće i uzla i razuzluje svakojake parnice (procese), a pas mu po gradu bludi i otimlje gdje što može. Biju ga i tuku, al nekoristi ništa, jer crći ovako il onako, to je psu sasvim jednako. Jednom se zaleti i na prilavku (stol pred lavkom iliti butigom) nekoga jestivara, sgrabi mu cielu suhu butinu (pršut), pak ajde s njom veselo u hlad, da se gosti, nije još skoro tako. Jestivar vidi, al nemože za psom, jer je sam u lavki, a i misli si, bit će mu lahko, prisiliti odvjetnika, da mu butinu plati, kad i psa dobro pozna i ima svjedoke očevidce. I baš čim tegne, skoči odvjetniku i ga zapita, da li je dužan gospodar platiti škodu, što mu živinče komu učini. Odvjetnik, misleć, da su to negdje konji, il voli nekomu škodu učinili, rekne po zakonu, da jest. Dakle, gospodine odvjetniče, prihvati živo jestivar, brojite novce, amo 10 for., vaš mi je Mrko izjeo cielu butinu, evo svjedokah, koji su to na svoje oči vidili. I otvori vrata, a pred vrati vojska ljudi, koji na vas glas svjedoče, jest, jest, tako jest. — Odvjetnik, videć da mu neima priziva, posegne u džep i pruži jestivaru kartu desetaču. Jestivar ide veselo kući, a odvjetnik opet sjedi za svojim stolom i perom čŕčka. Sutradan jestivar stoji na pragu svoje lavke, a pred njim odvjetnikov sluga, što mu je izručio nekakvo pismo. Jestivar gleda u pismo i čita, gdje ga odvjetnik duži za 12 for. u ime svjeta, što mu ga je jučer dao glede nekoga gospodara i njegova živinčeta, što je nekomu učinilo nekakvu škodu. Jestivar se počeše za ušima, stupi u lavku, pobroji izprieko banka 12 f. odvjetnikovu sluzi i mirno spravi njegovu vlastoručno podpisanu i pravilno biljegovanu namirnicu, tvrdo osvjedočen, da mora i odvjetnik nekako živiti.

*) Razumije se samo po sebi, da ovdje nije govor o žitu za sjeme, jer ovo mora biti do kraja zrelo. (Opazka Naše Sloge.)

Franina i Jurina.

Fr. Jurino!
Ju. Kî?
Fr. Ti!
Ju. Ja?
Fr. Dà!
Ju. Ča?
Fr. Veruješ li ti *veladam?*
Ju. Kî?
Fr. Ti!
Ju. Ja?
Fr. Dà.
Ju. Ne!

Neukû Nauka.

Kako dugo treba bika i kravu za razplod upotrebiti.

Dobar bik može služiti za razplod kroz 4—5 god., pače može se pripuštati još i dulje vremena, ako nije postao lien, pretežak i možda objestan. Ako je od osobito skupocijena i izvrstna porekla, to se sbilja upotrebljava kroz više godinah; jer se tim porazmierno velik trošak, što se je napravio pribavom vrloga samca, valjanim potomstvom nagradjuje. Što se njegove dobe tiče, to je on za razplod najprikladniji od 2—4 godine.

Na jednoga bika, što se ima pripuštati s dobrim uspjehom, brojimo obično 60—80 kravah, ako se parenje obavlja kroz cielu godinu i ako se nemoraju možda za mjesec danah sve krave uploditi; jer u tom slučaju trebaju dva bika. Žalibože mnoga občina, u kojoj se drži više od sto kravah, ima samo jednoga bika, usljed čega izjalovi puno kravah ili pako bik prekomjernim naporom slabo potomstvo plodi, te i sam gine. Kada se mora često, baš izvanredno pripuštati, to se neka pomaže kod hranidbe obilnom krmom, osobito užrvanim žitom.

Krava je od najveće koristi počam od trećega teleta, dakle po prilici od 6—10 god. Ako poslje trećega teljenja nema dovoljno mlieka, to nevalja niti za razplod niti za mljekariju, te je bolje, ako se mesaru proda; jer ovakve nevaljale muzare nekoristi hraniti. Dobre krave dojnice rado držimo i za razplod prikladne teladi. *(Pučki Prijatelj.)*

Što ima učiniti čovjek, kad ga ujede biesan pas, il druga koja biesna živina.

Jedino sredstvo, koje može u ovom slučaju pomoći jest sliedeće: 1. Ranu odmah odzgor i ozdol što je najčvršće moguće vezati. 2. Sapunačom ju, il lušijom, il morem, il vodom, il mokraćom (curom) dobro oprati. 3. Žigom, to jest, žarkim ju železom što dublje spržiti.

Za Boga, ako vam je drago vaše življenje, i da vam se nebude kajati vaše skrajne i najstrašnije nesreće, učinite sve ovo odmah i bez ikakve milosti vašega mesa. Ako je više ranah, počne se od gornje žgati, i to po jednu il dvie na dan. Rana se jedva što je požgata, odveže, a bolniku dade kupica vode s cukarom i s kojom kapljicom amonijake.

Razumije se samo po sebi, da u tako strašnom slučaju treba odmah po liečnika poslati, da on odredi, kako će valjati nadalje s bolnikom postupati.

Šuplje voćke dugo vremena uzdržati.

Šuplje voćke će se malo po malo s nutar osušiti i napokon poginuti. Tomu možeš predusreti te ih dugo vremena plodnimi uzčuvati, ako šupljinu zatrpaš kamenjem i ilovačem, ovu izvan izgladiš i katranom zamažeš. (*Gosp. List.*)

Različite viesti.

* **Železničko istransko družtvo.** Kako čitamo u „Osservatore Triestino“, osnovalo je više gradjanah iz Rovinja, Pula, Vodnjana i Pazina medju sobom družtvo (konsorcij) za gradjenje železnice Pul-Divača sa ogranskom Kanfanar-Rovinj. Družtvo sjedi u Rovinju, te ga zastupaju gg. trgovci Giardo i Cecon i gg. odvjetnici Dr. I. Basilisco i Dr. G. A. Milossa iz Rovinja, onda odvj. Dr. A. Barsan i I. Fabbre iz Pula i I. plem. Parisini iz Pazina. Dokle se neimenuje i jedan sedmi sastupnik, dotle mu predsjeduje privremeno odvj. Dr. Basilisco.

* **Školski zakoni**, što jih je stvorio porečki sabor u svojem lanjskom saborovanju, nebjehu potvrdjeni.

* **Potres u Trstu.** Na sv. Petra dan, u pet sati i pet minuti u jutro, stresla se ovdje zemlja tako, da ni stari ljudi nepamte, da bi ikad jače. Tresla se, od jug-istoka prama sjeverzapadu, kakih deset dvanaest malih minuti iliti hipovah, od kraja valovito, onda na poskok i trzavo. Na gdjekojoj kući su zidovi povreskali, na gdjekojoj dimljaci popucali, a skoro u svih su zvončići zvonili i podovi se trunili. Na zelenom trgu su se ljudem klupe sa trešnjami i zelenju prevraćale. Mnogi od onih, koji su još spavali, kako bjehu nemilo probudjeni, od straha su na noge poskakali. Tko ovo piše, bio se malo prije ustao, pa vidivši da trzanje i vreskanje neće da prestane, potrčà k oknu pod svod iliti voltu, da se prikrije, tako mu se to čudo pričinilo strašno i neobično. U Italiji da je ovom prigodom više ljudi postradalo.

* **Otvaranje Supetarsko-Riečke železnice**, kako se po novinah čita, obavilo se dne 24. proš. lipnja sjajno i veselo. Tu bijaše iz Pešte ministar Zichy, bivši governeur riečki, iz Beča barun Tinti, zastupnik na bivšem carevinskom vieću, iz Trsta Dr. D'Angeli, načelnik tršćanski, osim više ugarskih zastupnikah i ostalih gostiuh i odavle i ondanle. Kako pišu „Slovenskomu Narodu“, svečani vlak bio je nakićen grbovima ugarskim, kranjskim i ilirskim i mnogobrojnimi zastavami. Od hrvatskih gradovah da nije bio ni jedan pozvan na svečanost, ni sam susjedni Bakar. Nego na objedu, što ga je gostom dao riečki guverner Szapary, da je riečki načelnik Ciotta, kako avljaju „Obzoru“, smlatio nekoliko riečih proti Hrvatom, a rečeni barun Tinti nazdravio pobratimstvu Niemacah, Talijanah i Magjarah. Mi toj viesti dodajemo, da su železnice znak napredka, a pobratimstvo narodah želja i cilj svih poštenih dušah. Ali napijati tomu pobratimstvu u austro-ugarskoj državi, pa još na slavenskoj zemlji, i nespomenuvši svojih sudržavljanah Slavenah, jest politična zasliepljenost, jest narodna uvreda, jest prevratna zavjera.

* **Jungmannova slavnost.** Dne 12. i 13. tek. Julija slavi narod českoslavenski uspomenu narodjenja Josipa Jungmana pred sto godinah. Taj izvanredni čovjek nije zaslužan samo za našu braću Čehe, nego za sve ostale Slavene, koje je počeo prvi buditi, zato je taj dan velik i svetačan za sav slavenski sviet.

* **„La Correspondance Slave“**, list u francezkom jeziku, prestao je izlaziti svojim 52 brojem, kako veli, radi sadašnjega političnoga i financialnoga stanja. Mi neizmierno žalimo taj gubitak, buduć bijaše Correspondanca jedina novina, koja je znala kroz pet godinah toli revno zastupati slavenski interes u inozemstvu, no se nadamo njezinu uzkrsnuću čim okolnosti povoljnije nastanu.

* **Žetva u Americi** bit će ljetos veoma plodna, jer kako se londonskomu „Timsi“ brzojavom poručuje, sjeverne će amerikanske države same do 250 milijunah merovah žita pospraviti.

* **Iz Italije se čuje**, da se na više mjestih pojavio kratelj (kolera), pa i u samih susjednih Mletcih.

☞ Opomena. ☜

Ovaj broj šaljemo i onim našim starim predbrojnikom, koji nam još dosle nisu naručbine prošloga tečaja platili u nadi, da će to što skorije učiniti. Ako pak tko od njih nekani više Lista držati, molimo, neka nam ga odmah (poslavši zaostatu naručbinu) poštom povrati.

Uredničtvo.

Sa tršćanskoga tržišća.

Mislilo se, da će se ciene u obće uzdržati kroz duže vrieme nepromienjene. No se kruto prevariše mnogi, koji prama tomu svoje spekulacije udesiše. Malom iznimkom svaka je trgovina poskupila, osobito pako žitu je ciena poskočila i to ponajviše radi toga, što je stare robe na tržišćih nestalo, a nova se još nedovaža, poradi česa mnogi su se mlinovi, navlastito u Pešti četiri, zatvorili do povoljnije zgode. Tako se ovih zadnjih danah prodavala dobra *pšenica* 116 ℔ po f. 9.60—10.30: *kukuruz* po f. 4.50—90 novč; *raž* f. 6.10—30. — Cent *kafe* Rio f. 51.25—55 f.; *cukara* dom. tučena f. 20.50—21.25; *basulja* f. 6—7.50; *boba* 4.50—5 f.; *pirinča* (oriža) f. 7.25—13; — *masla* f. 52—58; *loja* f. 26.50; *masti* f. 25—27.50; *slanine* f. 27.50; *meda* f. 16—18; *voska* f. 108—116; — *cunjah* polag vrsti i dobrote robe f. 7—15; *kamena ulja* (petrolija) f. 11.50—12; — *šiškah* istar. f. 19—21; *vune* neoprane f. 36—40; *kože* volovje i kravje f. 76.—90; teleće f. 130—135; janjećih (1 komad) f. 1.20 novč.; — *ruja* u prahu f. 4.60—5 f. — Barilo *ulja* ist. dalm. f. 26.—

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Junija 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini)	5.21	5.23	5.25	5.23	5.21	5.21	—	5.21½	5.19	5.20	5.18½	5.18½	5.17	—	5.19	—
Napoleoni	8.92	8.94½	9.—	8.95½	8.94	8.94	—	8.93½	8.88	8.90	8.88½	8.88½	8.86	—	8.85½	—
Lire Ingleske	11.22	11.26	11.29	11.28	—	11.22	—	11.22	11.12	11.16	11.10	11.10	11.09	—	—	—
Srebro prid (aggio)	111.—	111.15	111.50	111.—	110.75	110.75	—	110.50	110.—	110.25	109.—	108.75	108.30	—	108.35	—

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak. Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.° 4 *Scala II.*

Godina IV. **U Trstu 16. Julija 1873.** **Broj 14.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15 srpnja.

Ovaj put neimamo poručiti našim čitaljem baš nikakvih novostih. Samo to moramo naknadno javiti, da je početkom ovoga mjeseca bila u Beču njemačka carica Augusta, da se nazdravi s našim cesarskim dvorom mjesto muža si, cara Vilima, kojemu staračko zdravlje nije dalo onda putovati.

U ostalom se kod nas u Austriji sve stranke pripravljaju sve to ozbiljnije budućim izborom. Govorilo se, da će ti izbori biti već augusta mjeseca, onda septembra, a sad se opet nečuje baš kada. Bili kad mu drago, dugo nemogu izostati, zato svi i gledaju, da im budu pripravni,

Jedne ministarske novine su bile javile, da će se pokrajinski sabori i ove godine sastati, ali se nezna, da li prije, il poslje carevinskoga vieća. Iz načina, kojim se to javilo, sliedi, da se ti sabori u onih krugovih počimaju smatrati, kao suvišni.

Od bečke svjetske izložbe se čuje, da je sad sasvim dostojna naše velike države, pak da će Austriji baš lice osvjetlati. Ali ju je stigla druga nesreća, strane su naime novine po svietu raztrubile, da u Beču biesni kolera, pak se sviet drži daleko od Beča.

Iz Ugarske ništa nova, nego da je sabor odgodjen do pod zimu. Hrvatski sabor da će se sastati drugi tjedan mjeseca kolovoza. Bit će mu predložena radnja kraljevinske deputacije. I u Hrvatskoj i Ugarskoj se nadaju, da će sabor hrvatski prihvatiti nagodbu, kakova je sada. Carskom naredbom od 17. pr. m. oddielila se uprava u Granici od vojničke oblasti.

Njemačka se vojska počela seliti iz Franceske. U Španjolskoj traje neprestano državljanski rat.

Pčelarstvo.

VII.

Da popunimo nauk o pčelarstvu, moramo reći nešto i o tako zvanih pčelah grabežljivicah, il kako jih već gdje zove naš narod.

Grabežljivice nisu posebno pleme pčelah, nego je moguće, da svaki koji mu drago ul privikne grabežu, ako se pčelar nerazumije u pčelarstvo. A pčele priviknu grabežu onda, kad nalete gdje mu drago na med, koji mogu posvojati. To jih namami, živiti od tudje muke, to jest, otimati med tudjim košnicam. Grabežljivice se razpoznaju od drugih pčelah, što su nešto crnije. To dolazi odtud, što se medom omažu, klateć po tudjih košnicah. Povrh toga, kad se grabežljivice približe k ulu, koji misle okrasti, nesiedu se bezskrbno na podulje, nego lete izpred njega gore i dole, držeć od sebe zadnje noge. Stražarice, kad vide, da se približuju grabežljivice, stave se u red i gledaju jih uloviti. Što je više grabežljivicah, to više stražaricah ul brani. Ako ulove koju grabežljivicu, prime ju za krila i nastoje ju umoriti. Ako pak dojde toliko grabežljivicah, da nadbiju stražu, unidju u košnicu, gdje im je prva skrb kraljicu ubiti, pa tako domaćim pčelam uzeti svu srčanost. Ako je grabež stopram začeo, grabežljivice neodlete hitro, nego prije košnicu i njezino mjesto dobro razgledaju, kao prigodom plodjenja, zatim naglo kući hite. Ako hoćeš, da doznaš, koja košnica hodi na grabež, pazi samo na to, koja košnica u neobično vrieme jako leti. Grabežljivice lete već pred sunčanim istokom, a u večer za zapadom, dapače otimaju i za daždevita vremena. Gledaj od koga kraja lete, pak ćeš doznati iz čijega pčelnjaka dolaze. Da pak gospodara uvjeriš, da njegove pčele živu od tudje muke, pospi odletajuće pčele grabežljivice pepelom, il pak stučenom kredom (žesom). Ako je košnica, na koju grabežljivice navale, bez kraljice, opazit ćeš, da se domaće pčele nebrane ni najmanje, a s druge strane da grabežljivice po svojoj volji okolo ula poletaju.

Kako dojde medju pčelami do grabeža i otimanja? — Već je nešto o tom natuknuto, a sad recimo još i ovo. Mnogokrat sám pčelar privabi grabežljivice tim, što drži u svojem pčelnjaku košnice brez kraljice, il pak preslabe, kao takodjer i tim, ako po danu daje pčelam meda, ako po vrućini satje podrezuje, ako dasku pod ulom polije medom, ako vanjskih pukotinah na ulu dobro nezatisne, ako pčelnjak tako postavi, da druge jake pčele moraju kroz njega izletati i u vruće ljetno vrieme nenačini ulom hlada iliti sjene, jer moćan duh razgrijana u košnici meda najlaglje privabi grabežljivice i pčele olieni tako, da se nemare ni braniti. Ako trpiš takove stvari kod svojega pčelnjaka, onda si sám kriv, da nastane grabež, a susjeda nesmieš kriviti. Kako bješe jur rečeno, čuvaj se medu, kojim pčele pitaš, primiešati vina, il rakije, jer to pčele grabežu priuči.

Kad nastane grabež, vratašca na ulu tako načini, da nanemože nego po jedna pčela van i nutar. Nadkrij ulu hlad od zeleni, da manje duh od meda iz njega udara. Okradjenu ulu daj kroz noć dobra meda, da se uzmogne srčanije braniti od grabežljivicah. Okradjen ul možeš takodjer za nekoliko minutah popunoma zataknuti, tada će se grabežljivice skupiti na daski pred ulom, a ti jih onda polij mrzlom vodom; sve prestrašene hoće odletiti, zatim odpri vrata i tako dugo odprta pusti, dokle sve grabežljivice izlete iz ula i druge dolete. Sad vrata opet zatvori i grabežljivice vodom poškropi, i to čini dotle, dokle nisi sve protjerao. Poslje toga ul zatakni i metni ga do večera u kuću. Ako je ulu kraljica ubita, sdruži ga u večer s kojim drugim susjednim ulom; ako mu je još živa, prenesi ga za nekoliko danah u drugi oddaljeniji pčelnjak. Dobro je takodjer dasku pred ulom česnom, il pelinom namazati. No grabežljivice se najveć boje smrdeža svojih ubitih drugaricah. Zato je najbolje sgniečiti one, koje poklane pred ulom teže i ondje ih ostaviti.

Ako su pak grabežljivice iz tvoga vlastitoga pčelnjaka, onda u grabežljivu košnicu vrzi nešto pilotinah medju satje, da se grabežljivice drugoga posla dobave i tako grabežu odluče. Možeš mu takodjer vratašca tako na uzko načiniti, da nemože više pčelah zajedno van ni nutar. Još je bolje grabežljivi ul nekoliko danah u sobu zatvoriti, il prenesti u drugi pčelnjak. Ako grabežljivice dolaze iz tudjega pčelnjaka, javi to njegovu gospodaru. Pošten pčelar hoće učiniti sve, što se daje, da otimanje prestane. Ako pak nebi htio, onda mu naznani, da ćeš mu pčele poloviti. A to možeš ovako. U večer, kad već pčele miruju, zapri okradjeni ul i odnesi ga kamo u kuću; a na njegovo mjesto postavi drugi, koji spodablja okradjenomu. Na vratašca metni u košnicu 6 palacah dugu ciev, iznutra nekoliko gore obrnjenu, pak vratašca okolo nje tako zatisni, da pčele nemogu ulaziti nego kroz ciev. U tu praznu košnicu stavi sat meda. Drugo će jutro doletiti grabežljivice i sve kroz ciev uzljesti u košnicu, iz nje pako neće moći ni jedna. Tako

ulovljene grabežljivice drži jedan dan zaprte, da doznaju, da neimaju kraljice. Drugi večer sdruži jih s okradenim ulom, otvoriv jednoga naprama drugomu, pak odnesi na drugi pčelnjak, kakve pol ure daleko. Pčele se dadu rade na grabež najme u proljetje, dokle neima još paše, i u jesen kad paša prestane.

Dopisi.

Iz Istre.

Jednoč mi netko pripovjedaše, kako je mirno spavao usred zelena luga, potle što se bio jako izmučio, primičuć na sunčanoj žegi svoje pokošeno sieno. Kad ga netko stane na jedanput buditi, vapijuć: Susjede, susjede, bolan nebio, ustani, evo gdje ti voda sieno odnesla! Ustavši on na tu viku i protrvši oči, ugleda uvrh luga strašan crn oblačinu. Skoči siromah na djelo, al u koliko bi okom trenuo, zamigne, zagrmi i počnu tako striele pucati i dažd praskati, da je jedna jedvice i sam živ utekao, a sieno da mu je bez sliede i bez traga vodom odplivalo. Tada, gledajuć niz dolinu, da je uzdisao i kukao: Avaj meni do Boga miloga, kao što je svakomu, koji žali trud prije, nego li je djelo dovršeno.

Ovom ću pričicom da ne što rečem od srca k srcu mojemu slovinskomu u Istri rodu.

Kako čitam u *Našoj Slogi*, Nj. Veličanstvo, naš premilostivi car, pomilivao je i naš slovinski u Istri rod, te naredio, da pošljemo i mi svoje zastupnike u buduće carevinsko vieće. Ali ja nešto čujem i nešto vidim, pak me sve strah, da će nam to, već pokošeno sieno, najbrže voda odnesti. Ja čujem i vidim, gdje se vedro nebo tmuri, gdje u zraku strašan vjetar buči, gdje se crn oblak skuplja, a iz njega sjeva, grmi i ružno prokapljuje, pak će do skora poćet i lievati. A naš narod? Naš narod, mjesto da skoči na noge, mjesto da se vrgne na djelo, mjesto da se poda na radnju, — naš, velim, narod i njegovi u Istri vodje leže, driemlju, spavaju, i nemisleć, da će biti uzalud sav trud i muka, kad nahrupi voda i razlije se poplavica kao more.

Tko je taj oblak, tko ta voda, tko ta poplavica?

Taj oblak, ta voda i ta poplavica su naši Talijanaši, koji stanuju tu i tamo u malih mjestancih, po naših kmetskih obćinah. Ti ljudi su namislili prepriečiti i ovaj put, da glas našega u Istri naroda nedopre do cesara. U to se ime već sad skrivši dogovaraju, pismeno i ustmeno, kako će se vladati prigodom budućih izborah, da nam narod na led navedu. Oni vele, mi se brojimo medju poljodjelce, premda nismo poljodjelci. Nikad bolje! Nam netreba drugo, nego gledati, da nas poljodjelci izaberu za svoje fiduciarie iliti izbornike, kao što su uvjek dosada. A to će nam poći lahko za rukom. Evo kako. Manje i siromašnije kmete hoćemo podmititi, hoćemo im štogod vrći, štogod platiti, pak ćeju biti odmah naši. Nekojim drugim hoćemo reći, da jih ljubimo, jerbo da bi jim bio sin pošao za soldata, da ga nismo branili. Nekojim trećim hoćemo prišapnuti, da smo im prijatelji, jer da im više puti posudimo kakav novčić, a to da ćemo i unapred rado učiniti. One pako, koji nas nebudu hotjeli slušati, jer su muži, jer su pošteni, il jer nas nisu potrebni, te ćemo pred svietom ocrniti i ozlaglasiti, govororeć, da su ovo, da su ono, da su smutljivci, da su sebičnjaci i da neišću nego svoju korist i slavu. Preko toga hoćemo govoriti, da smo mi jedini pravi patrioti, pravi domorodci, pravi prijatelji puka, pravi ljubitelji Istre i Istranah bez razlike krvi i jezika. Povrh svega pako hoćemo se hvaliti, da smo iskreni austrijanci, da smo s vladom i za vladu, a vlada da je s nami i za nas. A buduć, da mnogi čitaju *Našu Slogu* i nje se drže, hoćemo nalagati, da je *Sloga* proti cesaru i proti Austriji, da ju pišu Rusi, da ju štampaju panslavisti, to jest ljudi, koji bi hotjeli, da bude vas sviet slavenski, pa tkogod sluša *Slogu* da bi ga trebalo objesiti, il barem zatvoriti. Da pak puk neposluhne ni svojih duhovnih pastirah, hoćemo bučiti, da su tudjinci, pak da nepoznaju naših potrebah, il ako i jesu domaći, da se nerazumiju u svjetske stvari, dapače da se nesmiju u nje ni pačati, pak da jih nevalja ni slušati, nego u crkvi. Ako nebi ni to koristilo, onda ćemo zijati, da su popi proti ustavu, da su proti zakonu, da su proti slobodi i napredku itd. itd.

Eto ti, moj mili rode, pogovora i dogovora Talijanašah i Šarenjakah, njihovih pomagačah. Eto, kako te misle uloviti u mrežu, da jih izbereš za izbornike, pak onda oni da izaberu za tvoje zastupnike ljude, koji bi te u žlici vode utopili, da mogu. Ali ti, ako si i siromah, spomeni se Ezava, koji je za ćančić lieće prodao svoje prvorodjenstvo, pak se toga do smrti kajao. Gledaj da se to isto i tebi nedogodi. Gledaj najme, da te nebudu tvoji susjedi prstom jedan drugomu kazali, vičuć za tobom, da si za zalogaj kruha i gutalj vina izdao svoju rodjenu braću. Bolje je čovjeku i poginuti, nego li svoje lice do smrti ocrniti. Ako ti je pak tko učinio kakvo dobro, il posudio kakav novčić, to si mu ti dužan na obični način vratiti, nikad pako svojim obrazom i svojim poštenjem. I ako bi tko iskao što takva od tebe, znaj, da nije pošten, kad nemari za tvoje poštenje, pa makar bio sto puti tvoj dobročinitelj. Znaj na koncu, da se sve na svietu može opet naći i dobiti, ali izgubljeno poštenje nikada. A neima ti većega nepoštenja od izdajstva svojega roda i plemena. A ti bi izdao svoj rod i svoje pleme, da izabereš za izbornika Talijanaša, il Šarenjaka. Jer sad je vrieme, da utečeš tomu jastrebu, koji te drži u svojih krampljih i da sbrišeš sa sebe pogrdno ime *šćavuna*, koje ti je nadenuo o svojoj objesti.

Zato na noge, moj mili slovinski rode, na noge i vi, môga rada dični vodje: nemirujte ni jedni ni drugi, dokle nepokosite i nespravite svoje narodno sieno, to jest, dokle neizberete za izbornike same svoje ljude.

Iz Baške 7. srpnja 1873.

O malo razboritom načinu, kojim se daudanašnji kod nas pukom vlada, čita se često u ovih i onih novinah, tako da bi pametan čovjek morao reći, da puk izabira ludjake za svoje poglavare. Nu tomu nije tako. Puk u obće izabire ljude, u koje ima podpuno povjerenje, al ti, čim zasjednu na one čarobne stolice, žele se pokazati još pametniji, pak taj uzlet više puta krivo izpade. K tomu novi njihov položaj zahtjeva, da dojdu više puta u doticaj sa ljudmi malo veće ruke, što je njihovo najveće zadovoljstvo! Takovi ljudi i drugove uzohole. Blaze si ga onomu, koj može s njima! Nekaže se već tada: Gospodin sudac, nego: Gospodin moj prijatelj. Oholost se od sna probudi, a gdje ta vlada, sve propada. Prijatelju takovu se ništa neuzkrati. Izgubilo bi se bo prijateljstvo, prestalo bi se biti dostojnim njegova družtva.

Tako se žaliboże kod nas zbiva. Vidit je najme ljude, izabrane od puka, koji reć bi poludiše. Prije mirni i pobožni, a sad, kad se u crkvi najveća sv. otajstva obavljaju, tarokaju i veselo pijuckaju, dakako slieđeć nauke svojih tako zvanih prijateljah.

Uredjenje pako luke, koja nam je kao i kruh svakdanji od skrajne potrebe, deveta im je briga. Ima županija do 3,000 stanovnikah, nu da se tomu pučanstvu liečnik priskrbi, to nikomu niti na um nepada. G. P. P. toliko već godinah čeka stanarinu škole, o kojoj se toliko odlikovao župan J.j.

Više bi se još toga dalo kazati, nu to ćemo u buduće, ako se stvari nepromiene.

Nekoliko Baščanov.

Basne.

VII.

Hvalila se tota lija
Svomu stricu vuku:
„Nit me čovjek već ubija,
Nit nevolje tuku.
Svud me prati dobra sreća;
Jer sam ja lisica:
Kokoših mi puna vreća
I još drugih ptica.“
Stari vuko sluša tetu,
Što mu progovara,
Za istinu drži svetu,
Nezna da ga vara.
Pak s lisicom družtvo čini
Za svoju nevolju,

Da bi s tetom u družini
Naša' sreću bolje.
A ona je sva vesela,
Jer je varalica:
Kada budu u sred sela,
Prevarit će strica.
Hodeć dojdu k ovčjem dvoru,
A vuku skomine!
Lepih ovac' je u toru,
Sve mu cure sline.
Teta mu je govorila:
„Hodi u tu pažu,
Neće tebe ljudska sila,
Ja ću stražit stražu.“

Vuk veruje svojoj teti,
Tvrda mu je vîra,
I u štalu se zaleti
I sve skopce sbira.
A lisica dobro volje,
Ljude zvat odleti:
„Ljudi bežte brže bolje
Vuku se oteti,
U štali je med ovcami,
Čini velu škodu,
Bežte brzo branit sami,
Ja ću bit na shodu.“
Od večere momci skoče,
Baš pu jagle jeli,
Drugi teti vino toče,
Jagal' daju u' zdeli.
Lisica se nahljapala
I još neima maha,
Već s' žlicom od jagala'
Vrh temena paha.
Ostade joj teme belo —
Dobro će joj doći —
Pak poleti kroza selo
Za sve svoje moći.
Izvan sela najde vuka,
Nesretnoga strica,
Gde za plotom ljuto kuka
I težko narica:
„Vajme meni, moj nebore,
Skoro me ubiše,
Al je teti morda gore
I to mnogo više.“
Slušajuć ga teta lija,
Grdno ti se reži,
Sve od smeha se previja
I do vuka beži.
Kad je došla blizu vuka,
Neće bežat više,
Nego plačuć ti zakuka:
„Ljudi me ubiše,
Glej vrh glave ovo belo —
Moždjani su moji,
Aj prokleto ono selo,
Danke mi izbroji!
Sad me nosi striče vuče
Po našem kuntratu,
Teža siba mene tuče,
Teže mi j' na vratu.“
Vuk siromah, dobričina,
Vas prebijen stane,
Zajaše ga lisičina,
On se jedva gane
Varalica stara teta
Grdo se ponosi:
„Glejte, ljudi, čudo sveta:
Bolan zdravâ nosi!“
Gospa lisa konja jaše,
Prebijena vuka,
On pomalo pod njom kaše
Velika j' to bruka. —
Vetar brije, zima stine,
Težko za putnika,
S pod oblaka mesec sine.
Pastira prilika.
Starca strica glad umara
I nevolja ljuta,
Kriva mu je lija stara,
Varalica kruta.
Dojahali k jednoj vodi,
Ledila se veće.
„K ovoj lokvi striče hodi,
Glada biti neće.
Vidi u njoj sir se toči.
Za tebe večera:
Samo vodu daj poloči,
Ka j' natekla čera.“
(A to j' bila mesečina
U studenoj vodi,
Pak hudobna lisičina
Vuka za nos vodi.)
Vuk se prigne, vodu pije
I neda si mira,
A za njim se zlobno smije
Lisica nevîra.
Kad se vode prenaloče
I stid nastâ veća,
Kaže lija s neke ploče:
„Sad okreni pleća,
I u vodu rep svoj spusti.
Tako mi veselja,
Primit će se sirac tusti.
Tvoja živa želja.“
Kako j' rekla vuk naredi
I od vode gleda,
Dokle mu se rep uledi
I s mesta se neda.
Onda teta stricu viče:
„Sad se drži veće,
Sad potegni, vuci, striče,
Bit će bogme sreće.“
Vuk siromah vozi, cuka
Baš iz petnih žila',
Al zaludo mu je muka,
Veća j' leda sila.
Kad siromah zadnjeg puta
Svom se silom vrgne,
Nesreća ga najde ljuta —
Rep mu se otrgne!

.·.

Mnogi tako su bez broja
Varalice stare:
Pazite se, braćo moja,
Da vas neprevare.

Franina i Jurina.

Ju. Ala ma su ti se Prekoučkari lepo osvetili ostalim Istranom!
Fr. Kî su ti Prekoučkari?
Ju. A Vološćaki, Kastavci, Lovranci, Mošćeničani, Bršečani, Leprinčani, Klanjci, Jelšanci itd.
Fr. Kako su jim se to osvetili?
Ju. Dali su poštimat svoje kuse tako šegavo, da te tamo odsad unapred plaćat više štibre od kamenja, nego li se plaća po Istri od najbolje zemlje!
Fr. Dragi ti, zač su to storili?
Ju. Da im se ostali Istrani vavek nerugaju, da su petljari, da su gladuhi, da živu va gruhu, va batudi, va grotah, po gromačah i ča ti ja znam kade, ni kako.
Fr. To moraju imet negde jako dobrega prijatelja, kî jim je tu ljubav storil.
Ju. Da kako da ga imaju, a i čujem, da te mu na vrh Učke zato i spomenik zazidat, velik kako babilonski turan, da ga bude videt na sve četiri strane Istre!

Povrat obrat.

U nekom selu, na Bavarskoj medji, putniku već iz daleka u oči pada skladna kućica (ni u gradu njoj nebi prigovora bilo), dugoljasta na četiri ugla, pobieljena, na njoj okna dosta velika, krov joj od crljene pekulje (opuke), pred kućom cvietnjak, ogradjen ukusno zadelanimi letvicami (dašćicami), a ostale zgrade uredne, za njimi bašća (vrt) čestito obradjena. Kuća je dakako kmetska, gospodar joj niti bogatiji, niti izobraženiji od svojih susjedah. Dapače gdjekoji od njih je i dalje po svietu bio, ali sve ostale kuće su onakove, kako ih posjednici nasliediše, drvene, tamne, kamenjem pokrivene. Od godine do godine bez napredka, jer ima prilike na potrošak, ima dobra piva, nefali vesela družtva. Pojde li dan veselo, za njim sliedi noć još veselija, dokle na um nepade kuća i obitelj. Pomanjka li za trošak, nešto se proda, te tako teče dan za danom. Ono je sreća, što tko za sreću derži. — Ali Jakov, domaćin ove liepe kućice, sad nešto drugo za sreću derži, nego li je deržao prije dviuh godinah. Sad mu je kuća sve. To se ovako dogodi.

Pred dvimi godinami oženi se naš Jakov uprav iz ljubavi, roditelji dragovoljno na njegov pametni izbor pristanu. — Sretan muž, sretna žena. — Ali sreći dnevi brzo prolaze. — Naš domaćin poče osiećati, da mu je tiesno kod kuće, njemu se htjele družtva. Iz početka bi u krčmi popio po dva i po dvaput dva vrča; na to je i žena pristajala, akoprem nije zadovoljna bila; da, kod kuće bi mu i više vrča piva priuštila, jer razgovor u krčmi mnogo vremena trati.

Jednoč ode taj mladi gospodar o četiri sata po pôdne i povrati se tek o polnoći kući. Žena mu neprigovori, ali njezin mûk je mužu bio teži nego prigovor; on htjede otvoren prigovor da izvabi, zato pripitkavaše, da što ona od njegova držanja misli. Ona izbjegavaše, kasni mu povratak krčmaru na rovaš mećuć; ali se njemu nepodkrade, da žena u jastuk obraz krije, da suze sakriva. On ju umiri obećanjem, da će to drugčije biti. Blagi se mir u kuću opet povrati.

Ali eto ti o pôdne derana (dečaka) susjedova, koji javlja, da se obćinari glavom u viećnici sastati imaju.

U večer se sastanak dokonča, ali naš domaćin ode u krčmu, ima tu družtva, čaša za čašom — i već zora puca. Spremi se Jakov kući, ali to na kasno, pa tako o pôdne kući dojde.

Sastane najprvo staru majku; ona služeć se svoga materinskoga prava, oštro mu prigovori; izminjaju nekoliko ljutih riečih, a Jakov razdražen, ni pet ni šest, stupi u sobu. Žena nije znala za razgovor svoga supruga s materom si, prigovori mu dosta krotko, ali on dakako razdražen zavikne: Do vraga! što kanite od mene, hoćete li, da me iz vjere božje izterate? Zar se je nebo srušilo? Srdito segne za kriljakom i ode. — Falio je. Što mu je žena rekla, bi rečeno mirno, krotko i bez žalca — ona tegne za njim, da ga ublaži, ali za ludo, on nečuje i nevidi. Put mu je ravno u krčmu, s nakanom, svu bogovitu noć propiti; najde družtvo prema toj nesmotrenoj nakani, pije se naglo — pije se u veliko. —

A kako je kod kuće? Žena se izroni suzami i uzdasi, napokon ju san svlada. Starici majki se neda k miru, poredi nešto po kući, još njoj se nedriemlje, ide da nešto masla pretopi, naloži oganj, maslo tali i Bogu se moli; sgrije se, za čas se nasloni u kutić i zaspi. — Noćni stražar opazi najprvo debele iskre, gust dim, zatim plamen te zavapi: Isuse i Marijo! oganj, oganj, oganj!

U zoru, kad se Jakov pićem omamljem kući vraćaše, njegova kuća silnim planom buktiše; kad je kući došao, našao

je ključu hrpu žerave. Starica mati izgori, gospodaricu, ženu biednoga Jakova, zadnji trenutak spasiše, služinčad s velikom mukom ognu uteku, sve što je boljega bilo, to se je stvorilo u pepeo.

Nesretna žena, sad jurve na prosnjački stâp stavljena, pita za svog supruga; susjed joj samo to znade, gdje ga je sinoć ostavio. Napita ga vodiše kući, kad iz šume izidjoše, akoprem omamljen ipak pozna, da njegova kuća gori. Sruši se, te ostane ležeć ni živ ni mrtav. Kad se družtvo k njemu vrati, najdu ga sjedeća; ali propala, kao da u njem krvi neima, pitaju ga koješta, ali neodgovara, dignu ga, komaj na nogah stoji; — oči su mu na pol zatvorene, kao da ga je kaplja udarila, ipak je pri sebi. Promienio se, da ga poznati nije — vlasi su mu u to kratko vrieme posjedili. Jedina mu rieč bi: moja žena!

Jakov dojde k sebi, popravi se, obrati se, ali stalno i za uvjek. To dokazuje njegova liepa kućica i uredno gospodarstvo.

Priredio JAVORAK.

Različite viesti.

* **Izborni Odbor.** Kako se čita u nekojih novinah, osnovao se u Poreču odbor, koji će ravnati izbore istranskih poslanikah u carevinsko vieće. Taj odbor će postaviti svoje pododbore po svoj Istri. Da se naš narod i naši u Istri prijatelji nemute, moramo opomenuti, da je to talijanski odbor, pa da se neka nedadu od njega zavesti, nego neka odlučno čekaju ono, što će im biti u svoje vrieme drugim putem javljeno.

* **Nj. Preuz. biskup Strossmayer**, poboraviv u Trstu nekoliko danah, da upotrebi morske kupelji, odputovao je put Beča.

* **Fr. Dr. Rački**, čuveni hrvatski učenjak, bavio se više vremena u Dalmaciji, gdje je posećivao javne i skromne knjižnice, išćuć stara pisma, protežuća se na povjest našega naroda i naše zemlje.

* **Tiskara u Kraljevici** započet će svoju radnju koncem ovoga mjeseca. sa štampanjem pučkoga lista, komu će biti ime „Primorski Stražar." Kako nam nadalje odanle javljaju, bit će odsele u Kraljevici prodaja knjigah, propisanih za pučke hrvatske škole.

* **Grad Bakar** zvat će se odskora u Bakru zagradjen mali parobrod, koji će izmedju Bakra, Kraljevice i Rieke svaki dan ploviti.

* **Rude u Dalmaciji.** Čita se u *Osservatore Triestino*, da su našli u Makarskom kotaru u Dalmaciji bogate rude od kamena ugljevlja, pakline i željeza, pak naime ruda od željeza da će se liepo izplatiti.

* **Posljedice trubeža na bečkoj bursi** osjetili su s početka samo igrači bečki, ali sada već ćute i drugi staleži odkad su počele padati i pokrajinske banke, pri kojih bijahu uložili velike glavnice. Tako su koncem pr. m. propale opet 2 banke u Lincu, dočim se faliranje drugih očekivalo. Njemački ustavovjerci, koji se neprestano po novinah hvališe, da je kapital samo u njemačkih rukuh, zašto sada svojim istomišljenikom nepomažu, već da izadju iz škripca, neimaju zadosta riečih, prietnjah i molbah na vladu, nebi li jim za Boga pomogla sazovom ma baš i staroga rajhrata, kôga su 6. marča sami pokopali.

Sa tršćanskoga tržišća.

U ovih posljednjih petnaest danah uzdržale se čvrsto sveprvašnje ciene. Biti će tomu glavni razlog ono veliko nepovjerenje, što se porodilo uslied padnuća više bankah u Beču. Toliko valja reći i glede žitnog tržišća, koje sveudilj očekiva pouzdane viesti o žetvah. Medjutim u Ugarskoj nije žetva onako izpala, kako se u obće očekivalo, pa se trgovci boje, da se odanle neće mnogo pšenice i raži izvažati, ali tim više rana jačmena i repice. — *Pšenica* dobre vrsti 116 ℔ tražila se po f. 9—10.40; *kukuruz* po f. 4.40—75 novč; *raž* f. 6.10—30. — Cent *kafe* Rio f. 50—54 f.; *cukara* tučena f. 20—21.25; *boba* 4.50—5 f.; *pirinča* (oriža) f. 7.25—13. Glede cienah ostale trgovine upućujemo štioce na posljedúje izvješće; jedino dodajemo, da se trgovina *sa liesom* uvjek u dobroj cieni uzdržava.

Kretanje austrijanskih brodovah *)

od 1 do 16 Julija.

Dojadrili u—iz.

Trst: *Alfa* Lošina. — *Ljubezni Otac* Svanseea.
Alesandriju: *Sibilla* Lošina. — *Barone Eötvös Baldassar* Newkastle-a. — *Columbus* Mlecih. *Crono* Marsilje. — *Virgo* Cardiff-a. — *Nuovo Ciriaco*, *Eros* Trsta.
Bristol: *Zia Ceterina* Ales.
Buenos-Ayres: *Milienko* Marsilje.
Cagliari: *Emidio* Cette.
Cardiff: *Libertas* Mlecih.
Carigrad: *Romana* Marsilje — *Pasqualina*, *Barba Zvane* Odese.
Cherci: *Nadir*, *Elena P.* Carig. — *Taganrog* Marianopoli.
Cette: *Tonino* Odese.
Falmouth: *Alberto* Rangoon-a. — *Bar. Vranyczany* Galatz-a.
Londru: *Isaak* Nova Jork-a.
Marsilju: *Aron*, *Bolivar*, *Annibale* Messine. — *Diva S.* Pandeleirmon-a. — *Teofrasto* Odese. — *Alessandria* Smirne. — *Concordia* Tolone.
Montevideo: *Girolamo* Bordeaux-a. — *Justine B.* Marsilje.
Nova Jork: *Civiltà* Anverse. — *Enrica* Londre — *Zeth* Capo Verde. — *Arfaksad* Schields-a.
Odesu: *Italo* Marsilje. — *Maria D.* Schields-a.
Queenstown: *Antonio S.* Baltimore.
Texel: *Grad Senj* Rangoon-a.

Odjadrili iz—u.

Trsta: *Zio Giorgio* Bordeaux. — *Adrastea* Carigrad.
Alesandrije: *Sabioncello* Carig. — *Antea* Marsilju. — *Enea* Messina.
Algeri-a: *Adelina B.* Bona-u.
Anverse: *Mosè Montefiore* Carig. — *Giano* Boston. — *Brasile* Ingl.
Curdiff-a: *Buon Padre* Carig. — *Noè* Dubrovnik. — *Obilić* Capo Verde. — *Figlio Peneloppe* Ales.
Carigrada: *Ida S.*, *Catina R.*, *Taganrog*, *Pinus* Marsilju. — *Martin*, *John George*, *Zane*, *Buon'Armonia*, *Maria D.* Odesu. — *Kobilić*, *Mare*, *Mirto*, *Maria Romana* Trst. — *Graovac*, *Elce* Kork. — *Matteo* Sulina. — *Ero* Lošinj.
Cette-a: *Emulo* Cagliari. — *Mario* Carig.
Dunkerque: *Eugenia* Anversu.
Grimsby-a: *Mosorska Vila* Ales.
Hull-a: *Spirito* Nova Jork.
Liverpol-a: *Istria* Baltimore.
Marsilje: *Lampo* Ales. — *Navicrnik* Taganrog. — *Mailat*, *Nuova Fama* Carig.
Montreal-a: *Sedmi Dubrovački* Queenstown.
Mlecih: *Prudente* Ales.
Newporta: *Norina* Mletke. — *Assidua* Trst.
Nova Jork-a: *Leopoldina Bauer* Licata. — *Plod* Cork. — *Olga* Newkastle.
Queenstown-a: *Sloboda* Dunkerque. — *Cviet* Havre. — *Hennoch* Londru.
Rio Janeiro: *Arturo* Nova Jork.

*) Po želji više naših primorskih čitateljah stavljamo opet kretanje.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Julija 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini)	5.19	5.20	5.20	5.20	5.21	—	5.20½	5.21½	5.22½	5.24	5.20	5.20½	—	5.20	5.20	—
Napoleoni	8.84	8.85	8.86	8.86	8.87½	—	8.87	8.89	8.89	8.90	8.86	8.86	—	8.84½	8.86	—
Lire Ingleske	11.05	11.07	11.10	11.10	11.11	—	11.11	11.14	11.16	11.18		—	—	11.10	11.12	—
Srebro prid (aggio)	108.—	108.—	118.25	108.35	108.35	—	108.65	108.65	108.65	109.—	108.50	108.25	—	108.35	108.35	—

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.° 1 *Scala II.*

Godina IV. **U Trstu 1. Augusta 1873.** **Broj 15.**

Pogled po svietu.

U Trstu 31 srpnja.

Ovaj put najkrupnija novost je ta, da će naš car vratiti pohode ruskomu caru Aleksandru, te u podzimu putovati u Petrograd. Tomu putovanju pripisuju osobito službeni listovi veliku važnost. Ali ako je važna ta novost, to nije bez važnosti i druga viest, koja veli, da njemački car Vilim neće na bečku izložbu, kako je bilo dogovoreno. To bi dakle značilo, da se med Austrijom i Rusijom gleda sklopiti prijateljstvo i mimo Njemačke. Pa zato da je ovih danah i nadvojvoda Albert odputovao u Varšavu, da caru Aleksandru, vraćajućemu se iz Njemačke u domovinu, preda svojeručno prijateljsko pismo našega cara. No nevalja nikad zaboraviti, da su to sve sama novinarska nagadjanja.

Pripovieda se nadalje već od više vremena, da naše sadašnje ministarstvo nije u milosti u najviših krugovih, pak se već i nagadja, koji i kakvi će mu biti nasljednici. No do podzimka, to jest, dokle se nezatvori svjetska izložba, da se nije nadati nikakvoj promjeni. A onda će se poznati i uspjeh izborah, koji kao da neće biti povoljni sadašnjemu ministartvu, i to da će ga konačno strmoglaviti. S druge se strane svaki dan bolje uvidja, da se u Austriji bez Slavenah neda vladati. Pak to vječno potezanje amo i tamo mora jedanput puknuti. A sva je prilika, da bi baš ovaj put puknulo, samo ako se naša braća Česi nakane doći u carevinsko vieće. Ali njim kao da nije to dosada ni na kraj pameti.

Što se tiče druge polovice carstva, treba nam odmah reći, da su Magjari majstori u spletkarijah, kao i susjedi im Turci. To se vidi iz onoga, što sad s Hrvatskom rade. Mi smo dadušе bili uvjek za savez s Ugarskom na temelju 42. čl. od 1861. godine, ali smo uvjek mrzili na onu nakazu, koju bjehu 1868. g. okrstili nagodbom. S toga, koliko smo se više nadali od revizije one nagodbe, toliko nas sada više srdce boli, gledajuć, koliko su naša braća Hrvati popostuli, pa kako im sad Magjari neće da dadu ni toga u vlastite ruke. Nego 25. nastajućega kolovoza da će se otvoriti hrvatski sabor, pak ćemo onda viditi, što misle odgovoriti Hrvati na te magjarske spletke.

Ruski i engleski dvor hoće, da si budu i rodu. Jedinica kći ruskoga cara Aleksandra, velika kneginja Marija, ide za drugorodjenoga sina engleske kraljice, vojvodu edimburgskoga Alfreda. Toj se ženitbi engleske novine jako raduju. U Njemačkoj nesporazumljenje med crkvom i vladom postaje sve to veće. Dne dvadeset i devetoga iztekujućega mjeseca zatvorila se u Franceskoj narodna skupščina. Sam Bog zna, što će biti iz Španjolske, gdje se sad progone medju sobom tri stranke. Persijski gospodar nalazi se sad u Beču na svjetskoj izložbi.

Na noge,
braćo Istrani, izbori su blizu!

IV.

Kako se je nedavno čitalo po novinah, izravni će izbori biti najbrže mjeseca septembra. Ljetošnji dakle septembar, ako se ta viest obistini, bit će znamenit za Istru. Znamenit, ako naime Istra izabere poslanike nesamo prama svojoj domaćoj potrebi, nego i prama potrebi svega kolikoga carstva, u kôm je nam Istranom od Boga sudjeno živit i umrieti. Što će koristiti Istri, vele nekoji, što li carstvu iliti carevini, izabrala Istra ove, il one poslanike? Koji tako mudruju, neznaju pravo, ni što je carstvo, ni što je Istra, ni što su poslanici.

Carstvo nije drugo, nego velika obćina. Istra pako u carstvu jest ono, što su sela i podobćine iliti županije u obćini. A poslanici? Poslanici su obćinski zastupnici u toj velikoj obćini. Obćinski zastupnici kroje zakone za cielu obćinu, a carevinski poslanici za cielu carevinu. Kakvi dakle budu naši u Beču zastupnici, takvi će nam odanle dohadjati i zakoni. Pripovieda se, ako je istina, da su se prošlih godinah nekoji caru tužili, da naše austrijanske stvari neidu nekako naprav, a car da im je na to po prilici odgovorio: Tomu ste sami krivi; ja moram stvarati zakone s onimi ljudi, koje mi u Beč šaljete; pošljite mi u Beč druge ljude, pak ćete imati i druge zakone. Ali, bila ovo istina, il nebila, stvar se ima baš tako. Evo dakle, kako može i Istra koristiti i škoditi sebi i cielomu carstvu, kako već izabere ove, il one poslanike. Jer kako je liepo i dobro cieloj obćini, kad obćinari izaberu vriedne i pametne zastupnike: isto tako je liepo i dobro i cieloj državi, a tim i svakoj pojedinoj pokrajini u državi, kad državljani izaberu vriedne i pametne poslanike. To već od kada jasno vide ostale austrijske zemlje, pak to mora već jednom uviditi i naša Istra. Istina, ona sama nemože ništa ni učiniti, ni razčiniti; ali pomoći i pripomoći, to može i mora. Neka Istra nemisli, da je ona sama, koja želi, da joj bude bolje, da joj bude laglje, da bude manje troška, a više dobitka, da budu zakoni pravedniji, a oni, koji budu, da se strogo izpune, da se austrijski narodi umire i pomire itd. itd. — ne, toga neželi samo ona, nego to žele i druge zemlje i druge pokrajine i drugi narodi. A to će se postići stopram onda, ako se nekoji zakoni ukinu, nekoji poprave, nekoji promiene, a najposlje nekoji iznova učine. Ali to nije moguće bez poslanikah, naime takvih, koji budu drugače mislili i radili, nego li su mislili i radili dosadašnji.

To je eto uzrok, zašto se mi toliko trsimo, toliko mučimo, toliko prosimo, toliko zaklinjemo naš u Istri narod, da ovaj put dobro gleda, što radi, kad bude pozvan na birališće. Neka zapamti, što bude sad učinio, da će to valjati za cielih šest godinah, jer se poslanici biraju na šest godinah. A šest godinah trpiti ovako, il može bit još i gore, to je mnogo!

Mi dakle sazivamo danas opet u pamet našemu u Istri narodu sve ono, što smo mu dosad rekli o izborih. Iz našega zadnjega članka naš u Istri narod zna, koliko će po prilici imati izabrati izbornikah u svakoj obćini. Mi se ufamo, da su se naši u Istri prijatelji dogovorili medju sobom i s narodom, pak da je već i ustanovljeno, koji će ti izbornici biti. Mi se ufamo, da tu neće biti nikoga, koji nije naš i za nas. Sad opominjemo opet sve kućegospodare, kad budu pozvani birat izbornike, neka svi listom dojdu na poziv u podestariju, pa neka svi složno izaberu one muže, koji im budu naručeni od ljudih naše stranke. Neka zaboga nežale ni truda ni troška. Nadalje jih opominjemo, da će jih u dan izbora obletati, obkoliti i okupiti njihova gradska gospoda, njihovi talijanski il potalijančeni podestati i zastupnici iliti konsiljeri, kao i svi oni drugi ljudi, koji s tom gospodom i negospodom u jednu tikvu pušu. Tu će vas moliti, tu zaklinjati, tu strašiti, tu siliti, tu obećivati, da izaberete za izbornike te i te ljude. Negdje će vam se i špotati i rugati. Ali se vi ni sad ni onda nedajte zasliepiti, nedajte prevariti, nedajte ustrašiti,

nedajte namamiti, nedajte izmoliti; nego složno i odvažno, kako se mužem pristoji, izaberite za izbornike one vaše domaće, poznate i pouzdane ljude, za koje znate, da vas nećedu prevariti za nikakvu plaću ovoga svieta. Prigodom izborah neslušajte ni gg. činovnikah iliti placnikah, jer zakon očito veli, da je svakomu slobodno, izabrati izbornike i poslanike po svojoj volji. I mi smo austrijanci, i mi smo vierni caru i domovini, pak netrebamo, da nas plaćnici uče, koga ćemo izabrati, da bude bolje nam i carevini.

Tako se eto držite, kad budu izbori, pak ćete siguro predobiti: što će bit za vas i za svu Istru velika korist i velika slava. Na koncu za danas hoćemo vam reći još samo ovo. Kad vam bude javljeno, da su u podestariji izložena imena biračah, pojdite odmah viditi, da li je tu i vaše ime, jer ako nije, nebite mogli birati.

Dopisi.

Iz kotora Volosko-Novogradskoga.

Naša pokrajinska komisija za uredjenje zemljarine je dne 8. junija 1873. pod B. 804/K. P. proglasila razredjenje tarife za kotare ovoga tužnoga kraja, te nam jasno dokazala, da za nas prekoučkare nepuše iz Poreča najugodniji vjetar. Čovjeku je za zdvojiti, kad pregleda tu nesretnu tarifu. Ona kao da je djelo glavah, koje ni pojma neimaju ili neće da imaju o položaju naših zemaljah i o načinu, kojim jih obradjivamo; jer kotar Voloski je uvršćen u V. pokrajinski razred, a naše kopanine sa trsjem usporedjene sa porečkimi vinogradi i računane bolje od onih Pazinšćine i Pula!

Mi koji znamo, da kod nas svaki klaftar zemlje košta nekoliko vrčevah pota i nekoliko funti praha, nemožemo nego zavapiti, je li moguće, da je to zadnja besjeda glede toga posla!? Ne, i još jedanput ne, jer je isti naš premilostivi cesar, putujuć po ovih naših stranah, pitao: „*Kako može živiti ovaj narod?*" na što mu je bilo odgovoreno, „da pridjela motikom toliko, da štibru plati, a za prehranit si družinu da se mora ubijati po šumah Hrvatske i Slavonije!" Ako pak se je pokrajinska komisija, kako kaže „Osservatore Triestino" od 9. junija 1873. služila sudom *samoga* pokrajinskoga izvjestnika, zašto je bilo odredjeno za Istru šest kotarskih komisijah, u kojih su imali svoj glas muži odabrani od vlade i muži odabrani od puka? Zašto su se onda trošile tolike tisuće, kad izradak naše kotarske komisije nesamo što nije primljen, neg je upravo odvržen, po izviršću samoga „Osservatora?"

Osvjedočili smo se, da je operat pokrajinski pun puncat računarskih pogreškah, kako na primjer: kopanina I. reda da ima dohodka 96 stari krompira, a kopanina II. reda 84 stara; kopanina sa trsjem I. reda da ima 40 spudi vina, 55 stari krompira i 10 forinti vriednosti žira u prvoj godini, a u drugoj godini da neima niš žira; medjutim se računa, da vinogradi II. reda imaju dohodka u prvoj godini 50 stari krompira i 50 funti ulja, a u drugoj godini *opet 50 funti ulja*, kad sav sviet zna, da ulje nerodi nikad dvie godine zajedno! Za dobiti 10 stari pšenice da treba med kopaninami I. reda 4 težakinje, a za 20 stari u III. redu isto 4 težakinje. Dakle *za 20 stari toliko, koliko za 10??!* Mlatnja je po §. 24. zakona od 24. maja 1869. računana kako lahko djelo: morda je to lahko za onoga, koji je račun učinio, ali za kmeta lje nije.

Isto tako je računana mjesto gnoja *stelja* i *šušanj*. Gospodo od pokrajinske komisije, kad bi mi namjesto gnoja stelju rabili, od kuda bi nam po vašem računu toliko stari krompira i toliko pšenice? Da li bi krompir na stelji tako obrodio?

Pašišćah, kao što je obće poznato, mi neimamo i ono što jih je, jesu med stienami i grebeni, tako da naše ovce moramo svaku zimu poslati u porečku i pulsku okolicu, a goveda u Kranjsku! Pa kako ste jih vi, gospodo, računali?

Izviše vam mora bit poznato, da nas tepe suša svake godine, kako i ove; da položaj zemlje u kotaru Voloskom i Novogradskom jako otegoćuje poljodjelstvo radi težke vožnje gnoja u Novogradskom, a nošnje na ramenih u Voloskom; da nam voda odnese još i ono malo zemlje, što je imamo; da su njive u kotaru Voloskom velikim trudom rukotvorene i okrenjene tako, da zaravnjaki, ako nisu pravo poravnani, u 8—10 godinu radi silnih vjetrovah izgube svu zemlju. A znano vam mora biti i to, da u gornjem kraju kotora Voloskoga vlada mrzlina; da u cielom kotoru Novogradskomu zima nastane 20—30 danah prvo, nego u dolnjem kraju kotora Voloskoga; a naproti da proljetje dojde 20 do 20 danah kasnije; da nam u vrieme cvatnje osobito škode, bura, sjever i jugo; da nam tuča više puti sve pomlati i trsje za mnogo godinah raztuče i pokvari; da kruto podnebje, slana i mrazi u proljetje, kao i rana jesen, jesu najglavniji uzroci, što zemlje u gornjem kraju, već i onako slabe, nedaju skoro nikakva ploda, jer vrhu svega djelo na polju počne tamo 20—30 danah kasnije, nego u dolnjem kraju.

Toga radi nam je učinjena najveća nepravica gori rečenom tarifom i mi prekoučkari smo već i podnesli svoje prigovore dotičnoj vlasti i ufamo se, da ćemo postignuti pravicu koju išćemo, jer sbilja tarifa nam sama dokažuje, da je učinjena bez poznavanja stvari.

Još mnogo drugih nepristojnostih bi se dalo naći na operatu pokrajinskom; ali za danas budi dosta. Ima još vremena, da se ne samo potužimo, nego da i imenujemo one osobe, koje kao da su krive toj nakazi i koje su u nekoj prilici u novogradskom kotaru još i u vreće zemlju pobirale, da tobože dokažu, da je cjenioni kotar Volosko-Novogradski istarski raj zemaljski!

Novinski glasi.

Iz Istre pišu bečkim novinam „Wanderer" što sliedi: „Priprave za buduće izbore nisu se kod nas još tako reć ni počele, pak već sad moramo žalibože reći, da se neimamo čemu nadati. Kroz sve prošlo vrieme ustavnoga života velika većina našega pučanstva nije bila kao valja zastupana ni u zemaljskom saboru, ni u carevinskom vieću. Tu je talijanska manjina radila što je htjela, od koje se naš puk dao zasliepiti i prevariti. I zbilja, kako su se vladali naši bivši zastupnici na carevinskom vieću, Dr. Vidulić i Dr. Colombani? Jesu li dali ikad i u ičem spoznati, da zastupaju zemlju, koja je u svojoj velikoj većini slavenska? *O mrtvih niš nego dobro;* Dra. Colombana neima više; pokoj mu duši. On je bio poštenjak skroz i skroz, ali istarski zastupnik, kakav bi imao biti, to nije bio. A Dr. Vidulić? To je rodom Slaven, koji je na svoje poreklo već oddavna zaboravio, dapače koji ga je i zatajio u mnogoj prigodi, gdje bi se ga bio imao spomenuti. U carevinskom je vieću bio jezikom federalist, a djelom centralist i vrući privrženik izravnih izborah zajedno sa Bossi-Fedrigottiem, Pascotiniem, Ljubišom, Danilom i ostalom družinom. Mi ga dakle nemožemo brojiti nikako medju naše, i ako bi bio opet izabran, mi se od njega nemožemo ničemu nadati. Nam trebaju ljudi, kakav je presvjetli g. biskup Dobrila, koji je za nas ono, što je biskup Strossmayer za Hrvatsku. Njegovi maleni dohodci mu nedopušćaju, da čini za naš narod onoliko, koliko je djakovački biskup učinio i još uvjek čini za Hrvatsku, ali obadva se jednako odlikuju vrućim i plemenitim rodoljubljem. Biskup Dobrila dakle je još jedini, koji bi nam mogao pomoći, samo kad bi imao vrlih pomagačah, ali ti su još u Istri na riedko posijani. — Medju tim se već Talijani živo izborom pripravljaju. U Poreču su jur osnovali izborni odbor naši najljući protivnici. Taj odbor namjerava postaviti pododbore po svoj Istri. Nije dakle suvišno, opomenuti naš narod, neka se čuva tih talijanskih namigačah, koji će ga gledati na svaki mili način predobiti za sebe. Narodnjaci, koji znaju iz izkustva, kakvim žuhkim pladom rodi nemar i neodvažnost u toj stvari, hoće se zaufano do skora prenuti i gledati barem na vanjšćini našim protivnikom na put stati."

Na koncu obećaje „Wandererov" dopisnik, da će ga točno izvješćivati toli o uspjehu izbornih pripravah, koli o uspjehu samih izborah. Pozor dakle, da se pred svietom neosramotimo!

Kako treba ljeti blagom vladati.

Da ljetna vrućina prouzrokuje blagu svakojake bolesti, to je svakomu pozornomu gospodaru i odviše poznato. Zato evo, kako treba blagom vladati, da se u ljetno doba zdravo uzdrži. Prije svega treba skrbiti, da bude voda blagu za napoj čista i hladna. Mutna, blatna, a možebit još i gnjila voda, jest živi otrov kao za ljude, tako i za blago. Ako pak nije hladna, svaki vidi, da nemože ugasiti goruće govedje žedje. Dokle se govedo od težka djela poti, to jest, dokle nepočine, nevalja mu dati piti, naime ako neima i dalje truditi. Nadalje vrućina uzima mnogo moći i jakosti ne samo ljudem, nego i blagu; zato treba u ljetno doba govedo mnogo manje truditi, nego li u zimsko. A u one uru dvie dneva, kad je najveća pripeka i žega, treba i blago ostaviti, da počiva u hladu. Dapače i u vrieme trudjenja treba mu dati, da više puti odahne i odpočine. Staja pako za blago nesmie biti ljeti vruća, a zatuhljiva ni zimi ni ljeti. Zato treba odmah izjutra otvoriti okna i vrata, da se staja dobro provjetri i ohladi. Gdje su vratnice i vrata od staje prama poldnevu, tu jih treba opet zatvoriti kad počne sunce peći sve dotle, dokle neizgubi svoje moći. Pred takovimi stajami jest najbolje nasaditi trsja, il granatih voćkah (žira), da jih brane od poldnevna sunca. Ljeti kroz noć neškodi ostaviti i otvorena okna od staje. (Ovo dakako nevalja za kuće, gdje ljudi spavaju: tu dapače treba, da je kroz noć sve zatvoreno.) Da blago što manje trpi od ljetne vrućine, treba ga, gdje je to moguće, pošinuti u vodu, da se kupa i hladi. Samo treba paziti, da blago neide u vodu, kad je potno i prevruće. Gdje neima vode za kupanje, tu treba goveda polievati vodom po svom životu. To je za živinu neizmierno zdravo, jer ju životu čini. I za ljude jest kupanje pravo liečenje, pak nemože biti drugače ni za blago. Naposljedku, tkogod može, neka da blagu u vrieme velike vrućine svaki dan po pest soli med pitjem, jer sol, da tako rečem, ulieva blagu u krv zdravlje. Kako uvjek, tako treba i u ljetu držati blago čisto i u čistoći; jer ga neima, što i blagu više škodi od blata i smrada. Kad se oblati, treba ga odmah očistiti; jer gdje se blato drži, tu mu se nemože koža izparivati ni potiti. A to blagu tare zdravlje isto onako, kao i ljudem. Tako eto nastoj svoje blago, pak će ti biti uvjek liepo, debelo, zdravo i jako.

Franina i Jurina.

Ju. Franino!
Fr. O!
Ju. Kô Primorje je veće, kastavsko il majersko?
Fr. Kade j' to kastavsko Primorje?
Ju. Onde, kade Kastavšćina s morom konfina.
Fr. Pak?
Ju. Pa kastavsko zaseže od Preluke do Kantridice, a majersko od Kantridice do Fiumere. Kastavsko je dakle barem tri puti veće.
Fr. Borme, ti imaš pravo!

Neukû Nauka.

Liek proti kratelju iliti koleri,

Neki talijanski župnik naviešćuje, da se čovjek od kolere može u malo satih iliti urah ozdraviti, ako uzme u mesnoj jubi, il još bolje u dobru vinu, il rumu, *pol unče dobra papra (bibera)*, na prah stučena ili sameljena. Po njegovom sudu, paprom se može čovjek očuvati, da ga kolera i nenapade, papreć naime jela iliti jestbine, koje uživa. Na koncu dodaje, da je kroz 14 godinah izkusio, kako je papar najuspješniji liek proti lijavicam, koje sviet obično napadaju u vrieme velike ljetne vrućine.

NOVINSTVO.

„Novi bunjevački tjednik“ izdavati će se počamsi od 1. kolovoza o. g. u Subotici. Listu, koj će imati različiti sadržaj, biti će urednik Dragutin Milodanović. — Mi se radujemo tomu pojavu, koj pokazuje, da se narodna sviest medju našom braćom Bunjevci sve to većma probudjuje. Doista je i vrieme, jer su Magjari ovaj ogranak hrvatskoga naroda jur smatrali svojim neizbežnim plienom. Nadamo se, da će novi list naći u Hrvatskoj bolju podporu od bivših „Bunjevakih i Šokačkih novinah.“

Svašta ponešto.

Vriednost jednog krumpira.

Profesor Tyndell išao se mučiti, da izračuna, koliko bi vriedio jedan krumpir, koji bi sam samcat pretekao za razplod. Jedan jedincati krumpir mogao bi razploditi krumpire, da jih bude svemu svietu dosta. Ako bi svaki krumpir dao u godini samo deset krumpirah, u deset godinah razgojilo bi se iz onoga jednoga krumpira deset milijunah gomoljikah, a to bi bilo svemu svietu dosta za sjeme. Pretekli samac krumpir vriedio bi dakle toliko, da bi manje kvara bilo, da propadne London i New-York, nego li onaj krumpir.

Različite viesti.

* **Zdravlje u Trstu** je dosad takvo, da nemože biti bolje, akoprem vlada velika vrućina. Nekidan bio se raznio glas, da je u jednoj kazarmi buknula kolera, a ono se nije bilo nego razbolilo nekoliko vojnikah od griže i lijavice, od koje su dva i umrla. Tomu da je uzrok, što su se na velikoj vrućini u oružju vježbali. Sad je obustavljeno vježbanje, pak je opet i medju vojnici zdravlje posve povoljno.

* **Istarske škole i njemački jezik.** Jednim tršćanskim novinam piše netko iz Istre, da vlada kani opet uvesti u istarske srednje i pučke škole njemački jezik, kao propisanu i obveznu nauku. Na tu vladinu nakanu talijanski se dopisnik tuži kao na strahovitu nepravdu. Ali, ako je to nepravda, kakvo ime zaslužuje onda postupak istarskih Talijanah, koji su svoj talijanski jezik narinuli i onim u Istri školam, gdje puk nerazumie nego hrvatski, il slovenski? Njim polag njemačkoga vlada barem ostavlja njihov materinski jezik, a oni su Slavenom slavenski bez traga i slieda iz škole protjerali, gdje su god mogli. Nije li dakle smiešno čuti, gdje se nepravedan na nepravdu tuži? Poslovica veli: Što nećes, da se tebi učini, neučini ni ti drugomu! Mi pak od svoje strane velimo našoj vladi, neka nastoji, da se u Istri i glede nas Slavenah strogo izpuni §. XIX. temeljnih carevine pravah, pak onda neka slobodno polag našega uvede u naše slavenske škole i svoj njemački jezik. Mi se na to nećemo ni najmanje tužiti, dapače hoćemo joj biti dvostruko zahvalni.

* **Namišljena pazinska talijanska gimnazija** kao da nemože dobiti profesorah, jer se odskora čitao u *Osservatore Triestino* već i po treći put od lane razpis natječaja. S druge strane, čitamo u istom *„Osservatoru“*, da će obstojeća tamošnja gimnazija, koju su dosada vriedno obskrbljivali m. č. OO. Franjevci, početkom buduće školske godine postati višom državnom gimnazijom, na kojoj će se i naš slavenski jezik učiti. Nam je veoma milo, što je vlada izpunila želju, koju smo mi u ovom listu izjavili. Samo molimo još vladu, neka postavi za ravnatelja krepka i značajna čovjeka, jer će dobar uspjeh najviše od njega zavisiti.

* **Istarska vina u Americi.** Piše nam prijatelj sa otoka Krka, da tamo neki ingleski trgovac kupuje vino na veliko, koje će brodom poslati u Londru, a odanle u staklenicah (botiljah) u Kosta-Riku, gdje će se brzčas barem deset puti draže prodavati. Milo nam je, što je glas našemu vinu dopro tako daleko. Sad naši vinogradari i vinari netrebaju nego mrljivo raditi i svoja vina umno oplemenjivati, pa eto im gotova dobitka.

* **Iz belovarske županije** u Hrvatskoj nam pišu, da su tamo nekomu seljaku u mjesec danah jedno za drugim ukradjena dva para konjah; pak se tuže, da nemože drugako ni biti, kad zločince nekaštigaju, nego samo zatvore najviše na 5—6 danah. Ako je to istina, hrvatske bi oblasti imale znati, da je prvo obilježje svake dobre vlade, sigurnost žiteljstva.

* **Kiva**, što su ju Rusi odskora osvojili, mora da plati dva miliuna rubaljah odštete, i to u sedam godinah. Za to vrieme će Rusi držati dva kivanska grada u svojima rukama. Kivanski Kan ide u Petrograd, da se pokloni caru.

* **Magjarske financije** sve ljepše cvatu i na veliku se radost narodah sve više popravljaju, dočim se dogodilo, kako u javnih listovih čitamo, da je jednog dana imala glavna državna blagajna punih 5000 f. za izplatiti svoje tekuće troškove! Kad jim toliki novac pretiče, a ceste i putevi se u dobrom stanju nalaze, nije nikakovo čudo, da će za pokazati svietu svoju veliku snagu, povisiti broj Honvedah od 200,000 na 400,000 momakah. — Baš se vidi da su dobri računari?!?

* **Tuča** je prošlog tjedna u nekojih predielih naše kukavne Istre, gdje suša traje već preko dva mjeseca, silnu škodu učinila.

* **Kolera na sve strane**, u Italiji, naime u Mletačkoj, u Beču, u Pragu, u Pešti i na nekojih mjestih u Hrvatskoj i Slavoniji.

Sa tršćanskoga tržišća.

Trgovina se nemože nikako oporaviti poslje pada više bečkih i pokrajinskih bankah; te se je temeljito bojati, da se neće podignuti iz mrtvila trgovačke operacije. dok se opet nepovrati toli potrebita veresija, koja ovo posljednje vrieme posvema manjka. Uzprkos tomu, ciene se robi jednako čvrsto drže, jedino pšenici i kukuruzu su za nekoliko novčicah pale. — *Pšenica* od 116 ℔ tražila se polag vrsti od f. 7.50—9.80; *kukuruz* pako po f. 4.10—30 novč. — Cent *kafe* Rio f. 50.50—54.50; *cukara* tučena f. 20—21.25; *masla* f. 48—54; *loja* f. 26.50; *masti* f. 25—27.50; *slanine* f. 27.50; *voska* f. 107—109; *meda* f. 16—18; — *kožah* volovjih i kravjih (dom. i hrv.) f. 80—85, (dalm. ist.) f. 73-80; teleće f. 125—130; 1 komad janjećih (dom.) f. 1.05 (dalm.) 80—100 novč.; — *cunjah* polag vrsti f. 7.50—15; *ruja* u prahu f. 4.50; *mandulah* dalm. f. 33. — Barilo *ulja* ist. dalm. f. 26.— sa odbitci, *kamena ulja* (petrolija) f. 11.50—12. — Vedro *vina* ist. for. 18—22 a dalm. 9—12 f., na brodu bez dacija.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 16 do 31 Julija.

Dojadrili u—iz.

Trst: *Romolo* Marsilje. — *Carmella, Giovanna* Odese.
Alesandriju: *Tempo* Mlet. — *Argentina Alessandra, Giusto dell'Argento* Trsta. — *Jean, Aquilone* Newkastla. — *Casimiro, Cristoforo Romano* Marsllje. — *Lemnos* Senja. — *Giorgio* Carloforta. — *Solievo* Philippevike. —
Amsterdam: *Eber* Novayorke.
Baltimor: *Olga B.* Lverpoola.
Belfast: *Sospir, Vesta* Filadelfie. — *Jakob* Novayork. — *Trappano* Baltimora.
Bona: *Adelina B.* Algira.
Bordeaux: *Car. Premuda, Due sorelle, Fortunata* Trsta. — *Nettuno* Anverse.
Buenosayres: *Mariella W.* Marsilje.
Bristol: *III. Dubrovački* Trapana. — *Tune, Abraham* Novayorke.
Boston: *III. Dubrovački* Trapana.
Carigrad: *Eden L., Dampur* Kardifa. — *Sabioncello* Ales. — *Nadir* Taganroga.
Dunkerque: *Sloboda* Novayorka. — *Eva* Taganroga. — *Reno, Mirra* Ales.
Flessingu: *Carlo Boromeo* Bone. — *Beatrice* Orana. — *Peleg* Akyaba
Gibraltar: *Due cognati* Kardifa. — *Ada* Samsuma za Dunkerque.
Grimsby: *Flegon* Hulla. — *Blandina* Trsta.
Haver: *Cvjet* Baltimora.
Hull: *II. Dubrovački* Novajorke.
Kardif: *Nina* Orana. — *Marietta, Gjurko, Anetta* Bordò. — *Dar* Dunfierque.
Kork: *Antonio S.* Baltimora. — *IV. Dubrovački* Novayorke.
Liverpool: *Jugoslav, Favilla* Macejo. — *Uno* Paysandu.
Limerik: *Bar. Vranicany* Odese.
Maltu: *Fiat* Hulla. — *Gino* Samsuna.
Marsilju: *Diva* Trsta. — *Dante* Ales. — *Elena, Stefano, Kovačević, Said, Ida* Mariupolja. — *Voloscano* Portsaida — *Cardina* Garrucha. *Giordano* Odese. — *Orion* Buenosayresa.
Novayork: *Drago G.* Riojaneiro. — *Sagittario* Carigr.
Odesu! *Buon'Armonia* Liverpoola. — *Marco A., Clito, Marco Maria* Mlet. — *Romana*, Marsilje. — *Prelucano* Philippevilla.
Queenstown: *Plod, Madagaskar, Helgoland Fides, Due fratelli, VI. Dubrovački* Novayork. — *Mirro* Baltimora.
Schieldo: *Brasile, Ana M.* Anverse.
Southampton: *Superbo* Sulino.
Texel: *Alberto* Rangoon.

Odjadrili iz—u.

Trsta: *Ana Lazarević* Cet. — *Gregorina* Marsilju. — *Mercurio* Bordeaux.
Aleksandrije: *Vodja, Alma, Adele Dika, Cius. Antonio, Trino Columbus* Carigr. — *Iginio* Marsilju.
Anverse: *Pace* Montreal.
Bahije: *Absburgo* Falmuth.
Baltimora: *Forza* Belfast. — *Peppina B.* Newkastl. — *Danica* Gloccester.
Bostona: *Olimpo* Novayork.
Bordeauxa: *Madre Maria* Kardif.
Carlaforte: *Stillicone* Anversu. — *Aquila* Svanseu.
Carigrada: *Hrabren, Elena P., Pasqualina G., Cattarina S.* Marsilju. — *Nikolas, Padre Stefano* Odesa. — *Urano, Bice, Novo Artnro, Sretan, Artiere, Ifigenia* Dunav. — *Vjeruha, Pelegrino, Teleki* Trst. — *Gius. Šćupa, Adamo, Nuovo Nicoletto* Ingl. — *Slavomir* Kotor. — *Mimi, Mercur* Azov.
Cetta: *Paulus, Tonina* Carigr. — *Maria Zarl* Genovu. — *Emidio* Kaljari
Deal: prošli: *Atlas, Rosa* Londre za Novayork. — *Junak* Samarang. — *Olga* Novoyorka za Newkastel.
Dunkerquea: *Dar* Kardif. — *Esther* Newkastl.
Dungenes: prošli: *Pierino, Virtù* Schieldoa za Napulj.
Falmuta: *Petjesac* Alloa. — *Grad Karlovac* Hull. — *I. Neresinallo* Leith. — *Sretna P.* Weser.
Filadelfije: *V. Dubrovački* Belfast.
Fowey: *Majus* Filadelfiu.
Flesinge: *Dobra nadežda, Anna M. Com. Tonollo* Newkastl.
Kardifa: *Nereo P., Alois, Zia Catterina, Angjelki, Matteo L.*, Carig. — *Maria, Francesca* Trst. — *Libertas* Singapore — *Mate, Čas* Sulinu. — *Osvetitelj, Hunnus, Francika O., Marte*, Ales. — *Luka, Rachel, Filomena* Caporerde. *Ludmila* Dubrovnik.
Liverpoola: *Eufemia* Carigr. — *Anna* Novayork. — *Slava O.* Baltimore.
Malte: *Treći* Girgenti. — *Gigi* Zante.
Marsilje: *Mila, Ruben, Grazia Dio, Čiasni, Elena C., Elena D., Catterina Stuk, Ardito, Union* Carigr. — *Provvido* Ales. — *Divino* Lagos. — *Urmeny* Trst.
Newporta: *Initium* Trst.
Novayorke: *Helgoland, Amor* Ingl. — *Marino* Roterdam. — *Atila* Carigr. — *Luigi* Trst.
Odese: *Otac Vicko* Trst. — *Miloš* Marsilju.
Orana: *Elena* Kardif. — *Orfeo* Anversu.
Queenstowna: *Zator* Novayork. — *Alessandro B.* Ipswich.
Svansea: *Mila F.* Pulu. — *Urin* Ales.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Julija 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5.22	5.22	5.21	5.21	—	5.23	5.26	5.25	5.25½	5.25	5.25	—	5.23½	5.24	5.24½	5.25
Napoleoni.	8.—	8.89	8.86	8.86	—	8.88	8.90½	8.89½	8.90½	8.90½	8.89½	—	8.88	8.88	8.89	8.89
Lire Ingleske	11.12	11.20	11.25	11.23	—	—	11.22	11.21	11.25	11.23	11.21	—	11.18	11.17	—	11.16
Srebro prid (aggio) . .	108.35	108.50	108.35	108.50	—	108.75	109.25	109.25	109.25	109.25	109.—	—	108.80	108 75	108.75	108.75

A. Karabaić Vlastnik. **Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak.** **Tisk. Sinovi K. Amati.**

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Piazza della Dogana* N.° 1 *Scala II.*

Godina IV. **U Trstu 16. Augusta 1873.** **Broj 16.**

Pogled po svietu.

U Trstu 14 kolovoza.

I danas pišemo ovu strančicu našega lista više za to, da neizostane, nego li za to, da javimo štogod novâ i osobitâ našim štovanim čitateljem. Jer ako izuzmemo izborne priprave, sve ostalo, što biva sad kod nas u Austriji, nije vriedno, da se spomene. Kod nas će početi novosti stopram onda, kad se jednom sastane carevinsko viece. A to da će se sastati negdje u podzimak, prije careva polazka u Petrograd. Onda će sve i svuda bučiti o Austriji, jer će se viditi jasno i konačno, da li je sadanje ministarstvo pripomoglo, il odmoglo miru i napredku ove stare države.

Sad se opet govori, da će njemački car Vilim doći na bečku svjetsku izložbu, pa s njim da će doći i državni mu kancelar, glasoviti državnik knez Bismark. U isto doba, da će prispieti u Beč i talijanski kralj Viktor Emanuel. Ali više nego taj sastanak njemačkoga cara i talijanskoga kralja, vriedi za nas spomenica, što je dne 12. t. m. bila predana u Beču austrijiskomu caru i svim zastupnikom stranih državah s molbom, da brane Kršćane od Turakah, koji jih od neko doba proganjaju, a naime u Bosni, kao u najgora stara vremena. Vidit ćemo, što će odgovoriti kršćene evropejske države na taj vapaj svoje kršćene braće, koja su već tamo dospiela, da se moraju il seliti iz domovine, il pak listom na Turke ustati. Kad tko potjera gdje Židove, koji su najviše Evropu upropastili, onda su svi evropejski državnici i u pol noći na nogama: ajde da vidimo, hoće li se na plač ubogih i nedužnih turskih Krštjanah ustati barem u obično predpoldnevno doba! Ovih danah ima doći u Beč i srbski knez Milan. Evo prigode, da se i on potuži na tursko u Bosni tlačenje.

U Franceskoj kao da se pripravljaju nove stvari. Francezi su Niemcem doizplatili skoro i zadnji miljard, njemačka se vojska seli malo po malo u domovinu, a dvie se franceske nekadanje kraljevske loze mire, pak je sva prilika, da će se Franceska u najkraće doba pokloniti najstarijoj lozi svojih bivših kraljevah. Što će to donieti samoj Franceskoj, što li ostaloj Evropi, toga još nitko nepredvidja

Pčelarstvo.

VIII.

Podrezavanje košnicah iliti ulah.

Kad se satovi (kruli) iz košnice izrežu, tako da jih pčele odasvud obsiednu, il da im se obilna meda oduzme, to se veli *podrezati košnice.* Ovaj se posao opravlja u proljetje, kad je jurve posvuda za pčele dobra paša nastala — kao postavimo kod nas koncem mj. Marča — kad već se nije bojati mrzla vremena, rad koga bi pčele, kad odletaju, mogle lahko ostinuti. Isto tako, nesmie se to činiti, kad pčele lete, da se tim nebi dao povod grabežu, a najbolja doba je zato u večer, il o oblačnom i neprehladnom vremenu.

Mnogi gospodari veliku si škodu čine, kad prerano svoje košnice podrežu. Pčele, jer se mj. februara legu, potrebuju tada najveć gorkote; pa ako se satovi podrežu i mrzli dnevi nastanu, lahko se plod na spredniih satih postavljen prehladi, posve smrzne i skonča. Pa da se sve to i nepripeti, takva će košnica prestati mlade leći, i će sve to više ginuti. S toga dobro treba paziti, da se košnice nepodrežu prije, nego li se je ufati stanovitnoj vrućini.

U podrezivanju treba nastojati, da se podrežu samo stari, plesnivi i nevaljani satovi, al da se u plod nikako nedira, dapače sve treba da netaknuto ostane. Meda se košnicam preveć uzeti nesmie; jer pčele tada roditi neće, il barem za koji tjedan će zakasniti naprama onim košnicam, koje nebijahu podrezane. Ako su pako satovi novi i liepi, netreba jih podrezati. Od velike je pako potrebe, da se one košnice podrežu, koje imaju mnogo satovah, a malo zakota, jer molj, neprijatelj pčelah, svoje sjeme lahko u nenaseljene od pčelah satove postavi, te vremenom svu košnicu uništi. Mnogo je laglje tako zvane razdieljive košnice podrezati, jer se u njih svaki sat sa svojim satnikom uzdignuti i podrezati može. Na mjesto košnice, koja se iz mjesta digne, da se podreže, treba drugu košnicu postaviti, da se u nju pčele, koje odletaju saberu. U podrezivanju košnicah pčele se tabakovim dimom, il pa kakvim pušećim se mahom odgone od one strani satovah, gdje se je misli podrezati. Samo treba paziti, da se tom prigodom mnogo dima nenapravi, jer bi to škodno bilo nezrielomu jošte sjemenu pčelah. Niti se ima početi podrezivati koj sat prije, nego li se posve odagnalo pčele od jedne strani. Pčele pako, koje su na drugoj strani satovah, treba mokrim perom u košnicu hitro pomesti, jedva što imaš u ruci odrezan sat. Satove treba ravno podrezati, bez da se na njih koja nepotrebna jama naredi; jer je tako pčelam manje djela. Dignut med u zdeli, treba platnom pokriti, da pčele do njega nedopru. A kad se košnica podrezala, dobro se zapre i vratašca súže, da se mogu pčele laglje braniti. Med što se po košnici razlio, neće se izgubiti, jer će ga pčele odmah polizati; nu ono što ga je izvan košnice, treba dobro obrisati, kanoti i prazne, medom omazane satove, odmah na stran spraviti, da se grabežljivice neprikupe. Pri podrezivanju se takodjer ociedi dno košnice. U dobrih ljetinah, kad je obilno hrane, košnice se pri zadnjoj strani podrežu, jer se ondje najde stara, sladkorna meda, i to se bez ikakve škode učiniti može, jer će taj prazan prostor pčele u kratko vrieme satovjem i novim medom nadopuniti.

Dopisi.

Iz Kastva.

Liepe i dobre ceste su prva potreba svakoj zemlji. Zato je trebalo i nam skrbiti, da barem stare popravimo, kad nemožemo novih graditi, kako bi to morali, ako ćemo, da nam koristi železnica, koja je evo i do nas doprla.

Odkad se otvorila izpod Kastva u Rieku nova cesarska cesta, stara iznad Kastva je bila tako propala, da već nije bilo moguće po njoj ne samo voziti, nego ni pješice hoditi. Jer, dočim je Rieka svoj diel do Pehljina još uvjek načinjala, od riečke medje do Lipe nije se znalo ni tko ju je dužan načinjati. Halubije, Studena, Klana, Škalnica, Lipa i sve one strane, koje je se te ceste služe, bijahu tako reć zatrte. Govorilo se i dogovaralo, što bi i kako bi trebalo učiniti, da se popravi, ali sve zabadava. Najzad se kastavski glavar, g. Fr. Marot, obrati na slavnu zemaljsku Juntu iliti Odbor prošnjom, neka mu pomogne, jer da ovako nemože dalje. I zbilja, Odbor usliši prošnju, pošlje glavarstvu 1500 f. i naredi,

da se djelo odmah započne. Ja ovaj hvale vriedan čin porečke Junte navlaš za to iznosim na svjetlo, da ju javno pred svietom pohvalim, a s njom naime pokrajinskoga Kapitana, presvjetloga gosp. Dra. Vidulića, koji se za ovu našu stvar osobno zauzeo. Ali timi se novcî nije popravila nego tekar polovica rečene oeste. Ufamo se, da nas slavna Junta neće pustiti na pol puta, nego da će nam opet dragovoljno na pomoć priskočiti, da se i dovrši, što se je ovak liepo započelo. U to ime kako čujem je već naš glavar i poslao prošnju u Poreč, pak da se je nadati od dana do dne povoljnû odgovoru. Neka se dakle umire oni siromasi, koji se još na toj cesti ubijaju, jer ako Bog da hoće im biti doskora sva popravljena. Ako se još nije, trebat će misliti i to, kako će se odsad unapred uzdržati i popravljati, da opet nepropade.

U buduće hoću vam možebit pisati štogod o naših školah, kako se naime nadamo, da će nam biti popunjene i umnožene, pa kako će sasvim odgovarati našim potrebam, koji neživimo ni sad toliko od zemlje, koliko od obrta i zanata (arta), a odsad ćemo morati još i više.

Iz Občine Kanfanarske.

Dne 1., 2. i 3. srpnja (julija) obdržavani su ovdje izbori. Prvoga su izabrani: Sošić Jure, Sošić Mate ml., Tanković Martin, Banko Šime, Najaretto Mate, Pokrajac Mate, Ive Martin, Petar Basilisko; drugoga je izabrano sliedećih osam: Korenić Grgo, Radovan Mate, Burić Martin Tinač, Brajnović Šime, Studenac Petar župnik, Cerin Martin, Sošić Martin i Sošić Ivan Piljković. Treći pako dan sliedeći: Petelinšek Gašpar kapelan, Pokrajac Šime, Beroaldo Ivan, Banko Miho učitelj Seljanski, Šturmar Petar, Sošić Mate st., Sauli Josip učitelj Kanfanarski i Červar Gašpar. Kao savjetnici ili konsilieri izabrani su: Grgo Korenić, Šime Banko, Martin Tanković ex podestà, Mate Najaretto, Mate Radovan i Mate Sošić. Kako iz imenah već vidite, sama je i čista skoro naša krv; nu ovdje drugčije nije niti moguće, jer furlanom i karnjelom valjda neprija ovdje zrak, drugčije bi jih i bilo kako i drugdje.

Za izbore se nitko nije brinuo, do li stari Basilisco, sadanji glavar; al zato on sa osobitom energijom. Naš kmet još nerazumie važnost obćinskih izborah, pa kako nije još nikada bio u podpunom broju na izboru, tako nije niti ovaj put. Osobito bilo je Prekodražanah jako malo kod izborah vidjeti, pak i malo zastupnikah imadu. U sve trojicu, premda je skoro pô obćine preko Drage. Rekoh, da se je naš sadanji glavar osobito zauzeo za izbore. Nezna se, što je na to potaklo njega stara i nemoćna, koji je već bio glavarom, pak čestokrat uvjeravao, da nebi za nikakvu plaću glavarstva više preuzeo. Ipak je ove godine sve sile napeo, da koli sa predloženim zastupstvom, toli sa svojim glavarstvom prodre. U obćini on uživa svakako najveći ugled. Pak što učini? Dade tiskati u italijanšćini imena zastupnikah imajuć se izabrati prvi, drugi i treći dan; cedulje razdieli medju birače, pak evo vam zastupstva. Mora se priznati, da je i on popitao za jednoga i za drugoga; nu koji mu nije bio po volji, nije došao u lištu. Nisu doista izabrani svi po njem predloženi, ipak je on u glavnom svoju svrhu postigao. Prva mu je dakle za rukom pošla. Da vidimo i drugu.

Do 19. srpnja imao je vremena zastupstvo pripraviti, što je on svakako i učinio. Nu kandidat za glavarstvo nije bio on sam. Ja ću vam jih redom navesti te vam o svakom po koju reći. Prvi, za koga smo mislili, da bi gosp. Basilisku pogibeljan mogao biti, jest ex podestà Tanković. Taj je kako čujem skoro sjeguran pobjede išao na izbor. Njemu je s jedne strane težko bilo razstati se sa glavarstvom, a s druge strane radje bi bio, da je sam vrag glavarom, nego što je Basilisco. Drugi bio je ovdašnji naseljenik Rovinjac imenom Beroaldo. On je istom nekoliko godinah ovdje; trži sa svačim i žive od svoje trgovine. Razumi hrvatski toliko, da mjesto soli nedade duhana, a mjesto svieće roga. Njega su mi nekoji hotjeli učiniti glavarom. Nu nije se niti čuditi, jer naši ljudi, da jim sam nečisti dodje, samo da je tudjinac, već bi bio dobar za podestata. Ja neznam niti koga on u zastupstvu zastupa? Treći kandidat je bio učitelj Seljanski, Miho Banko, rodom Kanfanarac, ali sada u šarini i bradat, pak gospodin, koji našu hrvatsku djecu neslanom italijanštinom guši, jer da bi radje kamenje tukao, nego hrvatsku knjigu čitao. Njegova nakana je možda bila postati glavarom, onda ostaviti učiteljstvo u Selu, iztisnuti pomalo gospodina Saulia, učitelja kanfanarskoga, pak biti ujedno glavar, tajnik i učitelj. Jedino orguljati bi još morao naučiti, što čini mi se, da kod njega nebi više išlo. Ali stara je rieč, tko bez oštara račun pravi, da ga dva put pravi, tako se je i našemu Banku dogodilo. Ja mu savjetujem prijateljski neka se svojih talijanskih sanjarijah okani, jer će mu inače naskoro med nami pretiesno biti. Nadalje neka marljivo uči, te neka učini izpit, da uzmogne gdje stalno namješten biti, pak je postigao sve, što je postići mogao. Četvrti i zadnji bio je predšastnik Tankovićev, Šime Banko Mihović. Što je on želio postići, neznam, valjda naslov: *Šior podestà!* —

Dodje dakle dan odlučni, dan izbora glavara 19 srpnja. K toj sgodi pozvala se je koli Giunta, toli kotarsko poglavarstvo (kapitanat); Gjuntu je zastupao glavom naš odpadnik Vidulić, a kotarsko poglavarstvo nekakov komisar njemačkoga imena, koje mi je izpalo. — Slobodu izbora zastupala su 4. dobro oboružana žandara. — Oko 10. satih sastanu se izabrani, da si glavu izaberu. — Koli nisu toliki kandidati zapanjeni ostali, kad su za gosp. Basilisca padali glasovi kao zrieli orasi! Osim 5 ili 6 glasovah, sve je dobio gosp. Basilisco.

Poslije izbora prosbori Vidulić zastupnikom u sgodu slovo, dakako u italijanskomu jeziku kao da bi govorio Garibaldincem, a izabrani glavar, gosp. Basilisco, znajuć komu govori, reče nekoliko riečih hrvatskim jezikom. Tim se izbor svrši, a zastupnici se razidju: jedni veseli, da su se riešili jedne skrbi, drugi žalostni, što jim mala čast propalih kandidatah u dio pala. Drugi put ću vam pisati, čemu se nadamo od novoga zastupstva. —

Odkud odtud, u kolovozu.

Dopis u vašem cienjenom listu, br. 15, iz kotara volosko-novogradskoga, sieća me viestih, koje takodjer meni iz one tužne okolice dolaze. Dopisnik taj imade sasvim pravo kazati, da nepuše iz Poreča ugodan vjetar za onu okolicu. Tomu imade dosta dokazah, uzmimo na priliku ponajprije glavnu obćinu Jelšansku i njezinu školu. Nije li u nebo vapijući grieh, zanemariti onaj bistroumni narod? Čemu ona krasna školska sgrada? Čemu je obćina i siromašan narod u potu svog čela zagradio onu kuću prosvjete? Valjda ne za to, da se pauki u njoj goje, nego da se izobražuje mladež, da napreduje i da koraca u civilizaciji sa drugimi narodî. Obazrite se na vaše najbliže susjede Kranjce, kako oni napreduju. Žalibože toga kod vas neima. Škola je već toliko vremena brez učiteljah, a nitko se ne brini, da se prazna mjesta opet popune. Zabadava je zgrada, zabadava zdrav um i dobra volja onoga puka, da se prosvieti, kad mu od nikud pomoći neima.

Škola je odieljena od crkve, nije daklem krivnja na svećenstvu. Je li onda to onaj napredak, koji nam se obećivao, ako se škole odjele od crkve? Nije ljudski ostaviti i nadalje izpražnjena mjesta učiteljah; nevalja zapustiti sav narod; djeca će zaboraviti i ono, što su se do sada naučila. Dajte, dakle vi obćinski zastupnici, a i vi, gosp. Glavare, nespavajte, brinite se za blago naroda, učinite shodne korake, da vam se, ako ne više, povrati barem ono, što ste imali. Uspjeh uprav Jelšanske škole, akoprem samo početak, imate pred očima, koji i vam i okolici na čast služi. Pamtite početak škole pod vrlim učiteljem Martelancom, a i kašnje pod mnogo drugih, kako se je za malo godinah vidio plod škole i napredka; kako je već obćina Jelšanska sa krasnim pjevanjem kod orgulah u crkvi, koju su toga radi izobraženi ljudi iz daleka pohadjali, sa krasnim narodnim pjevanjem, deklamacijami, čak i predstavljenjem igre u Čitaonici, krasan glas napredka stekla bila. Srce je svakomu, koj svoj narod ljubi, od radosti igralo, slušati mladića, samo iz Jelšanske škole izlazećega, u slavjanskoj rieči u Čitaonici, temeljito govoriti; a sada nek vam ostanu školska vrata zatvorena, pak ćete pojt rakov put, pak ćete dojt onamo, a još i dalje nego ste onda bili,

kad je Martelanc, kao prvi prosvjetitelj, onamo došao bio; pak ćete namjesto prekrasnoga pjevanja sa orgulami, opet one starinske popjevke „Oj dejte mladú, oj dejte svetú“ kod službe božje pjevati!

Ja doduše nebacam nikomu u oči tu veliku krivnju i nemarnost, al po svoj prilici pada krivnja na občinske zastupnike, koji bi se morali krepko na kotarsku oblast obratiti, da se već jednom tomu neredu na kraj stane, pak sve i svašta učiniti, da u Jelšanah opet narodni izvrstni učitelji namjesteni budu, da se zauzmu za prosvjetu puka i nadomjeste barem ono, što je već jednoč bilo. Na noge daklem, občinari, netrpite više tog nereda, nezanemarivajte bistra uma vaše djece, prosite, trkajte; ako to nepomogne, lupajte na vrata konpetentne oblasti, brinite se, da dostignete svrhu, jer ako se sami nebrinite, drugi se za vas sigurno neće briniti. Za sada ovo, drugi put više.

Jedan Jelšanac.

Franina i Jurina.

Ju. Ča se čuje, kako te proć budući izbori?

Fr. Lepo i dobro, kade su ljudi ljudi i muži muži.

Ju. A kade jih nî?

Fr. Tu te proć, kako budu oteli Šarenjaki.

Ju. Ča ti se vidi, kade je u Istri najmanje ljudi?

Fr. To ćemo doznat vlih po izborih.

Ju. Odkud?

Fr. Ča se nespamećuješ, da je *Sloga* obećala, da će odkrit one občine, kê se budu osramotile i obraz pod pete vrgle?

Ju. Borme, *Sloga* se nešali, pak treba gledat, ča kî dela!

Razpis književne nagrade.

Družtvo za povjest i starine Jugoslavenah u Zagrebu liepu ima svrhu da iztraži, izpita, sabere i sačuva sve, čime bi se poviest Hrvatah, a i poviest ostalih jugoslavenskih plemenah bar ponešto razjasniti dala; ima dakle liepu svrhu, da pripravlja i prinese kamenje za palaču kritične poviesti i Hrvata i njihove sadašnje domovine. Koliko je družtvo liepu svrhu za dvadesetdvogodišnjega obstanka svoga kod neznatnih sredstvah promaknulo, na rodoljubivom je občinstvu hrvatskom da prosudi. Nu da se radinost na tom polju i još većma probudi, a radniku da nebude trud baš sasvim uzaludan, odlučilo je ravnateljstvo družtva u sjednici, držanoj dne 19. lipnja t. g., da se razpiše nagrada od *tri carska dukata* za najobširniji i najbolji odgovor na družtvena pitanja, koja su već slav. občinstvu poznata*), ali će se još jednom putem javnih glasilah objaviti. — Radnja treba da bude bar od *pol tiskana arka*, a ima se poslati podpisanomu tajniku družtva do *konca rujna* t. g. u frankiranih pismih, ali bez imena piščeva, koje ima biti napisano u posebnom, zapečaćenom i radnji priloženom pismu. — Nagradu dopitat će samo ravnateljstvo u svojoj ravnateljskoj sjednici.

U Zagrebu, dne 1. srpnja 1873.

Ivan Kukuljević, predsjednik. *Gjuro Šimončić,* tajnik.

*) Koje smo i mi obielodanili u br. 13. 14. i 15. god. 1871. Ured.

Različite viesti.

* **Stanje zdravlja u Trstu.** U ovih petnaest danah, kako se čita u službenih izviešćih, razbolilo se i ovdje nekoliko ljudi od kolere, akopram nekoji liečnici tvrde baš protivno. Ali ako i jest, svaki drugi il treći dan jedan il dva, to je ništa za ovolik grad. Pak je sva nada, da će i ovo prestati, naime čim ide i u Mletcih na bolje, a s druge se strane ovdje skrbi za čistoću, kako možebit nigdje na svietu.

* **Kad će biti izbori?** To se još ni sad nezna, al najbrže će se doznati još ovaj mjesec. Neka im se dakle naši prijatelji priprave, kao da bi imali biti pozvani već sutra na birališće. Sve stoji u pouzdanih izbornicih. Zato neka u svih občinah nauče birače, koje će im složno i odvažno trebati izabrati izbornike. Pouzdanim izbornikom bit će dosta u zadnji čas naviestiti kandidate za carevinsko vieće. Neka se dakle netuže, što im jih još nismo javili.

* **Ni ravnopravnost, ni čovjekoljubnost!** Pišu nam, da na železničkoj prugi sv. Petar-Rieka nije viditi nego njemačke i talijanske napise i opomene. Ako je istina, da se ti napisi i te opomene nestavljaju samo za ljepotu, nego za potrebu, to jest, za sigurnost i udobnost iliti naredšćinu putnikah i priputnikah: onda opominjemo slavno Ravnateljstvo te železnice, da med sv. Petrom i Riekom puk negovori ni njemački ni talijanski, nego slavenski. Slavno Ravnateljstvo može, ako je voljno, nakititi svoje postaje iliti štacione i železničke stražarnice itd. i kineskimi napisî i opomenami; ali neka jih obskrbi i takvimi, kakve puk razumie, ako neće, da se još vremenom kakva strašna nesreća nepripeti. Za tu stvar mislimo da bi se mogle i morale zauzeti i občinske i c. k. oblasti onih kotarah, kud ta železnica prolazi, ako i neće u ime narodne ravnopravnosti, a ono barem u ime čovječtnosti i čovjekoljubja.

* **Slika sv. Cirila i Metoda.** U talijanskom listu *Il Conservatore* čitamo, da se je 29. prošloga mjeseca okolo poldne sveti Otac Papa, u pratnji svojega dvora, mnogih uzoritih kardinalah, presvjet. g. baruna Visconti-a i više drugih odličnih osobah, podao u veliku koncistorialnu dvoranu, da vidi tu dan prije izloženu sliku, što ju je za preuzv. g. biskupa Strossmayera izradio na platnu glasoviti talijanski slikar, vitez Nikola Consoni. Ta slika stavlja nam pred oči papu Adriana II. u onom trenutku, kad je slavenskim Apostolima, svetomu Cirilu i Metodu, podielio oblast, da odskora pokršćenomu slavenskomu narodu obavljaju službu božju u materinskom mu slavenskom jeziku. Sam umjetnik i vrli tvoritelj toga djela, zajedno sa predstojnikom sv. Jeronima, preč. g. Voršakom, imali su veliku čast, tumačiti svetomu Otcu taj toli važan predmet iz vjerozakonske povjesti slavenskoga plemena. Njeg. Svetost udostojila se pohvaliti to izvrstno djelo vrloga Consoni-a, koji je i u ovom si novom i vele težkom umotvoru umio spojiti najveće umjetničko savršenstvo sa strogo povjestnom istinitošću i prostimi nu dostojanstva punimi običajî devetoga vieka. Rečena slika je namienjena stolnoj crkvi, što ju preuz. biskup Strossmayer gradi jur od više godinah u Djakovu, svom biskupskom mjestu u Slavoniji.

* **Karlovačko-riečka željeznica** ima se svečano otvoriti u oči imendana careva t. j. 17 o. m., a javnomu će se prometu predati tekar mjeseca listopada, kad se najme dogotovi i učvrsti veliki nasip kod sv. Ane kraj Drage. Otvaranjem ove željeznice izpunjuje se eto najvruća želja Riečanah, pa smo sada znati željni doživeti, hoće li gg. na Rieci onakovim preziranjem odbijati i hrvatsku robu, kakovim iztiskuju naš hrvatski jezik iz ureda željeznice. Možebit će ipak svoje velikodušje izkazati hrvat. trgovačkoj robi, koja i onako neće okužiti, već napuniti njihove magjarsko-talijanske džepove!!

* **List „Primorac.“** Kako što nam iz Kraljevice pišu, „Primorska tiskara“ započeti će 1. rujna raditi. Nakladom iste izaći će 11. rujna prvi broj lista, imenovana „Primorac.“ Listu biti će urednik Niko Hajdić, a izlaziti će svakoga četvrtka u obliku nješto većem od „Naše Sloge.“ Ciena je listu f. 1.50 nvč. do konca godine, ili na cielu godinu f. 4. Baviti će se politikom, narodnim gospodarstvom i pomorstvom.

* **Občinski izbori u gor. Dragi bakarskoj,** obavili su se, kako nam se odanle piše, jošter 20 travnja t. g. Prem se izbor sudca i starešinstva preduzeo u prisutstvu civ. kapitana, g. Dutkovića, te súdcem P. sa 100 proti 15 glasovah imenovan, nije ovaj ni danas položio propisanu sudačku zakletvu, valjda s toga, što je onom prigodom sjajno propao šticénik netom onamo došavšeg gospodina, kômu je g. civ. kapetan osobiti

prijatelj. Nadalje nam javlja dopisnik, da se po obćini raznio glas, kao da bi nakan bio civ. kapetan na svoju ruku potvrditi i zapriseći onoga kandidata, koji je težkom mukom zadobio samih 15 glasovah. Ali tomu glasu nemožemo povjerovati, pošto nam je znano, da polag obstojećega zakona, jedino narodu pripada pravo, da si bira sudca njegova povjerenja, nipošto pako da mu ga silom nameće predpostavljeno koje poglavarstvo bez valjana razloga.

* **Municipalna skupšćina u Bakru,** držana ovih danah, zaključila je ogromnom većinom, da se kotar od grada Bakra odruži i županiji riečkoj pridruži.

* **† Luka Vukalović,** bivši vodja hercegovačkih i crnogorskih Kršćanah protiv turskih progoniteljah, preminuo je dne 18. p. m. u Odesi, gdje je boravio već 1864. godine. Njega su nekoji zvali obično slavenskim Garibaldiem. Možebit bi mu još i ljepše ime pristojalo, da bude imao toliko glave, koliko srca. Nu slava mu, što je umio i hotjeti ono, što će netko srećniji od njega, ako Bog da, do skora i učiniti. Kad budu jednoč naša braća od Turakah slobodna, neće siguro zaboraviti uz ostale svoje junake spominjati i njegovo ime.

* **† Jakov Tadejević,** pomorski kapetan, riedki rodoljub i vrli pučki pjesnik, preminuo je dne 3 o. m. u svojem rodnom gradu Bakru u 85. godini svojega vieka. Lahka mu budi zemljica.

* **Skupština slavenskih pedagogah.** Dni 26, 27 i 28. kolovoza hoće se sastati u Beču slavenski odgojitelji, da polože temelj svojim budućim skupštinam i slavenskomu odgojivanju.

Oglas.

Usljed zaključka obćinskoga zastupstva u sjednici, držanoj 1. marča t. g., hoće se držati u ovom Glavarstvu, dne 13. Septembra 1873. od 9. do 12. ure u jutro, javna dražba za prodaju, najviše nudećemu, 3 do 4000 bukavah, rastućih u obćinskoj šumi kastavskoj, Lisini.

Ciena fiškalska je 14 novčićah svaka kubik-noga okrugla mjera.

Bukve, koje su tanje od 8 unačah, neće se prodati.

Na kom ostane, imat će položiti kauciju od 2000 for., a ostale je uvjete slobodno svakomu razviditi u uredu obćinskog Glavarstva za urednih urah.

Glavarstvo Obćine Kastav,

dne 14. Agusta 1872.

Marotti.

Sa tršćanskoga tržišća.

Iz dospielih dosada izviešćah od raznih stranah, ljetina sbog trajuće suše i žege, nije onako izpala, kao što se obće očekivalo. Prama tim viestim, drže se čvrsto prvašnje ciene, niti je nada, da će se tako skoro sniziti, pače se je bojati, da će još više skočiti. Usljed toga i u očekivanju pobližih podatakah iz Rusije i Amerike, *pšenica* od 116 ℔ tražila se i u ovih petnaest danah po 9.40—10 f.; isto tako i *kukuruz* od f. 4.30—40 novč. — Cent *kafe* Rio f. 51.50—50; *cukara* tučena f. 20.70—21.50; — *vune* f. 49—50.— — Glede cienah ostale robe, upućujemo čitatelje na posljednji broj ovoga lista.

Kretanje austrijanskih brodovah

od 1 do 16 Augusta.

Dojadrili u—iz.

Trst: *Petroslava* Kavalo. — *Urmeny* Marsilje. *Patrizio F.* Newcastla. — *Slavonia, Kobilić* Taganroga. — *Imp. M. Romana, Seconda, Pelegrino* Odese. — *Vuk, Figlia Jenny* Kardifa.
Alesandriju: *Lampo, Suplice, Favorito* Marsiljo. — *Frane P.* Messino. — *Prudente* Mlet.
Alloa: *Pelješac* Bono.
Anverse: *Diana* Carloforta. — *Giulia D.*, Buenosayeresa.
Belfast: *V. Dubrovački* Filadelfie.
Bremerhawen: *Srećna B.* Akyaba.
Buenosayeres: *Danac* Cetta. — *Ruth* Marsilje.
Bristol: *Rebeka* Nowayork.
Carigrigrad: *M. Vučetić* Kardifa. — *Elena G.*, *Malalel* Kurčule. — *Trino* Ales.
Cette: *Cinta, Temi* Trsta — *Emerico* Baltimora.
Dublin: *Jupiter T.* Baltimora.
Falmouth: *Sela, Cam* Galatza.
Gloccester: *Due fratelli* Nowayork.
Kardif: *Dobra nadežda* Anverse. — *Ada* Dunkerque.
Helvoet: *Marino* Nowayork.
Leith: *Primo Neresinatto* Alberi.
Londru: *Absburgo* Bahie.
Marsilju: *Adelina B.* Bone. — *Pinus* Burgasa. *Taganroga, Tom* Mariupolja. — *Andre, Cattina R., Barba Zvane* Odesu. — *Ida S.* Brdjanske.
Maryport: *Miro* Brdjanske.
Mietke: *Nikola Despot* Odese.
Newry: *Peppina B.* Baltimora.
Nowayork: *Oskar*), Medea* Buenosayeresa. — *Mirto N.* Anverse. — *Cleopatra* Bona. — *Lussignano* Liverpoola.
Odesu: *Alessandro B.* Katanie.
Shields: *Plam* Anverse.
Swansea: *Fanny* Carloforte.
Sulinu: *Nuovo Arturo, Ifigenia, Artiere* Carig.
Tralee: *Volunter* Montreala.
Troon: *Vesta* Belfasta.
Waterford: *Plod* Nowayork. — *VII. Dubrovački* Montevideo.

Odjadrili iz—u.

Trsta: *Jesse* Carigr. — *Amata* Swansea. — *Ljubezni otac, Penelope, Guido* Cette. — *Assoluto* Ales.
Alesandrije: *Crono, Nuovo Ciriaco, Virgo, Bor, Eötvös, Jean, Aquilone, Casimiro, Alessandra, Sibilla, Baldassare, Tempo, Crist. Romana* Carigr.
Anverse: *Grazia* Carigr. — *Beatric* Newcastla.
Bordeauxa: *Luigi Žiga, Figlia Maggiore, Sara,* Kardif. — *Kraljevica* Neworleans.
Bostona: *Luigi S.* Trst.
Buenosayeresa: *Giantonia* Mesinu.
Bristola: *Tare* Nowayork.
Carigrada: *Vodja* Poti. — *Ant. Maria* Liverpool. — *Betti* Odesu. — *Mattea* Londru. — *Miloš* Marsilju. — *Kalk* Dunkerque. — *Adele Maria* Kustengje.
Deala: *Henoch* iz Londre za Nowayork.
Dovera: *Esau* iz Roterdama za Nowayorku.
Dublina: *Matusalem* Nowayork.
Dunkerque: *Sloboda* Kardif. — *Asirra* Nowayork.
Falmouta: *Ruma* Nowayork.
Kardifa: *Mariatta* Carigrad.
Liverpoola: *Lina* Galaz. — *Ana Maria* Salonio. *Favilla* Odesu.
Londondery: *Osmi Dubrovački* Nowayork.
Londre: *Isak* Kardif.
Malte: *Norma* Homas. — *Elia profeta* Ales.
Marsilje: *Dina, Dante, Annibale* Carigr.
Mesine: *Pierina* Trst.
Maasluis: *Andrina* Newcastl.
Newcastla: *Araldo* Belfast. — *Leone* Nowayork. — *Ana M.* Trst.
Nowayorke: *Alceste* Kork. — *Leopoldina Bauer* Kardif. — *Civiltà* Odesu. — *Lete* Beruti.
Queenstown: *Slava O.* iz Liverpoola za Baltimore.
Odese: *Maria D.* Azov.
Orana: *Nane B.* Carigrad.
Texela: *Grad Senj, Eber* Newcastl.

*) Brzojav od 6 o. m., javlja, da je vas izgorio.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Augusta 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.24	5.29	—	5.25	5.26	5.26	5.26	5.26½	5.26	—	5.27	5.27	5.27½	5.28	—	—
Napoleoni.	8.88	8.88½	—	8.89½	8.90	8.89	8.89½	8.89	8.87½	—	8.87	8.87	8.87	8.88	—	—
Lire Ingleske	11.16	—	—	11.18	11.20	11.20	11.20	11.18	11.16	—	11.16	—	11.17	11.16	—	—
Srebro prid (aggio) . .	108.76	108.75	—	108.75	108.75	108.65	108.65	108.25	107.25	—	107.—	105.25	107.50	107 50	—	—

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi **K. Amati.**

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i političui list.

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Nuova* N.° 4 *piano I.*

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Godina IV. U Trstu 1. Septembra 1873. Broj 17.

Pogled po svietu.

U Trstu 31 kolovoza.

Novo carevinsko vieće da će se sastati negdje prve dni mjeseca novembra. Izmedju desetgoga i petnaestoga septembra da se čeka carsko pismo, kojim će se razpustiti stari rajhsrat i razpisati izbori za novi. Pa tim izbori da će biti početkom oktobra. Tko je dakle rad, da budu u novom carevinskom vieću zastupane i njegove želje i potrebe, nije mu gubiti vremena.

Nekoje novine su bile razglasile, da će se još jednom sastati staro, jer da se sadanje ministarstvo boji stupiti pred novo carevinstvo vieće poradi koječega, što bi mu staro laglje oprostilo. To baš nije nemoguće, al je težko, da se obistini. I zemaljski sabori bi se imali sazvati što prije, ali da nesmetaju ministarstvu poradi novoga izbornoga reda, to siguro neće biti dotle, dokle se nevidi, na koju će stran prevagnuti buduće carevinsko vieće.

Ljetošnja je godina nesretna za Ugarsku, jer ju je izdala ljetina, u koju je polagala svu svoju nadu, pak se nalazi u velikoj novčanoj stiski. Ali s druge strane može joj biti i sretna, ako naime hrvatski sabor, koji sad saboruje, prihvati nagodbu onako, kako su ju popravile obostrane kraljevinske deputacije; kao što je sva prilika da hoće, jer su se u tu svrhu složile med sobom srednja narodna i srednja unionistična stranka. I mi vidimo, da naša braća Hrvati u kraljevini imaju drugoga prečega posla, nego li ciepidlačiti sa sdvajajućimi Magjarî; pak neželimo drugo, nego da se već jednom ustanovite, te stanu ozbiljno raditi na polju prosvjete, koja će jedina spasiti njih i nas. U ostalom, česa nemožemo nikako razumiti jest, za što se hrvatska Granica, kad je razvojačena, nesdruži odmah s materom zemljom Hrvatskom, kao što se sdružila ugarska s Ugarskom.

Njemačka carska vlada ima sto neprilikah sa katoličkom crkvom. Jer njemački joj biskupi na proticrkvene zakone polag evangjelja vele, da se čovjek mora prije pokoriti Bogu, pa onda ljudem. A vlada, koja nezna il neće da zna, što je viersko osvjedočenje, zatvara im sjemeništa i prieti globom i zatvorom. Ali tim neće uspieti, nego dospieti. U ostalom svietu nigdje ništa, što bi bilo vriedno spomenuti.

Pčelarstvo.

IX.

Snimanje meda i voska.

Navadno o jeseni, kad već brane za pčele počima nestajati, pčelari se spravljaju na prodaju svojih košnicah iliti ulovah. Pak il oni sami, il trgovac, komu su košnice prodaju, sumporskim dimom pomore pčele, i sve što je u košnici: satove (krulove), med, pčele zalieg skupa stlače i u sudove postave. Ovakovim nemilosrdnim, nezahvalnim i nepametnim postupanjem naprama neumornim pčelam, pčelar si sam najveću škodu učini, jer tako ciele i dostiputi najbolje košnice, koje bi svakako imao zadržati, pokonča. Što bi rekli o čovjeku, koji bi svoje smokvenice posjekao namjerom, da tako smokve laglje pobere? Takov gospodar završe glavnicu, da uzmogne interese dobiti. Što dakle treba pčelaru učiniti, kad će med i satove pobrati, a da pčele neumori i košnice neuništi? Treba pomladiti košnice, i to se evo ovako učini. Ako tko n. p. ima 4 košnice — A, B, C, D, — A i B imaju predlanjske, C pako i D lanjske satove; A i C su jake, B i D pako slabije košnice, evo jih u podobi.

jaka košnica	slabija	jaka	slabija
A	B	C	D
predlanjski	predlanjski	lanjski	lanjski
Satovi.			

O proljetju se pčele puste djelati, da se dosti mladih izlieže i da zalogu ukote, ako se pako opaze znamenja, da se rojenju pripravljaju, tada se uzme košnica A, te se s jutra il s večera dimom u praznu košnice E prestavi, davši joj iz A dva sata. Košnica se E na ono mjesto postavi, gdje je prvo stala košnica A, a što je u A preostalo, to se što prije, da se plod nerazhladi, kao nastavak doda košnici C. Košnica E, u koju bjehu prenešene sve pčele od košnice A, ima sada dakako već pčelah, nego li bi imao najbolji roj, pa će se po dobroj paši u malo vremena i napuniti satovah. Košnica E je sada pomladjena i za dugo joj vremena prepriečeno rojiti. Košnica C, koja bi obogatjena s dodatkom košnice A, toliko će marljivije za se i za svoj dodatak djelati.

Jer su košnice B i D manje napunjene, treba jih je pustiti dva il tri tjedna da djelaju, zatim se s njimi učini onako, kao što se je učinilo sa A i C, t. j. košnica B se prestavi u drugu praznu košnicu F, i položi se na mjesto, gdje je stala košnica B; što je ostalo u košnici B, to se doda kao nastavak košnici D.

Košnice A i B postale su sada nastavki, košnice E i F pomladjane, košnice C i F imaju obedvie svaka svoj nastavak A i B, dobre su košnice ostale i svim četirim prepriečeno je rojiti.

Nakon nekoliko vremena, treba ipak pregledati, da li se dvie najjače košnice E bez nastavka i C sa svojim nastavkom A morda na rojenje nepripravljaju.

Ako je još dobra paša, tada se pčele prestave iz košnice C i njezina nastavka A u drugu praznu košnicu G, postavio ju na mjesto, gdje bješe košnica C; zatim se iz nastavka A izriežu svi satovi, koji su ovršeni i puni meda, dočim se ostali puste u A i se prenesu kao nastavak u košnicu E. Na isti se način postupa i s košnicom D, t. j. prestare se pčele iz D i njegova nastavka B u praznu košnicu H; izrieže se med iz B i se ga kao nakladu u košnicu F postavi, D pako kao nakladu u H.

O jeseni poberu si nastavki puni meda, a pčele se iz svakoga nastavka u svoju košnicu potjeraju.

Evo na ovaj način imat će pčelar četiri nastavka za uništiti, a ostale košnice sve pomladjene i jake. Pčele su sve žive ostale, ni jedne nije trebalo umoriti, a u nastavkih najljepši će se med naći bez ikakva zaliega.

Dao Bog, da ova današnja preporuka neostane glas vapijućega o pustari, nego da se već jedan put svi naši ljudi primu ovoga novoga postupanja s pčelami, na veliku svoju korist.

Na noge,

braćo Istrani, izbori su blizu!

V.

Već je ovo peti mjesec, što neprestance pišemo o budućih neposrednih izborih, kojimi će se naš u Istri narod il proslaviti il osramotiti, kako već bude izabrao ove il one izbornike, ove il one poslanike. U to smo mu vrieme rekli o toj stvari mnogu istinu i dali dosta nauka. Ali poslovica veli, da dobrâ nauka nije nikad preveć. Zato evo nas, da prodaljimo započeto poučavanje.

Kad budu birači učinili svoju dužnost, to jest, kad budu u svojih Podesterijah složno izabrali pouzdane izbornike iliti fiduciarie, u onaj čas će prestati njihovo djelovanje. Na njihovo će mjesto tada stupiti izabrani od njih izbornici. Polag 27. §. izbornoga zakona, svaki izbornik će dobiti svoju izkaznicu (Legitimations-Karte) iliti pismo, u kojem će stojati, da je bio zakonito izabran za izbornika. S tim pismom će izbornici, kad budu pozvani, iti na birališće, da složno biraju poslanika ili deputata, koji im bude preporučen od naše pučke stranke. U Kopar će jih doći svih skupa po prilici 81, u Poreč 54, u Vodnjan 38. Ti svi hoće imati glasovati, svaki u svojem birališću, za jednoga ter istoga poslanika. Onda u Pazin će jih doći po prilici 60, na Volosko 67, u Krk 37, u Lošinj 8. I ti će imati složno glasovati za jednoga ter istoga poslanika. I to tako stalno i sigurо, kako je stalno i sigurо, da bi propali, ako nebi složno glasovali.

I zato u dan biranja hoće se naći u svih tih mjestih množina naših protivnikah, koji će gledati nagovoriti sakupljene izbornike, da neglasuju za poslanika, kojega im bude preporučila pučka stranka, nego za onoga, kojega će im nuditi oni. Kako dakle prije birači, tako će se onda tim napastnikom morati ugibati izbornici, pa nevjerovati ni njihovomu obećivanju ni njihovomu strašenju. Ali mi se ufamo, da će se, kao kod biranja izbornikah, tako i kod biranja poslanikah, naći i više vriednih svećenikah, i ostalih poštenih ljudih, koji naš puk ljube. Te neka dakle slušaju i poslušaju i birači, kad budu birali izbornike, i izbornici, kad budu birali poslanike.

A da se uzmognu laglje iznaći i jedni i drugi, preporučujemo im što toplije, neka opet uzmu u ruke br. 13. „Naše Sloge.“ Tamo im je na drugoj strani onaj poznati Pregled Birališćah, Okružjah i Občinah sa brojem izbornikah, što se imaju izabrati u svakoj pojedinoj občini. Ovim Pregledom u ruci vide Istru kao u zrcalu. Vide, gdje smo slabiji i gdje smo jači, gdje se možemo nadati svim izbornikom i gdje nemožemo. Polag toga neka se dakle ravnaju. Gdje je naime veća pogibel, tu se neka i više trse svikolici, da nepropadu. Birališća su prava bojišća, samo što se tu nevojuje ni puškom ni prahom, nego brojem i glasom. Koja stran je mnogobrojnija i složnija, ta i pobjedjuje iliti predobiva.

Dopisi.

Sa Otoka Krka.

Naš biskup, presvjetli g. Ivan Dr. Vitezić, je već 11. tek. kolovoza razaslao svojemu svećenstvu pastirsku poslanicu, u kojoj ga opominje, kako će prigodom budućih izborah biti njegova svećenička dužnost nastojati, da puk izabere vriedne i poštene poslanike u carevinsko vieće.

Medju ostalimi stvari evo što veli naš vrhovni pastir u toj poslanici: „Vrlo pak treba, da naši poslanici budu ljudi, koji ljube cielim srdcem našu domovinu i koji se nesramuju našega hrvatskoga jezika, jer nemože biti vriedan zastupnik ovoga puka onaj, koji iskreno neljubi ovu zemlju i njezin materinski jezik, glede kojega vlada kod nas grdna neurednost, a naime u školi pri učenju djetce. I tomu su krivi zakoni iliti naredbe, za koje se veli, da su učinjene po volji i želji puka, kad je ipak obće poznato, da se puk tuži na tlačenje roditeljskih pravicah u odgajanju djetce i da se snebiva nad ciljem tih zakonah, a još više nad njihovimi progubnimi posljednicami, koje već žalibože tugujućim srdcem gledamo.“

Tako eto piše presvjetli biskup Ivan Vitezić potle, što je spomenuo crkvu i njezine pravice, kao što je sveta dužnost svakoga biskupa.

Ali sad nastaje pitanje, gdje ćemo naći ljude, koji bi kao poslanici podpuno skrbili za naše duševne i tjelesne potrebe, kojih ima kod nas mnogo više i mnogo težih, nego li u ikojoj drugoj austrijskoj pokrajini? Mi smo čekali u vaš list, a vaš list nije dosad o tom ni pisnuo. Samo čujemo, da u zapadnoj polovici Istre puk misli izabrati presvjetloga g. biskupa Jurja Dra. Dobrilu za svojega poslanika. Tomu se mi ovdje veselimo iz svega srdca, jer znamo, da biskup Dobrila poznaje dobro kmetske težkoće, buduć i sam potekao od kmetskoga roda, a te su težkoće jedne ter iste ovdje kod nas i tu kod vas. S druge strane, on ljubi jednako Talijane i Slavene, jer su mu jednako izručeni jedni i drugi, pak će jednako zagovariti ove i one. Zapadna bi dakle Istra, kako se ufamo, imala svog čovjeka u biskupu Dobrili.

Što se pak tiče istočnoga diela Istre, mi neznamo što misle birališća pazinsko i volosko-novogradsko, a zadnje je vrieme, da se dogovorimo i složimo. Mi bi ovdje najvolili izabrati g. Dinka Dra. Vitezića, koji bi bio vriedan drug Jurju Dobrili. Jer se i on na ovom Otoku rodio od kmetske kuće, pak i on dobro zna, što i koliko trpi dandanas siromašni kmet. Vitezić je savjetnik kod dalmatinskoga Namjestničtva u Zadru, a s druge strane bistrâ uma i poštenâ srdca. Dakle čovjek, koji će takodjer ne samo umjeti, nego i hotjeti govoriti za svoje birače, gdjegod bude trebalo. Jer ako su nekoji činovnici, koje je u prošla vremena sad ova sad ona stran Istre pošiljala u porečki sabor, skrbili više za svoju čast, nego li za puk: naš Dinko Vitezić zna dobro, ako i činovnik, da nisu činovnici nego zadovoljni državljani prva i najčvršća poluga carstva. Što i kako pak misli presvjetli g. vitez Dinko Dr. Vitezić o našoj narodnosti i o našem jeziku, o tom netreba ni govoriti, jer ga ovdje i u Dalmaciji svi poznamo, kao vierna i odkritosrčna rodoljuba i kao takova, koji je poradi svojega rodoljublja koješta i pretrpio.

Ako primite ovaj moj dopis, moći ću vam još što pisati.*)

Iz srednje Istre.

Dopustite mi, g. uredniče, da iznesem na vidjelo jedan način, kojim se kani služiti nam protivna talijanška stranka, prigodom budućih izborah.

Videći Talijomani, da je nam Slavenom jako lahko predobiti kod izborah, ako se budu naši ljudi znali mužki držati, počeše već sada u sviet trubiti i lagati, da svećenici ili popovi nesmiedu bit izabrani za izbornike, a još manje za zastupnike u Rajhsrat, — da isto tako nesmiedu bit izabrani biskupi da zastupaju narod u Beču. Pak čujte razlog: jer da jih vlada neće!!!

Tko se nebi nasmijao našim Šarenjakom, kad tako ludo i bedasto govore? Tko se nebi jedio, kad misle, na taj način Istri pomoći?

Dočim se čuje i čita, da će bit po drugih pokrajinah za stalno i popovi izabrani, usudjuju se naši tobožnji napredujaci i prosvetitelji držati puk na krivom putu, u tmini i neznanstvu. Nije li to skrajna opačina? Jest, Talijanašem je drago, da je naš narod žalibože još glup i neprosviećen, jer im je laglje s njim račun praviti; žao bi im bilo da progleda naš kmet, jer onda im se nebi dao više pod noge. Čudnovato je ipak, kako nas se boje naši protivnici, dok nas gule i gnjetu!

---

*) Bit će nam veoma drago. Što se pak tiče poslanikah, mi u toj stvari, kako vidite, nedjelamo po svojoj glavi, nego naslišamo želju istarskoga puka. Dosad smo dobili skoro iz svih stranah Istre liep broj pisamah, u kojih se izjavljuje želja za ovoga il za onoga poslanika. Kad nam se jave, kako se nadamo, i oni, koji još nisu, onda ćemo i mi i izborni odbor, koji se baš osniva ovdje u Trstu, naviestiti svim birališćem, za kojega će uprav imat glasovati po želji većine zapadna, i za kojega istočna polovica Istre. Ovo napominjemo i zato, da tim putem preporučimo svim pojedinim ljudem i cielim obćinam, da u dan izbora dadu svoj glas jedino onomu mužu, kojega im bude preporučio u svoje vrieme gori rečeni odbor i mi, jer ako i nebude po njihovoj posebnoj volji, bit će to ipak po želji najvećega diela svega istarskoga pučanstva. Za bratinsku ljubav i slogu pametan se čovjek mora odreći svoje voljice i podvrći obćenitoj. U toj stvari valja više sloga, nego i najdublje sobstveno osvjedočenje; jer tko u vrieme izborah djela na svoju ruku, taj izručuje sebe i svoju braću u tudje ruke! Ured.

Zar se treba bojati onaj, koji dobro i pravo čini, koji se drži zakona? Mislim da netreba. Ali jer naši Talijanaši nisu pravedni, boje se, da im naš narod nepovrati šilo za bodilo.

Našemu pako narodu u Istri velim: Nevjeruj Talijanašem, jer oni će te prevariti, ako ih se budeš držao. Nije istina što ti oni šapću, da nesmieš birati popove za izbornike, dapače svjetujem ti, da i njih medju izbornike uvrstiš, osobito one, koji se razumiju u stvari, te su pripravni tebi dobro činiti.

Dakako da su naši vrli svećenići Talijanašem trn u peti, jer ti kažu pravu stazu, pak ih zato i psuju; nu ti pokaži, da znadeš još cieniti tvoje dobre pastire; da se nisi i da se nećeš bitit u krilo Šarenjakom, koji nose u ustih medene rieči slobode, napredaka i prosvjete... a jesu tvoji najveći neprijatelji i zatiratelji najljući tvoje narodnosti.

Braćo, pazite dobro i nedajte se prevarati i zapeljati, jer ćete to drago platiti. Kajat ćete se, ali će bit prekasno, ako svoje dužnosti neučinite!

Iz Občine Kanfanarske.

Čemu se imamo dakle nadati od novoga zastupstva i na novo izabranoga glavara? Vjerujte, da bi se od srdca rado mnogo čemu nadali, da nismo toliko putah u nadah prevareni. Nu ako dvie ili tri rečem k srdcu našim zastupnikom i gosp. glavaru, mislim da neću zaludo.

Prvo, neka naši zastupnici imadu u pameti djelokrug svoje moći; neka nikada nepuste, da glavar prestupi svoj djelokrug, jer će inače postati suvišni. Drugo, neka se sdušno skrbe za boljak i duševni i tjelesni napredak ovoga jadnoga puka, što ga zastupaju. Od onih komunalah ili občinskih pašah, što jih je prvo zastupstvo zaprlo, občina neima nikakve koristi, jer dok vam drvo naraste za sjeći, da uzmognete koji forint izraditi, dotle će vam čuvari ili guardijani duplo pojisti. Jadan kmet svejedno plaća za komunale, a pasti neima gdje! Što je mislio Šime Banko, koji jih je zapriet dao i njegov nasljednik M. Tanković, koji jih je zaprte zadržao? Mislim, da ću pogoditi, ako uztvrdim, da su si mislili uzgojiti drvo, da poprave občinsku kuću, koja je njihovim nemarom propala! Isto se tako potrošilo mnogo novacah na procjenjivanje onih komunalah, što su jih kmeti zaprli, ipak občina nejma odtale nikakve koristi. Kako ja mislim, najbolje bi bilo, da se komunali razdiele, pak neka kmet barata svaki sa svojim dielom po volji, jer ovako niti je pravedno, niti je dobro. Prvo nije pravedno zato, što svi bez razlike jednako plaćaju šteuru: isto onaj, koji ima sto glavah blaga kao i onaj, koji ima jednu ili nijednu. Drugo nije dobro, što svi bez milosrdja komunale briju i sjekirom i štrpačom i kosierom. Razdielite dakle komunale, pak će svim biti pravo.

Nu ne samo za teljesni boljak puka morate se brinuti, nego i za duševni; jer što vam koristi, imali vi sve tjelesne udobnosti, ako vam je pak duša u baredi i zapuštena. Dužnost je čovjeka gledati tielo, al je još veća i svetija paziti dušu, taj plemenitiji dio čovjeka. U Kanfanaru i u Selu imadete škole, što jih iz svojih žuljevah uzdržavate. Nedopustite, da vam se djeca uzalud italijanštinom dave, dajte djeci u ruke zdravu hrvatsku knjigu, pak ćete se i vi uzanju razveseliti, kad vam uzštije štogod, što ćete razumiti. Česa čovjek nerazumie, nemože naučiti, tako nemogu ni djeca. Vaša je dakle dužnost, prvi put kad se sastanete, povesti o tom rieč, te u tom biti svi jedne misli i složni kao jedan čovjek. Nedajte se niti odgovoriti niti zastrašiti, jer vas u tom neima nitko niti odgovarati niti strašiti. Na vami stoji oprati ljagu, što ju občini kanfanarskoj nanesoše talijanaši ili Talijani, Tanković i družina. Vi plaćate školu, pak imate i pravo njom upravljati. Provinciji ili Giunti nedajte škole iz svojih rukuh, jer nevjerujte, da ju občina neće plaćati, kako i dosada i više; a nećete imati nikakva prava niti kod izbora učitelja, niti kod opredielivanja školskoga jezika. Gjunta veli, da će ona plaćati učitelja i školske potrebe. Då, lahko se ona hvali, da će ona plaćati, ali budite uvjereni, da će vam onda učiteljeva plaća mnogo žuklja biti, nego li je dosada, jer odkuda Gjunti novac, ako ga od puka neprime? Gledajte dakle što radite dok je vrieme.

Od glavara znam, da se nenadamo uzalud mnogo čemu naprednomu. Njega poznamo još od prvoga njegova glavarstva. On je bio uvjek mnogo skrban za občinu. Već ovo nekoliko tjedanah vidi se gdje je razum i gdje je dobra volja. Škole su bile zapuštene, u školu je hodilo 5 do 6 djece, a sada se radi o tom, da se i koja nova klupa napravi. Djeca hode sada skoro u podpunom broju u školu. On se je već pobrinuo i za čistoću, što nam je jako potrebita. Tanković je, 1 godinu danah popravljao plovaniju seljansku, dočim je g. Basiliscu dosta bilo doznati potrebu! Ne bez razloga velim, da je on jedini sposaban, koji i može, jer ima ugleda i hoće, jer ima dobre volje, pomoći i podignuti ovaj jadan narod. Mi se nadamo, a na njem stoji, da se neprevarimo.

Za sada dosta. Bude li štogod, da se pohvali, ili da se odsudi, javit ću vam rado, hvaleć dobro, a bez straha koreć i odsudjujuć zlo.

Franina i Jurina.

Ju. Ha ha ha! ma sam ti se nekidan nasmel!
Fr. Komu?
Ju. Nekomu Šarenjaku.
Fr. Zač?
Ju. Ljudi su ti štili u blagdan za poldnem „Našu Slogu", kako je to njihova navada, pak ti projde mimo jedan trubasti Šarenjak i jim reče: Ljudi, bitite toga vraga ća, to će vam glavu smutit!
Fr. Pak?
Ju. Pak mu jedan od naših povrne: Neće nam ne, nego se je vam Šarenjakom smutil drob i glava, odkad se u Istri Sloga štije!

IZBORNA PJESMA.

Trublja trubi, bubanj bubnje
I svirale svire,
A u zraku zastave se
Viju i lepire.

Ajde, ajde sa svih stranah,
Ajde, braćo, amo,
Da slavensko svoje lice
Danas osvjetlamo.

Car nás evo opet zove,
Da s njim vlast dielimo,
Zastupnike da mu svoje
Složno obnovimo.

Proklet bio tko se danas
Krvi iznevjeri,
Svôga tko se protivniku
Naroda povjeri!

Naša sreća i nesreća
U zakonih stoji:
Naš i za nas neka bude,
Tko će da jih kroji.

Biratišće veselišće,
Mužko natiecanje:
Biratišće zakonišće,
Pučko carevanje!

Neukû Nauka.

Način riešiti se stjenicah.

„Schl. ludw. Ztg." preporuča proti stjenicam (čamžom) ovo sredstvo: Uzmi tankih mladicah od bekve (žute žukve), pa pošto si jih ogulio, sveži ih u snopčiće tako debele, da ih obima rukama obuhvatiti možeš, te ih ponamjesti u postelj kako najbolje znaš i čim više možeš. Čini se da duha ove vrbe stjenicam ugadja, jer će ih, ako je mladje i godinu danah staro i suho, tako namamiti, da će se u snopčiće sakupiti i danom nutri ostati. Povadiv snopčiće, možeš nakupljenu gamad utamaniti, a onda ih očišćene opet na prijašnja mjesta ponamjestiti. Tako se može opetovati, dok se god ovaj smrad pokazuje. (*Gosp. List.*)

NOVINSTVO.

Poziv na predplatu.

Počam od 11. rujna t. g. izlaziti će, tiskom „Primorske Tiskare" u Kraljevici, pod odgovornim uredničtvom N. Hajdića, tjednik pod naslovom „**Primorac**", list za politiku, narodno gospodarstvo i pouku.

„*Primorac*" će izlaziti svakoga četvrtka u jutro; ciena mu je koli za izvanjske predplatnike poštom, toli za domaće nošenjem u kuću, f. 1.50 nvč. do konca prosinca tekuće godine.

Politički rad „*Primorca*" biti će u onom smjeru, koga su pouzdanici naroda našega dosljedno izvadjali; a našemu primorju, koje je taj smjer jednodušno odobravalo i odobrava, biti će list naš javnim glasom njegova mišljenja.

Važnost pomorskih interesah, što ih naša domovina u obće, a primorje naše napose njegovati ima, osvjedočila je misaone rodoljube o nezatezivoj potrebi lista, koj bi u svestranom shvaćanju morskih koristih, pospješio razvitak pomorskog obrta s jedne, a poučio našu vrlu mornaricu u duhu prave koristonosne radnje s druge strane.

I u nas počela se jesu u najnovije doba ustrojavati brodarska družtva, pa bude li samo uztrajnosti, mogla bi se ona u veliko razmaknuti. Zato nam je silna potreba, da sustavimo, kako ćemo raditi, da izkrčimo stazu, kojom ćemo najubavije polučiti cilj.

Sada nije kasniti, tko neradi nazaduje; a nam se još i ta nesreća dogadja, da uz nazadak gubimo svaki dan nade napredku, u oči polagano nu tim stalnije puzećoj moći našega protivnika na jadranskom moru.

Pozivamo sve rodoljube širom trojedne kraljevine, te kvarnerskih Otokah i Istre, kojim je sbilja na srdcu da se ta važna industrijalna grana što više razvije, neka nas podupiru predplatom na list, i mogućim razširenjem istoga medju narod.

Pozivaju se uljudno sva uredničtva hrvatskih listovah, da ovaj poziv pretiskati izvole.

U Kraljevici 25. kolovoza 1873.

Vlastnica i nakladnica
„**Primorska Tiskara.**"

Različite viesti.

* **Nj. Velič. Car** je potvrdio odluku istarskoga sabora glede uporabe poljodjelskih zemljišćah i glede posude od sto hiljadah forinti za utemeljenje istarske poljodjelske škole. Mi se radujemo toj viesti, samo jako žalimo, što naš narod neće imati od toga troška nikakve koristi, jer će bit škola talijanska, dakle za same Talijane, koji se najamanje poljodjelstvom bave.

* **Stanje zdravlja u Trstu.** U mjesec i pol danah se je ovdje razbolilo 47 ljudi od kolere. Od tih 22 su umrla, 9 jih je ozdravilo, a 16 se još lieči. Opazilo se, da je dosad ta bolest napala one ulice i kutove grada, gdje se je najmanje skrbilo za snagu i čistoću.

* **Istranski zemaljski odbor** se je obratio na namjestničtvo prošnjom, neka ono izposluje od ministarstva trgovine, da se što prije započne gradjenje istranske železnice, da može tako puk štogod zaslužiti, jer će drugač poradi ljetošnje nerodice zimus od glada pogibati. I mi podupiramo iz sve duše ovu sasvim pravednu i opravdanu prošnju slavnoga odbora.

* **Što nas nekoji pitaju?** Nekoji nas pitaju, da li je biračem prosto i slobodno skupljati se, da se pogovore i dogovore, koje ljude će izabrati za izbornike i koje za poslanike? Na to pitanje odgovaramo, da im je to polag 4. §. zakona o druženju od dne 15. novembra 1867. sasvim prosto i slobodno bez pitanja ni dopušćivanja ikoje oblasti, samo ako se nemisle skupljati na polju, nego pod krovom. Ako bi se pak hotjeli sastati pod vedrim nebom, onda bi to po 2. §. istoga zakona moralo nekoliko njih u ime svih prije pismeno javiti kotarskoj oblasti, napomenuvši gdje, kad i za što se žele sastati i skupiti.

* **Što nas još pitaju?** Nekoji nas još pitaju da li može biti izabran za istarskoga poslanika i tko nije Istranin, il, ako i jest, tko neprebiva u Istri? Na to pitanje odgovaramo, da polag §. 19. izbornoga reda može u svakoj pojedinoj austrijskoj pokrajini biti izabran za poslanika u carevinsko vieće svaki austrijski neugarski državljanin, rodio se on il stanovao gdje mu drago, samo ako je navršio 30 godinah i uživa izborno pravo.

* **Grčka kraljica Olga** je dne 28. pr. augusta prispiela u Trst iz Atinah i udilj sutradan odputovala put Beča. Kraljica Olga je kći velikoga kneza Kostantina Nikolajevića, brata Aleksandra, cara ruskoga. Ovdašnja grčka naselbina ju je veoma liepo dočekala.

* **Katolicizam u Americi.** Čudnovato je, kako se je u saveznim državam rimo-katolička crkva toli brzo razvila. Prije 84 godine bijaše u saveznih državah 25.000 rimokatolikah, a sad imade katoličkog pučanstva 9,600.000 dušah. Za onda bijaše samo jedna županija, a sada imade tamo 53 biskupije, osim toga šest apoštolskih vikariatah, i četiri opatije; za onda bilo je 21 svećenik, sada pako 4890; mjesto tri do četiri kapelice za ono vrieme, imade sada 47 kathedralah, 4250 crkvah i 1754 kapelicah i postajah. Takodjer razpolaže crkva sada sa 138 monastirah, 383 koludričkih samostanah, 1577 akademijah i školah, 283 dobrotvorna zavoda i 112 seminarijah i kolegijah, na kojih se medju ostalimi učenici njih 848 mladićah pripravlja za svećenički stališ. Tečajem posljednjih godinah pomnožalo se je pučanstvo za $14._{33}$ postotakah, ali rimo-katoličko pučanstvo umnožalo se tečajem toga vremena skoro za 39 postotakah, a razmjerje katolikah k ostalom pučanstvu (9,600.000 prama 39,000.000) stoji kano 14. prama sto.

Sa tršćanskoga tržišća.

Kao što smo na ovom mjestu više puta napomenuli, bojazan glede cienah žita, obistinilo se popunoma. Uzrok je tomu ponajglavniji, što Ugarska ne samo da neće ljetos ništa izvažati, već morati za svoju potrebu kupovati na tudjih tržišćih. U ovo posljednje vrieme prodavala se *pšenica* od 116 ℔ po f. 10—10.50; a *kukuruz* f. 5.15—6; *raž* f. 7 (108 ℔). — Cent *kafe* Rio f. 54.25—58.50; *cukara* tučena f. 20.50—21.57; — *kožah* volovjih (℔ 18—30) f. 78—83, istarsko-dalmatinskih f. 73—84; janjetjih (1 komad) novč. 55—75; teletjih f. 130—132; — Barilo *ulja* ist. dalm. f. 27—28. Ostaloj robi je ciena više manje jednaka.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Augusta 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Carski dukati (cekini) .	5.28	—	5.28	5.28½	5.29	5.30	5 30	5.31	—	5.32	5.33	5.34	5.34	5.34	5.35½	—
Napoleoni	8.88	—	8.87	8.89½	8.92	8.93½	8.92	8.91	—	8.92	8.92	8.92	8.92	8.92½	8.92	—
Lire Ingleske	—	—	11.13	11.14	11.15	-	11.20	—	—	—	11.25	—	11.20	11.20	—	—
Srebro prid (aggio) . .	107.35	—	106.40	106.35	106.65	106.75	106.75	106.75	—	106 25	106.35	106.50	106 35	106 35	106.35	—

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Nuova* N.° 4 *piano I.*

Godina IV. **U Trstu 16. Septembra 1873.** **Broj 18.**

ISTRANI!

Mila braćo naša!

Dne 9. dojdućega mjeseca oktobra hoćete biti pozvani, da svaki u svojoj občini izberete svoje izbornike ilíti fiduciarie, koji će onda dne 15. istoga mjeseca u svojih izbornih kotarih izabrati vaše poslanike u novo carevinsko vieće.

Videći svu veliku važnost budućih izborah, skupilo se je ovdje u Trstu nas nekoliko domaćih ljudih u izborni odbor tom namjerom, da vam pomognemo složiti se i sjediniti u vašem mišljenju djelovanju.

MILA RRAĆO!

Istra je pozvana, da ovaj put pošlje u Beč četiri svoja zastupnika. Od tih jednoga su pozvani da izberu veliki posjednici, drugoga trgovačka komora i gradovi, a ostala dva vi, naša braćo, istranski seljaci ilíti kmeti.

Veliki istranski posjednici, trgovačka komora i gradovi hoće siguro poslati u Beč takove ljude, za koje znaju, da će zagovarati njihove gospodske, trgovačke i gradjanske potrebe i želje. Nije li dakle pravo, da i vi proskrbite sami za sebe, pak da i vi pošljete tamo ljude, koji će ondje s ostalimi kmetskimi zastupnici zagovarati kmete i njihove kmetske potrebe i želje? Nadalje, veliki istranski posjednici, trgovačka komora i gradovi hoće siguro izabrati dva svoja čovjeka za svoje u Beču zastupnike, jer dobro znaju, da svoj svojemu najvoli. Nije li dakle pravo, da izberete i vi dva muža od svoje krvi i jezika, i to poradi istoga razloga?

Jest, to je pravo i pošteno pred Bogom i pred ljudi, ali se bez sloge i jedinstva važega neda postići.

U tu svrhu vas dakle prije svega molimo, da se u svakoj občini med sobom mužki dogovorite, koje ljude ćete dne 9. oktobra izabrati za izbornike. Znajte i zapamtite, da u izbornicih sve stoji, zato složite se za ljude vriedne i poštene, koji naš narod ljube i za koje znate, da vas neće prevariti. Na izborih odlučuje veći broj glasovah. Zato vas još molimo, da u dan izbora nitko od vas doma neostane, nego da se svikolici najdete na birališću kao jedan čovjek. U šest godinah nebudi vam težko izgubiti jedan jedini dan. Al ga nećete izgubiti, jer što čovjek čini za svoju domovinu, to čini za se i za svoju djecu.

Za danas ovo malo o biranju izbornikah. Do koji dan hoćemo vam se opet oglasiti. Tom prigodam hoćemo vam imenovati i ona dva muža, kojih će imati dne 15. oktobra izabrati vaši izbornici za vaše poslanike u Beč. Oni će biti obadva vaši domorodci, koji poznaju vaše potrebe i želje i vas iskreno ljube, pak smo čvrsto osvjedočeni, da ćete im se iz srdca naradovati.

ISTRANI, BRAĆO!

Dan izborah je dan slave i veselja za svaki pravi i pošteni puk. Pripravite jim se dakle, kako svojemu narodnomu piru. Neka svaki od vas učini svoju dužnost, pak ćete siguro svoju svrhu postići.

Živio naš premilostivi Cesar! Živio njemu uvjek vierni vaskoliki istranski puk!

U Trstu 15. Septembra 1873.

Domorodni izborni odbor za Istru.

Nikola Trifić. Anton Marotti. Juraj Jan. Ivan Lavriha. Josip Sancin. Anton Bitentz.

O maslini i njenom uzgoju.

Maslina pripada razredu oleineah. Cviet je u nje četverozube čaške, četvero latićna vienčića, to imade 2 prašnika i pjestić; u pještića je dvopregradna plodnica, kratak vrat i razkoljena debela njuška; plod joj je maslinka (pećkovica) dugoljasta ili jajasta, pače i krugljasta oblika, a boje je tamno-zelene, mrkaste ili ljubičaste; drugi je pregradak plodnice pećka sa 1-2 sjemena.

Maslina je zimzeleno drvo, bodkasta ili jajato-dugoljasta, ugasito-zelena lišća; pa je k nama prenešena iz tudjine. Mnije se u obće, da je donešena maslina iz umjerenih predielah Azije, u drevno doba, o kojem niko ništa nagovještati nezna. Njekolicina starih povjestničarah tvrdi, da je „Cekrops“ utemeljitelj Athene, posadio maslinu u Atici; drugi opet pričaju, da je ona Herkulom prispjela u Grčku, koji ju zasadi na brdu Olympu. Ovu biliku cienjahu Grci u toliko, da su njenim vjencem odlikovali pobjedonosne vojvode, kad bi se iz bitke vraćali. Negdje kasnije obogatiše maslinom Galiju Focesi, sagraditelji Marseilla, a iz Galije tekar uvedana je maslina u južnu Italiju i Dalmaciju. Inozemnih vrstah poznato je oko 16 odlikah, od kojih udomi se u Evropi samo jedna, koju prozvaše biljari „olea europea“ zato, što se je u južnoj Evropi udomila u toliko, da uspjeva i u divljem stanju. Tečajem vjekovah izrodi se prvobitna vrst, kod razmnoženja sjemenom, usljed razna podneblja i tla, pa i samim navrćanjem promjeni svoja prvobitna svojstva.

Znamenitiji odrodi evropejske masline jesu: grmašica, biela, mirisava, paluljčica, zalobnica i zašiljena maslina. Osobito pako cieni se: biela maslina, koja daje slabomanjaste, često svjetlo zelene, crnkastimi pjegami provučene masline, koje bacaju najviše ulja, a riedko kad izdadu; maslina okruglih bobuljah proizvadja najdeblji plod mrkaste masti, pa daje najplemenitije ulje; sladkoplodna maslina, rastuća u Napulju, mati je osobito velih bobuljah, koje se mogu jesti, radi njihove slasti, odmah sa drveta. Medjutim mučno je razaznavanje masline, po ovih i sličnih opisih, pa se s toga i nikom nepreporučuje nabava maslinskih vrstih, pod stanovitimi nazivi, već će se postupati uvjek najsigurnije, ako se uzmu vrieži poznatoga stabla.

Maslini ugadja umjereno podneblje, s čega i neuspjehva na obih toplotnih skrajnostih. Prama sjeveru naći ćeš ju do 46.° jošte sasvim zadovoljnu; a što je sjevernije, to joj ne može rad kratkoće ljeta dozrievati plod. No ni vrući pojas nepruža maslini nikakovih probitakah, kako i opazi sam Humboldt, na svojem putovanju po južnoj Americi, te pripovjeda, da imenito u tih vrućih predielih naraste maslina do ogromna stabla, nu koje u ostalom, nuz svu svoju orijašku kriepčinu, neplodi nikada. S toga i vidimo uspjehvati maslinu u pojasu umjerenom na otvorenu najvećom bujnošću; dočim u vrućijih predielih, zaklanja se ona sunčanoj žegi, na obroncih pram sjeveru položitih humovah; u hladnijih pako predielih, uspjehtiće svakako ponajbolje na zaklonjenih, pram jugu položitih mjestih. Izbor tla za maslinu, najlaglji je, buduć ona uspjehva isto tako veselo na vapnici kao i na pjeskulji; pače veli se da joj u inače povoljnih okolnostih, nit ista močvar nepači. Nu će ona bez sumnje, najvoliti zdravo, rahlo, pjeskovito ili vapneno tlo. Što se razmnoženja masline tiče, to se stavno može reći, da je malo drvlja, kod kojega bi se toliko načina rabiti moglo, kao upravo kod masline. Maslinu možeš razmnožiti: jednim jedinim okom, koje na štitu 2″ dugačnu, ukopaš za palac dubljine u priredjeno zemljište; jednim dielom drveta; jednim šest ili višegodišnjim mlazom, pa takodjer i korjenom bradavicom. Rečenimi načini odgoji se drveće u brzo plodonosno; pa baš nisu nit skupocieni; al maslina ovako proizvedena, malena je i neznatna, pa joj manjka dugovječnost. Najbolje, najtrajnije te najuharnije stablo, polučit će se sjetvom pećaka (paštica). (*Sliedit će.*)

Dopisi.

Sa Otoka Krka.

Imam vam javiti nešto, što je vriedno da znaju ne samo gospoda, nego da doznadu i kmeti ovdje i po Istri, jer se to tiče upravo njih, pak da se znaju ravnati prigodom budućih izborah.

Kako znate, u Poreču se je već oddavno osnovao izborni odbor talijanski, komu je namjera nagovoriti birače i izbornike, da izberu njegove ljude za poslanike u carevinsko vieće. Kako taj odbor nezna nego talijanski, tako nemože nigdje obćiti neposredno s našim pukom ni pismeno ni ustmeno, nego se tu i tamo obraće na gospodu podestate, da mu oni med kmete put prokrče i jih za njega predobe. Taj talijanski odbor se je dakle obratio i na obćinu Krčku, te joj poslao svoja pravila i naputak, što i kako ima djelati. Obćina pako Krčka je poslala na svaku kmetsku obćinu ovoga Otoka po jedan iztisak tih pravilah i pozvala gospodu poglavare i starešine, da dojdu u Krk, da se pogovore o izborih, na odredjen za to dan. I gle, tomu su se pozivu, kako čujem, javili skoro svi naši sudci, te poslušno putovali tko u Krk, tko u Lošinj. To se je dogadjalo bit će kakih dvadeset danah.

Ja neznam, što se je na tom sastanku govorilo, nego čujem, da je gospodi sudcem iliti poglavarom i starešinam bio predložen i preporučen za poslanika u carevinsko vieće kotarski kapitan, g. Eluscheg, koji je odprije služio negdje u Dalmaciji i bio tamo protivnik narodnoj stranki. Čujem, nadalje, da su nekoji sudci tu ponudu primili, a nekoji odbili, rekavši, da će glasovati za svojega domorodca i poznata nam prijatelja, g. Dinka Vitezića. Al se stalno ufam, da će se premisliti i oni prvi, koji su onako nepromišljeno primili ponudu za čovjeka, koji nije naš, a doisto nemože biti ni za nas, buduć preporučen od talijanskoga nam tudjega odbora. Više valja promišljena, nego namišljena, a dužnost je svakoga čovjeka, prosuditi opet i opet što je namišlio učiniti, pak onda primiti se i držati onoga, što mu se po duši čini, da je najbolje i najkoristnije za vaskolik puk. Talijanom i njihovomu odboru budi slobodno iskati pomoć i nastojati, da im i drugi pomognu izabrati njihove ljude za poslanike; ali neka znaju, da smo i mi slobodni, pak da nismo dužni plesati, kako nam oni sviraju, dapače da moramo i mi skrbiti za sebe isto onako, kako i oni. I duše mi moje, ako bi naš puk volio izabrati talijanskoga nudjenca Eluschega, nego li svojega domorodca Dinka Vitezića, onda bi baš zaslužio, da mu se zapečati na čelo mrsko talijansko ime *šćavuna* iliti roba, pak da taj pečat nose do vieka on i njegova djetca!

Ovo sam vam i zato javio, da se naš siromašni puk i po drugih mjestih čuva porečkoga odbora i svojih talijanskih podestatah, jer će se drugač ružno osramotiti, pa onda gorko kajati, ali bez koristi. Puče moj mili! ustani već jedanput na svoje noge i nedaj se za nos voditi od ljudi, koji su se već toliko puti nasmijali tvojoj nesmotrenosti. Vjeruj jedanput i svojim ljudem, ljudem naime, koje si sam na svojem krilu odgojio, pa koji su dužni za te misliti i skrbiti. Joh i gore svakomu, koji ima svojih ljudih, pa tudjim svoju sreću izručuje!

Iz srednje Istre 1. rujna.

Istra će dakle ovaj put poslati u Beč četiri poslanika, jednoga naime veliki posjednici, jednoga trgovačka komora i gradovi, a dva istranski seljaci iliti kmeti. Ako i stanuju u Istri dva naroda, Talijani naime i Slaveni, Istra je sasvim tim jedna ter ista domovina, pak nemože nego il sva zajedno tugovati, il se sva zajedno veseliti. Veselit će se, ako joj bude ljepše i bolje, a tugovati ako joj bude ovako, il još možebit hudje, nego li je sada. Od koga će to zavisiti? To će najviše zavisiti od naših budućih zastupnikah na carevinskom vieću. Vrieme je dakle, da počnemo svi promišljati, bili mi Slaveni, il bili Talijani, kakve ljude hoćemo ovaj put u Beč poslati, jer se to jednako tiče žive kože jednih i drugih. Na to pitanje nije težko odgovoriti, naime u današnjih okolnostih i poslije učinjena izkustva.

Mi ovaj put moramo poslati u Beč sasvim druge ljude, nego li jih pošiljao ovih posljednjih godinah naš porečki sabor. U tom su jedne misli ne samo Slaveni, nego i svi Talijani, kojim na srcu leži blagostanje ove naše domovine. Jer bili Slaveni bili Talijani, svi su oprćeni težkim bremenom državnih, pokrajinskih i obćinskih davakah iliti plaćilah, svi shuču, svi težko uzdišu; svi su osvjedočeni, da im nije olagnulo po tako

zvanoj samoupravi iliti autonomiji, svi bi rada, da jih ta samouprava malo manje košta i da im nešto više koristi; svi žele, da im nepropade svećenički stan, svim je dotužilo i zamrzilo ono neprestano i bezsramno huljenje na Boga i njegov sveti zakon iliti vjeru božju. To sve i tomu slično sili i prinudjuje Talijane i Slavene, da pošlju ovaj put u Beč muže nove i takove, koji se ni malo nenameću puku, da jih izabere; muže, koji su jur pokazali djelom, da ljube istranski puk i njegovo duševno i tjelesno blagostanje.

Neka se dakle nekoja gospoda napinju koliko jih volja, da jih Istrani u Beč pošlju, al sve zaludo; jer su Istrani skusili, da njim nije zato bolje, ako je njihovim zastupnikom ljepše, bilo to u Beču, il bilo u Poreču. Badava vele nekoji od te gospode, kad govore sa Slavenom: *Anch' io sono slavo* (I ja sam Slaven); a kad govore s Talijanom, onda okrenu: *Noi non vogliamo altro che conservare la nostra nazionalità italiana* (Mi nećemo drugo, nego da očuvamo svoju talijansku narodnost.) To im sve ništa nekoristi, jer pravi Slaven, kao i pravi Talijan nepodkapaju jedan drugomu ni narodnosti ni jezika; a s druge strane jedan i drugi znaju veoma dobro, kamo ciljaju te rieči i uvjerovanja u vrieme izborah. Sad gdjekoji putuje po Istri i obećuje ovim cestu, onim občinski vrt itd. samo da ga izaberu. Povieda se, da je neki gospodin iz Junte pisao nekidan svojim prijateljem: *Impedite con ogni mezzo candidature slave* (Prepriečite svimi sredstvi izbore slavenske); ali taj gospodin bi imao znati, da ni Talijani ni Slaveni nemare za čovjeka, koji na taj način mrzi i progoni one, koji ga mučno plaćaju svojim trudom.

Istrani, bili vi Talijani, ili Slaveni, mislite i razmišljajte, pogledajte na prošla ljeta i na ono, čim su vam urodila; pogledajte u knjižice davakah iliti štibre i koliko su vam narasli prirezi iliti adicionali; pretresite sve to na tanko, pak onda izaberite svoje poslanike; ali koji vam se sami nameću i narivaju, tih neizberite nikako ni sada, ni ikad više. „Što tko djela, sve pred njega pada." Tako su mudro govorili naši stari.

Iz Pule.

Ovih danah sam imao posla u Rovinju, pak ajd tamo kopnom mjesto morem. Na tom sam putu zašao i u nutarnja sela Istre skoro sve do Pazina. Putujuć od sela do sela, čuo sam i vidio tu i tamo koješta, što je dobro da znaju sad pred izbori i vaši čitatelji.

Talijani se na svaki mili i nemili način trse, da i istranski kmeti izberu dva Talijana za svoje poslanike. U tu svrhu putuju po svoj Istri izaslanici talijanske stranke. Za zapadnu Istru, to jest, za koparsko, porečko i vodnjansko birališće, nude našim kmetom i preporučuju zemaljskoga kapitana, g. Vidulića. Al im to neide nekako za rukom, jer čujte što im se dogadja, samo kad gdje zinu.

Dojde vam jedan od tih izaslanikah k nekomu mojemu znancu i počne ga nagovarati za gori rečenoga g. Vidulića. Moj se znanac tomu kao začudi i reče, da neka ga izberu Talijani u svojih gradovih, a kmeti da već imaju, koga će izabrati. Na što mu talijanski prosac odgovori, da ga Talijani neimaju nekako radi, pak da ga je strah, da bi tamo propao. Aha dakle, odvrati mu moj prijatelj, jer ga neće Talijani, kojim se je zapisao dušom i tielom, vi bi sad htjeli, da ga izberu istranski Slaveni, kojim je ledja okrenuo! Dakle njega u zapadnoj Istri i još jednoga u istočnoj, pak bi onda istranski Talijani imali u Beču četiri zastupnika, a Slaveni ni jednoga, akoprem jih je dva puta više. I to bi bilo liepo! Ali ja sam osvjedočen, prodalji govor moj prijatelj, da toga neželi ni sam g. Vidulić, pa makar već nikad Beča nevidio. Ja dapače držim, kad bi ga Slaveni i izbrali, da se on nebi udostojio primiti izbora iz rukah toga barbarskoga iliti sirovoga puka, kako ga vi Talijani obično nazivate, i za koga g. Vidulić neće u Istri ni da čuje govoriti. Moj gospodine, ako imate vi vaše mušice, imamo i mi svoje. Mi smo dosad dosta povjerovali Petru i Pavlu i svakomo vragu, pak što smo dobili? Dobili smo to, da ste vi sad gospodari nad našom dušom i nad našim tielom, a mi tudjinci, da nerečem vaši robi, u svojoj rodjenoj zemlji. Vi se pozivate i upirete na nekakvu vašu bezbožnu talijansku civilizaciju, pak nas u to ime držite u barbarstvu bez škole i nauka; jer nije moguće da mislite, da će se naš siromašni puk prosvietiti putem vaših talijanskih školah i učiteljah. Vi se radujete onoj nesretnoj dobi, kad će opet svietom zavladati staro poganstvo, a mi se radujemo svetoj vjeri i nauku kršćanskomu, jer vidimo, da nam bez vjere u Boga nebi bilo moguće nositi težko breme daćah i plaćilah, koja ste već nam dosad na pleća naprtili. A kako mislimo mi, misli i dobri istranski puk talijanski, počamši od Kopra pa ća do Pule. Dosta je dakle, već smo vas siti do grla jedni i drugi. Zato recite onim, koji su vas poslali, da mi nećemo izabrati nikoga, nego svojega vrhovnoga pastira, presvjetloga g. biskupa Dobrilu!

Tako je eto liepo govorio moj zlatousti prijatelj, talijanski pako prosac mu se je omaknuo iz kuće a da nije djevojke ne samo izprosio, nego ni vidio.

Na tom putu sam još čuo, da je prošlih danah došao neki talijanski podestat u jednu svoju poreznu občinu (comune censuario), da se pogovori s nekojimi odličnijimi osobami o budućih izborih, pak da im je tom prilikom medju ostalimi stvari rekao i ovo: *Eleggete per fiduciari uomini liberali, persone di moderne idee, e impedite possibilmente, che nel numero degli elettori non entri nessuno dei* **barbari schiavoni!** Po našu bi se to reklo: *Izberite za izbornike ljude slobodoumne, osobe po novu misleće i prepriečite, koliko je moguće, da nebude izabran za izbornika nijedan od* **divljih šćavunah!** Jelte, da je ovo liep govor za jednoga podestata, koji ima pod sobom, kako čujem, prieko 5,500 Slavenah? Kômu od nas na ovake rieči krv u žilah nezavrije, taj već nije čovjek. Pa takve ljude da sluša naš narod, pa takvim da vjeruje, kad mu nude za izbornika, il poslanika Marka i Šarka? Neće, bome neće, jer je već skrajno vrieme, da progleda. Vidit ćemo se u Dinjanu!

Iz Savrinije.

Izbori naših zastupnikah u Beč su blizu. Treba dakle da se pripravimo na borbu u pravo doba, da na dan izborah budemo jedan za sve i svi za jednoga. Borba će biti svakako ljuta ne rad poštenih Talijanah, nego sbog biesnih Talijomanah, kojih ima u Istri mnogo, koji će osobito sada vikati proti svakomu Slavenu, a navlastito proti popom. Pobjeda je naša samo ako budemo složni. Što bi koristilo kandidatu, da ulovi na jednom birališću i sve glasove, pa da na drugih kukavno propade?! Rugao bi nam se dušmanin. Zato odgovaram svim znancem i prijateljem, koji pomisliše u toj velevažnoj stvari na me „javno", jer mi je ime već u javnost prošlo: da se svi pokorimo odluki domorodnoga odbora u Trstu. Izraziti mi je ipak jednu želju. Svim Slovencem koparskoga okraja neka se napuni srce velikom radostju i sladkom nadom, da nam bude zastupnikom Preuz. biskup g. Dobrila. Zapustimo dakle separastitičnu etnografiju, koja nam je zadala već tolike rane, s kojih jošter krvimo, ter pomislimo, da smo Slovani! A kako pošteni Jugovići, hajd u vatru pobjedonosnim glasom: Živio naš Juraj! — Njemu glas u pravi čas!

Ravnik.

Iz vojničkoga tabora kod Ptuja (u Štajerskoj).

Na širokom, liepo obdielanom i svakim božjim darom nasijanom polju blizu grada Ptuja, nahode se sada na vojničkom vježbanju 3 c. k. Regimente pješakah, 1 Regimenta konjanikah, 1 topničtva i 2 batalijuna lovacah. Sva ova vojska stanuje u poredanih ondje šatorih, koji su okruglo platnom pokrivena stanovanja 17 noguh široka i za 32 momka i njihovu vojničku spravu pripravljena. Odkad smo ovdje svaki se dan ob noć crne oblačine pokupe, dok napokom počne tako strašno livati, da nam šatori prokapljuju, a ob dan tako liepo i krasno vrieme, da je milina gledati.

Naš presvjetli Car udostojio se nas pohoditi, te od 4. do 6. t. m. med nami boraviti. Grad Ptuj jako ga je liepo primio: sav grad bješe sviećami razsvjetljen, a sgrade zelenjem i cvietjem posvud nakitjene. Petoga po podne pohodi i naš tabor, pa bi od svega vojničtva primljen gromovitim *Živio* i klikom *Hoch*. Netom se približi k Regimenti Nadvojvode Lavoslava, najslavnijoj regimenti Hrvatske i svega Cesarstva, svi naši Hrvati jednodušno zaoriše urnebesnim „Živio!" Car je uljudno momke ovdje i ondje hrvatski pitao: „Kako ste junaci?"

Naši odgovorahu „dobro, presvjetla kruno“, i udari opet Živio! A kad se već htio Car povratiti, opazi, kako naši Hrvati uz regimentsku glasbu veselo plešu „*kolo.*“ To mu se jako dopalo, pa za četvrt ure stade gledati, kako junak junaku ruku pruži, i vrteć se i pjevajuć igra svoje starodavno kolo. Bili su i med Generali nekoji, koji su htjeli skusiti, kako se to pleše i nogami vrti. Presvjetli Car, govoreć s drugimi Generali, hvalio je naše Hrvate i njemački o njih ove besjede izustio: „Das sind ferme Leute.“ To su junaci! A kad htjede otići, presta kolo i počeše opet svi kolici uz veliku radost Živio vikati i kape u vis bacati.

Mnogo nas veseli, da se je naš Car najradje med nami Hrvati zadržao i počastio nas više, nego nijednu drugu Regimentu. Zna On, koliko je vriedna ova Regimenta i kako se ona junački iskazala u svakoj prilici. Tko je pročitao povjest ove Regimente mora reći: Ovo su sami junaci, ovo pravi sini svoje slavne hrvatske domovine!

Franina i Jurina.

Ju. Ka su ono gospoda, s kim si čera govoril?
Fr. Ono nisu gospoda, ono su petljari.
Ju. Petljari! a lašće se i svete od srebra i zlata, kô na sebi nose!
Fr. Ipak su petljari, ač prose.
Ju. Koga, zaboga?
Fr. I mene i tebe i ostalu sirotinju istransku.
Ju. Ajde de, neka ti bude, al ča prose, kad niš nenose?
Fr. Namor nenose, ač jim je dosta, da jim se sad samo obeća.
Ju. Ka stvar?
Fr. Da ćemo na birališćih, kad budu izbori, plesat onako, kako nam budu oni sopli, — to je, da ćemo izabrat za fiduciarie i za deputate va Beč one ljude, koje nam budu oni preporučili.
Ju. Aha! a ča si jim ti obećal?
Fr. Rekal sam jim, da su se zaklatili, ač da smo mi već druge sopce pogodili.

Različite viesti.

* **Carskim pismom** od dne 7. tek. septembra bi razpušćeno, staro carevinsko vieće i naredjeno, da se razpišu izbori za novo, koje se ima sastati u Beču dne 4. mjeseca novembra tek. godine. Usljed toga previšnjega pisma je naredilo c. k. Namjestničtvo, da se biranje izbornikah u kmetskih obćinah sve Istre ima obaviti dne 9. dojdućega mjeseca oktobra, a izbor dvuh njihovih poslanikah za carevinsko vieće da se ima držati u svih birališćih istočne i zapadne Istre dne 15. istoga mjeseca. Istranski pako gradovi usljed iste naredbe hoće izabrati svojega poslanika dne 18, trgovačka komora 19, a veliki posjednici dne 23. oktobra.

* **Stanje zdravlja u Trstu** se je u ovo prošlih petnaest danah pohujšalo. Od prvoga početka do danas razbolilo se od kolere 198 ljudi, od kojih je 118 umrlo, 34 ozdravilo, a 48 se još lieči.

* **Prošlih danah** bavila su se ovdje jedan za drugim dva člana sjajne cesarske kuće, naime nadvojvoda Albreht, koji je tom prigodom bio i u Puli, i nadvojvoda Karlo Ludvik sa suprugom.

* **Glas za Vitezića.** Milo nam je preštampati iz „Narodnoga Lista“ zadarskoga sliedeće rieči, kojimi se odobrava željeni izbor presvj. g. Dinka Dra. Vitezića za istranskoga poslanika u carevinsko vieće: „Podupiremo najsrdačnije misao braće iz iztočne Istre, da se izabere na carev. vieće čelik-rodoljub Dr. Vitezić. On boraveć toliko godinah medju nami pokazao je cieloj zemlji, kako i u najmučnijim prigodam poštenjak ne taji svoja uvjerenja, već zna svuda i otvorito raditi na najplemenitiju svrhu, na preporodjenje svog milog naroda. Taki čovjek zaslužuje narodno povjerenje.“

* **Izborni sastanak.** Kako pišu riečkoj „Bilancii“ iz Pule, ovih će se danah sastati u Poreču članovi izbornoga odbora talijanskoga, da se konačno sporazumiju, koje će svoje ljude preporučiti istranskomu puku za poslanike u carevinsko vieće. Bilo prosto toj gospodi, preporučiti koga jih volja gradjanskomu pučanstvu u Istri, a što se našega puka tiče, čvrsto smo osvjedočeni, da je zaman svako napinjanje toga odbora. Da će više istranskih podestatah djelati i nagovarati puk po napućenju toga odbora, to mi dobro znamo; ali zna već hvala Bogu i naš puk, da u toj prevažnoj stvari nije dužan slušati svojih talijanskih podestatah, nego jedino svoju duševnost i svoju korist. U tom istom dopisu se spominje i domorodni izborni odbor, što se je osnovao za Istru ovdje u Trstu. Tu dopisnik veli, da je ime predsjednikovo u Istri nepoznato, pak da to mora biti nekak tudjinski odbor, a svakako da smrdi po popovstvu i po slavenstvu (clericalismo e slavismo). Mi odgovaramo tomu gospodinu, da mi malo zato marimo, poznali il nepoznali istranski Talijani predsjednika našega odbora, poznamo ga mi, i to mora bit i njim dosta. Što se pako tiče namjene našega odbora, neka zna, da se je osnovao baš zato, da našemu slavenskomu u Istri puku i domorodnomu svećenstvu pomogne izabrati za poslanike ljude, koji ljube njegovu narodnost i njegovo viersko osvjedočenje. Na koncu se taj delija grozi, da će nas talijanska stranka na birališćih svakako predobiti, il pak, ako joj nebude to moguće, da neće na birališće ni doći. Kukavico, da si razuman, koliko si zloban, nebi tako ludo odkrivao pred svietom svoje nemoći!

* **Hrvatski sabor** je prihvatio popravljenu hrvatsko-ugarsku nagodbu sa 79 proti 10 glasovah.

* **Viktor Emanuel**, kralj talijanski, proći će noćas kroz Nabrežinu put Beča, da se tamo nazdravi s našim carem i vidi svjetsku izložbu. Od onud da će i u Berlin k njemačkomu caru Vilimu.

* **Milan, knez srbski**, bio je u Beču prve dni tek. mjeseca. Carski dvor i ministri su ga veoma liepo dočekali. Iz Beča je odputovao u Pariz, gdje se sad nahodi.

* **Primorac.** Dobismo prvi broj kraljevičkoga lista, Primorca, te mu se baš naradovasmo, kako mu se imala naradovati i sva Hrvatska, a naime hrvatsko primorje, kojemu služi za ponos i diku. Mi želimo, da i veći hrvatski gradovi, nego li je Kraljevica, dojdu do svojega domaćega lista, pak da se tim putem božje svjetlo na sve strane širi.

* **Iz zapadne Istre** piše netko ljubljanskim „Novicam“, da se je g. Dr. Vošnjak nudio „Našoj Slogi“ za kandidata u Istri. Ta viest je posve neistinita.

Têk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Septembra 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.34	5.34	5.34	5.34	5.34½	5.34½	—	—	5.35½	5.36½	5.38½	5.39	5.39½	—	5.39½	—
Napoleoni.	8.92	8.90½	8.92½	8.92½	8.93	8.94½	—	—	8.85½	8.95½	8.97	8.99	8.99	—	8.99	—
Lire Ingleske	11.17	11.20	11.20	11.20	11.21	11.23	—	—	11.25	—	11.28	11.30	11.31	—	11.30	—
Srebro prid (aggio) . .	106.30	106.15	106.35	106.50	106.75	106.85	—	—	107.25	107.70	107.85	108.—	108.—	—	108.—	—

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak. Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Nuova* N.° 4 *piano I.*

Godina IV. **U Trstu 1. Oktobra 1873.** **Broj 19.**

ISTRANI!

Mila braćo naša!

Dan 15. nastajućega mjeseca oktobra je za vas velik i odlučan dan. I ako ičemu na svietu, to se svi vaši pravi prijatelji vesele od srdca bieloj zori toga velikoga dana, jer se svi tvrdo ufaju, da ćete u taj dan svietu pokazati, da ste i vi živi i da za se marite. A to ćete pokazati onda, ako izberete za svoje u Beč poslanike dva izvrstna muža vaše krvi i vašega jezika.

U tu svrhu vam doli podpisani odbor preporučuje, da na koparskom, porečkom i vodnjanskom birališću izberete presvjetloga g. **JURJA DOBRILU,** *biskupa porečko-puljskoga; na birališću pako pazinskom, voloskom, krčkom i lošinjskom presvjetloga g.* **DINKA VITEZIĆA,** *savjetnika kod državnoga odvjetničtva u Zadru.*

MILA BRAĆO!

Nam netreba, da vam ova dva muža pobliže opisujemo, jer jih sva Istra već od više vremena spominje, pak jih već i vi svi znate i poznate. Oni su jedan i drugi Slavjani, rodjeni od kmetske kuće, jedan u Tinjanskoj občini, a drugi na otoku Krku, dakle jedan i drugi su vaša bratja i iskreni domorodci. Jedan i drugi su ljudi bistrâ uma i poštenâ srdca, dakle vriedni i dostojni, da vas zastupaju u bečkom carevinskom vieću. Jer što bi vam moglo biti milo, a da nije i njim drago?

Ako je vam mila Austrija, njezin obstanak i njezina sila; ako Istra, nje razvitak i blagostanje; ako napredak i ćudoredno odgojenje vaše djece; ako vaš materinski jezik i vaša stara slavenska narodnost: to je i njim kako pravim istranskim domorodcem, pak će oni u carevinskom vieću biti sjegurno na onoj strani i s onimi ljudî, koji gledaju i nastoje, da se svim austrijskim pokrajinam jednako pomogne; s ljudî, naposljedku, koji štuju i poštuju pravice svih austrijskih državljanah. Zato, vi nemožete izručiti vaša prava u bolje i sjegurnije ruke, nego li su njihove, t. j. biskupa **Dobrile** *i savjetnika* **Vitezića.**

ISTRANI BRAĆO!

To su vam eto ona dva muža, koje vam preporučuje podpisani odbor s ufanjem, da ćete jih izabrati i poslati u Beč, da vas ondje zastupaju i zagovaraju u budućem carevinskom vieću. Podpisani odbor vam jih preporučuje po duševnosti, po svojem najboljem osvjedočenju i po očitoj želji onih vaših domorodacah, koji vas iskreno ljube, i nežele i neišću drugo, nego vaš dobar glas, vašu sreću i vaše blagostanje. Ima Istra i drugih vriednih ljudih ali med vriednimi najvriedniji su ovi, pak nam svi pametni i pošteni ljudi, da još jedanput rečemo, sa svih stranah Istre sporučuju, da samo ovu vriednu i poštenu dvojicu za svoje poslanike u Beč izaberete.

IZBORNICI!

Sad sva Istra na vas gleda. Sad sva Istra željno čeka, da svane 15. oktobra, pak da vidi, kako ćete u onaj dan složno glasovati za te odabranike vaših biračah i svega istranskoga puka. Na vami je red, u vaših rukuh sve stoji, dao Bog u srećan i dobar čas!

Živio Juraj Dobrila u Kopru, Poreču i Dinjanu! — Živio Dinko Vitezić u Pazinu, Voloskom, Krku i Lošinju!

U Trstu 1. Oktobra 1873. **Živio!**

Domorodni izborni odbor za Istru.

Nikola Trifić. Anton Marotti. Juraj Jan. Ivan Lavriha. Josip Sancin. Anton Bitentz.

O maslini i njenom uzgoju.

(Dalje)

U tu svrhu uzme se koncem studenoga ili početkom prosinca potrebita količina najljepših dozrielih maslinicah, kojim se onimi libovina, a pećke se smetnu za 24 ure u luživo, te se tako rieše savršeno suvisla jošte ulja. Zemljište, u koje ćeš sijati maslinove pećke, prekopa se na 2′ dubljine. Izmedju redovah ostavlja se razmak za stopu, u kojih siju se pećkavice po palac razdaleko, te se prikriju na 2″ sitnom zemljom izmješanom zrielim gnojem. Taj usjev zamače se, ako je zima i proleć bez dovoljne vlage. Bješe li posao udešen dobro, tad će se iz nekih pećakah pokazati mladice još istoga proljeća; nu u svakom slučaju, preostat će jih dostatno i do sliedećega pramaljeća.

Mladj imade se brižljivo čistiti čitavu godinu, pa se onda presadi na dvostruki prostor, gdje ga njegujuć ostavimo pune 2 godine, pa se dopokon prenese u ciepiljnjak. Pokle su mlade biljke provele u ciepiljnjaku opet druge 2 godine, obavi se u travnju ili svibnju pupanje kod dna mladicah. Nakon pupanja presade se mlade masline 4. ili 6. godine u maslinik. Kroz vrieme svoga boravljenja u ciepiljnjaku, njegujn se mlade masline poput drugih voćakah. Neki ciepe masline poslje 3. ili 4. godine, kako su stabljike presadili već na stavno mjesto; pa to se sbiva onda na točkah gdje se je maslina razgranala.

U ostalom preporučuje se kod masline u obće pupovanje.

Glede presedjivanja samoga, valja sliedeće: Godinu danah unapried, izkopaju se jame, kojim se dade promjer do 4′ zasizajući, i dubina od 3′. Zemlja kopanjem izvadjena nameće se kraj jame tako, da dodje gornja naslaga na jednu, a donja na drugu stranu. Time dobije ta zemlja veću površinu, usljed čega moći će na nju zrak, toplina, vlaga i svjetlost djelovati jače i obsežnije, te joj povisiti tako njenu rodovitost. Kod kopanja jamah, osvrtat ćemo se jošte i na udaljenost redovah i razmak stabalah. Rečeno zavisi od podnebja i tla, pa takodjer i od toga, da li smo odgojili stabalca iz sjemena ili od stablenih dielovah. Sjemenom postavša debalca dugotrajna su i oriaška uzrasta pa stoga biti će jim 4. do 5.° potrebit razmak, a redove moći je na 3 do 4 hvatnu udaljenost nanizati. Ovi razmaci biti će manji kod maslinah uzgojenih inim kojim načinom, pa će se vazda udesiti pram vladajućim okolnostim. Sadnja izvadja se mjeseca listopada, studena ili ožujka, pa se za nju pripravi, osobito pako za jesensku, kriepka topla gnoja, no ne bez mješanja sa zemljom. U priredjene jame, baci se nješto kitja od najtvrdjega drva, koje se ima pri ruci, ili takodjer i šljunjak, pa i ruševina može služiti u istu svrhu. Na ovo baci se po pedalj zdravice (spodnjega tla) koja se opet prikrije mekotom, u slici čunja. U taj u jami načinjeni čunj, urine se srčanica (fittone), pa se pritapka rukami. Ostalo korienje, razredi se po čunju, cielom svojom duljinom, pa se na 4 palca visoko, obsiplje najboljom zemljom, a na ovu namakne se sloj sa zemljom pomješana gnoja. Prigodom opisanoga posla, trese se stabalce oprezno u svrhu da se korienje okruži savršeno, dobrom zemljom, koja je na nje nasipana bila.

Ovako posadjena maslina zahtjeva osobite njege, ako ju uharnom imati želimo, i to: u pogledu obradjivanja tla, na kojem ju posadismo; u pogledu gnojenja i urednoga obrezivanja svega nepotrebitoga. Zasadjen maslinik okopat će se 3 godine, a onda opetovat će se taj posao svake godine največom smotrenošću, da se nedogodi štetna ozleda korienja, s čega i nesmije zasizati kop preko devet palačah dubine. Kod ostalih uzgojnih načinah prilagodi okapanje vazda dubini korienja. Buduć pako, da okopanje nepospješuje samo razvitak korienja i množenje hranivih česticah, već ono takodjer olakoćuje odvadjanje suvišne vlage, te pribavlja ujedno i probitačnu hladnoću tla, to ćemo dakle radi rečenih razlogah okapati vlažna zemljišta uvjek u proljeće, a sušna pako u ljetu.

(*Sliedit će.*)

Dopisi.

U Trstu.

Pišu nam iz Istre, da je bilo ovih danah po nekih gradih i mjestih ljuta jada, škripanje zubih i grdnih kletvah. Na male krpice su na oči drugih neka gospoda raztrgali poziv, koji je bio proglašen u 18. broju „*Naše Sloge*", i kojemu je bio ovaj početak: „*Istrani, mila braćo naša!*" U onom proglasu nema ni jedne besjedice, koja bi mogla uvriedit ni naše susjede drugoga jezika, ni njihova prava i pravice. Za što daklen hvata ljuta groza neku gospodu? za što se oni toli pojidaju? za što razdiru kartu ni krivu ni dužnu? Jeda li je to po sebi šta grozovita i zla, ako se mi Slavjani ljubimo i bratimo, kô što i svaki drugi narod pod suncem najprvo i najvećma miluje svoj rod; ako počimamo i mi probudjivat se i uvidjat, da i mi plaćamo daće kô i drugi, da žrtvujemo svoju krv za državu, dajemo svoje sine u vojnu morda još već nego drugi, jer su naši sini ravni kô bor i kriepki kô dub; neustrašivi kô lavi: pak kad mučno nosimo jednako breme, ako ne i veće, kakva bi to krivica bila od nas ako želimo i mi uživat jednaka prava i pravice, koje drugi uživaju po zakonih, koji imaju valjati ni koliko je crna za noktom manje za nas nego za druge. Dà, dà; bistro je to kao žarko sunce na nebeskoj vedrini, da ima ljudih u Istri, koji žele i o tom nastoje, da mi Slavjani ostanemo kao do sad, tako i od sada „*schiavi*", pravi sužnji, koji su zato na svietu, da tudje njive oru i kopaju, i tudje žitnice napunjuju. Misli ne jedan, da imamo zahvaliti njihovoj milosti, što nam dopušćaju živit u ovoj zemlji, u ovoj zemlji, u koju su došli naši otci još pred dvanaest stotin, godinah. — Kad bi u prvanje vreme odbrojili vojniku dvadeset i pet batinah, morao je siromah zahvaliti zapovjedniku za neželjeni dar, kojim su mu pamet zabijali u glavu. Vojnički poglavari nisu sad željni takve čudovite zahvalnosti, ter je nebi ni pitali od vojnika, kad bi se i sada još rabila palica u našoj vojski. A sad biva to čudo u Istri, da neki traže i zahtjevaju od puka, da im on kroz izborih opet da palicu u ruke, za koju se oni boje, da će im se izmaknuti. Istina je, da nas oni nisu gladili ljeskovicom iz šume; ali prazan žep i gladan trbuh nisu puno manje zlo nego ljeskova mast. Zašto se trosi silni novac za realnu školu u Piranu, kad je u blizom Trstu akademija trgovačka puno bolja, i bez ikojega našega troška? Zašto plaćaju toliki kmeti za škole, a jadnici nemaju nikakve škole? Zašto je Porečki sabor naredio, da se podigne u Pazinu pol gimnazija na troške siromašne Istre, koja nema ni šupljega novčića vlastitoga imanja, kad nam premilostivi cesar ponudja cielu gimnaziju, za koju nam netreba ni stare petice plaćati? Za što se nije odgodilo osnovanje gospodarske škole do boljega vremena, rodovitijih ljetah, za koju se je sad učinilo sto tisuć fiorinah duga, i za koju će nam prirezi ili adicionali narasti za dvanaest do petnaest tisuć na ljeto? Ima još taj i onaj zašto i zašto; ali je i tih dosta. Nepriliči se siromahu želja za liepimi palačami, za gizdavom odjećom itd.; tako se ni Istri nepristoji sve ono, što imaju druge velike i bogate pokrajine ili provincije; siromaštvo nije sramotno onomu, koji mu ni sám kriv; mislim, da je Istra malo tomu kriva, što je ubožna, a oni bi svakako krivi bili, koji bi njom upravljali, kao da je bogata. — Da se povrnemo na ono što smo rekli na početku: prosto budi svakomu, rugat se malenomu listu „*Naša Sloga*"; komu nije drag, neka ga slobodno razdere i na krpice, ali i to još neka svaki zna, da po ruganju i nepravdi, koja nam se čini, sve već ter već se jača i raste *naša sloga u naših srdcih*, koje nam nemore već nitko iz duše izčupati, i koje neće nestati, pošao u Beč kao istarski poslanik taj ili onaj. Mi gledamo činiti svakomu što je pravo; to isto hoćemo i od drugih za sebe: u tom je naša mladjahna jakost i sladka nada naša.

U Trstu.

Dugotrajna i gusta magla se je nešto razpršila, mraka nestaje, i počelo se nešto viditi. Talijanski odbor u Poreču za izbore u Beč razapeo je i namjestio svoje mreže. Govori

Sliedi prilog.

Prilog 19. broju IV. godine „Naše Sloge.“

se po Istri, da preporuča gradjanom istarskim za poslanika kavaljera Vidulića, i pravo ima odbor, jer talijani govore, da bez njega nemogu biti (egli ci è indispensabile); po selih nije zrak zanj zdrav. Neka si ga talijani drže, premda nije pravo, da on dobiva tri tisuće plaće na ljeto od nesitih gradjanah i od gladnih kmetah istarskih, a dobar diel ljeta biva u Beču. Iz toga se vidi, da bi Istra bez velike, a morda bez ikakve svoje škode a morda i uzdrugu svoju korist mogla prišparati te tri tisuće. Čemu je plaća bez primjernoga djela i truda?

Velikim posjednikom, medju koje su postavljeni i neki neimanići, koji malo ili uprav ništa svoga nimaju, ponudjaju za poslanika nekoga Franceschi-a iz Umaga. Naši kmeti nisu bogataši, ter nemare, koga će si oni izabrati. — Za Koparsku, Motovunsku, Buzetsku, Porečku, Vodnjansku i Puljsku okolicu ponudja se kmetom za poslanika baron Polesini (Kamalić): najbogatiji i najplemenitiji gospodin u Istri. Tolikoj časti niste se vi kmeti nikad nadali, da ćete vi s najvećim gospodinom u Istri čerišnje zobati. Bože nedaj, da za vas samo repi od čerišanj' neostanu, kao što skoro svakad biva, kad siromah s gospodom čerišnje zoblje, ili pravo reć, kad je rad zobati. Baron pobratim s šćavuni; baron zagovornik šćavunskoga jezika, šćavunske narodnosti, šćavunske koristi, šćavunske vjere, šćavunskoga svega kolikoga: to je veliko čudo, to je čega se do sad nije nikad čulo; to vam je sreća, al neznam je li od Boga. Ponudja vam se za poslanika gospodin Baron Kamalić, ali znajte kmeti, da neumi s vami govoriti; njegove želje i rane, jesu li one iste kao i vaše, Bog sam to znade. Ali znade se za cielo, da gospodin baron Kamalić neumi toliko njemački govoriti, koliko treba, da bi vas, nevoljne kmete, mogao braniti, zagovarati, preporučati. Svaka čast i svako poštenje gospodinu baronu Kamaliću, ali poslanici, koji neznadu ili neusudjuju se govoriti nemcem u Beču njemački: takovi poslanici nemogu nam ni malo pomoći; takove poslanike smo imali zadnjih šest godinah, koji su u carev. vieću ili reichsrathu uvjek mudro — mučali, nikad ni bjele ni crne rekli o našoj nesrećnoj Istri. Još jednom velim: čast i poštenje gospodinu baronu Kamaliću; nego toliku vlastelinu i bogatašu neprilići se, da se moli kmetom za milostinju i dar glasa i povjerenja, kad more postignuti poslaničku čast od svojih vlastitih vrstnjakah, bogatašah u velikom posjedstvu, kojemu on po zakonu pripada. Štovani kmeti! dokle vi imate domaćega kruha, nekupujete tudjega; tada, dokle imate muževah svojega jezika i svoje krvi, ili kano vi govorite: svoje vjere, — dokle imate vrstnijih i boljih za svoju korist barem jednu stotinu a imate ih, hvala Bogu, koliko ih hoćete: dotle neizberite ljudih tudje krvi, jezika i ćudi za svoje poslanike, povjerenike i zagovornike; jer je prava istina, što pričica slovinska govori: Joh je svomu bez svojega! Kad budu talijani izbirali slavjane za svoje poslanike i zastupnike, tad neka izbiru i slavjani talijane; ali bojim se da mi toga nećemo doživiti. — Na otocih ili školjih i preko Učke reć bi, da je „Naša Sloga“ Porečkomu odboru i nekomu tamošnjemu medenomu gospodinu mrežice razpuhnula; zato se nečuje još, koga bi rad onamo našim ljudem nametnuti za poslanika; sve ufanje imaju još, da će se naši ljudi uloviti u njihove zamčice u Pazinu; ondje se je bojat zlu, jer iz Pazinske jame podiže se puno maglušine i otrovna zraka po Pazinskoj okolici; nu ufamo se, da će puhnuti bura od vele Učke, pak da će se našim ljudem razvedriti pred očima, te da će ugledat pogubnu zamku Poljani, Lindarci, Gračišćani, Pićanci, Kerbunci, Grdoseljani, Beranci, Trvižani, i svi koliki, koji haju za svoju čast i korist.

U Pazinu.

Imali smo ovih danah vrlo liepo vreme; nebo je bilo vedro kao da je od najčistijega stakla; a ipak je u našem „Pisino“ tako šumilo i grmilo, da se je bilo bojati, propast će grozovita naša jama pod nami. Naši gradski otci i izvan gradski starešine su gromovito vjećali i prepirali se, ima li biti naš slavni grad Pazin „Nuova Firenze“, kô što imadu Amerikanci svoj „New York“ i „New Orleans“, il ima li ostati, što je bio od starine „Pazin“, ili po njemački „Neu Mitterburg.“ Nu nešalimo se, nego recimo koju ozbiljno i sve do dlake po istini.

Od godine 789, velju sedam sto osamdeset i devete, dakle kroz punih tisuću i osamdeset i četiri ljeta zapovjedaju Nemci nad Pazinom i njegovoj okolini, izuzmemo li samo osam godinah, kad su nam Francezi gospodarili, koje su naši vriedni otci potukli pod Bermom. Naši praotci su još oko sto i trideset godinah prije u Istru došli, kroz sve to dugo vreme od dvanaest sto godinah su Pazinci mirno i čedno svoje „broskice“ sadili, svoje „krieke“ sušili i kiselo svoje vince pili, a nikad im nije ni kraj pameti palo, ni da su, ni da bi radi biti talijani, nego su bez ikojega srama i pošteno izpoviedali i priznavali, da jesu što jesu: slavjani, — što im se u prvi mah i pozna to po obrazu, to po jeziku i po pridjevku. Istom pred dvadeset i nekoliko godinah neke crne vrane zlosrećnice, koje su od drugud doletile, zakljuvale su nekolicini Pazinske mladeži u lude glavice smiešnu misal, da je Istra zemlja talijanska (dakle ne austrijska?!), i da slavjan mora postati talijan, ako želi biti čovjek, i da Istri neće, ni nemore biti dobre sreće, dokle nebude sva potalijančena. Ta zlosrećna vrtoglavica ujela se je malo po malo mnogih praznih glavičicah, navadnih sliepo vjerovati svaku, koju im reku zanešeni bogatci i previjani doktori, i sad je i do toga došlo, da slavni „Pizino“ podiže rat ili vojsku na siromašni cesarski grad Beč. Pazinski „sappeuri“ ili prikopari počeli su Beču kopati jamu, kad su iz malih školah prognali fratre, od kojih su svi Pazinci naučili se štiti i pisati. Novim učiteljem, dakako talijanom, odlučili su svakomu po šest, sedam, osam sto fiorinih i već plaće, dočim se je fratrom plaćalo po dvadeset i pet fiorinah, a ta težki tovor prisiljeni su nositi i Beramci, Trvižani, Grdoseljani i još drugi siromašni kmeti, koji nemaju ni škole ni učitelja. Takva pravica se kroji brižnomu kmetu u to vreme ustava ili konštitucije? Pričaju Slavjani: Siromah koji je rad s gospodom črišnje zobati, mora se repmi zadovoljiti. Jesu li, nisu li u Pazinu kmetom ni repe ostavili: to vi kmeti znate bolje od mene. Početak je bio povoljan njim, ali grd i zao za kmete. Nego male škole talijanske a gimnazij njemački: to se nije slagalo; zato: marš ća s njemačkim gimnazijom, a mesto njega moramo imati četiri razreda talijanskoga gimnazija. To ni trebalo reći dva put Junti i saboru u Poreču; ta tim se je u jedan mah imalo dati po glavi Nemcem i Slavjanom. Ali odkud im do osam tisuć fiorinah na godinu za taj talijanski mali gimnazij? Nu za to nije lustrisime naše doktore glava zabolila. Svaki istran, tako su nam oni zapovjedali, neka plati nešto već prirezah ili adicionalah, pak će se do konca ljeta nabrati priličan kup. Da, bogme; režu tužne ljude svako ljeto već i već, tako da na mnogih nije više van kostih i uvehle kože. Ako samouprava ili autonomija istarska neima boljim plodom za puk uroditi nego do sada, to neka nas dobri Bog što brže od nje oslobodi; mislim da će vas puk, to talijanski to slavjanski reći na to: Amen! — U Poreču se je mislilo, da se more, što god se hoće; zato je Junta još lani o svih Svetih htjela otvorit svoj gimnazij; ali u Beču su im rekli: Po čas, po čas! U Kopru je talijanski gimnazij; koga je volja do krušca doći samo po talijanskom jeziku, neka ide u Kopar. A tko želi naučit se tri jezika: njemački, slavjanski i talijanski, ta će moć poći u Pazin; tamo će biti ciel gimnazij; istrani neće ništa ili samo malo zanj plaćati; a tko zna tri jezika, valja za tri čovjeka, i ako je pametan, lahko je to takomu doći do dobre službe i bieloga hljeba, jer je vriedan i vrstan naći si ga i van Istre po cielom prostranom cesarstvu. — Vi ljudi, koji ste božji; vi koji neidete za sanjarijami; vi, koji doista želite i nastojite, sine si dobro odgojiti prema potrebam u našoj zemlji, i da mogu sigurno do dobrega kruha doći: vi sami budite sudci, i recite po pravici: Što vam je bolje: je li mali talijanski gimnazij od četiri razreda, za koji bi morali plaćati sami Istrani do osam tisuć na ljeto, što vam ga je na silu davao Poreč, — ili je bolji ciel gimnazij s osam razredah, na kojem ima se učiti njemački, slovinski i talijanski jezik, i što vam ga je sad dao premilostivi cesar na troške ciele države? Budimo zahvalni presvjetlomu cesaru za to preveliko dobro. Tko je

zahvalan, vriedan je novih dobročinstvah, u crna nezahvalnost sramoti sama sebe, razžaljuje dobročinitelja, i odbija od sebe dobročinstva. Čast i hvalu dajmo i štovanim fratrom, koji su toli dobra učinili Pazinu i svoj nutarnjoj Istri. Blagoslovjen im spomen do vieka! Na koncu prosim štov. Uredničtvo, da mi jezik popravi, jer neznam još dobro hrvatski pisati.*)

Iz Pazinšćine.

Ako danas poslje toliko vremena uzimam pero u ruke, uzrok je tomu, što želim opomenuti naš ovudnji puk one njegove velike dužnosti, koja ga čeka dne 9. i 15. oktobra u Pazinu.

Prigodom zadnjih občinskih izborah smo pokazali, da znamo kad ćemo misliti svojom glavom i skrbiti za se i za svoje. Ali što su občinski izbori naprama izboru izbornikah dne 9. i naprama izboru poslanika dne 15. oktobra? Zato, ako smo se onda mužki držali, to se moramo sada sto puti više. Onda smo na to išli, da pokažemo nekojoj gospodi, da nismo još pomrli u ovoj občini; a sad moramo pokazati s našom ostalom braćom, da smo živi i zdravi u svoj kolikoj Istri. Onda smo se samo za se borili, a sad treba da se borimo za se i za svoju braću. I zato prije svega treba, da izberemo za svoje fiduciarie stalne i sjegurne ljude, a ne one, koji nam se nude iz Pazina po Petru i Pavlu. Ako ikada, to se moramo sad ugibati nekojim *veladam*, kojim je naručeno, da nam oči zamažu, ovomu strašenjem, a onomu obećivanjem. Ali, hvala Bogu, strašenja se još samo djeca boje, a obećivanju još samo ludjaci vjeruju. A neka nam se i rekne, da je podestatova, il baš i kapitanova volja, da izberemo te i te fiduciarie i toga poslanika: mi recimo očito, da se naša volja s njihovom neslaže, pak izberimo one naše posve druge ljude, koji će nam biti naznanjeni i preporučeni od bratinske strane. Na dan izbora neciepajmo se zaboga, jer ako se u onaj dan razdvojimo, nećemo doživiti drugo, nego naš rug i našu sramotu. *Složna braća pjevaju, a nesložna plaču*, veli naša stara poslovica. Zato i ako je tko od nas već komu od naših protivnikah i obećao da će glasovati za te i te izbornike, za toga i toga poslanika: neka promisli i neka se premisli na vrieme, pak neka da ruku svojim ljudem i neka im obeća, da će dne 9. glasovati za naše pučke fiduciarie iliti izbornike a dne 15., ako bi bio izabran za izbornika, da neće dati za nikoga drugoga svojega glasa, nego za Dinka Vitezića. Jer naša braća na Voloskom, u Krku i u Lošinju će njega izabrati; pak što bi se reklo, da im se mi ovdje u Pazinu iznevjerimo? Reklo bi nam se, da smo hotjeli imati u Beču sami svojega zastupnika, pak da neimamo ni svojega ni skupnoga. Glasujmo dakle mi s njimi, a oni s nami, pak će bit izbor Vitezićev naša i njihova čast, naša i njihova slava!

Kad budu izbori gotovi, hoću vam opet pisati i javiti, kako se je gdje i za koga glasovalo, da se dozna, tko je vjera i tko nevjera. Dandanas se neda već ništa sakriti ni zatajiti, zato nadajte mi se.

Iz Buzešćine.

Izbori iliti elecioni za carevinsko vieće su na pragu. Na 9 oktobra treba nam izabrati 25 ljudi, koji će dne 15. oktobra imati izabrati u Kopru s ljudi drugih občinah jednoga muža, koji će nas zastupati u Beču. Od onih dakle 25 mužih, koje budemo 9. oktobra izabrali za naše fiduciarie, hoće zavisiti naša sreća i naša nesreća. Jer ako izberemo ljude naše krvi i našega jezika, naš će zastupnik u Beču biti presvjetli g. biskup Dobrila; ako pak budemo nemarni i izberemo ljude, koje nam ponude naši protivnici, onda Bog sam zna koga će poslati u Beč, a u naše ime! Zato gledajmo, što djelamo. „Ča kî dela, sve pred njega pada“, govorili su naši stari Buzećani dragi. Kad smo izabrali sadašnju raprezentancu, liepo smo osvjetlali svoje lice; pokažimo dakle i sad, da se nismo ohladili, nego da smo oni isti. Izberimo i ovaj put sve svoje ljude, naime ljude svoje krvi i jezika. Kad smo za svoju občinu izabirali, naši su nas neprijatelji hulili i nas tužili, ali zabadava; oni će nas i sad huliti, s nami se rugati i svašta nam ludo govoriti; ali mi se jih nismo onda bojali, pak nebojmo se jih ni sad. Buzećani, nikako neizberite onih ljudi, koji vam prete, ako jih neizberete. Oni vam nebi bili ništa bolji, da jih izberete, a ni ovako ni onako vam nemogu naškoditi. To treba, da dobro zapamtite. Drugo, neizberite onih ljudih, koji su vas do sada sramotili i zašpotavali, a sad, kad su elecioni, vas ližu i vam se laste. To su vuci u ovčjoj koži. Treće, nemojte izabrati one, koji su vam dosad puno obećivali, a ništa nisu izpunili. Oni će vam i sad mnogo obećivati, ali po plodu se stablo pozna. Nego izaberite ljude, koji vam se nenarivaju, ljude vaše, ljude, koji vas ljube, bili oni kmeti, postolari, plovani, gospoda, il što drugo. A da se složite, prvu nedjelju, koja dojde, pogovorite se po službi božjoj s kim, koga poznate. I kad se već jednoč dobro sporazumite, onda neka vas već nitko s puta nekrene ni obećanjî, ni nagovaranjem, nego 9. oktobra svi složno glasujte, kao jedan čovjek, za jedne ter iste fiduciarie. I tada će nam 15. doći iz Kopra glas, da je izabran za našega zastupnika naš vriedni domorodni biskup Dobrila. Živio!

U Kastvu 23. rujna.

Odkad se zna, kad će biti izbori, izborno se je kolo, kako čujem, u svoj Istri moćno zavrtilo. Svi se dogovaraju, svi domišljaju, što će i kako će, da jih 9. oktobra pripravne najde. U taj dan će se naime izbirati izbornici, a u izbornicih sve stoji. Zato je svim prva skrb, da budu izbornici pouzdani i sjegurni ljudi.

I ovdje u Kastvu se je baš danas sastalo više rodoljubah, da se dogovore, koje će ljude preporučiti biračem za izbornike. Pak da se laglje postigne sloga, bilo je zaklučeno, dati štampati imena svih 26 izbornikah na posebnih listićih, pak onda te listiće razdieliti medju birače s preporukom, da 9. oktobra svaki svojega donese u Podestariju, te da ga ondje pred izbornom komisijom il sam izpročita, il ako nebi znao čitati, da ga dade komu pročitati u svoje ime i na svoje oči. Na taj način će biti najlaglje prepriečiti, da se neizgubi ni jedan jedini glas, nego da se svi birači slože za jedne ter iste izbornike.

Nebi li se na ovaj način dala postići sloga i u drugih istranskih občinah? Ja mislim da bi. I ako nije svagdje moguće tiskati imena izbornikah, to bi se moglo barem napisati na toliko listićah, koliko ima u občini biračah, pak im jih po prijateljskih rukuh izručiti, ako ne prije, a ono makar i u sami dan izbora. Na taj su način birali lani na Pazinšćini i občinske zastupnike, pak su se na mnogih mjestih baš liepo ponesli. Na taj je način, kako se čitalo u „Našoj Slogi“, izabrano i ljetošnje Kanfanarsko zastupstvo. To nije proti zakonu, a s druge strane je jako naredno i za birače i za stranku kojoj pripadaju. Samo bi trebalo paziti, da birači tom prigodom dobro znaju, od koga su svoj listić primili, pak da ga već nikomu iz rukuh nedadu, da jih tko neprevari, naime ako neznaju čitati. Povrh toga bi trebalo, da se po svuda u dan izbora više naših ljudih najde pred podestarijami na birališću, pak da dobro paze na hince i mamitelje, koji će on dan birače obletati, kanoti zatim i na istu kontrolu.

U ovih naših stranah hoćemo bit složni i u biranju izbornikah i u biranju poslanika. Dao Bog, da to bude i u ostaloj Istri, a hoće sigurno, ako se rodoljubi potrude te napišu biračem gori spomenute izborne listiće. Mi se ovdje već ni nepozdravljamo drugim pozdravom nego ovim: „Živio naš poslanik, Dinko Vitezić!“

Iz Dinjanšćine.

Radost i veselje veliko nastalo je po ovih selih, kad smo štili u Vašem cienjenom listu, da nam bude zastupnikom u car. vieću Preuzv. biskup g. Dobrila. Neka talijomani viču i hule kao i što im drago; mi nećemo već od njih nikakovoga gospodarstva. Težko breme, kojega smo toliko lietah nosili, svrgnut ćemo, i učiniti ono, što budemo videli, da je bolje po nas. Talijani neka si izaberu čovjeka svoje krvi, a i mi hoćemo *„svoje!“* Zbog toga, dragi moji Istrani, koji spadate pod podestariju Dinjansku: ako bi vas Talijani nagovarali, i možda vam štogod obećivali, nemojte jih slušati, ni dati vaš

*) Drage volje, počastite nas još koji put. Ured.

glas za talijanskoga čovjeka. Svi smo se jurve osvjedočili, da Talijani samo onda kad imaju potrebe od nas, s nami liepo govore, i Bog zna, što sve neobećavaju; a kad već nimaju od nas potrebe, onda nas časte s liepom riečjom *schiavi*, — i opet jim ostajemo deveta briga. Složimo se dakle, pa na dan izbora svi kao jedan čovjek stojmo za našega Preuz. biskupa g. Dobrilu; jer ako nebudemo složno radili, propasti ćemo, pa onda joh nama! Preuz. g. biskup, biti će muž na svojem mjestu. On pozna naše potrebe i sieguro nas neće ostaviti svojom kriepkom riečju u car. vieću. On ima biti naš zastupnik. Živio naš Juraj!

Jedan u ime mnogih.

Sa Kvarnerskih Otokah.

Kako je poznato čitateljem „Naše Sloge“, na ovih Otocih kao i po ostaloj Istri vlada skroz i skroz talijanski jezik u svih c. k. i občinskih uredih (oficijih), kao da smo usried Italije. Pa ako bi tko i htio napisati hrvatski n. p. *pogodbu*, *prodaju, oporuku* itd. boji se, da mu takvo pismo nebi bilo primljeno, il da bi ga činovnik opsovao, što nepiše talijanski. Ali toga se netreba ni najmanje bojati u Austriji, gdje obstoji §. XIX. temeljnih carevine pravicah, koji veli izrekoma, da je svim narodom, živućim u toj državi, zajamčen iliti osiguran materinski jezik u sudnici i školi. Toga radi c. k. činovnik nesmie i nemože odvrći pisma hrvatski pisana, nego ga mora primiti i tako mirno i tiho nanj odgovoriti, kao da je pisano njemački il talijanski.

Mi imamo zakon i po zakonu hoćemo, da nam se piše hrvatski, možemo i mi reći svakoj c. k. i občinskoj oblasti, kao što su Židovi govorili Pilatu, išćuć zlohotno na smrt Spasitelja svieta: *My zakón imamy i po zakónu nášemu dolžan jest umréti*. Iv. XIX. A mi evo neišćemo ničiju smrt, nego jedino svoj život. Mi išćemo naime, da na temelju zakona zavlada kod nas onakva ravnopravnost, kakva je vladala u Židovskoj zemlji i bez zakona za vrieme Poncija Pilata, koji je dao staviti na Spasiteljev križ nadpis u tri jezika, naime u židovskom, grčkom i latinskom. Mi hoćemo, da razumimo, što pišemo i što nam se piše. Tako eto treba da naš sviet uzme tu stvar, pak je konac svakoj prepirci i svakomu pravdanju. Odgovarati hrvatski na hrvatska pisma jest činovnička dužnost i ništa drugo. I ako bi se našao činovnik, koji bi taj zakon prekršio, valja mu reći, što su rekli Židovi Pilatu: *I ako ga pustiš, nisi prijatelj cesaru*. Iv. r. m. To jest, potužiti se, budi Namjestničtvu budi Ministarstvu, koje neće moći nego čuvati zakon, što ga je stvorilo carevinsko zastupstvo, a car potvrdio. Netreba se dakle bojati, nego počet pisati hrvatski, pak je ravnopravnost gotova.

A tu bi imali prvi dati dobar izgled naši domorodni svećenici, kad god imaju kakva posla s kakvom mu drago oblastju. Neka pogledaju, a naime na ovih Otocih, u stara pisma, pak će viditi, da su sva glagolski pisana, akoprem su ovi Otoci spadali pod mletačku Republiku, koja je u ostalom talijanski poslovala. A znam, da je ta ista Republika bila u Istri dodar zabranila slavenskoj djeci hoditi u talijanske škole, nego da neka se uče u svojem materinskom jeziku. To se je dogodilo u Buzetu, kao što se vidi iz starih pisamah, što bjehu tamo najdena, kako mi se pripoviedalo. Ako je dakle tako bilo u stara vremena, zašto da nebude opet u prosviećenom XIX. vieku, gdje se toliko piše i govori o jednakih pravicah i jednakih dužnostih? Svećenici dakle, na vas je red, vi počnite složno i odvažno, a ostali će narod za vami, kao uvjek do sada!

*U Dragi, dne 23 Kolovoza.**)

U vašem cienjenom listu, broj 16. t. g. imade dopis „Občinski izbori u gornjoj Dragi bakarskoj.“ Budać se taj dopis mene tiče, to za dužnost smatram razjasniti vašemu dopisniku kako se stvar ima.

Vaš dopisnik, komu se iz cieloga zadržaja vidi, da stvar nije iz vjerodostojnâ izvora crpio, kaže, da je izbor bio izveden u prisustvu presv. g. civilnoga kapetana, A. Dutkovića, što nije istina. Pres. gospodin civilni kapetan sakupljenomu pučanstvu izrekne krasno slovo, gdje ga poticao na napredak, pred oči mu stavio kritičan položaj, u komu se občina nalazi, odmah pako zatim otide, a predsedničtvo prouzme kod izbora g. Cepulić, privremeni upravitelj municipija. Kod prvoga maha začnu nekoji gromotno vikati, a 15 naših članovah stalo od g. C. zahtjevati, da pozove pučanstvo na red, na što se on ni neozre. Valjda zato da se nastavi stara tradicionalna politika municipija i njegovih centralistah, koji nastoje, da u občinah budu sudci i starešine prosti ljudi, da ih tim lasnije svojom rukom ravnaju. Dakako da nekoji ljudi neće se znati uzprotiviti nekojim zahtjevam municipija, kao što Brozović, Polić. Petnajstorica naših videć, da neće moći divljoj viki odoljeti, popusti te bude sudcem izabran K. Perić. Pa kad i nebih bio imao nesamo 15 težkom mukom, kao što vas dopisnik kaže, zadobivenih glasovah, to neka vaš dopisnik znade, da su ta petnaestorica bila sami ljudi inteligenti; a neka mi kažu, jeli je kod njih bio kakav inteligentan muž, nego sve takovi, koji se nesrame kazati, da su onaj dan bez svoga osvjedočenja radili. Pobjeda u XIX. vieku ostaje uvjek na strau inteligencije. Što novo izabrani sudac K. Perić nije sudačke zakletve položio, o tom je vaš dopisnik absurd izrekao. Proti sudcu i onim, koji su prije bili jednoj i drugoj občini na čelu, povedena je disciplinarna istraga, i dok se ova nezvrši nesmije biti potvrdjen. Nek se vaš dopisnik malo strpi, stvar se brzo mora dokončati, te će mu se izpunit ono, što čini mi se da želi, ili će se u nadi prevariti.

Vjerujte g. uredniče, težkom mukom izadjoh na javu polemizirat sa mojimi protivnici, ali kad se oni pod krinkom, pod kojom svoje mane sakrivaju, nesrame mene jošte i u novinah napadati, to sam prisiljen, da ih onakve predstavim puku, kakvi jesu, a ne kakvimi sebe sciene.

Božo Brozović.

*) Zaostalo poradi nedostatka prostora. Ured.

Franina i Jurina.

Fr. Ti biš se, Jurino, začudil, da vidiš, kako se sad neki bradaši iz gradih šuljaju po selih k popom, akoprem nisu već bili va crekvi potle su se ženili.

Ju. A borme, strah jih je kolere pak gredu k spovedi.

Fr. Mar jih je za spoved.

Ju. Za neč gredu k njim.

Fr. Namor gredu, ač i kad nas tuča potuče, negredu ni na komišion za niš; pa kako bi se sad brez svoje koristi ni popom klanjali, na koje mrze kako na . . .

Ju. Aha, znam, znam ča jim po glavi gre, — izbori su tu, pak se popom priližuju, da gone svoje ovčice iliti po talijanski *schiave*, *morlake* i *barbare*, u njihovu ovčarnicu, pak da si potle lepo bradu maste, a od crkve i od popi ruglo delaju.

Fr. Dâ, a ja bim baš otel videt, kî pop bi bil tako opak, da bi izdal svoje poštenje, svoje dostojanstvo i svoj puk, da njim ugodi.

Ju. To će se znat po izborih, ter se valjda spamećuješ, da je „Naša Sloga“ obećala, da će oglasit ime i pridevak svakoga onoga, ki si obraz očrni, bil to kî mu drago.

Fr. Aha, sada vidim, zač si pripravil one dve knjige, jednu zlatnu drugu črnu kako pakal; tako to ćeš ti valjada poštene i vredne domorodce upiševat va zlatnu knjigu, a hulje i izdajice svoga roda u onu črnu.

Ju. Ja se Frane ufam, da mi neće ova druga rabit.

Fr. Bože daj!

Kako se krumpir preko zime čuva.

Budući krumpir jedan od najvažnijih privredakah i našemu svietu, valja mu uvjek na to paziti, kako bi ga čim bolje kući spremio i ondje čuvao, da mu se neskvari.

Mi smo već više načinah naznačili, kako se čuvati može, pak i opet jedan javljamo, kako ga neki gospodar u „Prakt. Indw.“ opisuje. On da se toga načina već 15 godinah drži, pak se može uvjek dobrim i zdravim krumpirom pohvaliti.

Bila izkopana jama, pivnica, suša, pokrita ili otvorena, a dno bilo popodjeno, potaracamo ili ilovačom nabito — na takovo tlo nastere se slame po 2 palca na debelo, ili pako suha listja iz voćnjakah ili šume na 4 palca debelo. Na ovako nastrto tlo smeće se krumpira 5 do 6 stopah visoko, ali tako, da se na svaki 9 stop. četvorine (3 stp. širine i 3 stp. dužine) prije u tlo zabije 1 do $1^1/_2$ palca debeo jelov, bukov, hrastov itd. kolac, te osovno iz slame viri. Ovi kolci obaviju se od ozdo do gore po palac debelim slamnatim svitkom, te se onda okolo njih krumpira tako nameće, da iz njega omotani kolci vire i to tako visoko, da kolca ozgor samo po $^1/_2$ stope iz krumpira strči.

Znojeć (poteć) se krumpir mjeseca studenoga, povuku slamom oviti kolci izparivanje na se, te se ovo prama vrhuncu svitkom gubi, samo valja o tom raditi, da se toplih danah mjeseca studenoga i prosinca ovaj prostor po dva sata na dan provjetra.

Ovakim načinom spravljen krumpir ostane i onda suh, ako je vlažnom zemljom obljepljen, jer se vlaga, kako već rečeno, slamnatimi svitci iz dolnjih slojevah u više povlači, te napokon u zraku izčezne.

Budući vlaga glavnim uzrokom gnjiloće, tako se može uvidjeti, da se ovakim načinom gnjijenje krumpira najsigurnije zapriečiti može (*Gosp. List.*)

Svašta ponešto.

U srednjoj Istri, kad su neki dan žendarmi vodili nekoga kmeta na sud, u čas se je razglasilo na sve kraje, da je onaj nesrećnik ukrao *u Poreču onu glasovitu kozu*, koja se tamo vele smiešno šepiri. O da vam je bilo čuti i vidjeti, kako je malo i veliko, staro i mlado pleskalo, vriskalo i huskalo od prevelike radosti. Pravo je učinio, što ju je ukrao; zdrav bio, kud hodio! Ter ona grda rožka bradaška je već puno godinah jalova, neplodna i nerodna za nas brižne kmete, za što bismo ju još krmili i za kozaru plaćali, čim ćemo sami ove zime od glada pogibati. — Nu žalosti naše! onaj radostni glas nije se obistinio; ukradjena koza nije bila *ona Porečka bradaška*, nego koza nekoga kmeta. Što ćemo, žalostni mi, trpit nam je do volje božje. Ali ćemo se morat postarati bolje nego do sad, kada budu izbori za Porečki sabor.

Različite viesti.

* **Preuzv. g. Mažuranić** dao je dne 22. pr. m. prisegu kao Ban trojedne Kraljevine. Sva Hrvatska se raduje tomu imenovanju.

* **Ministar naukah** Streemayer dao je zapovjed, da se slovenske paralele na srednjih školah u Ljubljani, kao tobože nepraktične dignu.

* **Stanje zdravlja u Trstu** ovih se je zadnjih danah veoma poboljšalo, dočim se jih već sada posve malo od kolere razboli.

* **„Narodni List“**, što izhadja u Zadru, napominjujući naš zadnji dopis s otoka Krka (Velje), gdje se govori, da se ljudem po Kvarnerskih otocih namećava izbor g. Eluschega kotarskoga kapitana za poslanika u Beč, naprama našemu vriednomu domorodcu g. Dinku Vitezicu, veli ovo: „Premda mislimo da će tamošnji rodoljubi bit upoznali kakav je g. Eluscheg i danas prijatelj našemu narodu, ipak nije suvišno da njim napomenemo, da ime Eluschegovo stoji crnimi slovi upisano u povjesti narodnoga preporoda u Dalmaciji. Posestrima Istra neće doisto zaboraviti na svoj ponos, na neprekidni vêz koji ima spajati zajednički rad jednokrvne braće, na kojem se kraju našla prostrane naše domovine. Protustaviti samo na izborničtvu ime Eluschegovo, dičnomu Dr. Vitezicu, bila bi uvrjeda narodnoj sviesti, narodnomu ponosu, kojega Istarski narod neće viekom pogaziti!

* **Iz Omišlja** nam pišu, da je od nekoliko vriemena na otoku Krku nastalo veliko kretanje nekojih Podestatah, tajnikah itd., da si tako ovim i onim namame i predobe ljude za tudjega talijanskoga poslanika. To isto, da čine i nekoji omišljanski šarenjaci i tudjinci ufanjem, bi li si tako bolju sreću istekli. Nu, da se je tamo sastavio miestni narodni odbor, koji će se što prije pogovoriti sa većinom puka i konačno odlučiti, koje će si uprav muževe za svoje fiduciarie imat izabrati na dan izbora. Stalno se je ufati, dodaje dopisnik, da će vaskolik pametan i vriedan Omišljanski puk glasovati za one fiduciarie, koje bude predložio ovaj naš domorodni odbor, i da neće nikad i nikad dat svoj glas za koga podmićena tudjinca, kanoti ni za čovjeka, koji nije težačke ruke. Tako valja, živili naši Omišljani!

* **Izborni kresi**. Doznajemo, da će u nekojih stranah Istre dne 8. i 14. oktobra u vjećer, kao u oči biranja izbornikah i poslanikah, istranski dječaci i mladići paliti kresove kao vjećer pred Ivanjom i Petrovom, da na taj način opomenu birače i izbornike dužnosti, koja jih čeka sutradan na biralištih. Ovo je veoma liepa i posve narodna i domorodna misal. Mi tim vriednim mladićem svjetujemo još jednu, a ta jest, ako dne 15. naši predobe, da nedjelju za tim, to jest, 19. oktobra na svakom istranskom brdu zapale svoj kres, da se tako sva zemlja od sela do sela naveseli i naraduje svojoj pobjedi.

* **Krstjani**, koji su onomadne radi nečuvenog barbarstva i okrutnosti turske iz Bosne pobiegli, predali su našemu milostivomu Caru spomenicu proseć ga za pomoć. Jednaku su spomenicu predali takodjer i svim zastupnikom velikih državah u Beču. Mili Bože, do kad će još kleti Turčin nemilo harati i daviti našu nesriećnu bratju!

* **„Slovenc“** bit će ime novomu slovenskomu političnomu listu, koji će u Ljubljani ishadjati. Njegovo će bit načelo stari slovenski program: „Sve za vjeru, domovinu i Cesara.“

* **Ljetina** je ovo ljeto u Ugarskoj jako slaba, pa već sada trgovci žito posvud kupuju, da ga tamo uzmognu drago prodavati. U ovoj strani Carstva pako, urodilo je toliko, da će ljudi moć preživiti.

☞ Poslali smo danas mnogoj gospodi u Istri više istisakah „Naše Sloge“ i Proglasah za izbore namierom, da je biračem izvole porazdieliti.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Septembra 1873.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini) .	5.39	5.40	5.40	5.40	5.41	—	5.43	5.45	5.47	5.49	5.49	5.49	—	5.49	5.48	—
Napoleoni.	8.98	8.98	8.98	8.97	8.98	-	9.02	9.06	9.08	9.10	9.06	9.05	—	9.07	9.08	—
Lire Ingleske	11.27	11.28	11.28	11.30	11.29	—	11.34	11.36	11.39	11.42	11.40	11.41	—	11.41	11.42	—
Srebro prid (aggio) . .	107.50	107.50	107.50	107.50	107.85	—	108.75	109.25	109.35	109.75	109 35	109.75	—	109.25	109.75	—

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Nuova N.° 1 piano I.*

Godina IV. **U Trstu 18. Oktobra 1873.** **Broj 20.**

Pogled po svietu.

U Trstu 17 listopada.

U ovo mjesec danah, što se nismo na ovom mjestu pogovorili s našimi čitatelji, stvari se kod nas u Austriji nisu u ničem promienile, nego jedino što sada sva ovostrana država buči izravnimi izborî za novo carevinsko vieće. Boj je u svoj Austriji žestok i odvažan, al se još nezna, kako će izpasti, jer se tu bori više stranakah jedna proti drugoj.

S kojim uspjehom smo se borili mi u Istri, neka vide naši čitatelji iz izvieśćah, što će jih naći niže u današnjem broju. Što možemo reći jest, da je moralna pobieda naša, ako i nismo uspieli s obima kandidatima, jer nam se narod mećno zaljujao i jer su naši susjedi bili uvjek dosad vični, biti sami na birališćih sa svojimi kandidatî i privrženicî, a sad smo evo na jednih birališćih mi mah preoteli, a na drugih toliko da nismo pobiedili. Svaki početak je težak, pak i naš; a vrieme nosi sobom novu moć i drugu sreću!

Iz Hrvatske hoćemo za sada samo to reći, da se novomu banu raduje malo i veliko, pak da će Hrvatska, ako Bog da, što prije stupiti pod njegovim vodstvom u kolotečinu svakojakoga razvoja i napredka.

Što se tiče stranih državah, Turska kao da se svaki dan sve to više guši. Poradi bosanskih ~~Kršćanah~~ zagazila je dosta duboko i u očima Austrije nekojom svojom spomenicom, ali će se stvari i ovaj put poravniti bez zlih za nju posljedicah. Ovih danah će dakle već kada tada i car Vilim i njegov ministar Bismark pohoditi svjetsku bečku izložbu, koja da će se zatvoriti dne 30. t. m. i koja da će ostaviti carstvu do 16 milinnah duga. U Franceskoj kao da će se doskora proglasiti Enrik V. za kralja, akoprem se Thiers s franceskimi republikancî bori proti toj obnovi. U ovo mjesec danah bilo je i u Americi propalih bankah.

Naši izbori.

Javljamo našim čitateljem, da je u istočnoj Istri dne 15. t. m. ostao izabran za našega zastupnika na bečkom carevinskom vieću presvjetli g. vitez Dinko Dr. Vitezić, za koga je od 174 glasovalo 116 izbornikah; dočim u zapadnoj Istri presvjetlomu i prečastnomu g. vitezu Jurju Dru. Dobrili, biskupu porečko-puljskomu, nije falilo nego 14 glasovah, pak je tim mjesto njega ostao ondje izabran presvjetli g. Markis Ivan Pavao Polisini-Kamalić.

Koliko se radujemo našemu narodu u istočnoj Istri, što je izabrao za svojega zagovoritelja presvjetloga g. Dinka Vitezića: toliko ga s druge strane žalujemo u zapadnoj, što se je za nekoliko glasovah iznevjerio najzvrstnijemu sinu istranske zemlje, presvjetlomu g. biskupu Dobrili. Presvjetli gosp. biskup Dobrila, kako je dne 14. septembra sam pisao ovdašnjemu izbornomu odboru, voli zimovati i ljetovati u Poreču, nego li u Beču; ali iskreni prijatelji slavenskoga u Istri puka nemogu nego suznim okom misliti, da im tamo neće biti toga pučkoga branitelja. Porečki i nekoji koparski izbornici sjeli su se za stol, da s mletačkim markizom Polisini-Kamalićem črešnje zoblju. Ajde da vidimo, komu će na koncu repi ostati, da li njemu ili njim?

Istina, da nije ni naš narod svoj svojoj nesreći kriv, jer ako se je igdje na svietu radilo proti komu kandidatu, to se je ovom prigodom proti našim u Istri. Nam dolaze od više stranah takove viesti, kojih mi nesmiemo od štamparskoga zakona nikako spomenuti. Od onih, koje možemo, hoćemo samo jednu reći, a ta jest, da se je proti biskupu Dobrili tako nepošteno radilo, da se je puku govorilo, da se tobože išće poslati njega u Beč, da dobi od države povećanje popovskih plaćah, koje da će morati onda smagati i onako siromašni kmeti!

Ali naš je narod i u Istri čiste pameti i zdrava razuma, pak nebi se bilo koješta dogodilo ni u istočnoj ni u zapadnoj nje polovici, ni prigodom biranja izbornikah ni poslanikah, da budu naši prijatelji učinili svoju dužnost onako, kao što su naši protivnici izvršili svoju proti nam zavjeru. Gdje smo imali ljudih, tu smo predobili; a gdje nismo, tu smo izgubili. Gdje se je naš list čitao i ljudem tumačio, tamo je išlo, kako smo sami hotjeli. Jer narod, kakov je još naš u Istri nezna ni kud ni kamo, ako ga tko nevodi.

Nu, ako i nismo nego na polovicu uspieli, nismo zato ni mi ni narod badava vremena tratili, kad smo se u ovih pučkih novinicah s izborî bavili. Jer nekoje stvari, koje jedan put padu puku u srce, ponavljaju se i spominju od otca do sina kao Otčenaš; pak što nije ovaj put svojim plodom urodilo, hoće uroditi drugi, ovom il onom prigodom. Neima mučnije stvari, što je budjenje spavajućega naroda, a mi smo Bogu zahvalni i za ovo nešto, što smo ga do sad probudili. I tim vičemo na sav glas pred cielim svietom: Živio naš narodni zastupnik, Dinko Dr. Vitezić! Živio naš ljubimac, Juraj Dr. Dobrila, ako i neide u Beč! Živili svi vriedni i pošteni slavenski domorodci u našoj miloj Istri!

Ob uzgoju svinjadi (prasadi, krmadi).

Svinja je životinja poznata svakomu. Već od davnih vremenah ljudem je bila koristna.

Svi su narodi vaviek imali pitome svinjadi, al stojeć u nečistoći, u nekih bi se mjestih razbolila i zato Izraelićani i Muamedovci nisu smjeli blagovati krmetine.

U našem podneblju, onakove se bolesti nedojimlju prasadi, ako ju u čistoći držimo.

Krmci su po svemu svietu svoga kalupa, no razlikuju se po nekih osobitih znakovih, kako su koje pasmine ili bagre. Sve pasmine mogu se priokupiti u dva razreda.

K prvom razredu brojimo sve evropejske pasmine, štono su krupne glave, duga vrata, debelih i visokih nogah, a nemirni i žegarni. U drugi razred mećemo krmke mješovite pasmine, što proizlaze od krmakah s otokah Južnoga Mora i Kitaja i krmakah evropejskih pasminah: malane su glave, kratka i upala vrata a spori su i tromi.

Usporedimo li ih, videćemo, da krmci prvoga razreda imaju više košćurinah pri jednakoj množini mesa, pak od tud namah šteta, što im se hrana obraća više u kosti nego li u meso.

No još ćemo veću razliku naći, ako im se obazremo na ćud.

Prvi, mičuć se i trćuć, trude se i mnogo žderu. Drugi, mirujuć uviek, nemore se, pak jedu manje; a nadju li prožlasti, debljaju sve to više.

Krmci se prvog razdjela zovu: Artezjanski, Normanski, Delfinski, Provenzalski, a drugoga: Kitajski, Napolitanski, Englezki krmci itd.

Nije, dakako, svaki i cigli krmak prvoga razreda loš, niti su drugog razreda svi dobri. Nadje ih se u prvom razredu boljih nego u drugomu, al je to posve rietko.

Prva četiri dana što se kezmići okote, valja ih držati odalje od matere, i samo k njoj ih primaknuti ob dan svako dva tri sata, dok se nadoje, a noću svako pet, šest sati. Dok sasnu red je svinjaru ostati kod kezmićah da ih mati nesatare. Nema li svinjar tolikog ustrpljenja, nek onda spored zida zadije mertečić (motku), pedalj nad zemljom, a dva dalje od zida, da im se mati nemogne prislonuti uza zid, kod kog se kezmići mogu oklonuti, iza priečnice.

Kad se prasica ukoti, valja ju brižljivo okriepljivati razhladjujućom branom i držati ju u toplu mjestu. Ako joj je hrana preveć priporita i uspaljiva, može nahuditi kezmićem dok se ciglo mliekom pitaju.

Prasici oteknu sise, kad ju kermići odveć često sasnu. To se neće dogoditi, gdje je zadivena motka, o kojoj smo već govorili, pak po viš te motke ako stavimo dasku. Kad kezmići čestim sisanjem dodijú materi, ona se popne na dasku, tu se pruži, a nije se bojati da će pristati kermići za njom, jer na uzkoj daski, nemaju zgode da se dobave sise.

Kroz prvih pet danah, kezmići se hrane samim materinom mliekom; nakon toga podaj im ječmena brašna, varenih krumpirah, odskorupljene varenike; a tu im hranu valja namjestiti tako, da im je mati neograbi.

Takovu im hranu postupno pomnoži za šest nedjelja danah, pak ih onda odbij od mlieka, nepuštajuć ih k materi nego u opredieljene sate, koje valja malo po malo odgadjati, to jest obroke razumicati. U obće dosta je osam danah, da ih posve odbiješ od sise.

Zatim ih još hrani mliekom bez skorupa, masnim spirinami, svakovrsnim brašnom i mekinjami, razmućenimi u mlakoj vodi, i ovarenimi krumpiri. Neki običaju u toj dobi sipati predanje tvrda žitna zrnja, da im popadaju mliečni zubi, i što prije novi narastu.

Uskopi krmke, što gojiš za mesarnicu, muške nakon mjesec danah, ženske nakon dva.

Skopljenje nije pogibeljno kad ga obavlja vješto čeljade.

Samo valja skopiti blagim vremenom, škito hraniti za 24 sata prije skopljenja, i da netrpe leda dva tri dni kašnje.

Odojke hrani su malo troška; nek pasu, nek zoblju žirah ili što slična. Ipak treba da im hrane bude izobilja, jer što je neki govorio: Hrani ti dobro prasca, puno staje; hrani ga slabo i još više — pravo je rekao.

Odojčad valja da budu uviek debeljuškata, inače nemaju uzrasta.

Počni englezku pasminu toviti nakon osam ili devet mjeseci, a talijansku nakon petnaest ili osamnaest mjeseci.

U tom slučaju nevalja da odmjereno jedu. Podaj ti njim da žderu dok mogu, samo da im hrane nepriteče u koritu, jer se ukiseli pak postanu šmedljivi.

Ako ćeš krmka utoviti kako valja, gledaj da netrpi ni velike vrućine ni velika leda, i da stoji u sumraku. Počitak mu je jako koristan; dok spava nemori se i manje hrane troši.

Dosta je toviti prasca dva, tri mjeseca; odgojene kezmiće treba kadkada krmiti tri i četiri mjeseca, nego zapane manje sporo tovljenje nego li naglo.

Krmak hlapa slatko sve što predanj baciš, nego mu nedaj uviek istu hranu, pače valja mu je izmjenjivati, što je moguće više.

(*Gosp. List Dalm.*)

Dopisi.

U Pazinu 10. listopada.

Javljam vam u kratko, da smo jučer u Pazinu, prigodom biranja izbornikah, za dva glasa propali. Ali sramota nam nije nikakva, jer narod nije kriv, već nekoje osobite okolnosti. Narod je dapače pokazao, da već dobro za se zna; pa ako je i propao na birališću, uzdigao se je i okrepio u svojoj narodnoj samoviesti. Ja se vadljam, kad bi se sutra izbori ponovili, da bi se naši protivnici gorko kajali svoje jučeranje pobjede. Ako pobjeda čovjeka uzvisuje, a ono ga bieda uči. I mi smo se jučer koješta naučili, čega nećemo već nikada pozabiti. Naučili smo se naime poznavati zakon i njegovu važnost, naučili smo se poznavati ljude u odlučnih okolnostih; pa prezirati hulje i izdajice, a slaviti i štovati poštenjake i odvažnike.

Akoprem je bilo na birališću dosta naroda, ipak su se nekoji tužili, da nisu imali nikakva poziva; drugi su veleli, da im se na opetovano zahtievanje nije dalo pogledati u imenik upisanih biračah, premda to zakon očito naredjuje. Medju timi je i neki svećenik, kojemu da se je po dva puta odbilo to zahtjevanje, a u dan izbora nije mogao stupiti ni na birališće, jer da tobože nije izbornik, a on i danas tvrdi, da mu to pravo po zakonu pripada. Drugo, što nas je pobilo, jest, što stanovnici pazinskoga polja nisu znali do zadnjega časa, da oni nesmiju glasovati s kmeti, nego da će morati glasovati dne 18. s gradovi. Medju njimi da su nekoji bili odredjeni i za fiduciarie, dakle mislite si, kolika nije morala tu nastati pomutnja. Nekoji su se nadalje tužili, da nisu bili uvršćeni u birače, akoprem plaćaju toliko i toliko poreza (štibre), a drugi da jesu, premda ga plaćaju mnogo manje. Istina, ta se pogreška može lahko svakomu podkrasti; ali zakon je zakon, a mi smo propali. S druge strane bilo je tu i psovanja i špotanja od nekojih pazinskih gradjanah, koji još najbrže neznaju, da živimo u Austriji i pod zakonom, pak da je svakomu prosto i slobodno glasovati za Petra il Pavla. Čulo se je tu i kojekakvih riečih, koje su protivne jednakopravnosti austrijskih državljanah, kakono: *Mostri de Cranzi! Cosa volè quà? Andè in Cragno a comandar!* Kako vidite, ljudi, koji na taj način nastoje predobiti na birališćih, neimaju pravoga uzgoja, niti poznaju Austrije ni njezinih zakonah. Izviše, ako su predobili naši protivnici, nisu se ni derali njihovi lističi, a naši jesu. Neki Š. K. se je hvalio, da je on sam 5 ili 6 naših buletini *ća spravil.* Uzmite i to u račun, da je protivna stranka bila kao doma, a mnogim našim kmetom se je stežilo čekati, pak su odlazili, a da nisu ni glasovali. I još bi bili predobili, da nam se nisu iznevjerili jedan svećenik i jedan kmet, a jedan treći, da nije glasovao bez glave. A što bi stoprani bilo, da su došli mnogi svećenici, kojih on dan nije bilo u Pazinu nigdje ni čuti, ni viditi? Već da se je i negdje u sali čulo govoriti: *Sie haben gesiegt! Predobili su!* Al da su se odnekud dovukla opet četiri glasovatelja, i tako smo do druge zgode pali i propali!

To vam je eto opis jučeranjega dana na pazinskom birališću, akoprem nisam spomenuo ni Žandarah, koji su tu bili; ni kojekakva smrada, što se je tu i tamo hitao sa oknah na naše birače; ni na posljedku, kako je bilo rečeno nekomu našemu svećeniku, ako se neodaleči sa birališća, da mu se nejamči iliti garantuje za život. Što bi se sve bilo moglo dogoditi tom prigodom, da nisu naši ljudi ovako krotki i mirni, vidilo se je već u dan sajma. Pripoviedaju mi naime, da je taj dan neki pazinac zamahnuo svojom palicom, da će nekoga kmeta po glavi, a moj kmet, da sgrabi Krnjela za gut i za bradu i da Bog sam zna, što bi se bilo dogodilo. da ga nisu drugi kmeti umirili. Na koncu, ako sam mučke imenovao neredujake, hulje i izdajice, treba da očito spomenem junake i čestite rodoljube, koji su si taj dan lice osvjetlali, a ti medju mnogimi ostalimi jesu: gg. Bukovac iz Lindara, Matejčić iz Krbunah, Miličić iz Lindara i Ivić iz Gologorice. Živili i da Bog dâ u drugoj se prigodi umnožili i sa sriećnim se uspjehom borili!

U Lindaru 10. listopada.

Sinoć je naše malo mjestance na svoje oči vidilo i na svoje uši čulo, što je i kakva je talijanska tobože izobraženost iliti civilizacija u Istri. Sinoć su kolovodje ovdašnje šarenjačke stranke svetkovali svoj šarenjački Mesopust, jer najbrže već i sami vide, da im je blizu Korizma sa svojim postom i pokorom. Jučer je naime na birališću u Pazinu predobila, nezna se baš kako, njihova stranka, pak je trebalo i ovdje

proslaviti kako valja taj nenadani dogadjaj. Evo vam u kratko te liepe svetkovine.

Sinoć već poslje osme ure izide iz jedne poznate kuće čopor razdrpane diečurlije i nekoliko radnikah i nečijih zidarah. Da li su ti noćni junaci bili gladni, to neznam, ali žedni nisu sigurno, jer su nosili sobom kabal vina, kao da mu je bila najbolja ljetina. A vino i hulju ohrabri, pak se počnu motati po mjestu, pucajuć iz pištole, deruć se i vičuć kao biesni: *Evviva l' Istria! Crepa la Sloga! Crepa i Cranzi!*

Mirni lindarski stanovnici, čujuć tu neobičnu viku i huku već u ono doba noći, otvore gdje koji svoja okna najbrže u namjeri, da viknu komu, da ide na poglavarstvo, neka raztjera te noćne smutljivce. Ali kako se nisu začudili, kad su opazili, da tu izabranu četu vodi svjetilkom u ruci neki R. B., lindarski učitelj i dva sieda starca! Nije im bilo dakle druge, nego zatvoriti okna i promišljati, koliko već nije Istra napredovala u civilizaciji, kad već takovi ljudi i sami učitelji uče pijanu djecu na taj način miru, pokoju i štovanju političnoga mišljenja svojih susjedah!

A što se je moglo drugo ni čekati od ljudih, koji iduć jučer na birališće u Pazin govorahu: *Oji faremo guera!* U drugih izobraženih zemljah se sviet nagovara na mir i na slobodno obavljenje izbora, a u Istri kao da se ucka na nemir, špotajuć i psujuć birače, koji hoće da misle i rade svojom, a ne tudjom glavom. Ali, ako smo mi jučer u Pazinu i propali, propali smo slavno, boreć se kao ljudi, pošteno i savjestno. Zato moralna pobjeda je na narodnoj strani, budnć smo izgubili za sama dva listića. A s druge strane prigodom jučeranjih izborah naš je narod naučio više, nego da ga je tko Bog zna koliko vremena učio i poučavao besjedom i novinami. Jučer je naš narod naučio poznavati, gdje je vjera i gdje nevjera, gdje ljudi i gdje izdajice, gdje obraz i gdje bezobraznost. Zato živio naš hrvatski narod u Istri! Živili svi naši vrli birači na jučeranjem pazinskom birališću! Živili naši neustrašivi vodje, Jedrejčić i Miličić, koji su pokazali. da nepoznaju drugoga straha ni drugoga poštenja, nego zakon i zakonitost! Još jedna takva bitka, pak smo na konju, biesnili Šarenjaci i smućivali nas u noćno doba, koliko im drago!

Jedan u ime više drugih.

Iz Kanfanara u rujnu.

Već je pisala „Naša Sloga“ o novomu zastupstvu kanfanarskom, izbrojila je redom zastupnike i dala jim dobar napatak, kako da dignu materijalno i moralno propalu obćinu. Sve ufanje stavljalo se u novoga glavara, Petra Basiliska, jer je on bio muž, koji je na tanko poznavao mnogovrstne potrebe naše obćine. On je imao i volju i jakost stupiti u susret svim suprotivštinam i neutrudno raditi na korist obćine. Nu čovjek óbraća a Bog obrne! Jedva je bio počeo i već nam ga nemila smrt ugrabi. Dne 11. rujna odjeknu žalostan glas, da se Petar Basilisko preselio u vječnost. Da pako znadu birači, da se nisu varali, kad su njega izabrali za glavara, a da mu nasliednik stupi u iste stope, te srčano i krepko unapriedi, što je njemu nemila smrt zabranila, navesti ću u malo riečih plod njegovoga kratkoga glavarstva.

Znamo, da u sadašnjemu vieku svi narodi hrle k napredku duševnomu i materijalnomu, jer je to jedini put, kojim se može blagostanje jednoga naroda uzvisiti i utvrditi, te neprijateljem i tudjincem zabraniti oholo se širiti u tudjoj kući. Da pako narod dodje do željenoga cilja, valja da se svi pojedinci poslužuju pomoćnimi sredstvi, a ta sredstva su škole. Sveta je dužnost roditeljah čim bolje odgojiti svoju djetcu, a gdje će ju bolje odgojiti, nego li u školi? Ili zar ćemo uvjek ruke u križ držati i gledati, kako svaki kus bieloga kruha tudjinac reže, mi pako ni crnoga neimamo? Kako ćemo toj nevolji doskočiti, ako ne školom?

Naš kmet još slabo pojmi, što je škola, jer on vidi veću korist od djeteta si, ako mu za blagom ide, nego li da polazi školu. Takove valja da izlieči zakon, koji sili na polazak škole. S druge strane bilo je i takovih glavarah, koji su za malen darak oslobadjali djetcu od polazka, a i takovih, koji s neznanja zapustiše i zanemariše školu. — Nu naš pok. glavar bio je sasvim drugi. Pod kazan globe, svi bez razlike moradoše slati djetcu u školu. Koliko se je za školu brinuo, neka bude svjedokom i to, da je na dan javnoga izpita darovao dva najbolja učenika u Kanfanaru a jednoga u Selu, obukav jih od pete do glave u novo odjelo. Veselje je bilo gledati mladež, kako se veselila velikomu daru, odlučujuć u sebi i k ljetu biti vriednom takova dara, dobrim ponašanjem i neumornom marljivošću. Osvjedočen sam, da je mnogi od okolo stojećih odlučivao k ljetu biti dionikom toga veselja. Vječna uspomena dakle dobročinitelju!

Kako za školu, na isti način skrbio je i za snagu, koja je ljudem neobhodno potrebita radi upliva, što ga ima na ljudsko zdravlje.

Tko je skrbio, da popravi razrovane pute, ako nè Basilisko! Sve pritužbe bile su do njegovoga glavarstva glas vapijućega u pustinji. — Još mi je spomenuti, da je naš glavar bio strah i šiba božja svim zločincem, poštenim pako podpora i jaki stožer. Mogao bi još koješta dobra od njegova glavarstva pripovjediti, nu neka to malo bude dosta, da pokaže put po komu bude hoditi njegovomu nasljedniku. — Vječna uspomena pokojniku i vječni pokoj duši njegovoj!

Franina i Jurina.

Ju. Ča je novoga, Franino?
Fr. Da nismo kozi nego jedan rog odbili!
Ju. Dosta smo ju naružili. Do druge prigode, pak ako Bog da, hoćemo joj i bradu oguliti.
Fr. A ma da znaš, kako su ju branili.
Ju. Kì?
Fr. Poznati kozari i nekoji naši ljudi
Ju. Tako to će ti rabit i crna knjiga?
Fr. Oće oće dostahno, al se sad vlih izvešćujem!

Javna zahvala.

Noćju od 6 do 7 p. m. Rujna nepoznati svetogrdni lupeži prodrieše u hodočastnu crkvu B. D. M. od Gorice u Baški, te ju oplieniše. Uvjeriv se osobno o svetogrdnom činu, pomislih odmah na načine za pronaći zločince. Na tu svrhu medju ostalimi poslah čovjeka u Vrbnik s preporukom na tamošnjega Prečastnoga plovana, g. Mateja Zahiju i vriednoga župana, Petra Ostrogovića, koji se doista dosjetiše na dva inostranca, koji onud prošli bijahu, te brže bolje odpraviše za njima u potjeru ladju. Momčad pako ove ladje zaisto stigne i obustavi rečene zlikovce u Tihoj, kraj Kraljevice, te ih već sliedeći dan i Sudu u ruke predade i tako odvrati sramotu, koja bi drugčije bila pala na stanovnike ovoga Otoka. — Hvala zato budi najprvo od strane upraviteljstva rečene crkve gori navedenoj gg. kao i svim onim mornarom, koji velikim trudom i požrtvovanjem pošli bijahu u potjeru za zlikovci, a isto tako i vriednim Vrbničanom, koji odsudjujuć i odurjavajuć tu svetogrdnu lupešćinu, dragovoljno bez ikakova nagovaranja i obećanja izkazali su se pripravni za pronaći lupeže i tiem proslaviti B. D. M. od Gorice. Neka im zato moguća Kraljica nebeska sav trud naplati, nebudnć u stanju to učiniti upraviteljslvo ove crkve, pa zato im se evo i čini ova javna zahvala.

Petar Dorčić

Baška 14. Rujna 1873. Plovan.

Pučke predujmione

zovu se novčani zavodi, koji po Českoj i Njemačkoj materijalnu dobrot osobito ratarstvom živućega pučanstva s velikim uspjehom digoše i svendilj dižu te o kojih i mi onomadne u našem listu obširnije progovorismo. S veseljem možemo javiti

da se već na mnogo stranah naše domovine počelo ozbiljno misliti, a već i raditi o sastavljenju ovakovih pučkih predujmionah. Pišući nam za ustanove takova zavoda jedan prijatelj veli medju ostalim: „Uvadjajući takovo družtvo dvovrstna nam je namjera, prva da našim omanjim posjednikom, ratarom i obrtnikom u pomoć priskočimo, naš narod samostalnijim i neodvisnijim od kojekakovih na njegovu materijalnu štetu smjerajućih kombinacijah učinimo, te si kako i česki, sam svojimi žuljevi pomaže svojoj boljoj budućnosti. Ako si sami nepomognemo, od tudjinca ćemo u zalud pomoći očekivati." — Kad ovakovo osvjedočenje občenito u našem narodu zavlada, onda niti nedvojimo, da ćemo s napomenutimi zavodi uspjeti. *(G. L.)*

Neukû Nauka.

Krumpirova cima (nat) kao gnoj.

Iztražujući pepeo od sažgane krumpirove cime, najdoše u njem kalija 45%, a fosforne kiseline 15%. S toga se vidi kolike vriednosti je krumpirova cima osobito u naše doba, gdje različite vrsti kalijskih soli i fosfora za umjetni gnoj traže. Gdje se dakle krumpir u veliko sadi, nemože se cima bolje upotriebiti, nego ako se s ruševinom, sa zemljom i različitimi odpadci na kup sbaca i od vremena do vremena dobro promieša. Takovim načinom priredit će se miešanac gnoj, kakova za sjenokoše i vinograde netrebaš boljega.

Pljesniv hljeb otrov.

Nedavna najedoše se otac, mati i petgodišnje diete pljesniva hljeba, te prem da je kruh koliko moguće pljesni očišćen bio, to su ipak sva trojica osjetila griz i grčeve, a napokon i probljuvanje. Brza liječnička pomoć spasi otca i mater, nu djevojčici ne bje lieka. Kao što je poznato, uije pljesan drugo, no same sitne otrovne gljivice.

Rotkva se preporuča

kao osobito zdravo, pače ljekovito jelo. Prije objeda budi ti têk, a poslje ti pospješuje probavu. Olučuje i tjera iz tiela suvišan sluz, čisti prsa i oblazuje zastarjele kašlje. Razrezana na tanke ploče i osoljena, pa na tabane priložena, izvlači vrućinu bolestnikom.

Upliv šuma na vlagu zemlje.

U gornjem Egiptu je od pamtivieka velika suša, jer ondje u tako zvanoj Delti ne ima nikad više od pet do šest daždnih danah na godinu. Podkralj Mehmet-Ali dao je na Delti 20 milionah drveća posaditi. Od njekoliko godinah ponaraslo je to drveće te je sad broj daždovitih danah od pet do šest skočio na 40. Ob ovoj za vegetaciju povoljnoj promjeni javlja pouzdani svjedok, glasoviti putnik i motrilac Pouchet.

Melta za vlažne zidove.

Nedavna je u sjednici politehničkoga družtva u Berlinu preporučena osobito valjana melta, koja se već odavna na Šumavi s najboljim uspjehom rabi za vlažne zidove. Uzme se naime dobro mastna vapna te se pomieša s piljevinom od mekana drva (jelovine omorikovine itd.) i melta je gotova.

Remenje u stajah,

ma ga ti i mazao, postane tvrdo i spuca od amonijaka, koji u stajah postaje. Ako pako mazilu primetneš nešto glicerina, ostat će ti uviek meko i neće se lomiti. *(G. L. Dalm.)*

Različite viesti.

* **Kolera u Trstu** može se reći, da je prestala. Samo što se prošloga tjedna bila pojavila u Skednju (Servola), gdje je nekoliko djece i odraslih ljudih od nje umrlo.

* **Izbori u Trstu i okolici.** Dne 13. od I. razreda bio je izabran g. Anton Porenta, savjetnik prizivnoga suda; dne 15. od II i III. razreda g. Josip Sandrinelli, predsjednik trgovačkoga suda; a dne 16. od IV. razreda g. Ivan Nabergoj, posjednik, gradski zastupnik i poznati slovenski rodoljub. Kažu nam, da su došli iz okolice u grad, da za njega glasujo, i starci, koji nisu već 10—15 godinah u gradu bili, samo da jih nenadvlada protivna stranka. Pa zato i bi izabran sa 1103 glasovah, dočim jih njegov protukandidat, velik bogataš, Josip Morpurgo, nije odnio nego 357.

* **Izbori u Istri.** U Volosko-novogradskom okružju izpao je izbor g. Vitezića veoma sjajno. Od 70 glasovah izgubilo se jih samih pet. Isto tako je išlo liepo na Krčkom (Velja) i Lošinjskom biralištu. U zapadnoj Istri na Koparskom biralištu dobio je naš kandidat samo pet glasovah manje, a na Vodnjanskom 18 više, gdje su se svi birači izvan vodjanskih veoma liepo ponieli.

* **Iz otoka Krka** nam pišu, da je vas kolik naš tamošnji puk i ovaj put dokazao, da još uvjek čvrsto u njemu bije čustvo domorodne ljubavi, pa da ga nisu kadra s pravoga puta zavesti ni obećivanja ni zastrašivanja. Svikolici izbornici iliti fiducIariji, koji bijahu na otoku izabrani u Omišlju, Dubašnici, Sv. Fuski, Poljicah, Dobrinju, Kornicu, Puntu, Vrbniku, Dragi i Baški; — svi izuzamši jednoga primorca, svi listom dadoše radostno svoj glas za vjernoga nam domorodca i prijatelja g. Dinka Vitezića. Slava dakle budi vječna svim kolikim vrlim Otočanom, spominjao se i nasljedovao ovaj njihov liepi primjer i od sinovah njihovih sinovah! Živili!

* **U Omišlja** pripravljala se je s početka na izborni boj mala pešćica Šarenjakah i nekojih tudjinacah, nu kad vidi, da se naši ljudi kao jato sticaju pod krila našega domorodnoga odbora, i da se g. Eluscheg odreče kandidature radi uzrokah najbolje njemu poznatih, odmah položi oružje i mrtvim mukom zamukne. Ni jedan jedini od njih nepristupi k izboru da glasuje; a velik broj naših Omišljanah, pustivši u taj dan poslove kućne i težačke, koji uprav tada bijahu silni, dragovoljno stojaše pripravan, da pobije ako bi bilo trebalo još i većom silom svoje protivnike. Omišljanski g. Podestad, koji je prisustvovao izboru, da nije htio dati svoj glas ni za naše, jednoglasno izabrane izbornike, niti za koje druge, te je tim dokazao, da mu nije mar za svoga domaćinu. Čast dičnim Omišljanom!

* **Izbori u Gradiški i Gorici.** U Gradiški su dne 15. kmetske obćine izabrale svećenika, g. Eugenija Dra. Valussi-a. U okružjih pako, Goričkom, Tminskom i Sežanskom dobio je g. Tonkli 94, g. Winkler 79, a g. Dr. Lavrić 75 glasovah, i jer nijedan od njih nedobi nadpolovične većine, hoće se dne 20. t. m. ponoviti glasovanje med dvima prvima.

Têk Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 16 Oktobra 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Carski dukati (cekini)	5.49	5.48	5.45	5.46	—	5.47	5.47	5.45	5.45	5.44½	5.44½	—	5.43	5.45	5.47	5.48
Napoleoni	9.08	9.09	9.10	9.09	—	9.69	9.11	9.08	9.09	9.08½	9.07	—	9.07	9.08½	9.07½	9.09
Lire Ingleske	—	11.45	11.47	—	—	11.43	11.46	11.45	11.45	11.46	—	—	11.46	11.49	11.48	11.50
Srebro prid (aggio)	109.15	109.15	108.75	108.65	—	108.25	108.65	109.—	109.—	108.35	108.65	—	108.35	105.65	108.25	108.50

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i političui list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Nuova* N.° 4 *piano I.*

Godina IV. | U Trstu 1. Novembra 1873. | Broj 21.

Mila Braćo, birači i izbornici kmetskih izbornih kotarah u Istri!

Izbori su gotovi, mi smo svoju rodoljubnu dužnost svršili, evo nas dakle na rastanku.

Ovom prigodom nemožemo, nego da vam srdačno zahvalimo, što ste nas slušali, kad smo vas učili, koje bi ljude prama vašim potrebam, imali izabrati za svoje branitelje i zagovornike u carevinskom vieću.

Istina, nismo predobili nego u istočnoj Istri, al ni u zapadnoj naši se protivnici neimaju mnogo čemu veseliti. Jer ako su nam glas po glas iz ustiuh izmamili, to nije za njih baš nikakva slava, dočim je za nas tvrdo poručanstvo, da su se za zadnji put s vami borili i predobili. Jer do druge prigode hoće se, ako Bog da, osviestiti te progledati i ona naša braća, koja su žalibože, bilo radi kojega mu drago uzroka, ovaj put nesmotreno glasovala proti našemu naputku, a s protivnici svojega naroda.

Hvala vam dakle i vječna slava ondje, gdje ste pobiedili i ondje, gdje ste se mužki borili, ako i niste predobili!

U Trstu 20. listopada 1873.

Domorodni izborni odbor za Istru.

Mojim Biračem

u izbornih kotarih Pazinskom, Voloskom, Krčkom i Lošinjskom.

Što ste u mene, slavenskoga rodoljuba, Vaše pouzdanje položili, izabravši me Vašim zastupnikom na carevinskom vieću, Vi ste tim jasno posvjedočili, da se narodna ćud u Istri nije ipak utrnula, ako je bila za nekoje vrieme i zadriemala.

Važnost toga Vašega koraka je očevidna, jer ste Vi tim prekinuli zapreke i prepone, u koje ste dosad zapinjali na putu Vašega narodnoga dostojanstva, pa tim i Vaše sreće i Vašega blagostanja.

Naš mili narod, kojega ste Vi tim postavili na svoje vlastite noge, hoće se uvjek harnošću spominjati toga znamenitoga čina. Početak je učinjen, sad netreba nego da napreduje misliti svojom glavom i raditi svojom voljom, pak je spasen.

Od moje strane budite pak uvjereni, da ja duboko osiećam svu dužnost, koju mi nalaže Vaš izbor, pak da ću savjestno braniti sve, što znam, da je Vam sveto i milo.

Moje su sile slabahne, nu one će se okriepiti saviestju Vaših pravicah i ojačati mišlju, da su poduprte vrućimi željami tolikoga naroda i složnim radom tolikih suplemenikah.

Ja bi Vam se bio želio svim lično zahvaliti na dičnom povjerenju, kojim ste me odlikovali, ali mi toga nisu za sad dopustile moje okolnosti. Dok mi dakle nebude moguće izpuniti tu moju želju, izvolite primiti barem ovim putem najtopliji izraz moje najdublje zahvalnosti.

U Beču dne 26. listopada 1873.

Dinko Dr. Vitezić
zastupnik na carevinskom vieću.

Otvoreno pismo

Častnomu gospodinu Antonu Karabaiću, vlastniku „Naše Sloge" u Trstu.

Častni gospodine! Kad je vrieme izborom za carevinsko vieće bilo jur blizu, upitaste me Vi, častni gospodine, bih li se ja latio zastupničtva, ako bi me seljaci u zapadnoj Istri izabrali. Ja sam Vam na to odgovorio iskreno i po istini, da sam već star i iznemogao, željan mira i pokoja, a neprikladan za ljute borbe, kojih ima bez kraja i konca u carevinskom vieću. Uz to sam i predvidjao, da će nesramni rovari i mutljivci prigodom izborah šarat i varat na svaku ruku, i toliko prašine i smrada uzvijati u vis, da neće prosti dobroćudni i pošteni kmeti moć viditi ni razlučiti, ni što je bielo, ni što crno. Znao sam, da će oni neki po njihovoj navadi služiti se i blatom laži i zlobe, mržnje i poruge, i to navlastito na nas svećenike, da tim bezazlene ljude zasliepe i za sebe dobiju. Predvidjao sam još i drugih nepodobštinah i sleparijah, kojih mi netreba kazati, jer ih sad i sami kmeti znadu. Za sve to sam Vam odpisao, da nisam voljan primiti poslaničtva u Beč. — Ali sa žarke Vaše rodoljubivosti prigovoriste mojemu odpisu, da treba puku zagovornika i branitelja u tolikih nevoljah i mukah, koje ga kolju. Na to ja stadoh razmišljati ~~pučke potrebe, a navlastito onu poglavitu potrebu,~~ za koju se imaju najprvo i nada sve druge starati biskupi. Ja rekoh sam sebi: U Porečkoj biskupiji ima jur sada više plovanijah i kapelanijah, kojim nemogu dati ni plovana ni kapelana, jer ih neimam. Mnogi svećenici su ostarali, mnogi su nemoćni; u seminariju u Gorici u prvom i drugom bogoslovnom razredu nije ni jednoga žakna; u trećem i četvrtom razredu ih je šest, a šest mjestah je praznih; a u svih osam latinskih ili gimnazialnih razredih neima Porečka biskupija morda ni dva mladića, koji će izabrati duhovnički stališ. Jedno ljeto uz drugo pomru i iznemognu u biskupiji od devedeset i nekoliko svećenikah tri, četiri njih. — Susjednjoj Tršćjanskoj biskupiji treba svake godine najmanje petnaest mladomisnikah; a u seminariju je u prvom bogoslovnom razredu samo jedan žakan i jedan u drugom; u trećem i četvrtom ima ih jedanaest, a 37, velim, trideset i sedam mjestah je u seminariju praznih. Eto sad, račun je gotov, kojemu nima prigovora: u desetak godinah polovica naše Istre neće imati duhovnih pastirah! Biskupi u našem primorju nastoje i skrbe složno, da vjerni puk svoj obrane od tolike nesreće. Godine 1871 smo mi biskupi zajedno napisali molbenicu, i ja sam pošao u Beč, da ju dam samomu presvjetlomu cesaru u ruke. Godine 1872 smo opet svi skupa pisali ministrom, i molili smo ih, neka nam pomogu, dok je na dobi, prvo nego duhovnici pomru u primorju. Malo potle pisali smo i opet svi zajedno carevinskomu vieću, i preporučili mu tu pučku i crkvenu potrebu, a po mladom ljetu ove godine sam ja po drugi put išao u Beč, i što ljeplje i iskrenije sam se molio cesaru u ime svoga bogoljubnoga puka, koji pita od mene vriednih svećenikah. Iza sve te skrbi i petnaestljetna neprestana nastojanja moga za tu poglavitu i svetu stvar, činilo mi se je, da sam dužan još pokušati, nebi li se na budi koji način i kojim god putem dalo postignuti u Beču, da nam se u Istri duhovničtvo i s njim zajedno vjera Isukrstova nezatru. Pomislio sam na kmetski život u našoj zemlji, koji je doista pravo mučeničtvo, kad si puk jedno ljeto s drugim i uz najveći

trud nemore toliko žitka pridjelati i pribaviti, da bi nebog živio bez težke skrbi i nevolje; prizvao sam si na pamet, kako su ljudi raztrešeni po dalekih selih, bez škole i bez svakoga nauka van onoga, što ga čuju od svoga duhovnoga pastira; predstavio sam si u duhu ne daleku budućnost, kad neće dobri ljudi imati slugah božjih, koji bi ih poučavali, naputjivali na dobro, tješili u tolikih nevoljah, pomagali uzgojivat milu im djetčicu u strahu božjem, griešne a spokoiene s Bogom pomirivati, i napokon preminuvše u blagoslovljenu zemljicu pohranjivati, što si svaki vjernik želi od srdca: kad sam sve to i još koješto drugo živo promislio, raztužila se je duša do dna u meni, te sam rekao sam sebi: neka bude i to još uza sve ono, što sam do sad učinio.' Ako te vierni puk izbere za svoga uzdanika i poslanika, pojdi u ime božje u Beč; prosit ćeš još jedan put cesara i ministre; kazat ćeš carevinskomu vieću živu želju i potrebu svoga puka; morda je božja volja, da se dodje tim putem do lieka ljutoj rani vjernoga puka, to talijanskoga to slovinskoga. Ne drugi nego ta uzrok i razlog me je sklonio i prinudio, da privolim, častni gospodine, na Vašu molbu, te da Vam dopustim, da me preporučite kmetom za izbor. Volja božja nije bila, da se tim putem išće željena pomoć toj tolikoj pučkoj i crkvenoj potrebi. Hvala Bogu! Ja i mnogi moji izmed moje braće svećenikah bili smo u toj prigodi pogrdjeni i opsovani, kako nismo još nikad i nigdje za svega našega života; hvala Bogu i zato! dogodilo nam se je to za stvar pravednu i poštenu. Žalostno je vidit, kako su bezazleni puk smutili i zasliepili na njegovu škodu i sramotu; al i opet: Hvala Bogu! što takva puku treba doista, da počne jednom svojima očima gledati, i sam svojom glavom misliti i razabirati, pak će doskora uvidit i osvjedočit se, tko mu je dobročinitelj i pravi prijatelj, tko li neprijatelj i tlačitelj njegovih pravah i pravicah, i svete vjere njegove.

Molim Vas napokon, častni gospodine, da date tiskati ovo pismo u cienjenom Vašem listu, da doznadu tim putem štovani birači, koji su mene počastili svojim pouzdanjem i glasom, za što su se oni borili na izborih.

S celovom bratske ljubavi

U Poreču dne 24. listopada 1873.

J. Dobrila biskup.

O maslini i njenom uzgoju.

(Konac.)

Akoprem podnaša maslina svako gnojivo, to se ipak preporučuje ponajviše ritkaljina domaće peradi i ovčji djubar. Za masline rastuće na kremičnom ili kamenom tlu najbolje su ljudske izmetnine. U ilovatu tlu djubri maslinu vunemin prnjem, zagovinom ili nezrielim govedjim gnojem. Zrieli govedji gnoj dobro će doći lahku pjeskovitu tlu. Najbolje ćeš učiniti, ako djubriš svake godine pod maslinu, ili barem svake druge ol treće godine; djubriti pod maslinu tek svake 4. 5. godine, kao što to biva u mnogih predielih Italije, nije dostatno. U toplijih predielih, gnoji se uspješno dospitkom jeseni ili nastavšom zimom; proleće je prikladnije za oštrije prediele.

U naprednih pokrajinah običaju obrezavati maslinu. Koliko se znade, imade taj posao svoj izvor u Provenci, te je započeo ulaziti u život oko 1800 godine; a sada je običan gotovo već svagdje, gdje razbor gospoduje, budić se je uvježbalo, da povećava dobitak znatno. Kod obrezavanja imadu služiti kao pravilo sljedeća: neka se udesi tako, da bude prisiljena krošnja razgranjivati se, a plodonosne grančice imadu se razrijediti prema kriepčini stabla. S toga nesmije se odpiliti nijedna glavna grana, izuzam samo, ako naružuje stablo, ili se osudjuje na uništenje čim drugim. U obće pako biti će dostatno odrezati sve suharke, jalove i prelomljene svrži; prikratiti sve prejake ljetoraste i napokon razriediti plod noseće grančice, prama tomu kako se već vidi, da neće na uštrb biti nosivosti stabla. Obrezavanje pospješuje pristup zraku i sunčanim zrakam. Najprijatnije vrieme obrezavanju jest mjeseca veljače.

Nuz obća pravila uzgoja masline valja takodjer osvrtati se i na njene neprijatelje, koji vrebaju da ju osakate. Medju najčešće neprijatelje maslinova stabla ulazi oštra, a naročito vlazna zima. Na temelju izkustva tvrdi se, da prkosi maslina zimi od 12° R; no prati li zimu kiša, bit će joj i 7° neodoljivo. Oštetam nanešenim zimom, neima druge pomoći van vse usljed smrzlavice posušeno kitje i granje odriezati jednim mahom, a često je potriebno skinuti i samu krošnju, da tako tjerati uzmognu novi izboji, od kojih goji se samo jedan ili dva. Ovako spasili smo stablo, budić da korienje riedko kada pogine smrzlavicom, pa se tako za jedno 6 ili 7 godinah, nadati možemo i plodu. Zarieznici dosadjuju maslini takodjer u veliko. Njima stati ćeš na put najbolje marljivim čišćenjem suharakah, a pojave li ti se, nuz svu brižljivost tvoju, tad odreži i spali bezobzirno namah napadnute svrži.

Ustuk protiva zarieznikom u obće, koji se od svih stručnih prvakah osobito preporučuje jest čuvanje pticah koristnih.

(*Gosp. List Dalm.*)

Dopisi.

Iz Buzeščine 21. listopada.

Kako je poznato, mi smo žalibože u Kopru (Capodistria) dne 15. propali za samih 5 glasovah; dočim smo se svi naime ondje nadali najsjajnijoj pobjedi. Ali što smo propali, tomu nije kriv naš puk, koji se je pripravljao izborom kao piru, nego su tomu krive sasvim druge okolnosti.

Promislite prije svega, da je biranje izbornikah mjesto na 9 bilo urečeno na 6 oktobra, pak da mnogi birači nisu ni znali za tu promjenu. Nekoji misle, da je to bilo navlaš (napoštu) učinjeno zato, da puk dojde na birališće što u manjem broju. Ja toga nemislim, al moram priznati, da je ta promjena morala pomutiti mnoge birače, kao takodjer mnogim polazak na birališće baš nemogućim učiniti. A to zato, što je na 5 bio sajam u Sovinjaku, a na dan samoga izbora u Pazinu. Pa tko se je iz Sovinjaka kasno u večer vratio u svoje daleko selo, tomu je moralo biti jako težko ići odmah drugi dan u Buzet na biranje. Onaj pako, koji je bio nakanio prodati što il kupiti na sajmu u Pazinu, taj nije mogao biti u isto vrieme i ondje i u Buzetu. A imate znati, da iz ovih naših stranah ide svake godine mnogo svieta na pazinski samanj.

Ali sasvim tim mi bi bili predobili, jer se je u onaj dan naših biračah našlo u Buzetu prieko 70, a protivničkih samo 48. Nu, što ćete, kad nam se je dogodila ta nesreća, da smo pogriešno uvrstili medju izbornike i nekoje kmete iz okolice buzetske, kao takodjer ljude iz samoga grada, pak nam nisu valjali, jer po zakonu okolica s gradom imaju svoje posebno biranje. A to se eno nije moglo na jedanput popraviti. Dapače naši, misleć, da je to samovolja komisije, a ne zakon, nadju se uvriedjeni i nagnu odlaziti kući, a da nisu mnogi ni glasovali. Eto kako nam se je ružno osvetila jedna jedina ako i nehotima pogreška!

Tako je bilo u dan biranja izbornikah u Buzetu. U dan pako biranja poslanika, od 23 buzetska izbornika, 5 jih nije išlo ni u Kopar, a drugih 5 je ipak glasovalo za našega predloženika, dočim su svi ostali slušali radje zapeljivi glas svojega podestata, nego li glas svoje krvi i svojega dostojanstva. Bilo je žalostno gledati, kako su se ti ljudi pustili od njega voditi i čuvati iz Buzeta, pa nutar do izborne sale u Kopru! To isto budi rečeno o podestatu Ročkom i o većem broju Ročanskih izbornikah. A i čujem, da se je u Roču prigodom biranja izbornikah dogodilo koješta, česa bi se morali i divljaci sramovati. Noću pred izborom našao se prilieplјen na ročanskih mirinah nekak talijanski od nikoga nepodpisani *Appello* iliti Proglas, kojim se izrigao vas mogući rug i sramota na svećenike i prijatelje puka, samo da puk na nje zamrzi i da jih neizbere za svoje fiduciarie.

Nego moram svršiti, pa reći, ako smo u Kopru samo 5 glasovah manje imali, da to imamo najprvo zahvaliti vrlim Dolincem, koji su svi kao jedan čovjek glasovali za našega narodnoga predloženika. Slava im, kao i nekojim njihovim bližnjim susjedom, koji se još nisu iznevjerili svojoj krvi i svojoj slovenskoj narodnosti.

Iz Savrinije.

Mnogo sam puti opazio, kako vaš cienjeni list odkriva potrebe i brani pravice našega tužnoga puka; pa se evo i ja k vam utičem ufanjem, da ćete mi dozvoliti malo mjestanca. Već je evo šesto ljeto, odkad je Krkavsko i Supetarsko Starešinstvo ukupno sa Koparskom i Piranskom Preturom odredilo, da se ima popraviti i dovršiti put, koji od mjesta Krkava doli po Dragonjskoj Dragi pelja na provincialnu cestu, a od ove kroz Soče u Piran. U tomu se je sastanku onda bilo odlučilo ovako: da će Krkavčani popraviti što im još izostaje rečenoga puta sve do medje iliti konfina sv. Petra, Supetrćani pako da će napredovati od onud, gdje počimaju njihovi medjaši, a rukotvorna djela t. j. jedan most u Staroj Vali i jarke okraj ceste da će se izplatiti iz Kotarske kase. Ista slavna porečka Junta je bila obećala, da će i ona na tu svrhu poslati svoga mjernika iliti injenjera. Nu poslje toliko vremena, videć, da se nisu obistinile učinjene obveze i odluke, zadnjih danah prošloga Septembra mjeseca odpremiše se navlašno (napošno) dvojica Krkavskih starešinah u Poreč, da zaprose slavnu Juntu, neka odredi, da bi se već jednoč namienjena cesta uzela na ruke i dokončala. Naši starešine čuše doista liepih obećanjah, al i opet sve do dan danas nije ništa viditi. Ljudi vele, da je tomu kriv neki najbogatiji Supetarski kmet, komu se tobože neda popraviti onaj diel ceste, koji medjaši s njegovim posjestvom. Bio pako kriv tko mu drago, to zanašanje uzrokuje veliku škodu našim kmetom, koji mal da ne svi živu prodajom kruha, što svaki dan nose u Buje, Crnivrt, Novigrad, Umag i Piran, pa neimajući nijednoga drugoga puta izvan napomenutoga, mnogo im se puti u vrieme daždja, a osobito zimi dogodi, da moraju kruh, koji za prodaju speku, il sami doma pojesti, il ako se osude preći rečenim putem, potonuti s kruhom i s oslićem u vodi i blatu, kao što se je jurve i dogodilo. Poradi ovih i drugih uzrokah velim, da bi slavna porečka Junta imala svom silom nastojati, da se već jednoč toli potreban i željeni put počne djelati i da podieli u tu svrhu ubogim ljudem u ovom nevoljnom ljetu (kao što je i drugdje učinila) kakvu novčanu pomoć.

Nemogu učiniti od manje, da vam ovom prigodom još nešto iz ovih stranah nenapomenem. Pavnjanska Podestarija, ima za svoga tajnika iliti pisara nekoga rodjena tudjinca, bivšega činovnika, koji zapustivši talijanske gradove, privoli radje ugnjezditi se u slovenskom Pavnjanskom selu. Nezadovoljan taj čovjek biti samo tajnik iliti pisar Pavnjanske Podestarije, neznam baš kakvim načinom, malo zatim postane ujedno i njezin Rapresentant. Neima dvojbe, da Pavnjanski gosp. Podestad, kao glavar, jest najprvi, koji ima skrbiti za dobar red i sreću njemu od puka izručene Podestarije; pa uprav za to imala bi biti njegova dužnost, da svakako prisili napomenutoga gospodina, il da prestane biti sekretarom, il da se odreče rapresentance. A to, kako lahko svaki zna, ne samo zato, što naš austriski zakon zabranjuje, da jedan ter isti čovjek u jednom te istom mjestu služi i zapovieda, nego i zato, jer bi to lahko moglo i škodljivo biti dobru napriedku i koristi občine i Podestarije. Tko je sluga svoga gospodara, taj nemože i nesmie u isto vrieme slušati i zapoviedati. A jer se to baš sada sgadja u Pavnjanskoj Podestariji, ufati se je, da njezin Podestad prvi, a za njim svi dobromisleći i domoljubni ljudi, neće već dopustiti, da se u njihovoj Rapresentanci nahodi čovjek, koji nije njihove krvi i koga oni kao pisara svojimi žulji težko plaćaju, ne da njim zapovieda, nego da im služi!

Na Treskavcu 23. Listopada.

S neopisivom radošću čitah izbor Dra. Vitezića za našega zastupnika. Živili njegovi birači, a proklestvo izdajicam.

Premda nije mogao uspjeti Preuzvišeni Dobrila u zapadnoj Istri, da li kad čovjek promisli, koje su tamo protivštine bile i sredstva, kojimi razpolažu Talijanci, ipak možemo reći, da je i onamo narodni duh napredovao u ovo malo vremena, od kada se buditi poćeo. Ovi su nam izbori jamac, da će u napred i u sabor mnogo više narodnih zastupnikah prodrieti. A da opet narodni duh ni za čas nezadrieme, dužnost je svakomu rodoljubu u svom obsegu raditi ter svakom prigodom učiti narod na svoje poštenje i na svoja prava.

Već dušmani uvidjaju, da smo se razabrali, pak eto uzroka svemu njihovu naporu, mržnji i klevetí na ona dva odlična muža. U njih dosta liepih rieči, dok te za sobom primame, pak se onda s tobom rugaju i kažu: ovo je talijanska zemlja, a ono nešto ščavuna su naši robovi.

Pokaži narode svakom prigodom, da svoj jezik i otačbinu ljubiš, onda ćeš tekar pred svoju braću s otvorenim čelom stupiti moći.

Moram ponutkati sve one naše izrode, koji su ovih izborah s talijanima radili, neka se pokaju svojih griehah, a ponajviše upraviteljstvo Bašćanske občine, neka se usviesti i uvidi, da dok se za tudjina radi, tudjinu samo biva slava i korist, a njima prazne ruke. Promislite ljudi, da vas je hrvatska a ne talijanska majka rodila, pak da vam djetca nebudu u grobu kosti proklinjali. Pružite ruku jedan drugomu, ter svoje potrebe i želje prikažite svomu zastupniku i zaklinjajte ga, neka vam jih izvojuje u koliko moguće bude. Njegovo poštenje i nezavisnost služi vam za podlogu, da će braniti sa svom silom vjeru i otačbinu.

Nemožem mimoići, da uzgred nezahvalim vriednom našemu sveštenstvu, koji nepomično i postojano uviek na braniku domovine stoji. Slava jim.

SAMOUK.

Franina i Jurina.

Fr. Dakle, Jurino, kadi su ti knjige?
Ju. Dragi ti, pust me s mirom! Najbolja ti je knjiga svakomu svoja duša i svoje poštenje; pa kî toga nima, ča mu koristi ni da ga pozlatiš, ni da ga počrniš?
Fr. Imaš pravo, podplat se neće od srama zaripit; a suncu netreba sveće, da ga vidiš!
Ju. Da, bome!

Izbor za zemaljski sabor.

Na dan 9. mjeseca novembra su pozvane kmetske občine kotarah Voloskoga i Novogradskoga, da mjesto pokojnoga g. Antuna Rubeše izberu drugoga zastupnika za pokrajinski istarski sabor, koji se ima sastati u Poreču dne 26. istoga mjeseca. Milo nam je čuti, da su se gori rečene občine medju sobom dogovorile i sporazumile, da će ovaj put izabrati jednoga Krašavca, naime g. Gašpara Kaštelica, posjednika i bivšega občinskoga načelnika u Materijah. Tako valja! Jer ako su pred četiri godine Novogradske občine pomogle Voloskim izabrati Rubešu, pravo je da sad ove pomognu onim izabrati Kaštelica. Takva sloga i bratinska ljubav hoće pomoći jednim i drugim i ovaj put do pobjede, kao što im je pomogla uvjek do sada, a u najnovije vrieme naime prigodom izbora presvjetloga g. Dinka Vitezića za carevinskoga poslanika, kojom si je prigodom sva ona stran do vieka lice osvjetlala. Živio g. Gašpar Kaštelic, Volosko-Novogradski zastupnik na Porečkom saboru!

POSLANO.

„Srbske narodne Pripovijetke“

Vuka Štef. Karadžića.

Drugo jako umnoženo izdanje g. 1870.

Kako mene od mnogijeh stranah pitaše, da li se, i po koju cijenu još dobiti može novo izdanje *„Srpskijeh narodnijeh pripovijetaka“*, ja ovijem evo javljam svijema, kojima je za tijem stalo, da se ova knjiga samo u mene, za sada još po staru cijenu od 1 for. 50 nov. au. vr., dobiti može.

— Onima, koji za ovu knjigu pitaju, ne treba je dalje preporučivati, oni po svoj prilici znadu vrijednost njenu, pa je zato i traže, no kako ja držim, da ima još mnogo ljudi, kojima ovaj cvijet Srpske narodne književnosti još nije poznat, ja ne propuštam ovu priliku obratiti obću pažnju na ovu vrijednu i veoma zanimljivu knjigu, za koju je Vuk u svome oglasu sam kazao: *„Knjiga će ova osobito biti za mladež i mušku i žensku, a i stari ljudi i žene čitat će je s velikom radosti, kako radi čistoga narodnog jezika, tako i radi narodnijeh misli u ovoj struci umotvorine naroda našega.“* — Treba li dakle ovoj knjizi još dalje preporuke? pa da svaka Srpska kuća sebi nabavi i njome da se zanima, osobito mladji naraštaj, kao što na primjer i Nijemci pored klasičnijeh djela prvijeh književnika svojijeh znadu cijeniti i one proste narodne priče, što ih je Jakov Grimm po narodu skupljao i na svijet izdao, te ih prije svega djeci svojoj u ruke dadu, i da bi se djetetu iz malena svoje omiljelo, te da bi samo duhom svoje narodnosti disalo.

Knjiga je ova 22 tabaka velika, naštampana je na vrlo lijepoj hartiji i jasnim slovima (kao sva djela Vukova), a i spolja vrlo ugledna. Ko se potrudi da mi u svome krugu proda 6 komada, za koje će mi ili novce naprijed poslati, ili javiti mi, da mu ih „per Nachnahme pošaljem, onome ću dati 1 knjigu bezplatno.

U Beču 15. listopada 1873.

Ana udova Vuka Štef. Karadžića.

Landstrasse, Marokkanergasse N. 3, in Wien.

Primjetba. Osim ove gore oglašene knjige ima u mene Vukovijeh knjiga uz naznačenu cijenu u aus. vr. još ovijeh: a) „Srpsko-Njemačko-Latinski rječnik“ najnovije izdanje god. 1852., na velikoj 4tini, 54 tabaka veliki, kom. po 10 for.; b) „Njemačko-Srpski rječnik“, kom. po 2 for.; c) „Primjeri Srpsko Slavenskoga jezika“, kom. po 1 for. 50 nov.; d) „Praviteljstvujuški Sovjet Srpski“, kom. po 1 for. 50 nov.; e) IV. i V. knjiga „Srpskijeh narodnijeh pjesama“, posebno kom. po 3 for.; a obe zajedno za 4 for.; f) „Priprava za istoriju svega svijeta radi djece“, kom. po 60 novčića; g) „Srpske narodne ženske pjesme iz Hercegovine“ posebno izdanje kom. po 2 for.

SVIETLOMU BANU

IVANU MAŽURANIĆU.

Tko Ivana Gundulića
Umom divan spjev nadvisi?
Tko nam spjeva i Čengića,
Te se slavi uzor-spisi? —
Da nam živi Ivan ban;
Našoj vili sviće dan!

Od začetka prieporoda
Svietla zviezda na obzoru,
Hrvatskoga dika roda
I na peru i na sboru —
Da nam živi novi ban;
Našoj knjizi sviće dan!

Iz srdca je niko rodu:
Na srdcu mu svedj ostaje;
Vojevati za slobodu
I narodnost neprestaje —
Da nam živi Ivan ban;
Domovini sviće dan!

U Zagrebu, 30. rujna 1873.

VELIMIR GAJ.

Različite viesti.

* **Kolera u Trstu** nije ni sad sasvim prestala, jer se od nje dan na dan razboli još uvjek dvojica trojica.

* **Izravni izbori** za carevinsko vieće, obavljini su u svih pokrajinah Cislajtanie. Uspieh je takov, da se s njimi nemogu ponositi niti federalisti niti njemački ustavovjerci. Da nisu ispali za federaliste onako, kako se očekivalo, krivi su u nekojih stranah ponajviše nesloga i razdor u samoj narodnoj stranki. Tako su u slovenskih zemljah poradj domaćega razdora pobjedu održali nemškutari, u Galiciji židovi i rusinski ustavovjerci, a u nesretnoj Dalmaci italijanaši.

* **Carevinsko vieće u Beču** otvoriti će se 4 novembra, ali pošto carski patent od 23 oktobra sazivlje pokrajinske sabore za 26 novembra, to će iza obavljene verifikacije svojih članovah i dozvoljene financialne operacije za predusrietiti većih novčanih štetah, odgoditi svoja vjećanja do nove godine.

* **Trgovačka tršćanska komora** je izabrala za svojega zastupnika na carevinskom vieću g. Teuschela.

* **Gradsko tršćansko vieće** će se obnoviti danah 6, 9, 11, 13 i 14 novembra. Dne 6. će birati I., dne 9. II., dne 11. III, dne 13. IV., razred svaki po 12, dne pako 14. tršćanska okolica svojih 6 zastupnikah.

* **Istranski gradovi** su izabrali za svoga u Beču poslanika, zemaljskoga kapitana, presvjetloga g. Dra. Vitezića, a veliki posjednici g. De Franceschi-a, posjednika iz Umaga.

* **Sa Kvarnerskih Otokah** nam pišu da se je prošloga tjedna tamo desio, na putu iz Zadra, presvjetli g. Dinko Dr. Vitezić, naš izabrani poslanik u carevinskom vieću, pa da ga je puk svuda najsrdačnije dočekivao i pozdravljao. I kad je ovdje u Trstu bio, na putu u Beč, mnogi su domorodci imali čast, s njim se nazdraviti i nazvati mu srećan put i uspjeh u branjenju svojega naroda.

* **Hrvatski je sabor** dne 29. oktobra obustavio svoje sjednice na nekoje vrieme.

☞ Uljudno prosimo svu onu p. n. Gospodu, koji nam još nisu izplatili predplate na naš List, da to što prije učine, da tako uzmognemo i mi nadoplatiti štamparske i ostale troškove.

LISTNICA UREDNIČTVA. Molimo naše dopisnike, neka se ustrpe, ako opet i opet nevide štampanih svojih dopisah, doći će i na nje red.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 17 — 30 Oktobra 1873.

NOVCI	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—	—
Carski dukati (cekini)	5.48½	5.49	—	5.49	5.49	5.49½	5.49	5.49	5.44	—	5.42	5.42	5.42	5.40	—	—
Napoleoni	9.08½	9.07½	—	9.07½	9.07½	9.08	9.09	9.09½	9.08	—	9.07½	9.08	9.09½	9.10	—	—
Lire Ingleske	11.47	11.45	—	11.45	11.45	11.45	—	11.46	—	—	11.42	11.42	11.44	11.46	—	—
Srebro prid (aggio)	108.35	108.35	—	108.25	108.25	108.25	108.50	108.35	108.25	—	108.35	108.25	108.50	108.50	—	—

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine.
Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Nuova* N.° 4 *piano I.*

Godina IV. **U Trstu 16. Novembra 1873.** **Broj 22.**

Pogled po svietu.

U Trstu 15. studenoga.

Dne 2. dojdućega mjeseca decembra bit 25 godinah carevanju Franje Josipa I. Sva se Austrija sprema, da proslavi što dostojnije taj znameniti dan. Pa dočim mu i mi tom prigodom unapred vičemo, živio na mnogoja ljeta, prelazimo na pripovjedanje tekućih dogadjajah.

Dne 2. tek. mjeseca se je u Beču zatvorila svjetska izložba, a dne 4. otvorilo novo carevinsko vieće. Dne 5. je car u svojem carskom dvoru držao sa prestolja govor novim carevinskim zastupnikom. U tom govoru je nj. veličanstvo spomenulo medju ostalimi stvari i ravnopravnost austrijskih narodah. Ta točka prestolnoga govora bijaše dakako popraćena s odobravanjem od onih poslanikah, koji zastupaju nezadovoljene još narode. Najvažnija pako točka svega carskoga govora jest ona, u kojoj se carevinskim zastupnikom spominje novčana stiska, u koju je došla država usljed nečistih proljetošnjih dogadjajah. Vieće je zaključilo odgovoriti caru adresom. Vieće je razciepano na dvie stranke, naime na centralističnu i proticentralističnu.

Proticentralistična stranka je u manjini, al ima viešta i okretna vodju, naime bivšega ministra Hohenwarta. Česi i Moravci nisu ni ovaj put došli u vieće. Dne 11. je ministar pjeneztva predložio vieću, neka se uzajmi iliti posudi 80 miliunah forinti, pa da se tako doskoči gori spomenutoj novčanoj stiski. Centralistom i njihovim pomagačem je to jako ugodilo, ali ni najnamanje već i onako prenapréenim austrijskim narodom. Grof Hohenwart je predložio, neka se imenuje odbor, koji će imati strogo iztražiti, tko je upravo kriv rečenim proljetošnjim dogadjajem. Taj predlog je mnogu griešnu dušu uznemirio i uplašio.

On kraj Litave je novčano i politično stanje još gore nego li ovdje kod nas. Tamo vlada išće od zastupnikah, bilo iz oka bilo iz boka, 75 miliunah forinti, koji da se izplate u pet godinah. Ministarstvo razklimano, narod gladan i nezadovoljan, a Deák bolan i nevoljan.

U Franceskoj će za sada ostati republika, jer Hinko V. nije htio pristati na nekoje uvjeti, koje su mu stavljali Francezi, ako želi zasjesti prestolje svojih predjih. Odskora se je otvorilo vieće i u Berlinu, a baš jučer i u Rimu. Turska je glede Bosne Austriji sasvim zadovoljila i tako se ona stvar slegla. Knez Milan povratio se u svoju domovinu i promienio ministarstvo.

Dopisi.

U Pazinu.

Moj dopis u 19. broju *Naše Sloge* o Pazinskoj gimnaziji bi preveden na njemački jezik, pa nešto pokraćen i okrnjen bi priobćen u *Triester Zeitung*. U istih novinah čitao se malo danah kasnije odgovor na moj članak. Odkud je taj odgovor potekao, to on sam po sebi dosta jasno kaže; u njem se brani Porečki sabor, a dosta očito i odbor ili Junta. Vrhu toga govori sama *Triesterica*, da je onaj članak bio dug, dug; a malo tko ima veće vremena, duge duge članke pisati, što neka mnogobrojna četa u Poreču. Ali pustimo to, te prejdimo na ono, što mi se je prigovorilo. Vele najprvo: „Jesu li, nisu li Slavjani već dvanaest sto godinah u Istri, to spada na povjestnicu ili historiju, pa da se to ostavi povjestničarom." Na to mi je odgovoriti, da se mrtvaci polagaju u grob, izmrli narodi i plemena stavljaju se u povjestnicu, a živuća plemena spadaju u zemljopis ili geografiju. Da su Slavjani u Istri još živi, to dokazuje i isti protivnički članak, i nemali jad, što ga je u njem. Dalje vele naši velmože, „da su Talijani i Slavjani duglje vremena jedan kraj drugoga mirno živjeli." Mi živimo i sad na miru sa svimi dobrimi i pravednimi Talijani, koji pripoznavaju, da smo i mi ljudi, i ne drugo do ljudi. A ni onim drugim nečinimo mi ni najmanje krivice; vas sviet znade, da neima mirnijih ni strpljivijih ljudi nad Slavjane. Na kakov nemir se dakle oni miroljubi tuže? Po prilici evo na ovakov: Neki benečanin pravo iz Benecah podje nekoga dne na trg kupiti ribe i rakah, valjda *škampah*, postavi sve skupa u košaricu, pa ju dade svomu psu, da ju ponese kući. Kad i kad bi koji rak izlazio i pao na tle, pas bi polagano pobirao i metao opet u košaricu, a kad mu je napokon taj trud dotužio, uze iz košarice jednoga raka za drugim, stisnu svakoga podosta zubmi, metnu ih opet u košaricu, pak je imao mira, podpuna mira. Raki su bili psu krivi, što su bili živi. Po prilici takva mira bi radi od nas Slavjanah oni neki; nu mi, premda smo strpljivi preko mjere, jesmo ujedno i junačke krvi, te ćemo se braniti pomoću državnih zakonah proti svakoj nepravdi i tlačenju, te nismo ni malo voljni proći u budi čiju košaru ni košaricu. Budite nam pravedni u svem i svačem, pak ćemo se skupa mira naužívati; ljubite nas, pak ćemo vam se odazvati iskrenom ljubavju; budite nam dobri, pak ćemo vam biti zahvalni. — Pišu naši delije, „da je vlada *austrijska* (a za što negovorite *naša?*) gledala ponjemčariti svu Istru, pak ih i sad groza hvata, kad pomisle na neizgovorivi *h* ili po njihovu *aka*." A oni šta čine sad Slavjanom? Ono isto, što su njim pokušali učiniti Niemci: na silu nas gone u talijanštinu, i nedadu nam napredovati u znanju, umjetnosti i prosvjeti. I Kinezi, ljudi poganske vjere, znadu ono premudro pravilo: „Čega ti sam sebi nežeLiš, toga nečini ni ti drugomu." Nu u Kinezah ima barem prirodjena pravdoljubja, a u sadanjih izobraženih ljudih neznam, ima li ikakve ni vjere ni pravdoljubja. — Kažu dalje, „da je vlada nastojala prije trideset godinah pridobiti Slavjane sebi proti Talijanom, i zato da je tad dala nam škole slavjanske." To je istina da nam je dala takve škole, al nije s toga uzroka; tad je vlada bila pravednija, i bolje je poznavala državnu korist, nego li sada. Grof Stadion, ondašnji namjestnik u Trstu, bijaše veleuman čovjek, velik državnik, pravedan prama svakomu; nu čuda, ni on nije našim sadanjim zapovjednikom po volji, jer je bio pravedan i — Slavjanom. — Što oni vele, da je Porečki sabor privolio na novi školski zakon g. 1861, to nije istina; taj zakon je bio tek g. 1867 učinjen. A što je Porečkoga sabora, moramo očito kazati, da se naš puk od njega dobru nenada. Namjestnik Burger, sad već pokojni, bijaše i on Padovanski pitomac, pak je pomagao, da su u Beču dali oko sedamdeset tisućam istarskih Talijanah osamnaest zastupnikah u Porečkom saboru, a oko sto i osamdeset tisućam Slavjanah samo dvanaest; na četiri tisuće i pet sto Talijanah je po jedan zastupnik, a na petnaest tisuć Slavjanah jedan. U bitki kod Visa i Kustoce, je li i ondje vriedan bio jedan Talijan koliko četiri Slavjana? — Hajde napred: Rugaju nam se, da nije učinjen u Poreču nego u Beču onaj zakon, po kojem moraju i tužni kmeti

plaćati za male škole po gradovih i manjih mjestih, koji nimaju niti će ikad imati škole. A zašto je poslao sabor Vidulića i Colombani-a u Beč, nego da gledaju i brane, da se u Beču takva krivica kmetom neučini? Jesu li ona dvojica zagovarali po svojoj dužnosti svih jednako, bili Talijani bili Slavjani? Ako nisu, kô što se barem čini, da nisu, onda nam je Porečki sabor odgovaran za tu nepravdu. Opet napred vele: „same obćine traže talijanske škole.“ Gdje što je to istina; a većput nije istina. Ako je Talijan župan, pa da neima nijedne druge talijanske obitelji van njegove u obćini, škola je ipak talijanska, ako bi se i sve obitelji u onoj obćini tomu protivile. U takvom slučaju uzalud su se ljudi pozivali na višja poglavarstva; županu dadu pravo, pa zato i je napredak djetce u takvih školah nikakav. — Spomenuti članak piše dalje: „Porečki *sabor* nehtjede, da fratri uče na Pazinskoj gimnaziji.“ To im mi vjerujemo; fratre su prognali u staroj Firenci; pa nepriličilo se ni malo, da oni školaju djetcu u novoj Firenci, a to još po -- njemačkom jeziku! Nu stavimo, da bi fratri bili rodom iz Toškane, pa da bi bili sve na talijanskom jeziku učili, ja mislim, da bi i sad još bili učitelji; ali njemački; hm, hm! A kako pak biva, da je sabor u Poreču ujedno s odborom većput kao pod posluh Pazincem? Govori se, da tako; kad Pazinci pitaju u Poreču manju talijansku gimnaziju i do osam tisuć zanj na naš trošak ili što drugo, oni pridodadu svojoj prošnji; ako nebudete dali, a mi ćemo se složiti sa Slavjani proti vam, to je, kao da rećeš: mi Pazinci ćemo reći, da jesmo, što smo bili od viek vieka — Slavjani. Kako nećete da se ne plahi ljudi neprepadu i neprestraše od takve prietnje i grožnje? — Napokon nam se rugaju, da nam vlada nije dala slavjanske gimnazije u Pazinu, nego da će ona biti njemačka i talijanska. Na to vam mi iskreno odgovaramo, da se takvu čudu nismo nikda ni nadali od vlade. Koliko Niemce poznademo, reć nam je, da su ljudi po sebi dobri, vele učeni, neutrudljivi; nu mi Pazinci imadosmo ih nekoliko, počamši od onoga komisara Kerna, koji bi prvomu kmetu prihodećemu rano u jutro u kaštel dao odbrojiti po pet šest batinah za niš drugo, nego zato, što bijaše ljut na ženu si, — pa sve do današnjega dne; pak se nemožemo pohvaliti, da bi se bili oni preveć zaljubljivali u naše ljude; nu opet mislimo, da su nam puno dobra učinili, te im opraščamo, ako nisu toliko, koliko su mogli i dužni bili. Doći će vrieme, a morda je ono već i blizu, kad će Niemci spoznati i pripoznati, da smo mi cesaru vierni i odani ne manje nego ikoji drugi; po vjeri i poštenju doći ćemo do svojih pravah i pravicah. Samo budimo opazni i razboriti; dajmo se poučiti i naputiti od pametnijega; čuvajmo se svake nezakonitosti i žestine. Ugledajmo se u naše vriedne ljude na Pulščini; kad dodjoše dne 9. listopada na izbor u Pulu, te ugledaše na vratih od palače žandarme s puškami i bajonetami, poslaše nekoliko muževah, koji rekoše: Gospodine kapetane! mi smo ljudi krotki i miroljubivi; niti smo mi došli, da koga ubijemo, ni da komu ikoju krivicu učinimo; al nismo ni zato, da tko na nas puškami navaljuje, nego da po svojoj duši svaki svoj glas damo slobodno, i komu mi hoćemo, drugače nebi nas trebalo ni ovamo zvati, niti je ono izbor, što tko na silu čini, neka žendarmi idu na svoj svakdanji posao. Pametni kapetan je tako i učinio, pa se je sve obavilo u miru i po zakonu. Kad svi naši ljudi do tolika razuma dodju, onda će nas poštovati i sami naši protivnici, pak će biti i željnoga mira i napredka u Talijanah i Slavjanah.

Iz Pazinščine.

Talijanska priča veli: „*Fuori il dente, fuori il dolore.*“ Cesarska plaćila, u kojih kmet zaostane, jesu zanj pravi bolan zub. Što brže kmet plati svoj stari dug, to se brže oslobodi skrbi, koja ga nemuči manje, nego bolan zub. Zato nije zlo po nas, što nas sad poglavarstvo naganja, da platimo, što dugujemo cesarskoj kasi. Ali to je zlo i opačno, što neki malodobri mute ljude, da su krivi popi i izbori, što moraju sad plaćati. Ter to svakda biva na koncu ljeta, da potaknu ljude milom i silom, da plate dužni porez; kako bi drugače cesar mogao platiti vojnike, činovnike i tako dalje? Prisiljeni smo pak moliti gospodina kapitana Schwarz-a (Švarca), neka oštro i po svojoj dužnosti zabrani svojim činovnikom i uredskim slugam, koji idu po kućah radi zaostalih plaćilah, da nedraže ni smućuju puka lažnimi riečmi i porugivanjem. Naši ljudi su pošteni i vierni svomu cesaru. Ako je vlada mislila, da bi gospodin Kovač u carevinskom vieću u Beču Austriju od pogube, ili koje budi nesreće spasio; a da bi gospodin Vitezić mogao, ili da je on namislio naše cesarstvo pogubiti i zatrti: zašto nije vlada, zašto nije gospodin Schwarz ljudem očito i iskreno prije izborah to kazao, da siromasi doznadu, šta im je učiniti i kako im je izbirati da cesarstvo izbave. Nikad se nije naša krv u Istri ni cesaru ni njegovoj vladi uzprotivila ni uznevjerila (a nisu ni naši popi): to valjda zna i gospodin Schwarz ili bi barem mogao znati i k srdcu uzeti, jer nije ni od jučer ni od prekjučer medju nami: za što se dakle draži od nekih toli dobar puk? za što se pogrdjuju popi, i to uprav oni popi, koji najveć pokazuju svoju ljubav i viernost prama cesaru i Austriji? Treba da se visoko ces. kralj. namestničtvo postara za tu stvar; ono pozna dobro naš puk, koji nezna za nevjeru i neposluh, pa će za to sigurno opomenuti svoje činovnike na njihovu dužnost, neka budu sa svimi i svakim, bio gospodin bio kmet, dobri, uljudni i ljubavni, jeda buda opet mira i sloge u ovih krajih.

Iz Baške.

Kod nas se je u vrieme izbora koješta dogodilo, što vriedi, da sviet dozna. A da u kratko rečem, nemogu zamučati, da je izbor na mjesto da bude obavljen dne 9. Oktobra bio razpisan na 10, i to na 4 ure po podne, akoprem je naša Obćina dosti velika i broji preko 1200 dušah, stanujućih više ure hoda daleko od obćinskoga ureda. Pak da bi i to razlogom bilo učinjeno, nego nit se pravo nemože dokučiti svrhe, radi koje presv. g. kapetan prispije k nam 24 sati prije izbora, van da čovjek pomisli, da je valjda uz izbor imao još i drugotne svrhe. A to moglo bi se i razlogom potvrditi, jer prije svega proglasi svoj dolazak strahovanjem, koje uzrokova zapisnikom (protokolom), koga on htjede vlastoručno voditi s čovjekom naše stranke, grozeći mu se i zatvorom, kao da je tobože Bog zna kakvo zlo učinio, dočim nije ništa drugo, nego još pred 20 danah bio priliepio na zidove, da ljudi uzmognu čitati, nekoliko Proglasah, što no bijaše domorodni izborni odbor u „Našoj Slogi“ štampao i na svoje čitatelje razslao. A još isti dan u jutro dade se doći u mjesto žandarm, koji obilazivši ulice u družtvu čauša, poskida sa zida prilieplјene Proglase, pa hajd brže bolje i u jednu bližnje selo, i ondje pitaj i propitkivaj, gdje su ona izborna pisma (?), koja su amo iz Primorja prihadjala (!). Nego i našim čaušom, velim našim, jer jih mi težko plaćamo i tim naš kruh jedu, i njim bijaše slobodno prije, u oči i na dan izbora letiti od kuće do kuće, goniti i prisiljivati ljude, da glasuju onako, kako si bijahu oni i njihovi drugovi u glavu utuvili. Pa nekoji naši ljudi tvrde, da je uprav zato iznenada, t. j. bez ikakva prvašnjega izviešća, bila za sutradan proglašena i sjednica, u kojoj, da bi obćinsko zastupstvo većati imalo o budućoj luci (portu), akoprem bi se moglo reći, da se je to po ovdašnjem običaju sbilo, jer se tako djela dodar i u poslu obćinskih računah. Nego navedenomu poremetenju, strahovanju i prietnji nebijaše ovdje konac, dapače istim se korakom napriedovaše i u istom obćinskom uredu, gdje se je izbor držao. Jer kad je pisar donekle čitao imena biračah iz izborne listine u talijanskom jeziku i tako na naglo, da ljudi većinom nemogahu dotrčivati na vrieme sa ulice u ured, da izreku imena svojih izbornikah, i tako već ni Iliju ni Tadiju neprimiše i nepustiše glasovati u onom redu, pa kad na to jedan župan bližnjega sela zaprosi, da bi se imena polaganije i hrvatski čitala, kako njegovi ljudi izključivo razumiju; gromovitim se tada glasom izdere ovaj obćinski glavar, plemeniti de Dessantich, (sic) veleć: „Svaki neka se služi našim jezikom talijanskim, koga mi imamo u oficiju“; — te odmah zatim: „Vrag zel i Hrvata, — merda ai Croati!“ *) A kad jedan od naših nije se mogao odmah dosietiti imena jednoga od svojih izbornikah, rečeni glavar opet još većim glasom

*) Da se što takova moglo dogoditi u javnu uredu i na oči c. k. Kapetana, vršeća svoju svetu dužnost, to je ipak preveć! Ured.

„Daj, imenuj, zavapi, ako ćeš crnog vraga, il sakramenta, samo imenuj!“ Pa kao, da mu još sve to nebijaše zadosti, netom bijaše glasovala osoba zadosta ugledna naše stranke, obrativ se prama vladinom povjereniku, presv. g. Kapetanu, osornim dakako glasom predloži, da onaj, koji dovrši glasovati, ima izaći iz ureda, budnć u njemu pretoplo, akoprem je s druge strane davao i nudjao katridu ljudem svoje stranke. Na sve to je pako presv. g. Kapetan, kao da u jedne diple svira, liepo mučao, dočim svaki razumie, da je njegova dužnost bila pozvati na red i oštro pokarati svakoga onoga, koji bi se bio osudio takova što pogrdna reći il učiniti. Nego nisam još dovršio. Kad bi tko od naših radi koje nerednosti, htio što reći il zaprositi, nije mu se dalo ni pisnuti, te čujte! Jednomu je županu našega bližnjega sela krstno ime „Ivan Rafail“, pa pošto u izbornih listinah nenapisahu nego samo „Ivan“, te glasujući naši složno za njega, jedni ga imenovahu Ivanom, drugi Ivanom Rafailom, a treći prosto Rafailom, kako što ga puk u obće zove; nehtjedoše zato odobriti njegov izbor, — i tu nije hasnilo prostodušno uvjeravanja sieda i zaslužna svećenika, da je to sve jedna te ista osoba, nego bi na sramotu svoju i osupnjenje dobrih ušutkan. Drugomu pako županu nedopustiše glasovati, što mu u izbornoj listini upisano stajaše, kano da mu je otac umrô, dočim mu još živi, i akoprem ga prije malo danah županom imenovaše. Pa kad i tu neki svećenik htjede opaziti, da je taj čovjek od svih prisutnih dobro poznat, da je župan i prvi posjednik sela, da drugoga čovjeka takova imena u onom selu niti neima, nesamo da sve to nije ništa koristilo, nego kad dieleći se napokon rečeni župan od ureda rekne: „Eh dobro, kad vi mene nepoznate, nepoznam ni ja Vas, pak s toga vratit ću Vam Dekret, kojim ste me za župana imenovali“; — navali najednom presv. Kapetan na rečenoga svećenika kao da bi on tobože istoga župana potaknuo bio na takove izraze, te bez okolišanja i naslova: „Pope N... reče, ako još jednom pisnete, činit ću Vas svezat, i svezana odpeljat u Veju!“ Ali ni tu se još naši jadi nedovršiše, nego i pri samoj svrhi nedopustiše glasovati jednomu našemu biraču i izborniku iz uzroka, što izborne listine kazahu, da mu je otac živ, budući mu umro, akoprem i sav porez plaća na svoje ime kao sin otca još živa, i akoprem se je šta takova drugoj stranki primalo za dobro.

Radi svih tih i još drugih dogodjajah, neimajući na prvom glasovanju nego samo jedan od naših prepisanu nadpolovičnu većinu glasovah, budnć već i kiša i noć protjerala birače, odgodi se užje biranje na drugi dan, ali i tu mi uvjek plivasno kao ulje, pa i zato poslije tolike muke i truda izabrani bijahu za izbornike šest naših, a jedan jedincati od protivničke stranke.

I nehoteć dosti sam dug postao, pa ću evo i zato odmah zaključiti, bez da ikakve opazke učinim, van jedino primietnuti ono, što naši ljudi obično vele: „Što tko djela, sve preď njega pada, kao takodjer, da je sva sila do vriemena, a nevolja redom ide, pa i ujedno, da se kad što i šilo za ognjilo vratja!“

Franina i Jurina.

Fr. Kî je on gospodin, kî je na dan izbora va Pazinu palicu potezal za popi i za kmeti?
Ju. Nisam ga pravo poznal, ač je već bil mrak, kad su mi ga kazali.
Fr. Pak ča je to pravo nekak gospodin?
Ju. Ha, veladu nosi, ako se i nevlada gospodski.
Fr. Tako to je ipak istina, da nije sve zlato, ča se lašći!
Ju. Namor to nî.
Fr. A kî je pak on delija, kî je na dan izbora u Pazinu nekim popom kapot pobelil?
Ju. To da je neki smradigaća, kî je brageše na espozicion poslal.
Fr. Ća je još novoga?
Ju. Povej ti ča.
Fr. A da! Znaš li, Jurino, zač nete neka gospoda, da se naša deca u školi hrvatski vade?
Ju. Zač?
Fr. Ač jih je strah, da bi „Našu Slogu“ štili!
Ju. Zač ju pak oni štiju?
Fr. Ač jih kadagod pogladi!

NEZABORAVLJIVU POKOJNIKU,
SVOMU OD MALENIH NOGUH DRUGU I PRIJATELJU,

D.ru IVU DEŽMANU,

OŽALOSTJENOM DUŠOM
D. J. G. KRASANIN
NA USPOMENU SPJEVAO.

Pusta zemljo, rakvo ti nemila,
Zašto si nam mladića radina,
S kog nam cvala liepa domovina,
Zašto si ga u svoj skut shranila?

Zavidnica! ponosit se htila,
Što nam ote toga dičnog sina,
S kog nam tekla nebeska milina,
Uništit mu uspomenu htila!

Ali se je ljuto prevarila,
Akoprem je s te svoje neslave
Mnogu dušu u crno zavila.

Nesmje dalje: Bit će njemu slave,
Dokle slavska neumukne Vila,
Dok hrvatske mudre bude glave!

Različite viesti.

* **Tršćansko gradsko zastupstvo** u svojoj zadnjoj sjednici pred izbori je odredilo glavnicu od 25,000 f. za obskrbljivanje zapušćene djetce na uspomenu 25. ljetnice carevanja Franje Josipa.

* **Gradski izbori u Trstu** su gotovi. U IV. razredu predobiše naprednjaci, u III. pol i pol, u II. opet naprednjaci, u I. uzdržnjaci, u okolici pako slovenski narodnjaci. Izborna borba bijaše ovaj put mnogo žešća nego ikojih prošlih izborah.

* **Kolera u Trstu** je dobro popustila, jer se jučer nije razbolila od nje nego jedna jedina osoba, gdje jih je prošlih danah i više bilo, naime poradi najedanput nastupivša mrzla vremena. Od prvoga početka do danas razbolilo se 615 osobah, od kojih 347 je umrlo, 251 ozdravilo, a 17 se još lieči. Ponedeljak u večer buknu ovdje strahovita bura, koja je trajala do sriede, te je učinila mnogo kvara na moru i na kopnu.

* **Dinko Dr. Vitezić**, zastupnik istočne Istre, oglasio se u prvoj sjednici carevinskoga vieća i tim pokazao, koliko mu leži na srdcu narodno dostojanstvo svojih biračah, budnć je zaiskao od predsjednika, neka se prisega čita i u hrvatskom isto onako, kao u njemačkom, poljskom, talijanskom i rumunjskom jeziku.

* **Istranski zastupnici**, gg. Kamalić, Vidulić i de Franceschi, pridružili su se u carevinskom vieću onoj stranki, koja je protivna svemu, što je nam milo i drago. Neka Vidulić i neka de Franceschi, ali barem Kamalić bi imao promisliti, da ga nisu izabrali ni Niemci, ni Talijani, a ni pustovierci.

* **Barun Polesini-Kamalić na vagi.** Kako čitamo u njemačkih bečkih novinah, u ovjerovnom odboru je carevinski poslanik grof Krasicki zahtievao, da se, neznamo poradi kojih nepravilnostih i nezakonitostih, neodobri izbor g. baruna Polesini-

Kamalića, seljačkoga zastupnika zapadne Istre. Pa tu da je nastala velika prepirka, al pri glasovanju da je bilo za njega 11, a proti njemu 7 glasovah, i tako da je bio ovjerovljen. Nu proti postupku većine odbora da je prosvjedovao iliti protestirao carevinski poslanik g. Karlon, pa je taj prosvjed dne 10. tek. m. bio spomenut i pred cielim carevinskim viećem, a izbor Polesiniev zaključkom svega vieća opet odpravljen dotičnomu povjerenstvu iliti komisiji. I tako g. barun Polesini-Kamalić ni sad pravo nezna, da li je čiji u Beču poslanik, il nije.

* **Prigovor i odgovor.** Nekomu istranskomu kmetu da je neki istranski c. k. kapitan prigovarao, što nije glasovao za vladina kandidata, Na to da mu je kmet odgovorio, da su izbori slobodni, kako veli §. 40. izbornoga zakona, što ga je sam car potvrdio, pa zato da je i on glasovao, kako je najvolio.

* **U jednih tršćanskih novinah** se netko iz Istre tuži, da se presvjetli g. Dinko Dr. Vitezić nije javio nikomu ni od Junte ni od ostale odlične gospode istranske, kad je prošloga mjeseca bio u Poreču, da se nazdravi sa presv. g. biskupom Dobrilom. Mi bi baš želili znati, na temelju kojega zakonskoga paragrafa jest dužan klanjati se ni Junti, ni Petru ni Pavlu izravno izabran carevinski poslanik, naime kad mu se spočituje, da je iz tudje pokrajine iliti zemlje, a rodio se i on na Kvarnerskih Otocih, kao i g. Vidulić, kojemu naša istranska gospoda ipak svakom mogućom prilikom opuhuju mjesto, gdje sjedi. Neima ti ga nad talijansko umovanje, kad im što po volji neide!

* **Iz Istre** piše netko jednim ovdašnjim novinam, da je geografična Istra prigodom prošlih izborah pokazala, da nesluša ni Moskve ni Vatikana. Na to očito sumničenje moramo očito odgovoriti, pa reći, da naš u Istri narod nesluša i neće nikad baš ni Kvirinala. Tko ovoga nerazumie, neka si dade protumačiti.

* **Narodno sveučilišće.** Naknadno javljamo, da je hrvatski sabor u svojem prošlom zasjedanju stvorio zakon, po kom je zasnovano u Zagrebu pod imenom Franje Josipa podpuno hrvatsko sveučilišće. Tim je zadovoljeno prvoj i najvećoj potrebi svih južnih Slavenah, jer sad neće trebati slati svojih sinovah u tudje zemlje, da svrše velike škole, buduć će to moći usried svojega naroda i u svojem materinskom jeziku. Ovim dogadjajem počima za naš narod nova doba, koja će biti ako Bog da i srećnija i slavnija od svih prošlih.

* **Poljodjelska škola za Istru** zidat će se na skoro, kao je prosio istarski sabor. Nego znati smo željni, hoće li kakov predmet hrvatski predaviti, il će se izključivo samo talijanski učiti, pa tako od nikakve koristi biti po naš narod.

* **Kurelčevo poprsje.** Drago nam je iz zagrebačkih „Narodnih Novinah“ navesti: „Od jučer može se u izlogu trgovine g. Mije Krešića u Ilici vidjeti poprsje velezaslužnoga našega književnika g. Frana Kurelca, koje podobu vrijednoga starine uprav fotografičkom vjernošću i točnošću prikazuje. Gledajući to poprsje, težko ćeš odlučiti, što je bolje pogodjeno, jer je svaka crta istinita, svaka vlas na svojem mjestu, živa slika i prilika našega Frana. Rodoljub se mora radovati, kada čuje, da je to poprsje djelo mladoga našega dalmatinskoga umjetnika g. Rendića, koji od nekoga vremena boravi u Zagrebu. Gosp. Rendić, o kojem se je iz Firence, gdje se je kiparstvu učio, odavna već pronio liep glas, podnio je našemu saboru molbu za stipendij, da se u umjetnosti uzmogne usavršiti, a ovim je djelom dokazao, da je doista vriedan svake podpore. Ako se dobrovoljnimi prilozi sabere dovoljna svota, g. Rendić želi poprsje Frana Kurelca, koje je načinio iz sadra izklesati iz korarskoga mramora za narodni muzej. Mi nedvojimo, da će se naći rodoljubah, koji će za to potrebiti trošak sastaviti. Nemožemo pako ove prilike propustiti, a da naročito naše velikaše i imućnike neupozorimo na domorodnoga mladoga umjetnika; doista neće požaliti troška, ako ga k sebi prizovu, jer će od njega dobiti djela trajne umjetničke vriednosti, a podupirući neimućna mladića, steći će si liepih zaslugah za domaću umjetnost.

* † **Dr. Ivan Dežman** riečanin, izvrstan i napredan liečnik, žarki rodoljub, neumorni pomoćnik stradajućim, neutrudivi brižnik naše knjige, poštenjak čelična značaja, vjeran i ljubezan prijatelj, krasan duh i krasno tielo — umro je od tifa u Zagrebu, te je u nedjelju 26. p. m. sahranjen. Hrvatski sabor u njem gubi prekrasnu silu, knjiga neumorna gojitelja, domovina zahvalna sina. Bilo mu 32 godine. Viečna mu uspomena!

* **Željeznica iz Karlovca do Rieke** otvorila se dne 23. oktobra i predana istoga dana javnomu prometu bez ikakove svečanosti. Tom prigodom poklonilo je gradsko poglavarstvo na Rieci 1000 for. za uboge u Ugarskoj, 500 f. za svoje domaće a isto toliko za hrvatske siromahe. Ali žaliboże neće koristiti razvitku grada Rieke, koliko smo se nadali, jer je eto već sada družtvo južne željeznice snižilo kiriju za lies od 48 na 35 novč. po centu iz Hrvatske u Trst, dočim je kirija na Rieku 37. novč. A to je u velikoj trgovini i velika razlika.

* **Ljekarsko iznašašće.** Dva napolitanska liečnika iznašla su neku vodku iliti likor, kojim se može u čas obustaviti tečenje krvi bilo od kakve rane. Ovo će iznašašće biti od velike koristi, osobito na bojnom polju.

* **U Londri** se radi o osnovanju Katoličkoga Sveučilišća.

Sa tršćanskoga tržišća.

Izviešća iz raznih stranah žitnih tržišćah jesu svejednako nepovoljna, česa radi i buduć se u više pokrajinah pokazuje oskudica, trgovina sa žitom očevidno smjera na povisenje cienah. Upravo zato u Trstu se dobra roba što za domaće mlinove što za izvoz u Ugarsku prodava, i to *pšenica* 116 ℔ po f. 9—10.25; *kukuruz* f. 5.55—75. — No i drugoj je robi ciena znamenito poskočila. Cent *kafe* Rio f. 60—66; *cukara* tučena f. 21—22.75; — *jačmena* f. 4.95; *raži* f. 6.60 – 7.10; *boba* f. 5.50—60; *oriže* f. 8.50—13 f.; — *vune* biele neoprane f. 36; — *kožah* (volovjih i kravjih ovdašnjih) f. 80—85, dal. ist. i bos. f. 76—80, telećih f. 130—132, janjećih 1 komad po 60—70 novč., zečjih komad 20—26 novč.; — *masla* f. 52—56; *loja* f. 25.50—60; *slanine* f. 29—30; *masti* f. 32—34. — *Vino* ist. i dal. radi nerodice poskupilo je tako, da ovdašnji trgovci kupuju mnogo mlada vina u Hrvatskoj po f. 6—9. *Barilo ulja* dal. i ist. stoji f. 30—31.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 14 Novembra 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	—	—	5.41	5.44	5.44	5.44	5.42	5.42½	—	5.44	5.45	5.44	5.44	5.44	5,42	—
Napoleoni.	—	—	9.11	9.11½	9.10	9.10	9.11½	9.12	—	9.14	9.17½	9.14	9.12½	9.11	9.11	—
Lire Inglesko	—	—	11.46	11.49	11.47	11.51	11.52	—	—	11.57	11.59	11.57	11.57	11.55	11.55	—
Srebro prid (aggio) . .	—	—	109.—	109.50	109.25	109.25	109 25	109.65	—	110.25	110.65	111.25	110.15	109.50	109.50	

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 nov. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 nov.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i političui list.

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Nuova N.° 4 piano I.*

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari." *Nar. Posl.*

Godina IV. **U Trstu 1. Decembra 1873.** **Broj 23.**

Poziv na predplatu.

Osobito ovo ljeto, u vrieme naših izborah, imao je lahko svaki pravi rodoljub spoznati potrebu i korist, koju može donieti nesamo posebnim ljudem nego i cielomu obćinstvu list, koji istinito zastupa i brani prava i pravicu našega trpećega naroda. Uvjereni, da smo i mi odkad izdajemo ovaj naš list učinili, što smo mogli za dobro i korist naše bratje toli u Istri koli i drugdje, pozivamo naš puk, da se i ovo ljeto na novo još u većem broju na naš list predbroji. Ciena listu ostaje ona ista, koja bijaše i dosle, t. j. 2 for. na ljeto za predbrbrojnike prvoga reda, a 1 for. na ljeto za predbr. drugoga reda. Predbrojnikom drugoga reda iliti kmetom, koji su zadovoljni, da im više istisakah pod jednim jedinim imenom i pasom šaljemo, nakloni smo slati i ovo ljeto uz lanjske polakšice. Samo molimo p. n. predbrojnike, da se na vrieme predbroje i ukupno novce pošlju kroz poštarsku naputnicu; pa da ako kadkada radi ma koga uzroka nebi primili lista, neka nam to jave *nezapečaćenim pismom*, napisavši izvana na njem *„Reklamacia."* Još jedan put pozivamo one naše štovane predbrojnike, koji nam još ovoljetnu predplatninu duguju, da nam ju svakako do kraj ljeta pošlju. Konačno prosimo sve štovane rodoljube, da nas i pisanjem marljivo podupiraju, i to ne radi uzroka, da nam laglje bude, nego jedino, da budemo uvjek koristniji našemu milomu narodu, za koga ovaj list izdajemo.

U Trstu 1. Decembra 1873.

Uredničtvo.

Protest.

U 288. broju tršćanskih novinah „Il Cittadino" od 15. novembra 1873. se čita „Otvoreno Pismo", upravljeno istranskim zastupnikom na carevinskom vieću, gg. Franju Dru. Vidulića, Ivanpavlu markizu Polesini-u i Ivankrstitelju De Franceschi-u, pisano u Pazinu istoga mjeseca novembra i podpisano „Nekoji gradjani."

U tom se pismu prose gori spomenuti zastupnici, neka se zauzmu i u carevinskom vieću i kod najviših izvršiteljnih oblastih, da se na c. k. njemačkoj gimnaziji pazinskoj, koja se baš sada preosniva, uvede talijanski učevni jezik u svih razredih i za sve nauke. I to u ime prava i pravice i temeljnih carevine zakonah od 21. decembra 1867., polag kojih je svakomu u Austriji plemenu osjeguran njegov jezik i njegova narodnost, pa nije nitko dužan učiti se drugi jezik i u drugom jeziku, nego onaj i u onom, u kojem je progovorio.

Tko čita to pismo, nemože ni pomisliti, ako toga od drugud nezna, da ima u Istri Slavenah, dapače prisiljen je reći, da su svi istranski stanovnici sami čisti Talijani, a Slavenom da neima tu ni traga ni slieda, jer se u rečenom pismu govori absolutno iliti po gotovo o talijanskom jeziku i o talijanskoj istranskoj narodnosti.

U tom se dakle pismu, kako svaki jasno vidi, očito zatajuje, zaniekuje i ukida naše slavensko u Istri pleme, kao da nismo i mi ljudi, nego pusto stado niemih i nerazumnih ovacah. Zato mi držimo i smatramo to pismo za najveću i najljuću uvredu, što se može ikad učiniti ne samo ikomu narodu nego i razumnû stvoru božjemu: držimo ga naime i smatramo za grdan, drzovit i nasilan napadaj iliti atentat na naše čovječje dostojanstvo, na našu narodnost i naš narodni obstanak. I toga radi, odbijajuć ga sgnjušavanjem od sebe, javno i svetčano protestujemo što krepče znamo i umiemo proti tomu pazinskomu pismu i proti njegovoj opakoj i nečovječnoj težnji iliti tendenciji, koja se u vieku prava, slobode i ljudske jednakoski nije mogla poroditi, nego u pokvarenû srcu i u šupoj, il poludjeloj glavi!

I dočim to činimo, kažemo ujedno pod istinu, da u Istri ima dva puta toliko Slavenah koliko Talijanah, pa Talijani da imaju već jednu talijansku gimnaziju u Kopru i jednu realku u Piranu, a Slaveni još ponajviše ni pučkih školah. Pa ako li u Pazinu treba jedna gimnazija, kao što i treba, ta po pravu i pravici nebi imala biti ni njemačka ni talijanska, nego baš slavenska. I dokle toga nebude, — sloboda, zakon, jednakopravnost, pravo i pravica neće biti za nas Slavene u Istri nego puste i prazne rieči, kojimi će se najviše služiti nekoji ljudi, da nas u svojoj rodjenoj domovini vriedjaju i grde.

Mi nemožemo završiti ovaj Prosvjed, a da neizjavimo ujedno tvrdo svoje osvjedočenje, da je rečeno Pismo uvredljivo i za onih, kojim je upravljeno. Tko se poštuje, od toga se nikad neišće, da pristane na nepravicu. A eno, neima na svietu veće nepravice, što je nepravica, iskati za dvie tri pazinske obitelji, il makar za vas Pazin, bilo talijansku bilo njemačku gimnaziju, pa tim zahtievati, il da svi onudnji Slaveni budu bez gimnazije, il da se njihova djeca muče tudjim jezikom, kao da zakon nije učinjen i za sto osamdeset tisućah istranskih Slavenah isto onako, kao i za sedamdeset tisućah istranskih Talijanah!

Nego mi puščamo, da gori spomenuta gospoda, ako već nisu, odgovore sami kako valja na to pazinsko Pismo, koje se onako šali ne samo zakonom, nego i njihovim poštenim licem.

U Trstu 26. novembra 1873.

Uredničtvo „Naše Sloge."

Škodi li govedom što ližu zemlju i druge stvari.

Kad se goveda duže vremena lošom krmom hrane, ili su gladom prisiljena, da neprobavljive stvari jedu, čini se, da im se u želudcu nakupe kojekakve škodljive kiseline, pa valjda zato i ližu i progutnu svakojake stvari, da si tu kiselinu odbiju, kojih se inače nebi latile. Ovakovo lizanje je dakle neka bolest te ako duže vremena uztraje, bude živinče sve mršavije, jer mu u tielo unidju stvari, koje se s organizmom nemogu sljubiti, a tomu je posljedica obično krhost kosti.

Takova za lizanjem lakoma goveda ližu jedno drugo te i odkinute lizanjem dlake progutnu, ližu takodjer svakojake

nečiste stvari, jedu slamu iz gnojišta, nečistu, staru kožu, cigle, trulo drvo, ruševinu, komadiće od kosti, a piju kadšto gnojnicu radje nego čistu vodu. Uz to, kako rečeno, omršave, dlaka im se nakostreši, izgubi prijašuju svietlost; goveda padnu u neku tromost i napokon poginu. Otvorivši takovo poginuto govedo, najdoše na njem znakove obćenite bolesti: mišice bliede i mekane, krv vodena, sluznice takodjer bliede, a mjesto zdrave krvi, nalaziš u šupljinah tiela surutkastu krv.

Medju govedi rado nagiblju na lizanje osobito one krave muzare, koje se u hlievu hrane. Za uzrok tome navadjaju to: što im se nedaje sol za lizanje, što neimaju dovoljne hrane, ili je ova prašna, kisela i drugačije skvarena, ili napokon, što su staje, a navlastito jasle nečiste. Boležljivo lizanje opazit ćeš često samo kod pojedinih, drugdje opet kod više, pače, kod svih kravah, istoga hlieva; tomu je kriv po svoj prilici jedan te isti od navedenih uzrokah, ili pako prihvati od jednoga goveda njih više, a onda mahna prejde na sva goveda istoga hlieva. Da se lizanju predusretne valja mu pogoditi uzrok, pak ga onda ukloniti, a najviše se ima paziti na red, čistoću posudja, odkud marva jede i pije, i dobro hranjenje u staji. Ako se opazi da jedno govedo liže, valja ga staviti u staji na takovo mjesto, gdje ga ostala goveda, neće moći vidjeti ni sliediti.

A dobro će takodjer biti, da se takovim govedom dade takovih liekovah, koji stežu kiselinu ublažuju, kao što n. p. Glauberove soli po 3 lota, pepelike (potaše) $1\frac{1}{2}$ ℔, gencijane i stučene hrastove kore svakoga po 1 lot, što se sve pomieša i živinčetu na dan po dva krat dadne. Isto tako je dobro dati: obične kuhinjske soli 1 lot, stučena idjirotova korjena 2 lota, a krede 1 lot.

Najobičniji i najuspješniji liek je voda vapnenica, koja se govedom daje piti, ako neće da ju piju, ulieva im se je pol oke svaki dan. Ako to nepomaže te se goveda lizanja neće da ostave, valja ih se koristnim načinom riešiti prije nego omršave. (*Gosp. List.*)

Dopisi.

U Trstu.

Pred četiri godine Niemci potukoše Franceze, da se Bogu smiluj; bitku za bitkom izgubiše jadnici, dokle napokon iznemogoše. Sad se čita u novinah, da putuju francezki častnici ili oficiri od bojišta do bojišta, od mjesta do mjesta, gdje bijahu strahovito potepeni, jeda li bi pronašli sve uzroke, s kojih su bili nesretnici toliko propali, pa da drugi put na junačkom polju povrnu Niemcem kao što se veli *šilo za ognilo, šao za jao.* I *Naša Sloga* izgubila je dne 9. i 15. prošloga listopada zlosrećnu bitku na biralištu, pa za to i treba kad i kad okom svrnuti na žalostni listopad, da drugi put podje ljudem za rukom, obranit si korist i poštenje. Nu Francezi neiztražuju samo bojišta i mjesta svojih porazah i pogubah, nego se ujedno što bolje i oružaju i junački napinju svu silu i moć bistroga si uma, da budu u svačem gotovi, kad stigne vrieme, da se opet ogledaju s Niemci. Oružajmo se i mi, ne kosami, ciepi i željeznimi vilami, kao što učiniše pred šestdeset godinah častni naši otci, kad potukoše pod Bermom do tisuću Talijanah i stotinu francezkih žandarah, nego oboružajmo svoj razum znanjem i okriepimo si srce bratskom ljubavju i nepredobivom slogom. Bistar razum prosvjetljen zdravim naukom, i bratska sloga silnije su oružje nad najsvjetlije puške i bajonete. Niemci pričaju: „Znanje je sila moć“; i pravo vele, a još pametnije oni rade, čim pružaju puku svomu znanja i dobra odgoja, i podižu škole po mjestih i po selih, gdje god je crkva i svećenik Nu eto nam opet jezika gdje nas zub boli; eto nas kukavce i jadnike da se tužimo milomu Bogu, i sami sebi, kad drugi toli malo mare za našu tugu i škodu, što moramo plaćati za tudje škole; dočim največi diel nas Slavjanah nemamo nikakve škole, pa nam sinci i kćerke nemogu napredovati u znanju i uzgoju, kao bi trebalo. Kad Slovenac, Štajerac, Niemac plate porez ili državna plaćila, kad namire vjerovniku svoj dug, ili mu što dadu na račun, odmah pogledaju u svoju knjižicu, u namiru ili kvietancu, da se osvjedoče, što je pisac zabilježio, napisao, da se nije možda pomutio. Kad su izbori svaki si piše sam imena muževah, za koje misli glasovati. A gdje ljudi neznadu čitati, svaka hulja ih prevari. Jedan put već je valjala gola besjeda nego dandanas svetčana prisega. Dok je bilo u ljudih vjere i straha božjega, moglo se vjerovati, i malo kad bijaše škode i izdajstva; ali u sadanje vrieme, gdje malo ne sve ide za sljeparijom, gdje ti se hulja u brk smije, kad te prevari, i još se nesramnik hvali svojom nevjerom: kako da se sad brani i čuva prost čovjek, ako mu se u mladosti um nebistri naukom u školi, ako nezna čitati knjige, koje plemeniti muži uprav zato pišu, da puku pomognu dobrim naukom i mudrim svjetom. Te i još mnoge druge pučke potrebe i rane nitko nepozna bolje, što svećenik, koji neprestano druguje i žive s pukom. Kako je s početka Isukrst izabrao si apostole izmed prosta i dobra puka, tako su i sad svećenici *pučki sini*, i svaki njih more reći sam sebi: „Ja sam kost od pučkih kostih, tjelo od pučkoga tjela.“ Po riečih velikoga apostola Pavla: „Nemrzi nitko na svoje tjelo, nego ga pazi i hrani“: tako nemože, nesmie ni svećenik gledati silne nevolje i rane svoga tjela, puka svoga mučnoga, a da ga nepomiluje jadnika, da mu negleda što veće i bolje pomoći. Največi slovenski biskup na Štajerskoj, slavni i nezaboravni Slomšek rekao bi sto i sto put ovo ovako: „Svaki slovenski svećenik neka bude zajedno i učitelj. U mjestih, gdje neima škole, sveta je i kršćanska dužnost svećeniku, da uči mladež ne samo nauk božji, nego još koliko može i čitati i pisati, dok se u onom mjestu nepodigne uredna škola. A ima i takovih mjestah, gdje se neda podignuti svakdanja škola; u takovih mjestih neka se mladež škola u nedjelju i blagdan; sam svećenik neka mladež poučava. Takvo djelo je duhovna milostinja, Bogu vele mila i prijetna. Svećenici, sluge božji, pastiri duhovni: kako biste mogli gledati nemilostivo i bezskrbno siromašni puk, gdje driema u neznanju, i propada na duši, što nema dovoljna nauka, što nemože napredovati u dobru uzgoju i u svačem, čim god bude čovjek dičan i čestit?“ To su rieči najplemenitijega slovenskoga sina, dapače najdičnijega duhovnoga pastira slovenskoga, slavnoga Slomšeka. — Od vremena veledušnoga namjestnika Stadion-a sve do odlazka iz Trsta neutrudljivoga i kriepkoga baruna Kellersperga bijaše i u našoj Istri malo ne svaki mladji svećenik zajedno i učitelj. A sada? Oj žalosti! u mnogih školskih sobah štrču miši i štakori, i pauki razapinju svoje mreže. To li je napredak našega tužnoga puka? Ah svećenici Gospodinovi! razpudite miše i štakore, poderite paukovu tkaninu, pa napunite zapuštenu školu mile djetčice, te poučavajte ju, kad porastu, da budu bistroumni i valjani, i da si uzmognu ohraniti vjeru svetu, na koju dandanas ustaju protivnici i vragovi bez broja i konca. Ta vi svećenici vidite, koli je naš dobri puk žalostan; vi mu čujete težke uzdahe uprav i radi škole; smilujte se nanj, i budite mu milosrdni Samaritanac. Ako vam nedadu mjesta u školi, a vi skupljajte ljubimce Isukrstove u sakristiji, u crkvi, kadgod vam drugi duhovni posli toga nekrate; velim, drugi duhovni posli, jer je i školanje djetce duhovno i sveto djelo. Na Brašančevo ili Tjelovu sipljemo na obhodu svomu Odkupitelju po putu svake vrsti miloduha cvieta; nu šta je taj cviet uvehli i propadljivi naprama neumrlomu cvietu nevinih dušicah djetinjih, kad se pred oltarom na njegove oči poučavaju, kako mu imaju služiti vjerno i postojano sve do skrajnoga časa svoga života! — A negubimo ni ufanja u bolje prihodno vrieme; te vidimo, po zimi da prihodi ljeto, iza noći da se dan vraća, a vedra pogoda da bude za nepogodom; tvrdo se tad nadajmo, da će se ublažit i umiriti oluja i vihor, što sad biesne na vjeru i crkvu Isukrstovu i na svećenike, sluge Gospodinove, pa da će se opet povratiti željni mir i sloga medju svjetovne i duhovne poglavare, i to Bogu na slavu i puku na istinitu i uztrajnu korist i vjekovito spasenje. — A reć bi, da nam se jur sad počimlje nešto razvedrivati od Beča. Uprav ovih danah c. k. ministarstvo naredilo da se školsko poglavarstvo premjesti iz Poreča u Trst. Kamo sreće za nas, da ga nije nikad ni bilo u Poreču! imali bismo budi koliko manje škode i barem koliko koristi, a puno manje potroška! Dosadanji školski nadzornik Zarić, nu ne, nego Zarich, da će se povrnuti u Dalmaciju; srećan

mu put; a irtarski nadzornik da će biti Klodić; dobro nam došao; ufamo se, da će Klodić izbavit od nečuvena do sad rugla neka naša sela, u koja su poslali talijanske žene za učiteljice skupa mužkoj i ženskoj djetci, koje neznadu ni rieči slavjanske, pa neumiju ni govoriti s djetcom, koju imaju one pretvoriti u čiste toškance. Ako se doista školsko poglavarstvo preseli u Trst, od svega srdca će reći malo ne svakolika Istra: Srdačna Vam hvala, presvjetli cesare! Bog Vam platio!

Iz Pazinšćine.

Na pazinskom biratišću, kao što već javiste, mi smo propali, pa nije ni moguće bilo da predobijemo. Kako to? Evo čujte i čudite se. Cielih osam danah pred izbori klatio se po našem izbornom kotaru C. D., postavivši za talijansku stranku takve kolovodje, kojim je mnogo kakvo sriedstvo dopušćeno. Najmarljiviji u tom poslu na dan izborah bijaše Š. K., koji je najveći diel biračah (što je težko vjerovati, ali je živa istina) polag svoga imenika u pero kazivao, ter za nje birače listiće iz svoga džepa izbornomu povjerenstvu izručivao. Ovo pako, pošto su birači poimenice zvani bili, prolistalo ih u izbornom zapisniku. Radi toga birali su na ovaj način za protivnike ne samo odsutni, nego i već odavna mrtvi. Ovaj dogadjaj se može u svaki čas imenice dokazati. Pošto je gori rečeni agitator na taj način izbor dovršio, ode opet na ulicu i to da potraži neovlašćene birače, pa da ih u izbornu dvoranu doprati. Kad je on nagovarao jednoga kočijaša, da ide birati, na oči mnogih reče mu E. M.: „*Lascialo, questo ti tradirà.* Pusti, ga ovaj će te izdati.“ Š. K. je na ovaj način mogao lahko dobiti većinu glasovah, naime pomoćom dvidh Šarenjakah, koji su, na vratih izborne kuće stojeći, našim biračem listiće izbornikah protivne stranke u ruke gnjeli. Ufat se je ipak, da će rečeni Š. K. polag svega ovoga njegova truda uzmoći dati račun od vremena svojega obćinskog glavarstva, kao što to puk veoma želi. Uspjeh svega njegova kretanja potvrdjuje staru istinu: „Ako sliep sliepa vodi, oba padu u jamu.“

OVJERITBA.

Kako naši čitatelji već znadu iz posljednjega broja „Naše Sloge“, ovjeritba iliti verifikacija markiza g. Polesini-Kamalića, zastupnika seljačkih obćinah zapadne Istre, bila je zapela na carevinskom vieću poradi nekojih nepravilnostih i nezakonitostih, koje da su se dogodile prigodom njegova izbora. Danas javljamo, da je rečeni poslanik bio ovjerovljen i priznat za zakonita zastupnika svojih biračah na carevinskom vieću; jer da tužbe, podignute proti zakonitosti rečenoga izbora, nisu bile podnešene visokomu vieću od biračah, koji sami imaju pravo tužiti se i reći, da li je nije li tom prigodom išlo sve u redu i po zakonu.

Tako se ovimi i drugimi riečmi čita u dotičnom izviešću ovjerovnoga odbora, što ga donose službene i druge bečke novine od 23. mjeseca novembra.

Mi smo se vratili na ovu stvar zato, da naš u Istri narod vidi, kako se gleda strogo na zakon i zakonitost izborah, pak da se nauči i sam zakon poštovati i nastojati, da ga svi redom poštuju; kao takodjer da odluči odkrivati zakonitim putem, u zakonitom obliku i u pravu dobu svaku i najmanju nezakonitost svakom prigodom, a naime prigodom izborah. I to budi rečeno za sva buduća vremena ne samo glede izborah u carevinsko vieće, nego i glede izborah u zemaljski sabor i u obćinska zastupstva. Nas neće ni u Istri ni u carevini drugo spasiti nego zakon i zakonitost. Zato moramo i gledati, da se zakon vrši svagdje i od svakoga skrajnom strogošću, kao što se vrši onda, kad moramo svakojaka plaćila smagati i svoje najljepše mladiće u vojnike slati.

Mi smo obrali otvarati oči našemu u Istri puku, zato smo držali za svoju dužnost dati mu eto i tu nauku.

Svašta pomešto.

Krumpirova stoljetnica. Krumpir, ta velika blagodat čovječanstvu, slavi ove godine svoj stogodišnji jubileum. Istinabog već u 16. stoljeću donio ga u Europu admiral Drake, nu njegovu razplodu i uvedenju tolike su se i tako silne zaprieke na put stavljale, da je isto posvema prestalo. Istom učenjaku Parmentieru podje g. 1773. u Francezkoj za rukom u velikoj ga mjeri nasaditi, te izposlovati, da ga Ljudevit XVI. počeo ondje, a odanle i u cieloj Europi saditi.

OVA JE I ZA ISTRU.

(Naučimo ju na pamet!)

Ja besjedu čisto slovim
Majke slovinke,
Nad besjedam' milim' ovim'
Neću tudjinke.
Tko jezika svog se srami,
Sramotan je sam;
Tko svoj gazi, tudjim s' krami *),
Zgubio j' i sram!

I tudjinski jezik štujem
Svakog naroda;
Nu svog ljubim, koga čujem
Od svog poroda.
Tko jezika svog se sram itd.

Kad porodi mene mati,
Slavski prokliče;
Pa kako te neću znati,
Slavni jeziče?
Tko jezika svog se srami itd.

Kad mi prvi ljubac dade
Majka ljubljena,
Tad me slavski zvati stade,
Stopram rodjena.
Tko jezika svog se srami itd.

Kad maljašan jošter bijah
Malo djetešce,
I tad slavski ja vapijah
Majke imešce.
Tko jezika svog se srami itd.

Kad bezgriešno srdce obrati'
Stvorcu velikom',
Molitvu mi kaza mati
Slavskim jezikom.
Tko jezika svog se srami itd.

Kad uzdiše srdce moje,
Tužno kad mi je,
I tad slavski, majko, tvoje
Ime vapije.
Tko jezika svog se srami itd.

Srdcu mi se ljubko spoji
Mila spomena,
S kog mi srdce ljubav goji
Slavskog imena.
Tko jezika svog se srami itd.

Ak' na jezik tko svoj mrzi...
Bjež, izrode, tam!
Medju zvieri sebe vrzi,
S ljudmi te je sram!

NOVINSTVO.

Počam od 1. novembra, prešlo je uredničtvo lista **„Agramer Zeitung“** u druge ruke, koje će nastojati, da se taj list privede svojoj prvobitnoj i pravoj t. j. narodnoj svrsi. Zato ga i mi što toplije preporučamo svim pravim rodoljubom, neka ga podupiru i moralno i materijalno, jer jedino tim putem će inostrani sviet saznati za domaće stvari hrvatske domovine i ostalih južnih Slavenah.

*) Kramiti, nakramiti se, jest toliko, koliko: odjeći se, obući se smiešno, a misliti, da se nakitio i naresio. Ured.

NOVE KNJIGE.

Prijateljem domaće knjige.

Opisno razudbarstvo čovječjega tiela.

Dva su me obzira vodila, kada sam započeo **opisnu anatomiju ili razudbarstvo čovječjega tiela** domaćim jezikom pisati, ponajprije obzir na strukovno nazivlje, koje je kod nas tek u razvoju, te valja o njem čim sdušnije da nastojimo, — a zatim obzir na strukovnu liečničku knjigu, kojom unatoč svih zapriekah moramo jednoč da započmemo, ako hoćemo polje prïredjivati, na kojem da nam daljini strukovni rad laglje uspjeva.

Oto djelo razdielio sam na dva svezka. Svaki svezak sastoji od tri knjige. U prvom svezku je opis kostura, mišićja i ćutilâ, u drugom opis drobljâ, živčelja i žilja.

Djelo oto koli s jednoga, toli i s drugoga obzira, iz kojega je poteklo, imalo bi doći u prilog ne samo kod nas liečniku, nego i naravoslovcu u obće, pa i pravniku, a napokon svakomu prijatelju domaće knjige. Radi prispodobe nazivlja zanimati će ono strukovnjaka i ostalih slavjanskih granah.

Dotiskani od 15½ tabaka sastojeći *prvi svezak* može se naručiti neposriedno kod mene uz *gotov novac*, ili uz pouzeće. Ciena mu je *2 for. 50 novč.*

Podupre li me obćinstvo mnogobrojnom naručbom u podmirenju tiskovnih troškovah, to ću moći drugi svezak uz jeftiniju cienu dati, pošto pišuć oto djelo nisam za osobnom koristću pošao.

Varaždin, mjeseca studena 1873.

Dr. Ante Schwarz.
žup. fizik.

Različite viesti.

* **Dvadeset i peta ljetnica** carevanja nj. veličanstva, Franje Josipa I., dne 2. decembra hoće se ovdje svetkovati, kako čitamo u „Osservatore Triestino", svetčanom službom božjom u stolnoj crkvi sv. Justa, na koju su pozvate sve c. k. oblasti kao i zastupnici stranih državah, ovdje stanujući.

* **Presvj. g. Maks. Dr. D'Angeli** bio je na novo izabran od ovdašnjega novoga zastupstva i potvrdjen od cara za gradskoga načelnika, kao takodjer g. Hermet za prvoga, a g. Pitteri za drugoga podpredsjednika.

* **Otvaranje porečkoga sabora.** Dne 26. prošloga novembra otvorio se svetčano u Poreču zemaljski sabor istranski. Tom prigodom je zemaljski kapetan, presvj. g. Fr. Dr. Vidulić, držao po običaju govor sakupljenim u saboru zastupnikom. U tom govoru je medju ostalimi stvarmi spomenuo i izravne izbore, pa rekao, da se vidi, kako je i sabor pošiljao u Beč poslanike po volji pučanstva, jer da je najveći broj birališćah izabrao ljude istih političnih načelah, akoprem se je proti tomu uspjehu živo komešalo iliti radilo i to komešanje našlo tu i tamo po kojega pristašu, naime u seljačkih obćinah. Tim se htilo reći, da prigodom zadnjih izborah naš u Istri narod nije svagdje slušao nasliepo nekadanjih talijanskih kolovodjah, nego da je tu i tamo i na svoju ruku radio. Mi smo zahvalni g. kapetanu, što je ovimi riečmi i pred saborom priznao, da se je naš tamo narod već dobrahno probudio. Nu nemožemo, da neprosvjedujemo proti onim njegovim riečim, gdje nadalje veli, da takvo komešanje mora svaki poštenjak odsuditi, jer da to nije drugo, nego sijati razdor medju stanovnici jedne ter iste pokrajine, te uckati nazadniji pučanstva diel proti naprednijemu i razjarivati njegove strasti, služeć se njegovom sljepoćom i neukošću. Gospodine kapetane, mi mislimo, da su se dosad baš talijanski kolovodje služili sljepoćom i neukošću našega u Istri naroda, dočim su naši narodni kolovodje prigodom zadnjih izborah nastojali, da ga pouče i razsvjetle, da sam vidi, što i kako mu valja raditi. Što se pak vi pozivate na naprednju talijansku izobraženost, znajte da je izborni zakon nigdje nespominje, pa nigdje i nezahtieva, da se poradi nje u Istri Slaveni Talijanom pokore. Ako hoćete, da vam pravo rečemo, mi išćemo, da se izobrazimo, ne u talijanskom, nego u našem narodnom duhu, zato se i borimo proti talijanskoj stranki svakom mogućom prigodom, pa i prigodom izborah. Ako vam pak to nije pravo, mi vam neznamo pomoći. Vi se možete na to i u saboru tužiti, al zabraniti nam toga nikako nemožete. Napokon g. Kapetan spomenu i dva preminuvša člana zemaljskoga sabora, naime pok. Colombani-a i Rubešu, a sabor se u znak žalovanja na uspomenu im ustao.

* **Popunitelјni izbori** za zemaljski sabor istranski obavili su se prošloga tjedna, te dne 17. bjehu izabrani za zastupnike u Volosko-Novogradskom izbornom kotaru g. A. Spinčić, župnik Mošćenički; u kotaru Krčko-Cresko-Lošinjskim g. P. Zic, župnik na Puntu; dne pako 18 obrtnička mjesta Izola, Milje i Buzet izabraše g. P. Dra. Madonizzu, a dne 19. grad Piran g. F. Dra. Gabrielli-a.

* **G. Anton Klodić** imenovan je c. k. nadzornikom pučkih školah Trsta i Istre sa sjedišćem u Trstu. Mi se tomu imenovanju od srca radujemo, jer poznamo g. Klodića kao vještaka u toj struci i kao bezpristrana činovnika. U isto doba bio je imenovan namjestnički savjetnik, g. Anton Stimpel, nadzornikom i srednjih školah istranskih, dočim je već dosad nadziraо srednje škole u ~~Trstu i Gorici~~.

* **Carevinsko vieće** je odgodjeno do za božićnimi blagdani. Adresa na cara bješe prihvaćena onako, kako su ju napisali njemački centralisti. Vieće je dozvolilo ministarstvu, da posudi 80 miliunah forinti. Protucentralistična stranka se je tomu dakako protivila.

* **U Ugarskoj** vlada još jednako najveći metež. I tamo je parlamenat privolio na zajam, što smo ga već zadnji put spomenuli. Ministarstvo, za koje se držalo, da će se sve razići jest se nekako pokrpalo.

* **Odgovor.** Netko nas pita, da što su naši kvarnerski Otočani: Hrvati, il Slavo-Illirci? Na to odgovaramo: Pitajte sâme Otočane, oni će vam jedan po jedan odgovoriti, da govore hrvatski i da su Hrvati, ako i nespadaju pod sadašnju kraljevinu hrvatsku, a za Slavo-illirce da nisu nikad čuli ni govoriti. I tko bi htio dati našim Otočanom ime Slavo-iliracah, bilo u kojem mu drago jeziku, to bi bila pusta samovolja, i ništa više.

* **Kratelj** je hvala Bogu i ovdje sasvim prestao već od deset danah.

* **U Franceskoj** je narodna skupčina učinila Mak-Mahona predsjednikom republike na 7 godinah.

Têk Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 30 Novembra 1873.

NÔVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cekini) .	—	5.41	5.39	5.39	5.44	5.40	5.40½	—	5.41	5.41½	5.41	5.40	5.44	5.44	—	—
Napoleoni.	—	9.08	9.05½	9.08½	9.10	9.11½	9.11	—	9.13	9.13½	9.12½	9.11½	9.12½	9.11	—	—
Lire Ingleske	—	11.52	11.48	11.51	11.47	11.53	11.51	—	11.52	11.53	11.53	—	11.57	11.55	—	—
Srebro prid (aggio) . .	—	109.25	108.75	109.25	109.52	102.50	109 75	—	109.65	109.50	109.15	108.40	110.15	109.50	-	-

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik A. Novak. Tisk. Sinovi K. Amati.

Naša Sloga izlazi svaki 1 i 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cielu godinu 2 f. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan carevine više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po navadnoj cieni. Pisma neka se šalju platjene poštarine. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavaju. Dopisi se nevraćaju. Uredničtvo i Odpravničtvo nalaze se *Via Nuova* N.° *4 piano I.*

Godina IV. **U Trstu 16. Decembra 1873.** **Broj 24.**

Poziv na predplatu.

Osobito ovo ljeto, u vrieme naših izborah, imao je lahko svaki pravi rodoljub spoznati potrebu i korist, koju može donieti nesamo posebnim ljudem, nego i cielomu obćinstvu list, koji istinito zastupa i brani prava i pravicu našega trpećega naroda. Uvjereni, da smo i mi odkad izdajemo ovaj naš list učinili, što smo mogli za dobro i korist naše bratje toli u Istri koli i drugdje, pozivamo naš puk, da se i ovo ljeto na novo još u većem broju na naš list predbroji. Ciena listu ostaje ona ista, koja bijaše i dosle, t. j. 2 for. na ljeto za predbrojnike prvoga reda, a 1 for. na ljeto za predbr. drugoga reda. Predbrojnikom drugoga reda, to jest kmetom, koji su zadovoljni, da im više istisakah *Naše Sloge* pod jednim jedinim imenom i pasom šaljemo, nakloni smo slati i ovo ljeto uz lanjske polakšice. Samo molimo p. n. predbrojnike, da se na vrieme predbroje i ukupno novce pošlju kroz poštarsku naputnicu; pa da ako kadkada radi ma koga uzroka nebi primili lista, neka nam to jave *nezapečaćenim pismom*, napisavši izvana na njem *„Reklamacia.“* Još jedan put pozivamo one naše štovane predbrojnike, koji nam još ovoljetnu predplatninu duguju, da nam ju svakako do kraj ljeta pošlju. Konačno prosimo sve štovane rodoljube, da nas i pisanjem marljivo podupiraju, i to ne radi uzroka, da nam laglje bude, nego jedino, da uvjek koristniji i ugodnij budemo našemu milomu narodu, za koga ovaj list izdajemo.

U Trstu 16. Decembra 1873.

Uredničtvo.

TELEGRAM.

Preuzvišenomu Gospodinu Dr. Rechbaueru, Predsjedniku carevinskoga vieća

u Beču.

U sjednici, koja se držala dne 24. prošl. mjes. u večer, Vaša je Preuzvišenost blagozaželila imati dopuščenje, da uzmogne javiti poslanikom te visoke kuće dan prihodnje sjednice i obsieg njezina djelovanja.

Jer je velik broj članovah visoke kuće imao prisustvovati djelovanju pokrajinskih saborah, koji su dne 26. prošloga i odnasno dne 6. tek. mjes. otvoreni bili, pa jer se tada nije ni mislilo, da će se zastupnici na carevinskom vieću u toli kratko vrieme imati opet sastati; odputovah dne 28. prošl. mjes. u Zadar, moje obično stanovanje, pošto bijah oznanio kancelariji visoke kuće moj odlazak kanoti i njegov uzrok.

A da je Predsjedničtvu visoke kuće moje sadanje stanovanje poznato bilo, vidi se iz toga, što mi je dan potle moga odlazka odpremilo po Pošti visoke kuće u Zadar stenografičke zapisnike zadnjih dviuh sjednicah, koje sam ja pred više danah i primio.

Jer je pa, kako čujem, za danas narečena sjednica visoke kuće, i jer ja dosad nisam dobio o tom od visokoga Predsjedničtva nikakva izviešćenja, prisiljen sam radi toga protestirati proti svemu onomu, što bi u toj visokoj kući moglo biti pretresano i zaključeno bez mojega sudjelovanja.

Vaša će Preuzvišenost blagoizvoliti, da se ovaj Protest pročita u dojdućoj sjednici visoke kuće.

Dubokim počitanjem, Vaše Preuzvišenosti

U Zadru 10. Decembra 1873.

najsmjerniji

Dinko Dr. Vitezić

poslanik na carevinskom vieću.

Pčelarstvo.

X.

Preseljivanje iliti prenašanje ulah.

Kad već pčele neimaju paše u jednom kraju, treba je prenesti u drugi, gdje se je obilno nahodi. Trud, što ga u tom poslu bude imao, hoće se gospodaru dobro naplatiti. Prenašanje ulah treba uvjek obaviti po noći, i to navlašnim iliti napošnim pčelskim vozom, kao što se u mnogih mjestih i običava. Medju tim pako nesmie pčelam zraka uzmanjkati, jer bi se drugčie preveć sgrijale i dodar lahko zadušile.

U večer, prije nego li ule iliti košnice na voz položiš, dobro je zapri, a spred i odzad naredi škulju i utlom ju latom pokrij. Ule položi na voz jedan za drugim i tako je osjeguraj, da se u voženju negiblju, pa jih zato niti nesmieš preveć naložiti na jedan te isti voz. Ako voziš s konji il s voli goni pomalo, navlastito po slabih putih. U vrieme vožnje već puti prisluhni, da li morda pčele nešume u kojem ulu; to se dogodi ako je pčelam prevruće, i tada odpri odmah jedan kut ula, da pčele odahnu. Ako treba, to se može osobito po noći i pri svih ulih učiniti, jer itak po noći pčele neće odletiti, nego kako počne dan, opet je zapri. Ako je put dalek, i nije ti moguće u jednu noć dospieti do namjenjena mjesta, tada postoj gdje pri cesti, pusti pčele kroz dan letati a s večer opet je zapri. Kad pako pčele na novo namjenjeno mjesto poredjaš, poredi je, ako je moguće, uprav onako kao što su i prije stale, jer se tako pčele u letanju neće pomutiti. Po tom odpri škulje na svih ulih kao bijahu i prije, a zapri one šupljom latom pokrivene. Prije nego li otidješ, pregledi dobro sve ule i vidi, nije li se u njih što krulovah iliti satovah podrlo. Podrte i medom napunjene krule digni iz ula, a prazne pusti i uvrsti je med ostale. Slabim il ubogim ulom podaj s početka meda, da se pomognu; nu kad si naumio ule prevesti, nemoj je prenašati prije, nego li je počela jurve dobra paša.

XI.

O čišćenju meda.

Pčele gojimo osobito radi dvoje koristi, radi meda naime i radi voska, što one jedine znaju tako liepo i obilno prirediti. Ako pak želimo te dve stvari u bolju našu korist obrnuti, treba da vosak od meda razlučimo, što se najboljim uspjehom

na sliedeći način učiniti može. Najprvo mi je napomenuti, da se krulovi iliti satovi sa medom dugo vriemena držati nesmiu, jer miši, mravi i muhe lahko do njih dopru i je ognjuse, il pako pčele i ose odnesu; pa zato što prije možeš, lati se djela. Pripravi dakle više zdjelah, liepo osnaženih i preberi satove. Uzmi u ruku svaki sat, odreži što je prazna voska, i postavi ga u prvu zdjelu ukupno sa ostalim vošćenim drobišem. Liepe biele i čiste satove metni u drugu zdjelu; sve žute i rujave u tretju, a u četvrtu sve crne i takove satove, koji su većinom samo s cvietnim prahom napunjeni.

Po tom zgnjavi dobro žlicom satove, koje imaš u drugoj zdjeli, metni je u vruću peć, da se med dobro uzgrije i čekaj da se ohladi; doskora vosak će se na vrh skupiti, a odzdol ostati će ti najsladji med.

Nekoji gospodari pako srežu najbolje satove u rešeto, postave podanj zdjelu, metnu sve med zaprta okna, i ondje ostave dok se med od sunčane vrućine nesgrije i u zdjelu neizciedi.

Druga vrst satovah, kojih najviše ima, žute il rujave je boje iliti kolura. Takove satove sreži u velik i čist lonac, i pridruži jim takodjer vosak od prva meda. Zatim metni lonac u vruću peć od kruha, izvadi ga drugi dan opet pazljivo iz peći; i tako odzgor imat ćeš ploču voska, a odzdol sve med. Isto tako metnuti možeš lonac u kotao vruće vode, podnieti jošte malo oganj pod njim, te kad vosak stupi na vrh, digni lonac iz kotla i postavi ga na stran, da se ohladi. Ako ti drago još bolje med očistiti, preciedi ga kroz gusto sito, il pa već danah zajedno pobiraj ga s lonca žlicom.

Crne satove i s cvietnim prahom napunjene, uzgrij i zgnjavi ukupno sa voskom liepa meda, u kom još uvjek nešto meda ostane. Ovomu medu primješaj četrti diel vode i postavi na malo ognja da zavrije; po tom poberi med, dok posve nesgustne, dobar će ti biti za domaću porabu.

Jer u zgnjavljenih vošćenih grudah, jošte uvjek nešto meda ostane, spravi sdrobljene grude s vodom u velik lonac, postavi ga na oganj, dok se grude dobro uzgriju, ter je opet dobro stlači; tu sladku vodu prociedi kroz platno, i metni ju u kakav sudić, gdje je prije bio ocat iliti kvasina. Zatim metni na sunce, na kakvo gorko mjesto, dodavši nekoliko vinskoga octa; nakon 14 dañah, sve što je nečista, doći će na vrh; nu u to vrieme treba da svaki dan dolievaš u sud octa il mlačne vode, da uvjek pun bude. Kad već nevrie, tad se zamaši, i medena će kvasina nakon nekoliko tjednah dobra biti za porabu.

Navlastito u Kranjskoj, medeno je pitje dobro poznato: i pripravlja se ovako. Uzmi 1 diel meda i 6 ili 8 dielah vode; kuhaj oboje na malenom ognju i svu pjenu dobro poberi. Kad je već med tako zakuhao, da novozneseno jaje na dno nepade, digni ga s ognja, da ohladi, po tom prelij u sud i postavi na mjesto, gdje je 12 stopnjah vrućine, da ondje vrije. Za 6 tjednah prelij med u drugi sud, al ga dobro nezamaši, pa kad vrieti prestane, stoči ga u staklenice i dobro je začepi. Nakon nekoliko tjednah imati ćeš dobro pitje.

Dopisi.

U Trstu.

Mnogi me pitaju, što radi sabor Porečki. — Iz Poreča mi nitko nepiše, pa neznam svojim prijateljem odgovoriti, nego da potrpe, dokle im se po mladom ljetu napiše u porezne ili šteuralne knjižiže, pa će se onda svaki moć osvjedočiti, da naša Istra sve već napredbje u — prirezih ili adicionalih. A govori se, da će se ovaj put i nečim drugim pomaknuti Istra u napriedak: misle naime nekoji mudri doktori porečki uzeti u službu nekoga Furlana, kojemu će Istrani plaćati tri tisuće fiorinah na ljeto (dakle toliko, koliko se plaća kapitanu Vidulića), i to u ime, da ta Furlan uči težake po Istri, kako se u Furlaniji brajde sade, turkinja i sirak kopaju. O srećna Istro, od sad unapredak neće te mučiti glad i nevolja! — Iz Tršćanskih pako novinah doznajem neke stvari, koje se dogodiše u Poreču, doista čudnovate stvari i vriedne, da ih i seljaci doznadu. Sveta vjera nas uči, da su Kršćani dužni Bogu se moliti za svjetovna poglavarstva, jer to je po riečih sv. Pavla: „Dobro i prijatno Spasitelju našemu Bogu, a i vjernikom spasivo, da tih i miran život poživimo u svakoj pobožnosti i poštenju.“ I doista dobri i vjerni podanici su radostno Bogu priporučali presvjetloga cesara dne 2. ovoga mjeseca. Novine „Osservatore Triestino“ su povjedale, da je i u Poreču bila u onaj dan pjevana misa, da su na nju došla mjestna poglavarstva, Junta i zastupnici, Bembo, Bogović, Grubiša, Marotti i Parisini. A gdje su bili drugi zastupnici našega sabora, Amoroso, barun Kamalić itd. da nedojdoše u crkvu? Jeli im bilo zima, pa su se sunčali u vrieme sv. mise kraj mora na rivi, ili ih je zadržao koji drugi uzrok, za koji znadu samo oni. Nu za to ja nimalo nehajem, samo to mi je žao, što neki njih zastupaju i naše kmete, kojim se gadi na tako ponašanje, pa imaju pravo i dužnost očito reći svim i svakomu, da svi naši ljudi, a s njimi i talijanski puk osudjuju i preziru takovo držanje. — Nu mnogim zastupnikom nije bilo ni to dosta, nego su dne 6. ovoga podigli tužbu u javnoj saborskoj sjednici, što je „Osservatore“ razglasio njihovo nepohvalno ponašanje i rekli crno na bielu: „Da oni za ono, što čine, nisu dužni dati razloga nikomu, nego *samo sebi*, pak ako ih je volja i onim, koji su ih izbrali za sabor u Poreču. „Osservatore“ nije ni rieči rekao o njih: zašto se dakle jade? Meni se čini, tko se brani, kad ga nitko netuži, taj tim dokazuje, da je krivac. Pazi, dragi čitatelju na one besjede: *samo sebi*. Za sve, štogod činimo, imamo dati razlog Bogu i svojoj sviesti ili duševnosti, a gore spomenuta gospoda vele, da neznadu za gospodara nad sobom, da mogu činiti, što se hoće njim, a ne puku, koji jih je poslao u Poreč za to, da se oni neskrbe za sebe nego zanj, da nečine ono, što se njim ljubi, nego ono, što je na korist i poštenje puku, drugače ih neide ime, da su zastupnici puka, nego samo svoji. A što je smiešno nad svaku smiešnost jest to, da je dvaestorica zastupnikah dala upisati u saborski zapisnik ili protokol svoju pritužbu; pa tako će se Bog zna do kada očuvati grdna uzpomena u Istri, da se oni nepotrudiše dne 2. prosinca do crkve u dokaz svoga poštovanja prama našemu zakonitomu cesaru i prama puku, kojega zastupaju, u čije ime ja iz svega srdca uzklikujem: „Živio naš presvjetli cesar, Franjo Josip I. nebrojena ljeta!“

Grobnik u prosincu 1873.

Željeznica Karlovac-Rieka postala je činom, pa sa ovim faktorom mora pučanstvo, stanujuće medju Karlovac-Riekom i Kučevlje-Ogulinom, računati, ako neće, da se upropasti; jer je željeznica trgovini lesarije posve utamanila prvobitni patriarkalni pravac, po kojem je do sada poslovala. Uz to su nekoja vlasteljstva pričela na veliko štediti već do skrajnosti u obće upustošene šume, pa je tako radnja i bivša kirijaška zasluga na malenkost spala. Tomu zlu doskočiti koliko je više moguće, jest najprešnije, pučanstvo kroz dobre ceste postaviti u svezu sa Karlovačkom željeznicom i gospodarstvo podignuti. A postignuti će se ovo obodvoje jedino tada, ako se vlada svojski zato zauzme, promislivši, da u rečenom obsegu stanuje preko 100,000 dušah, koje će se većim dielom morat izseliti, ako im nebude na skoro pomognuto.

Razmatrajućemu ovo moje mnenje, naslonjeno na osobno proučenje ove bitnosti, budi mi dozvoljeno i pokazati, što bi se moralo učiniti.

Najglavnija stvar, kako rekoh, jesu komunikacije, bez kojih hteti podignuti trgovinu i gospodarstvo, bila bi misal jalova. Na dnevnom redu i najprešnije stoji, da se cesta Gerovo preko Cernogluga u Delnice do železničkoga kolodvora zagradi, jer ne samo da je sramotno za Hrvatsku, a još više za njezinu vladu, da sav kotar Čabarski neima jedne dobre i vlastite ceste, koja bi ga spajala sa Primorjem, jedino njegovo utočišće u svakom obziru, sastojeći njegovo bitisanje jedino iz proizvoza radjevine šumske, pa malenkosti voća i nešto masla. A joj nevolje, koliko ženah nije postradalo, prisiljenih nuždom u najgroznoju dobu zime boriti se više danah nevremenom preko grobničkih visokih planinah, da strže u Primorju do 1. f. 50 novč. vriednosti, pa da ovom svotom pribave nešto hrane za gladujuću si čeljad! Protivno nastati će, kada onaj kotar bude spojen dobrom cestom do željeznice u Delnicah, jer

tada radi polakšicah komunikacije usredotočiti će se trgovina u kotaru samom i odbavljati za nekoliko urah, dočim sada trebuješ žertvovati i danah, a i narodu će procvasti tri koristi, i to štednja žertvah i tolikih dangubah, prodavat će u razmierju skuplje svoj pridjelak, a napokon bit će mu olakoćen uvoz brašna, uz polakšicu najmanje od 80 novčićah po centu. — Budi rečeno, da za ovu toli nuždnu cestu molili su stanovnici kotara Čabarskoga nebrojenih putah, a i u glavnoj skupšćini Županije riečke bi češće povedena ozbiljna rieč u smislu i predstava na visoku zemaljsku vladu podnešena, al.... uzalud; sve molbe ostadoše glas vapijućega u pustinji. Čudim se i nemogu pojmiti, zašto nijedan zastupnik onoga kotara nije na saboru u Zagrebu ma niti rieči u poslu ikad izustio.... A nemogu razumiti, ni kako je sadašnja vlada, kad je opridielila 500,000 forintih za različite komunikacije, mogla pustiti s oka ovu toli nuždnu cestu?.... a borme ovaj kotar iz mnogih važnih razlogah zaslužuje najpreču pozornost, ako i nebi bilo drugih, nego taj, da žiteljstvo njegovo strada. Zaslužuje pako osobitu takodjer pozornost, jer u tom kotaru kroz sagradjenje dobrih komunikacijah, koje bi ga postavile u savez sa južnom željeznicom u Rakeku (kotarska cesta do Prezida) i Karlovačkom u Delnicah, ovaj kotar tada ne samo da bi bio dovoljno obskrbljen, nego bi kroz svoje nadzemno i podzemno blago usrećio i susjedna sela, buduć bez dvojbe, da u sebi krije prostrane železne rude, sumpora, mramora, a možda i kamena ugleveja. Dosljedno gori navedenoj, sa zagraditi se imajućoj cesti, nesmi vlada zaboraviti na onaj dio pučanstva istog kotara i kotara Delničkog, koji živu uzduž rieke Kupe od izvora do Podstiene. Ovaj dio nezahtieva osobitih žrtvah. Zadosta da se zagradi nova cesta iz Delnicah do Broda po trassi pokojnog podvojvode Vukasovića (u arkivu uprave Luizinske ceste u Karlovcu) u daljini jednu milju. Ovakva cesta će povući na se pozornost i Ljubljanskoga okružnoga poglavarstva glede njegovih kotarah Ribnice i Kočevja, koji kotari posve na Kupu nagiblju, a tjerali bi i prvostranu trgovinu sa našom županijom i bivšom Krajinom, osobito Ogulinom. Nebi škodilo, kad bi naša visoka vlada u pogledu obznanila ono poglavarstvo, da i ono svoj diel ceste iz Kočevlja do Broda popravi. Nedvojim pako ni najmanje, da za gradjevinu napomenute ceste bi zemaljska vlada pozvala u pomoć sadašnju vlastelinku brodske gospošćine, nj. visost knjeginju Thurn-Taxis u Regensburgu, da bi se ova i odazvala tim više, što bi baš njezina gospodišćina i najveću korist s toga crpila, budući usredotočena ne samo na ovoj cesti, nego i na onoj, u prvoj točki napomenutoj.

Kada već pomenuh ovu vlastelinku, neće biti zgorjega, da baš iz trgovačkoga gledišta opozorim našu vladu na istu. Ja mislim da ova moguća financialna sila je do sada jedina, koja se u naših gorskih predelih pomolila i koja bi kadra otvoriti trgovačkomu svietu sve ono blago, što podzemno u naših šumah gorskoga kotara sakrito leži, imajući takodjer velik naravski faktor u pomoć, a taj su rieke Kupa i Kulpica, nebrojeć ovamo tolike manje ali nemanje važne potoke, kako Mala Voda, Lešnica, Belavodica, Razloganka, a dosegnuvši vlastelinka svoje namjere da si može kupiti i gospošćinu Fužine, tada i „Ličanka" — sve ukupno toliko moguće sile, da netreba goriva materiala za podići različite velike tvornice. Ovo vlastelinstvo, u koliko sam mogao čuti, bi zbilja i takvih nakanah imalo, kada nebi bilo prestrašeno predsudami Bavarskih pričicah o Hrvatskoj, pa njezinih turskih komunikaciah i mnogih uplivnih još većih zalah. Do zemaljske vlade je dakle stalo toj mogućoj i uplivnoj vlastelinki kroz dobre komunikacie, pa europejsku u svakom smislu dobru i poštenu upravu te bavarske presude uništiti i dokazati, da se u Hrvatskoj rado njeguje svaki, koji za Hrvatsku dobro misli. (*Sliedi dalje.*)

MLADA ISTRIJANKA.

Mlada sam ja Istrijanka,
Liepote sam divni cviet,
Kano jelva rastem tanka,
Vaskolik me štuje sviet.

Svako jutro ja uranim,
Rano dadem se na rad,
Bezposlice viek se kanim,
Nezna duša mi za jad.

Svudare me uzbok prati
Preslica i meki lan,
Domaćom se pjesmom krati
U mom domu noć i dan.

I ja dragog imam svoga —
Omili mi njegov čar,
Jer i njemu poslje Boga,
Jeste narod prvi mar.

Hrvatski mi samo zbori,
Hrvatski mi pjeva pjev,
Za Hrvatsku samo gori,
Hrvatski mu duše sjev.

A nedjeljom knjigu čita,
Svaki po njoj ravna rad,
Polja su nam puna žita,
Zrela grozdja vinograd.

Takvog vojna sam željela:
S neba dosô mi taj dar,
S toga mlada sam vesela —
Bogu hvala za taj har!

A. K.

Franina i Jurina.

Fr. Od prijatelja mi Jurine sam pobil sledeće pismo:

„Dragi Franino!

„Da se za menom neskončuješ, javljam „ti, da se nahodim zdrav i vesel u Poreču. „Kad se vratim, hoću ti jih povedat, da „ćeš pucat od smeha. A dotle dobri božići „i dobri blagdani!

„Tvoj JURINA."

Kako se vidi, moj prijatelj Jurina je najbrže postal deputat, a ja nisam za to ni znal. Neka, neće bit ni on huji, nego mnogi advokati. Samo neznam, čemu se to smeje u Poreču, kad nam od tamo nedolaze, nego najveć žalostni glasi!

Književne viesti.

U tiskarnici Zanonievoj u Spljetu stalo se raditi o novom izdanju hrvatskoga prevoda „**Trebnika iliti Rituala Rimskoga.**" Ta će viest bit ugodna navlastito našim rodoljubnim župnikom, koji se nedaju kukavno talijančiti, jer znadu da i njihov duhovni râd ostaje bezuspješan, ako ga skroz ne začinja živa i mila rieč, što izlazi iz narodnog srdca.

Radostni smo uz to naviestiti, da se je i s naše strane, piše „Narodni List" zadarski, u tom pogledu odavna odlučilo priteći u pomoć bogoljubnom puku. U tiskarnici našega lista već su mal da ne dotiskane *Sv. Mise, koje se pjevaju po hrvatskih župah.* Ova knjiga, neobhodno potrebita narodu i svećenstvu, bit će gotova prije mladog ljeta. Tiska se na debeloj hartiji, velikimi i jasnimi slovî, i jeftino će se prodavati.

NOVINSTVO.

Poziv na predplatu.

Koncem tekućega mjeseca izteče predplata „Primorca", pa pozivajuć gg. predplatnike na njenu obnovu, budi nam dopušten kratak ozir na prošlost.

Potrebe našega primorsko-županijskoga naroda utisnule su domaćim rodoljubom misao o izdavanju lista, a znatna,

množina prijateljah, koja nam se na prvi poziv odazvala, uvjerava nas, da se je ta misao uvukla u sve slojeve naroda, i željeć napredovati podupirao je narod naš tjednik.

Tečajem pako minulog vriemena osvjedočismo se, da nam uz ovako sužen novinarski djelokrug nije moguće obuhvatiti ciel narodnji život, pa toliko liepih idejah, koje su sve dozrele za javnu razpravu, moradosmo s materijalnih tih zaprieka duboko u srdcu zakopati.

Te dvie istine svedoše nas na misao, da list **dva puta** na tjedan izdajemo.

Program nam je isti u svakoj struci, jer su nam iste potrebe, isti duh narodnjega mišljenja; samo ćemo na trgovačko-pomorsku granu svratiti osobiti trud, jer nam prijatelji-strukovnjaci tuj izdašne pomoći obrekoše, i jer je ta grana izvor našem javnom životu, a i živac budućoj snazi pučanstva primorja i županije.

Umoljavamo prijatelje narodnje stvari, dá nam list razgrane u narodu, pa ako je „Primorcu" sudjeno živjeti samo u vršenju zadaće svoje, nas objimlje nada, da će ju složan narod složnim radom i izvojevati.

„Primorac" izlazi dva puta na tjedan, i to u sriedu i subotu u jutro, a ciena mu je **za cielu godinu fr. 8.— na pol godine fr. 4.— na četvrt godine fr. 2.—**

Predplatu prima administracija „Primorca" u Kraljevici.

Uredničtvo „Primorca."

Različite viesti.

* **Dvaest i peta ljetnica** vladanja našega svjetloga cara i kralja svjetkovala se u svoj državi s ove i s one strane Litave veoma sjajno oduševljeno i srdačno od svih austro-ugarskih narodah i stališah. Nj. veličanstvo je proslavilo taj svoj liepi dan tim, što je svim nesretnikom, koji su se za vrieme njegova vladanja učinili krivci izdajstva i uvrede njegove osobe, il članovah carske obitelji, dalo otvoriti tamnice, oprostivši jih ostale kazne iliti kaštige.

* **Carevinsko vieće** je držalo u ovo petnaest danah dvie izvanredne sjednice, pa pristalo na popravak, što ga je učinila gospodska kuća na zakonu o podpori, što se ima dati trgovini i obrtnosti od onih 80 milijunah, koji će se uzajmiti na račun države.

* **Tršćanski sabor** je u jednoj od svojih prošlih sjednicah zaključio većinom glasovah, da nemari ustrojiti posebnu stolicu slovenskoga jezika na srednjih učilišćih u Trstu, premda to zahtieva §. 19., na koji su se pozivali zastupnici okolice, a i nekoji gradski. Vidi se, da taj nevoljni paragraf ima jednaku vriednost svagdje, gdje se radi o Slavenih.

* **Trgovina grada Trsta.** Prošle godine 1872. upeljalo se u Trst po moru trgovačke robe u vriednosti od 156 milijunah 893,245 for., a po kopnu 93 milijunah 974,377 for. — Izpeljalo se pako iz Trsta po moru 97 milijunah, 682,580 for., a po kraju 99 milijunah, 440,590 for.

* **Istranska željeznica** počet će se na skoro graditi, jer je ministarstvo stalo jurve nabavljati sve za tu svrhu potrebite sprave. Tomu se radujemo i zato, što će naš tamošnji puk imati liepu priliku, da zasluži koji krajcar u ovoj gladnoj godini.

* **Na pazinskoj gimnaziji** bi imenovan za ravnatelja g. Maschka, bivši profesor u Trstu.

* **Trgovačko austro-ugarsko brodovlje** brojilo je koncem 1872. godine 772 velika broda na jadra, a 97 na paru, to jest, paroplovah iliti vaporah.

* **Mihovio Dr. Klaić** nije bio ovjerovljen za poslanika u carevinskom vieću, ali se ufamo, da će se izpuniti proročanstvo zastupnika Pavlinovića, koji je njegov izbor sjajnim hrvatskim govorom branio, pa da će ga naša braća Dalmatinci opet izabrati i u Beč poslati.

* **Petardi.** Večer pred carevom ljetnicom i na samu ljetnicu su nekoji lopovi ovdje u Trstu i u Gorici upalili nekoliko petardah, to jest, pušćana praha na tvrdo u papir nabijena i omotana. Nesreća se nije dogodila nikakva, nego samo što su povreskala stakla na dućanih i u kućah, kojim je bila namienjena ta lopovština, i mimoidući se sviet od treska uplašio.

* **Premetačina.** Čuje se, da su ovih danah bili premetani od strane policije stani kod više osobah u Trstu i u Gorici, jer da je na njih sumnja, da su prigodóm 25. careve ljetnice petarde palili i nekakva izdajnička pisma izdali i razaslali.

* **Našu braću Čehe** je stigla velika nesreća. Njihovi su se zastupnici razdvojili na dvie stranke, od kojih se jedna tvrdo drži staroga prava českoga, a druga bi htjela, da se u nečem popusti. Ufamo se, da će se svi kao braća što skorije opet složiti, bilo u jednoj bilo u drugoj misli.

* **Železnička nesreća.** Na karlovačko - riečkoj željeznici dogodila se 7. t. m. u jutro grozna nesreća. Vlak naime, što je iz Rieke polazio prama Karlovcu, kod postaje Medja sišao je van iz kolotečine, te se prekoturio pod cestu u duboku dolinu, gdje su od 43 putnika ostala tri na mjestu mrtva, a skoro svi drugi ranjeni tko više tko manje. Hoće se, da je toj nesreći kriva strašna bura, što je biesnila ono jutro. Od težko ranjenih umrla su u riečkoj bolnici druga tri.

* **Iz Ugarske** dolaze još jednako hrdjavi glasi. A toga nam je veoma žao, jer poradi magjarske nevaljalosti trpi tamo i naš narod, ni kriv ni dužan. Deak poradi bolesti da je izručio poslaničtvo.

* **U Franceskoj** je vojnički sud odsudio glasovitoga generala Bazaina na smrt, jer je prigodom zadnjega rata s Niemcí izdao na bojnom polju svoj narod. Nego ta odsuda je od predsjednika države bila promienjena u 20 godinah tamnice, a general Bazain ima već sada preko 65 godinah, pa bogzna hoće li već ikad slobodu uživati. Dobro mu stoji!

Sa tršćanskoga tržišća.

Kako se moglo predvideti, žitna se ciena opet podigla sa 2—3%, i sva je prilika, da neće tako skoro pasti. I kolonjalna roba kao takodjer i lies poskočit će u cieni. — Dobra *pšenica* od 116 ℔ prodavala se po f. 9.50—10.50; *kukuruz* f. 6.15—20. — Cent *kafe* Rio f. 66—72; — *cukara* tučena f. 21.25—22; — *oriže* f. 9.50—12; *voska* f. 105—117; — *mandolah* dalm. f. 33.50—34; *smokvah* dalm. f. 7; — *kožah* i to volovjih i kravjih ovdašnjih f. 80—85; dalm. ist. bosn. f. 77—80, telećih f. 130—132, janjećih domaćih 100 kom. f. 100—105, dalm. pako f. 60—70, a zečjih f. 25.30; — *loja* domaćega i dalm. f. 24.50; *masla* f. 51—54; — *masti* am. f. 29—32; *slanine* am. f. 28.75—29: *treskah* (bakalara). f. 16—18. — Barilo *ulja* dalm. ist. f. 30 sa odbitci. — *Vina* ist. i dalm. na tržišću malo, al zato neprestano dolazi iz Hrvatske, koje se i vrlo dobro prodava.

Ték Novacah

polag Borse u Trstu od 1 — 15 Decembra 1873.

NOVCI	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	—
Carski dukati (cekini) .	5.36½	5.36	5.36	5.35½	5.35½	5.35	—	—	5.35	5.35	5.35	5.35	5.35	—	5.34	—
Napoleoni.	9.15	9.10	9.11	9.10	9.10½	9.11½	—	—	9.11	9.11½	9.12	9.12½	9.12½	—	9.11	—
Lire Inglezke	11.51	11.50	11.51	11.50	11.50	11.48	—	—	11.48	11.48	11.48	—	11.48	—	11.49	—
Srebro prid (aggio) . .	108.15	107.50	108.35	108.35	108.50	108.30	—	—	108.35	108.50	108.50	108.50	108.50		109.15	-

A. Karabaić Vlastnik. Izdavatelj i odgovorni urednik **A. Novak.** Tisk. Sinovi K. Amati.

